

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

60. aastakäik

28. september 2017

Sisukord

IV *Teave*

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

Euroopa Komisjon

2017/C 323/01	Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule ja kontrollikojale — Euroopa Liidu majandusaasta konsolideeritud aruanne 2016	1
2017/C 323/02	Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule – sõltumatu audiitori aruanne . . .	151

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

EUROOPA KOMISJON

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE JA KONTROLLIKOJALE

Euroopa Liidu majandusaasta konsolideeritud aruanne 2016

(2017/C 323/01)

SISUKORD

EESSÕNA	2
EUROOPA LIIDU POLIITIKARAAMISTIK, VALITSEMINE JA VASTUTUS	4
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE LISATUD DEKLARATSIOON	9
RAAMATUPIDAMISE KONSOLIDEERITUD AASTAARUANDED JA NENDE LISAD	10
BILANSS	11
TULEMIARUANNE	12
RAHAVOOGUDE ARUANNE	13
NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE	14
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	15
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE PÕHJENDUS JA ANALÜÜS	91
EELARVE TÄITMISE ARUANDED JA NENDE LISAD	107
SÕNASTIK	147

EESSÕNA

Mul on heameel esitleda Euroopa Liidu majandusaasta aruannet 2016. See aruanne pakub täielikku ülevaadet ELi finantsidest 2016. aastal – see hõlmab teavet liidu finantsseisundist, eelarve täitmisest aasta jooksul, tingimuslikest kohustustest ning liidu võetud finants- ja muudest kohustustest. Kajastades liidu meetmete mitmeaastast olemust, sisaldab aruanne selgitusi oluliste finantsnäitajate ja nende arengu kohta.

2016. aasta oli Euroopa Liidule suurte saavutuste, aga ka probleemide aasta. ELi eelarve keskendus **majanduse tugevdamisele, töökohtade loomisele, majanduskasvule ja investeringutele teadusesse.** Paranesid Euroopa majandusseis ja olukord tööturul ning töötuse tase vähenes.

Euroopa investeerimiskava kese – **Euroopa Strateegiliste Investeringute Fond (EFSI)** – on vähem kui pool aastat pärast selle käivitamist juba andnud käegakatsutavaid tulemusi. Kõigis 28 liikmesriigis tegutsev fond kaasas 2017. aasta mai keskpaigaks rohkem kui 190 miljardi euro ulatuses investeringuid majanduse elavdamise toetuseks, mis on üle poole 2018. aasta keskpaigaks võetud eesmärgist 315 miljardit eurot. 2016. aasta lõpus eraldati tagatisfondile, mis tagab EIP grupi tehtavaid EFSI tehinguid, ELi eelarvest vahendeid, ja selle maht kasvas käesoleva aastaaruande kohaselt 1 miljardi euroni.

ELi eelarve peamine prioriteet on endiselt töökohtade loomise, majanduskasvu ja investeringute suurendamine. Komisjon jätkab jõupingutusi ELi majanduse elavdamise tugevdamiseks ning investeerimiseks noortesse ja töötusjaisse, samuti idufirmadesse ning väikestesse ja keskmise suurusega ettevõtjatesse (VKEd). Heaks näiteks selle kohta on **COSME** programmi (ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm) laenuvahend, mis tegutses edukalt ka 2016. aastal, seda ka tänu EFSI täiendavale riskivõimele. 2016. aasta lõpuks oli COSME programmi toel rahastatud rohkem kui 143 000 väikest ja keskmise suurusega ettevõtjat 21 riigis rohkem kui 5,5 miljardi euro ulatuses.

Teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „**Horisont 2020**“ on esmatähtis innovatsiooni- ja teadmistepõhise majanduse ja ühiskonna ülesehitamisel ELis. Programm saavutas 49 000 osalust ja kokku kirjutati alla toetuslepinguid 20,5 miljardi euro ulatuses. Üle 21 % osalustest olid VKEd. Programmi „Horisont 2020“ varade kasvu näitab selle tagatisinstrumentide peaaegu 40 % kasv võrreldes eelmise aastaga käesolevas aruandes.

Euroopa oma globaalset satelliitnavigatsioonisüsteemi ülesehitav **Galileo programm** jõudis pärast esialgsete teenuste väljakuulutamist 2016. aastal üle kasutuselevõtu etapist kasutusetappi. Toimivate Galileo programmi satelliitide ja maapealse taristu väärtus käesolevas aruandes moodustas 2016. aasta lõpus 2 miljardit eurot. Projektide elluviimine raames „Horisont 2020“ raames stimuleeris Galileo programmi uute rakenduste arendamist. Kõnealuste projektide raames on juba loodud 13 innovaatilist lahendust, mida tuuakse parajasti turule, 5 patenti, 34 arenenud prototüüpi, kaks toodet turul ja 223 avaldatud teadustööd. Globaalset satelliitnavigatsioonisüsteemi kasutavate seadmete arv kasvab 2017. aastal eelduste kohaselt 5,8 miljardini ja 2020. aastaks hinnanguliselt 8 miljardini.

Transpordisektori **Euroopa ühendamise rahastu (CEF)**, mille eesmärk on parandada transpordi-, telekommunikatsiooni- ja energiasektori taristuprojektide rahastamisvõimalusi, aitas kaasa 64 km pikkuse Brenneri baas-raudteetunneli ehitamisele, millest saab maailma pikim suure läbilaskevõimega raudteetunnel. Aruandes kajastatud CEFi võlainstrument pakub laenuvahenditega rahastamisele riskijagamise instrumenti. Tegemist on kõrgema nõudeõiguse järguga ja allutatud võla või tagatisega, samuti projektivõlakirjadega.

Euroopa jätkas 2016. aastal reageerimist geopoliitilise olukorra muutusest tulenevatele uutele probleemidele. ELi eelarvest toetati liikmesriike **rändevoogude nõuetekohasel haldamisel**, rände algpõhjustega tegelemisel ja Schengeni ala kaitsmisel. 2016. aastal hoogustus liikmesriikide riiklike programmide rakendamine Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ja Sisejulgeolekufondi raames.

Komisjon asutas ka **Türgi pagulasrahastu**, mis hakkas tööle 17. veebruaril 2016. Aruande kohaselt laekus sellele 2016. aastal 630 miljoni euro ulatuses liikmesriikide toetusi. See võimaldas komisjonil muu tegevuse hulgas käivitada innovaatiline programm nimega „hädaolukorra sotsiaalne turvavõrk“, mille eesmärk on aidata kuni miljonit kõige ebasoodsamas olukorras põgenikku Türgis korrapärase rahaeraldistega. See on näide ELi eelarvest antava abi suurenenud kasutamisest kui tõhusast ja tulemuslikust viisist anda inimestele hädaolukordades abi.

Komisjon tegi 2016. aasta juunis ettepaneku luua Euroopa rände tegevuskava raames kolmandate riikidega uus partnerlusraamistik. See raamistik on euroopalik lähenemisviis koostöö süvendamisele rändevõrgude päritolu-, transiidi- ja sihtriikidega. Seda toetab enamik globaalse Euroopa eelarveprogramme, aga ka asjaomased ELi usaldusfondid, eelkõige **Süüria taastamise usaldusfond**, mis on kajastatud aastaaruandes. Koostöö tihendamise võimaldamiseks prioriteetsete partnerriikidega ja jõupingutuste jätkamiseks Vahemere keskosa rändeteel on hädavajalik partnerlusraamistikku piisavalt rahastada.

ELi eelarve prioriteetidena püsisid ka muud globaalprobleemid, näiteks tegelemine kliimamuutusega. 2016. aasta hinnanguline kogupanus kliimameetmete rakendamisse oli kooskõlas käesolevas mitmeaastases finantsraamistikus 2014–2020 seatud eesmärgiga 20,9 %.

Eelarve raames on **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid** ning **ühine põllumajanduspoliitika** endiselt ELi peamised investeerimisvahendid. ELi eelarvest kulutati 2016. aastal 57,4 miljardit eurot põllumajandusele ja maaelu arengule ning, hoolimata varasematest viivitustest käesoleva mitmeaastase finantsraamistiku käivitamisel ja rakendamisel, 37,8 miljardit eurot majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele.

Komisjon käivitas 27 liikmesriigiga debati ELi tuleviku ja prioriteetide üle. Me jätkame ühist tööd jõukama, konkurentsivõimelisema ja turvalisema tuleviku nimel.

Eelarve ja personali eest vastutav Euroopa Komisjoni volinik

Günther H. Oettinger

EUROOPA LIIDU POLIITIKARAAMISTIK, VALITSEMINE JA VASTUTUS

Euroopa Liit on liit, millele 28⁽¹⁾ Euroopa riiki (liikmesriigid) usaldavad ühiste eesmärkide saavutamise. Euroopa Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste austamine, sealhulgas vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus.

1. POLIITIKARAAMISTIK

ELi aluslepingud

Üldised eesmärgid ja põhimõtted, millest liit ja Euroopa institutsioonid juhivad, on määratletud aluslepingutes. Liit ja ELi institutsioonid võivad tegutseda vaid neile aluslepingutega antud volituste piires neis lepingutes sätestatud eesmärkide saavutamiseks ning nad peavad seda tegema kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega⁽²⁾.

Oma eesmärkide saavutamiseks ja oma poliitika elluviimiseks näeb liit ette endale vajalikud rahalised vahendid. Eesmärkide saavutamise eest vastutab komisjon koostöös liikmesriikidega ja kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega.

Aluslepingutes püstitatud eesmärgi täitmiseks on ELi käsutuses mitmesuguseid vahendeid, millest üks on ELi eelarve. Muud vahendid on näiteks seadusandlikud ettepanekud või poliitiliste strateegiatega järgimine.

Euroopa 2020. aasta strateegia

Euroopa 2020. aasta strateegia, milles ELi liikmesriikide riigipead ja valitsusjuhid 2010. aastal kokku leppisid, määratleb ELi 10 aasta töökohtade loomise ja majanduskasvu strateegia ELi tasandil⁽³⁾. Strateegia esitas kolm vastastikku tugevdavat prioriteeti – arukas, jätkusuutlik ja kaasav majanduskasv – ja viis ELi peamist eesmärki. Strateegia edu sõltub liidu kõigi osaliste ühisest tegevusest.

ELi eelarve on kõigest üks ELi vahend strateegia „Euroopa 2020“ eesmärkide saavutamise panustamisel. Euroopa 2020. aasta strateegia konkreetsete tulemuste saavutamiseks kasutatakse laia valikut liikmesriigi, ELi ja rahvusvahelise tasandi meetmeid.

Komisjoni poliitilised prioriteetid

Komisjoni poliitilised prioriteetid on määratletud komisjoni presidendi poliitilistes suunistes, milles on komisjoni meetmete tegevuskava, mis on täies kooskõlas Euroopa 2020. aasta strateegia kui Euroopa pikaajalise majanduskasvu strateegiaga.

10 PRIORITEETI

- Anda uut hoogu töökohtade loomisele ning majanduskasvu ja investeringute edendamisele.
- Ühendatud digitaalne ühtne turg.
- Vastupidav energialiit ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika.
- Mõistlik ja tasakaalustatud vabakaubandusleping Ameerika Ühendriikidega.
- Vastastikusel usaldusel põhinev õigusruum ja põhiõigused.
- Uue rändepoliitika suunas.

⁽¹⁾ Ühendkuningriik teatas 29. märtsil 2017 ametlikult oma kavatsusest EList lahkuda, käivitades nii liidust välja astumise protsessi vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 50.

⁽²⁾ Subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt võtab liit meetmeid üksnes juhul, kui liikmesriigid üksi ei saa piisaval määral saavutada kavandatud meetme eesmärgi, vaid neid saab nende ulatuse või mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil. Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ei või liidu meetme sisu ega vorm minna aluslepingute eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale. Vt ELi toimimise lepingu artikkel 5.

⁽³⁾ Vt komisjoni teatis „Euroopa 2020. aastal. Arukas, jätkusuutlik ja kaasava majanduskasvu strateegia“, KOM(2010) 2020 (lõplik), 3. märts 2010.

- Süvendatud ja õiglasem siseturg tugevama tööstusbaasiga.
- Süvendatud ja õiglasem majandus- ja rahaliit.
- Euroopa kui tugev tegija rahvusvahelisel tasandil.
- Demokraatlike muutuste liit.

ELi eelarvest toetatavaid poliitikavaldkondi rakendatakse kooskõlas mitmeaastase finantsraamistikuga.

Mitmeaastane finantsraamistik

Mitmeaastane finantsraamistik annab ELi poliitilistele prioriteetidele rahalise väljenduse vähemalt 5 aastaks, sätestades ELi kulutuste maksimaalsed aastasummad (piirmäärad) tervikuna ja peamistes kulukategooriates (rubriikides). Kõigi rubriikide ülemäärade summa moodustab kõigi kulukohustuste assigneeringute ülemmäära.

Mitmeaastane finantsraamistik toetab ELi meetmeid, et saavutada ELi poliitika eesmärgid piisavalt pika aja jooksul, et olla tulemuslik ning pakkuda oma toetusesaajatele ja kaasrahastavatele riigiasutustele sidusat pikaajalist nägemust. Mitmeaastane finantsraamistik 2014–2020 ja seda moodustavad programmid, millega on perioodi maksimaalsed eelarvelised kulukohustused sätestatud 960 miljardi euro ning maksed 908 miljardi euro ulatuses (2011. aasta hindades), on koostatud tugeva Euroopa loogika kohaselt ja keskenduvad lisandväärtusele, et aidata saavutada Euroopa 2020. aasta töökohtade loomise ja majanduskasvu strateegia ühiselt kokku lepitud sihte.

Mitmeaastases finantsraamistikus on lepitud kokku ühehääle otsusega, mis näitab kõigi liikmesriikide üksmeelt eesmärkide ja kulude suhtes. ELi eelarvest rahastatakse erinevaid poliitikavaldkondi ja programme kogu Euroopa Liidus. Komisjon teostab iga valdkonna kuluprogramme, tegevust ja projekte vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt mitmeaastases finantsraamistikus seatud prioriteetidele. EL võtab Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide peamise kuluvaldkonna raames õigusliku kohustuse rakendada neid meetmeid, võttes vastu rakenduskavasid.

Institutsioonidevaheline kokkulepe

Mitmeaastast finantsraamistikku täiendab institutsioonidevaheline kokkulepe Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ja usaldusväärse finantsjuhtimise kohta ⁽⁴⁾. Käesolev kokkulepe **võeti vastu 2013. aastal vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 295. Selle eesmärk on rakendada eelarvedistsipliini, parandada iga-aastase eelarvenetluse toimimist ja institutsioonidevahelist koostööd eelarve küsimustes ning tagada usaldusväärne finantsjuhtimine.**

Aastaeelarve

Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 314 koostab aastaeelarve komisjon ning selle võtavad vastu Euroopa Parlament ja nõukogu tavaliselt iga aasta detsembri keskel. Eelarve tasakaalu põhimõtte kohaselt peavad eelarveaasta tulud ja kulud (maksete assigneeringud) olema tasakaalus.

ELi peamine rahastamisallikas on omavahenditulud, mida täiendavad muud tulud. Omavahendite liike on kolm: traditsioonilised omavahendid (näiteks tolli- ja suhkrumaksud), käibemaksupõhised omavahendid ja kogurahvatulul põhinevad omavahendid. Muud ELi tegevusest saadavad tulud (näiteks konkurentsitrahvid) moodustavad tavaliselt alla 10 % kogutulust. Eelarve rahastamiseks vajamineva omavahendite kogusumma määrab kogukulu, millest on lahutatud muud tulud. Omavahendite kogusumma ei tohi ületada 1,23 % liikmesriikide kogurahvatulust.

ELi põhitegevuskulud katavad mitmeaastase finantsraamistiku erinevaid rubriike ja esinevad erinevas vormis olenevalt sellest, kuidas raha välja makstakse ja millist eelarve täitmise viisi kasutatakse. ELi eelarvet täidetakse kolmel viisil:

Eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega: selle eelarve täitmise viisi korral delegeeritakse eelarve täitmine liikmesriikidele. Sellesse rühma kuulub 80 % kuludest ja seda kasutatakse näiteks põllumajanduskulude ja struktuurimeetmete puhul.

⁽⁴⁾ 2. detsembri 2013. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta (ELT C 373, 20.12.2013, lk 1).

Otsene eelarve täitmine: seda eelarve täitmise viisi kasutatakse juhul, kui eelarvet täidavad otseselt komisjoni talitused.

Kaudne eelarve täitmine: seda eelarve täitmise viisi kasutatakse juhul, kui komisjon teeb eelarve täitmise ülesandeks ELi või liikmesriikide õiguse alusel tegutsevatele ametiasutustele, näiteks ELi ametitele või rahvusvahelistele organisatsioonidele.

Finantsmäärus

Üldeelarve suhtes kohaldatav finantsmäärus on ELi rahanduses keskne õigusakt, milles on määratletud ELi finantseeskirjad. See sisaldab ELi eelarvet reguleerivaid üldeeskirju.

2. JUHTIMINE JA VASTUTUS ELis

2.1. INSTITUTSIOONILINE ÜLESEHITUS

ELi juhtivad organisatsioonid on ELi institutsioonid, ametid ja muud ELi asutused, mis on loetletud raamatupidamise konsolideeritud aastaaruande lisade punktis 9. Peamised institutsioonid, kelle ülesanne on töötada välja poliitika ja võtta vastu otsused, on Euroopa Parlament, Euroopa Ülemkogu, nõukogu ja komisjon.

Komisjon on ELi täidesaatev organ, kes edendab ELi üldisi huve. Ta teeb seda, esitades seadusandlikke ettepanekuid, rakendades ELi poliitikat, valvates aluslepingute ja Euroopa õiguse kohaldamise õigsuse järele, hallates ELi eelarvet ja esindades liitu väljaspool Euroopat.

Komisjoni sisemine toimimine põhineb real olulistel, head valitsemistava toetavatel põhimõtetel: selged rollid ja vastutusala, tugev pühendumus tulemusjuhtimisele ja vastavus õigusraamistikule, selged aruandekohusluse mehhanismid, kvaliteetne ja kaasav reguleeriv raamistik, avatus ja läbipaistvus ning kõrged eetikanormid.

2.2. KOMISJONI JUHTIMISSTRUKTUUR

Euroopa Komisjonil on unikaalne juhtimissüsteem, milles tehakse selget vahet poliitilistel ja halduslikel järelevalvestruktuuridel ja milles on selgesti määratletud vastutusala ja finantsaruandlus. See süsteem põhineb aluslepingutel ja selle struktuur on arenenud, et kohanduda muutuva keskkonnaga ja jääda vastavusse asjaomastes rahvusvahelistes standardites⁽¹⁾ sätestatud parimate tavadega.

- Kollegiaalset poliitilist vastutust komisjoni töö eest kannab volinike kolleegium. Operatiivne rakendamine on delegeeritud peadirektoritele ja talituste juhtidele, kes juhivad komisjoni juhtimisstruktuuri⁽²⁾.
- Kolleegium delegeerib finantsjuhtimise ülesanded peadirektoritele või talituste juhtidele, kellest saavad seeläbi volitatud eelarvevahendite käsutajad. Neid ülesandeid võib delegeerida edasi direktoritele, üksuste juhtidele ja teistele, kellest saavad seeläbi edasivolitatud eelarvevahendite käsutajad. Eelarvevahendite käsutajad vastutavad kogu haldusprotsessi eest, alates selle kindlaksmääramisest, mida tuleb institutsiooni poolt seatud poliitikavaldkondade eesmärkide saavutamiseks teha, kuni algatatud tegevuse haldamiseni nii tegevuslikust kui ka eelarve seisukohast.

Seega on finantsjuhtimise rollid ja ülesanded komisjonis selgesti määratletud ja kohaldatud. See on selgete vastutusalaodega deentraliseeritud lähenemisviis, mille eesmärk on luua juhtimiskultuur, mis innustaks ametnikke võtma vastutust nende kontrolli all oleva tegevuse eest ning anda neile kontroll nende vastutuse all olevate tegevuste üle.

Komisjoni strateegilise planeerimise ja programmitöö tsükli raames nõutakse igalt eelarvevahendite käsutajalt aasta tegevusaruande koostamist meetmete, poliitiliste saavutuste ja aasta tulemuste kohta. Selles annab ta aru, et tema eraldatud vahendeid on kasutatud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtete kohaselt, ning et kehtestatud kontrollimenetlused pakuvad vajalikke tagatise aruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. Need tulemused võetakse komisjoni tasandil vastu ja avaldatakse koondsummana eelarve halduse ja täitmise aastaaruandes ning saadetakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule. See aruanne on volinike kolleegiumi peamine eelarve haldamise vahend.

⁽¹⁾ Näiteks sisekontrolli normid põhinevad COSO (Treadway komisjoni toetavate organisatsioonide komitee) 2013. aasta sisekontrolli põhimõtetel.

⁽²⁾ Selle tulemusena tähistatakse mõistega Euroopa Komisjon nii institutsiooni – komisjoni liikmetest moodustatud kolleegiumi – kui ka selle juhatust, mida haldavad selle struktuuriüksuste peadirektorid (ja muude halduslike struktuuriüksuste, nagu talituste, büroode ja täitevasutuste juhid).

Komisjoni peaarvepidaja vastutab tsentraalselt rahavoogude juhtimise, sissenõudmismenetluste, rahvusvahelistel avaliku sektori raamatupidamise standarditel põhinevate raamatupidamiseeskirjade ja meetodite sätestamise, raamatupidamissüsteemide valideerimise ning komisjoni ja ELi majandusaasta konsolideeritud aruannete koostamise eest. Peaarvepidajal tuleb ka anda majandusaasta aruandele allkiri deklareerimaks, et see annab õiglase ülevaate Euroopa Liidu finantsseisundi, tegevuse tulemuste ja rahavoogude kõigist olulistest tahkudest. Peaarvepidaja täidab oma funktsiooni sõltumatult ja tal on suur vastutus finantsaruandluse eest komisjonis. Komisjoni siseaudiitor on samuti tsentraliseeritud ja sõltumatu funktsiooni täitja.

Tähtsat rolli komisjoni juhtimises mängib üldjuhatus, kes teostab järelevalvet ja koordineerimise peamiste haldusküsimuste üle, sh seoses finants- ja inimressursside juhtimisega. Üldjuhatus eesotsas on peasekretär. Üldjuhatus kutsub regulaarselt kokku eelarve, inimressursside ja IT eest vastutavad peadirektorid ja kabinetid veendumaks, et komisjonil on olemas vajalikud organisatsioonilised ja tehnilised struktuurid presidendi määratud poliitiliste prioriteetide tõhusaks ja tulemuslikuks saavutamiseks.

2.3. KINDEL TULEMUSRAAMISTIK

Kindlate tulemusraamistike rakendamine on oluline tugeva tulemustele orienteerituse, ELi lisandväärtuse ja ELi programmide usaldusväärse juhtimise tagamiseks. ELi eelarve täitmine peab võtma arvesse eesmärkide mitmekesisust ning poliitikavaldkondade ja programmide vastastikust täiendavust ja integreerimist, samuti liikmesriikide olulist rolli ELi eelarve täitmisel. Komisjon on kohustunud tagama, et ELi eelarve tulemused oleksid kodanikele paremad ja et see toetaks poliitilisi prioriteete. Tagamaks, et ressursside eraldamine prioriteetidele, ning et iga meede annaks häid tulemusi ja lisandväärtust, rakendab komisjon oma tulemustele keskenduvat ELi eelarve algatust. Toetudes 2014.–2020. aasta tulemusraamistikule, edendab komisjon paremat tasakaalu nõuete järgimise ja tulemuslikkuse vahel. 2014.–2020. aasta on tulemusraamistikud kaasatud uue kohustusliku elemendi ja selle programmitöö perioodi suurema tulemustele orienteerituse olulise tugisambana. See näeb ette selgete ja mõõdetavate eesmärkide ja näidikute kehtestamise ning seire-, aruandlus- ja hindamiskorra.

Aasta eelarve haldus- ja tulemusaruanne annab igakülgse ülevaate ELi eelarve tulemuslikkusest, haldamisest ja kaitsest. Selles selgitatakse, kuidas ELi eelarve toetab Euroopa Liidu poliitilisi prioriteete, ELi eelarvega saavutatud tulemusi ja seda, millist rolli mängib komisjon eelarve ja finantsjuhtimise kõrgeimate normide tagamisel ja edendamisel.

2.4. FINANTSARUANDLUS

ELi finantsaruandluse põhielement on ELi finantsaruannete koondpakett, mis koosneb ELi majandusaasta konsolideeritud aruandest ja sellele lisatavatest aruannetest – eelarve halduse ja täitmise aastaaruandest ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse järelemeetmete aruandest. Finantsaruannete koondpakett annab avalikkusele igal aastal igakülgse ülevaate ELi rahalisest ja tegevuslikust olukorrast.

ELi majandusaasta konsolideeritud aruandes esitatakse finantssteave ELi institutsioonide, ametite ja muude asutuste kohta nii tekkepõhise raamatupidamise kui ka eelarve seisukohast. See aruanne ei sisalda liikmesriikide majandusaasta aruandeid.

Majandusaasta konsolideeritud aruanne koosneb kahest eraldiseisvast, kuid omavahel seotud osast:

- a) Raamatupidamise konsolideeritud aastaaruannetest ja
- b) eelarve täitmise aruannetest, mis annavad koondülevaate eelarve täitmisest.

Peale selle on majandusaasta konsolideeritud aruandele lisatud raamatupidamise aastaaruande põhjendus ja analüüs, milles võetakse kokku raamatupidamise aastaaruannetes kajastatud olulised muutused ja suundumused ning selgitatakse ELi ees seisvaid märkimisväärseid riske ja ebakindlust, millega on vaja tulevikus tegeleda.

Komisjoni aruandlus ja aruandekohustus

Finantsaruandluse koondpakett	ELi majandusaasta konsolideeritud aruanne Eelarve halduse ja täitmise aastaaruanne Aruanne eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta
Muud aruanded	Üldaruanne Euroopa Liidu tegevuse kohta Peadirektoraatide aasta tegevusaruanded Eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruanne

2.5. KONTROLLIMINE

Välisaudit

Euroopa Kontrollikoda (edaspidi „kontrollikoda“) on ELi institutsioonide (ja asutuste) välisaudiitor. Kontrollikoja ülesanne on aidata kaasa ELi finantsjuhtimise parandamisele, edendada aruandekohustust ja läbipaistvust ning toimida ELi kodanike finantshuvide sõltumatu kaitsjana. Kontrollikoja roll ELi sõltumatu välisaudiitorina on kontrollida, et ELi vahendid oleksid õigesti kajastatud, et neid kogutaks ja kasutataks kooskõlas asjassepuutuvate eeskirjade ja määrustega ning et neist saadav kasu oleks võimalikult suur.

ELi majandusaasta aruannet ja tema vahendite haldamist auditeerib kontrollikoda, kes oma tegevuse käigus koostab ning esitab nõukogule ja parlamendile järgmise:

- (1) aastaaruanne üldelarvest rahastatava tegevuse kohta, milles on esitatud kontrollikoja tähelepanekud majandusaasta aruande ja selle aluseks olevate tehingute kohta;
- (2) kontrollikoja audititele tuginev ja aastaaruandes kinnitava avalduse vormis esitatud arvamus, millega kinnitatakse i) raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsust ja ii) kogutud tulude ja lõplikele makse saajatele tehtud maksetega seotud, raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust ning
- (3) konkreetsete valdkondade eriaruanded.

Eelarve täitmisele heakskiidu andmine

Eelarvetsükli viimane etapp on asjaomase eelarveaasta eelarve täitmisele heakskiidu andmine. Heakskiit antakse komisjonile ning kõigile muudele ELi institutsioonidele ja asutustele. Eelarve täitmisele heakskiidu andmine kujutab endast eelarve täitmise väliskontrolli poliitilist aspekti. See on otsus, millega Euroopa Parlament vabastab nõukogu soovitusel põhjal komisjoni (ja teised ELi asutused) vastutusest asjaomase eelarve haldamisel ning mis tähistab asjaomase eelarve käsitlemise lõppu. Euroopa Parlament on ELi eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutav institutsioon. See tähendab, et pärast majandusaasta aruande auditeerimist ja lõplikku viimistlemist tuleb nõukogul soovitada ja seejärel Euroopa Parlamendil otsustada, kas anda heakskiit eelarve täitmisele komisjoni ja teiste ELi eelarvet täitvate ELi asutuste poolt asjaomasel eelarveaastal. Kõnealune otsus põhineb majandusaasta aruande läbivaatamisel, komisjoni aastaaruandel eelarve haldamise ja täitmise kohta, kontrollikoja aastaaruandel, auditiarvamusel ja eriaruannetel ning komisjoni vastustel talle esitatud küsimustele ja täiendava teabe taotlustele.

Eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlusel võib olla kolm tulemust: heakskiidu andmine, selle edasilükkamine või heakskiidu andmisest keeldumine. Euroopa Parlamendi iga-aastase eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse juurde kuulub tingimata see, et kuulatakse ära volinike vastused parlamendi eelarvekontrollikomisjoni liikmete küsimustele nende poliitikavaldkondade kohta. Lõpliku eelarve täitmisele heakskiidu andmise aruande, sealhulgas konkreetset soovitusel komisjonile meetmete võtmiseks, võtab vastu Euroopa Parlamendi täiskogu. Nõukogu heakskiidu eelarve täitmisele võtab vastu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (ECOFIN). Euroopa Parlamendi eelarve täitmisele heakskiidu andmise aruanne ja nõukogu soovitusel põhjal esitatakse igal aastal järelemeetmete aruanne, milles komisjon esitab ülevaate konkreetsetest meetmetest, mida ta on võtnud soovitusel rakendamiseks.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE LISATUD DEKLARATSIOON

Euroopa Liidu majandusaasta konsolideeritud aruanne 2016 on koostatud teabe alusel, mille on esitanud Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatava finantsmääruse artikli 148 lõikes 2 osutatud institutsioonid ja asutused. Deklareerin, et see on koostatud kooskõlas kõnealuse finantsmääruse IX jaotisega ning raamatupidamise aastaaruannete lisades toodud raamatupidamispõhimõtete, -eeskirjade ja -meetoditega.

Olen saanud nimetatud institutsioonide ja asutuste peaarvepidajatelt kogu teabe, mis on vajalik Euroopa Liidu varasid ja kohustusi ning eelarve täitmist kajastava raamatupidamise aastaaruande koostamiseks, ning nimetatud institutsioonide ja asutuste peaarvepidajad on tõendanud selle teabe usaldusväärsust.

Deklareerin, et kõnealuse teabe ja kontrolli põhjal, mida pidasin vajalikuks teha Euroopa Komisjoni raamatupidamise aastaaruande kinnitamiseks, võin olla piisavalt kindel, et käesolev raamatupidamise aastaaruanne annab õiglase ülevaate Euroopa Liidu finantsseisundi, tegevuse tulemuste ja rahavoogude kõigist olulistest tahkudest.

[allkiri]

Rosa ALDEA BUSQUETS

komisjoni peaarvepidaja

23. juuni 2017

RAAMATUPIDAMISE KONSOLIDEERITUD AASTAARUANDED JA NENDE LISAD ⁽¹⁾

SISUKORD

BILANSS	11
TULEMIARUANNE	12
RAHAVOOGUDE ARUANNE	13
NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE	14
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	15
1. PEAMISED ARVESTUSPÕHIMÕTTED	15
2. BILANSI LISAD	27
3. TULEMIARUANDE LISAD	56
4. TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED JA TINGIMUSLIKUD VARAD	65
5. EELARVELISED KULUKOHUSTUSED JA JURIIDILISED KOHUSTUSED	69
6. FINANTSRISKIDE JUHTIMINE	73
7. SEOTUD OSAPOOLI KÄSITLEVAD ANDMED	86
8. BILANSIPÄEVAJÄRGSED SÜNDMUSED	87
9. KONSOLIDEERIMISE ULATUS	88

⁽¹⁾ Tuleks märkida, et arvude miljonitesse eurodesse ümardamise tõttu võib mõnedes järgnevates tabelites esitatud finantsandmete liitmisel saadav summa tabelis esitatud kogusummast erineda.

BILANSS

Miljonites eurodes

	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
PÕHIVARA			
Immateriaalne vara	2.1	381	337
Kinnisvara ja seadmed	2.2	10 068	8 700
Kapitaliosaluse meetodil arvestatud investeeringud	2.3	528	497
Finantsvara	2.4	62 247	56 965
Eelmaksed	2.5	21 901	29 879
Kaubanduslikud ja mittekaubanduslikud nõuded	2.6	717	870
		95 842	97 248
KÄIBEVARA			
Finantsvara	2.4	3 673	9 907
Eelmaksed	2.5	23 569	15 277
Kaubanduslikud ja mittekaubanduslikud nõuded	2.6	10 905	9 454
Laovaru	2.7	165	138
Raha ja raha ekvivalendid	2.8	28 585	21 671
		66 897	56 448
AKTIVA KOKKU		162 739	153 696
PIKAAJALISED KOHUSTUSED			
Pension ja muud töötajahüvitised	2.9	(67 231)	(63 814)
Eraldised riskide ja kulude katteks	2.10	(1 936)	(1 716)
Finantskohustused	2.11	(55 067)	(51 764)
		(124 234)	(117 293)
LÜHIAJALISED KOHUSTUSED			
Eraldised riskide ja kulude katteks	2.10	(675)	(314)
Finantskohustused	2.11	(2 284)	(7 939)
Võlgnevused	2.12	(40 005)	(32 191)
Kumuleerunud kulud ja ettemakstud tulu	2.13	(67 580)	(68 402)
		(110 544)	(108 846)
PASSIVA KOKKU		(234 778)	(226 139)
NETOVARA			
Reservid	2.14	4 841	4 682
Liikmesriikidelt sissenõutavad summad ⁽¹⁾	2.15	(76 881)	(77 124)
NETOVARA		(72 040)	(72 442)

⁽¹⁾ Euroopa Parlament võttis 1. detsembril 2016 vastu eelarve, milles on ette nähtud ELi lühiajaliste kohustuste tasumine omavahenditest, mille liikmesriigid koguvad või mis nõutakse neilt sisse 2017. aastal. Lisaks tagavad liikmesriigid personalieeskirjade (nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määruse nr 259/68 muudetud redaktsioon) artikli 83 kohaselt ühiselt pensionikohustuste täitmise.

TULEMIARUANNE

Miljonites eurodes

	Lisa punkt	2016	2015
TULUD			
Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulu			
Kogurahvatulupõhised omavahendid	3.1	95 578	95 355
Traditsioonilised omavahendid	3.2	20 439	18 649
Käibemaksupõhised omavahendid	3.3	15 859	18 328
Trahvid	3.4	3 858	531
Kulude sissenõudmine	3.5	1 947	1 547
Muud	3.6	5 740	5 067
		143 422	139 478
Kaubanduslikest tehingutest saadud tulu			
Finantstulu	3.7	1 769	1 846
Muud	3.8	996	1 562
		2 765	3 408
Kogutulu		146 187	142 886
KULUD			
Täidetud liikmesriikide poolt	3.9		
Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond		(44 152)	(45 032)
Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond ja teised maaelu arengu vahendid		(12 604)	(16 376)
Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond		(35 045)	(38 745)
Euroopa Sotsiaalfond		(9 366)	(9 849)
Muud		(1 606)	(2 380)
Täidetud komisjoni, rakendusametite ja usaldusfondide poolt	3.10	(15 610)	(15 626)
Täidetud muude ELi ametite ja asutuste poolt	3.11	(2 547)	(1 209)
Täidetud kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide poolt	3.11	(3 258)	(3 031)
Täidetud muude üksuste poolt	3.11	(2 035)	(2 107)
Personali- ja pensionikulud	3.12	(9 776)	(10 273)
Muudatused töötajahüvitiste kindlustusmatemaatilistes eeldustes	3.13	(1 068)	(2 040)
Finantskulud	3.14	(1 904)	(1 986)
Osa ühis- ja sidusettevõtete majandustulemus	3.15	2	(641)
Muud kulud	3.16	(5 486)	(6 623)
Kulud kokku		(144 454)	(155 919)
EELARVEAASTA TULEM		1 733	(13 033)

RAHAVOOGUDE ARUANNE

	Miljonites eurodes	
	2016	2015
Eelarveaasta tulem	1 733	(13 033)
Põhitegevus		
Amortisatsioon (finantsvara)	88	74
Amortisatsioon	575	489
Laenude (suurenemine)/vähenemine	1 774	1 591
Eelmaksete (suurenemine)/vähenemine	(314)	7 439
Kaubanduslike ja mittekaubanduslike nõuete (suurenemine)/vähenemine	(1 297)	5 253
Varude (suurenemine)/vähenemine	(26)	(10)
Pensioni- ja muude töötajahüvitiste kohustuste suurenemine/(vähenemine)	3 417	5 198
Eraldiste suurenemine/(vähenemine)	581	(253)
Finantskohustuste suurenemine/(vähenemine)	(2 351)	(977)
Kreditoorse võlgnevuse suurenemine/(vähenemine)	7 813	(10 989)
Kumuleerunud kulude ja ettemakstud tulu suurenemine/(vähenemine)	(821)	12 429
Mitterahalise tuluna kajastatud eelneva aasta eelarvetulem	(1 349)	(1 435)
Muud mitterahalised muutused	18	32
Investeermistegevus		
Immateriaalse vara ning kinnisvara ja seadmete (suurenemine)/vähenemine	(2 073)	(1 381)
Kapitaliosaluse meetodil arvestatud investeeringute (suurenemine)/vähenemine	(31)	(87)
Müügivalmis finantsvarade (suurenemine)/vähenemine	(822)	(213)
Õiglasel väärtuses üle- või puudujäägina kajastatud finantsvara (suurenemine)/vähenemine	(0)	—
NETORAHAVOOD	6 914	4 126
Raha ja raha ekvivalentide suurenemine/(vähenemine) (neto)	6 914	4 126
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta alguse seisuga	21 671	17 545
Raha ja raha ekvivalendid eelarveaasta lõpu seisuga	28 585	21 671

NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE

Miljonites eurodes

	Reservid (A)		Liikmesriikidelt sissenõutavad summad (B)		Netovara =(A)+(B)
	Õiglase väärtuse reserv	Muud reservid	Kumuleerunud ülejääk/(puudujääk)	Eelarveaasta tulem	
SALDO SEISUGA 31.12.2014	238	4 197	(51 161)	(11 280)	(58 006)
Muutused tagatisfondi reservis	—	189	(189)	—	—
Õiglase väärtuse muutused	54	—	—	—	54
Muud	—	2	(24)	—	(22)
Eelarveaasta 2014 tulem	—	3	(11 283)	11 280	—
Liikmesriikidele tagasi makstud 2014. aasta eelarve ülejääk	—	—	(1 435)	—	(1 435)
Eelarveaasta tulem	—	—	—	(13 033)	(13 033)
SALDO SEISUGA 31.12.2015	292	4 390	(64 091)	(13 033)	(72 442)
Muutused tagatisfondi reservis	—	82	(82)	—	—
Õiglase väärtuse muutused	33	—	—	—	33
Muud	—	39	(54)	—	(15)
Eelarveaasta 2015 tulem	—	5	(13 038)	13 033	—
Liikmesriikidele tagasi makstud 2015. aasta eelarve ülejääk	—	—	(1 349)	—	(1 349)
Eelarveaasta tulem	—	—	—	1 733	1 733
SALDO SEISUGA 31.12.2016	325	4 516	(78 614)	1 733	(72 040)

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD**1. PEAMISED ARVESTUSPÕHIMÕTTED****1.1. ÕIGUSLIK ALUS JA RAAMATUPIDAMISEESKIRJAD**

Euroopa Liidu raamatupidamisarvestust peetakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1), edaspidi „finantsmäärus“, ja komisjoni 29. oktoobri 2012. aasta delegeeritud määrusele (EL) nr 1268/2012, milles on esitatud üksikasjalikud finantsmääruse kohaldamise eeskirjad (ELT L 362, 31.12.2012, lk 1).

Finantsmääruse artikli 143 kohaselt koostab EL oma raamatupidamise aastaaruanded tekkepõhise arvestuse eeskirjade kohaselt, mis põhinevad rahvusvahelistel avaliku sektori raamatupidamisstandarditel (IPSAS). Kõnealused raamatupidamiseskirjad võtab vastu komisjoni peaarvepidaja ja neid tuleb kohaldada kõigis konsolideeritud institutsioonides ja ELi asutustes, et kehtiks ühtsed raamatupidamisarvestuse, hindamise ja raamatupidamise aastaaruannete esitamise eeskirjad, mille eesmärk on ühtlustada raamatupidamise aastaaruannete koostamise ja konsolideerimise menetlust.

1.2. RAAMATUPIDAMISPÕHIMÕTTED

Raamatupidamisaruannete eesmärk on anda üksuse finantsseisundi, tegevustulemuste ja rahavoogude kohta teavet, millest on abi laiale kasutajaskonnale. Kuna ELi näol on tegemist avaliku sektori üksusega, on konkreetsem eesmärk anda teavet, millest on abi otsuste tegemisel, ja näidata, et üksus kasutab talle usaldatud vahendeid vastutustundlikult. Käesoleva dokumendi koostamisel on silmas peetud just neid eesmärke.

Üldised kaalutlused (raamatupidamis põhimõtted), millest raamatupidamise aastaaruannete koostamisel lähtutakse, on sätestatud ELi raamatupidamiseskirjas nr 1 „Raamatupidamisaruanded“ ning on samad mis IPSAS 1-s kirjeldatud põhimõtted: õiglase kajastamise, tekkepõhise arvestuse, tegevuse jätkuvuse, kajastamise järjepidevuse, olulisuse, andmete koondamise, tasaarvestuse ja teabe võrreldavuse põhimõte. Finantsaruandluse kvalitatiivsed omadused on finantsmääruse artikli 144 kohaselt asjakohasus, usaldusvärsus, arusaadavus ja võrreldavus.

1.3. KONSOLIDEERIMINE**Konsolideerimise ulatus**

ELi raamatupidamise konsolideeritud aastaaruanded hõlmavad kõiki olulisi kontrollitavaid üksusi (s.o ELi institutsioonid, sh komisjon, ja ELi ametid) ning sidus- ja ühissettevõtteid. Konsolideeritud üksuste täielik loetelu on esitatud ELi raamatupidamise aastaaruande lisade punktis 9. Nüüd sisaldab see 52 kontrollitavat üksust ja 1 sidusettevõtet. Üksusi, mis kuuluvad konsolideerimisele, kuid mis on üldiste ELi raamatupidamise konsolideeritud aastaaruannete seisukohalt ebaolulised, ei ole vaja konsolideerida ega arvestada kapitaliosaluse meetodil, kui see põhjustab ELile ülemäärast aja- või rahakulu. Neid üksusi on nimetatud „väiksemateks üksusteks“ ja need on loetletud eraldi lisade punktis 9. 2016. aastal liigitati väiksemateks üksusteks 7 üksust.

Kontrollitavad üksused

Otsus lisada üksus konsolideeritavate üksuste hulka põhineb kontrolli mõistel. Kontrollitavad üksused on üksused, milles ELil on osalus või kellel tal on õigus saada tänu oma osalusele mitmesuguseid hüvesid, mille olemust ja suurust ta saab muuta, kasutades oma võimu nende üksuste ülevõimu. See võim peab tal olema praegu ja seotud üksuse asjaomaste tegevusaladega. Kontrolli all olevad üksused on täielikult konsolideeritud. Konsolideerimine algab kontrolli alguse kuupäeval ja lõpeb kontrolli lõppemisel.

ELi raames on põhilised kontrolli väljendavad näitajad järgmised: üksuse loomine aluslepingu või teise õigusakti alusel, üksuse rahastamine ELi eelarvest, hääleõigus juhtorganites, Euroopa Kontrollikoja poolne auditeerimine ning Euroopa Parlamendi poolne eelarve täitmisele heakskiidu andmine. See, kas üksuse puhul on täidetud üks või mitu kontrolli all olemise kriteeriumi, tehakse kindlaks iga üksuse puhul eraldi.

Selle lähenemisviisi kohaselt käsitatakse ELi institutsioone (v.a Euroopa Keskpank) ja ametid (v.a endise teise samba ametid) ELi ainukontrolli all olevana ning seetõttu need konsolideeritakse. Lisaks sellele loetakse kontrollitavaks üksuseks ka likvideeritavat Euroopa Söe- ja Teraseühendust (ESTÜ).

Kõik ELi kontrollitavate üksuste omavahelised olulised tehingud ja saldod elimineeritakse; sellistest tehingutest tulenev realiseerimata kasum ja kahjum ei ole aga märkimisväärsed ning seetõttu ei ole neid elimineeritud.

Ühised ettevõtmised

Ühine ettevõtmine on kokkulepe, milles EL ja üks või mitu osapoolt omavad ühist kontrolli. Ühine kontroll on lepingus kokkulepitud jaotatud kontroll ettevõtmise üle, mis on olemas üksnes juhul, kui olulist tegevust käsitlevad otsused nõuavad kontrolli jagavate osapoolte ühehäälsel nõusolekul. Ühised ettevõtmised võivad olla kas ühisoperatsioonid või ühisettevõtted. Juhul kui ühine ettevõtmine on struktureeritud eraldiseisva äriühinguna ja ühise ettevõtmise osapooltel on õigus ettevõtmise netovarale, liigitatakse see ühine ettevõtmine ühisettevõttena. Osaluste üle ühisettevõttes peetakse arvestust kapitaliosaluse meetodil (vt lisade punkt 1.5.4). Kui osapooltel on õigus ettevõtmisega seotud varale ja vastutus kohustuste eest, liigitatakse see ühine ettevõtmine ühisoperatsiooniks. Seoses oma huvidega ühisoperatsioonides esitab EL oma raamatupidamise aastaaruannetes oma varasid ja kohustusi, tulusid ja kulusid, samuti oma osa ühistes varades, kohustustes, tuludes ja kuludes.

Sidusettevõtted

Sidusettevõtted on üksused, mille üle ELil on kas otseselt või kaudselt märkimisväärne mõju, kuid mille üle neil kontroll puudub. Eelduseks on võetud, et märkimisväärne mõju esineb juhul, kui ELile kuulub kas otseselt või kaudselt vähemalt 20 % hääleõigusest. Osaluste üle ühendustes peetakse arvestust kapitaliosaluse meetodil (vt lisade punkt 1.5.4).

Konsolideerimata üksused, mille vahendeid haldab komisjon

ELi personali ravikindlustusskeemi, Euroopa Arengufondi ja osalejate tagatisfondi vahendeid haldab komisjon nimetatud üksuste eest. Kuna need üksused ei ole ELi kontrolli all, siis ei ole need ka tema raamatupidamise aastaaruannetesse konsolideeritud.

1.4. ARUANDE KOOSTAMISE ALUS

Raamatupidamise aastaaruanne esitatakse igal aastal. Eelarveaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril.

1.4.1. Valuuta ja ümberarvestamise alused

Arveldus- ja aruandlusvaluuta

Raamatupidamise aastaaruanded on koostatud miljonites eurodes, kui ei ole märgitud teisiti, sest euro on ELi arveldus- ja aruandlusvaluuta.

Tehingud ja saldod

Välisvaluutatehingud arvestatakse eurodesse ümber tehingupäeval kehtinud vahetuskursi alusel. Vahetuskursierinevustest saadud kasum või kahjum, mis tuleneb välisvaluutas arveldatud tehingutest ning välisvaluutas nomineeritud rahaliste varade ja kohustuste ümberarvestamisest eelarveaasta lõpus kehtinud vahetuskurside alusel, kajastatakse tulemiaruanDES. Müügilvalmina käsitatavate mitterahaliste finantsinstrumentide ümberarvestamise erinevused on esitatud õiglase väärtuse reservis.

Teistsuguseid ümberarvestamise meetodeid kasutatakse kinnisvara ja seadmete ning immateriaalse vara puhul, mille väärtust eurodes arvestatakse nende soetamise kuupäeval kehtinud vahetuskursi alusel.

Välisvaluutas nomineeritud rahaliste varade ja kohustuse eelarveaasta lõppsaldo arvestatakse eurodesse ümber 31. detsembril kehtinud vahetuskursside alusel.

Euro vahetuskursid

Valuuta	31.12.2016	31.12.2015
Bulgaaria leev (BGN)	1,9558	1,9558
Tšehhi kroon (CZK)	27,0210	27,0230
Taani kroon (DKK)	7,4344	7,4626
Inglise nael (GBP)	0,8562	0,7340
Horvaatia kuna (HRK)	7,5597	7,6380
Ungari forint (HUF)	309,8300	315,9800
Poola zlott (PLN)	4,4103	4,2639
Rumeenia leu (RON)	4,5390	4,5240
Rootsi kroon (SEK)	9,5525	9,1895
Šveitsi frank (CHF)	1,0739	1,0835
Jaapani jeen (JPY)	123,4000	131,0700
USA dollar	1,0541	1,0887

1.4.2. Prognooside kasutamine

Rahvusvaheliste avaliku sektori raamatupidamise standardite ja üldtunnustatud raamatupidamis põhimõtete kohaselt on raamatupidamisaruandes tingimata esitatud summad, mis põhinevad kõige usaldusväärsemale kättesaadavale teabele tuginevatel juhtkonna prognoosidel ja hinnangutel. Oluliste hinnangute hulka kuuluvad muu hulgas töötajahüvitiste kohustuste, eraldiste, varudest ja nõuetest tuleneva finantsriski, viitlaekumiste ja kumuleerunud kulude ning tingimuslike varade ja kohustuste summad ja immateriaalse vara ning kinnisvara ja seadmete väärtuse languse määra summad ning finantsinstrumente käsitlevates lisades avaldatud summad. Tegelikud tulemused võivad kõnealustest prognoosidest erineda. Muutusi prognoosides kajastatakse selles perioodis, mil need teatavaks on saanud.

1.5. BILANSS

1.5.1. Immateriaalne vara

Omandatud arvutitarkvara litsentsid on kajastatud soetusmaksumus, millest on lahutatud kumulatiivne amortisatsioon ja väärtuse langusest tulenev kahjum. Vara amortiseeritakse lineaarselt eeldatava kasuliku kasutuse alusel (3–11 aastat). Immateriaalse vara eeldatav kasulik kasutusiga sõltub selle konkreetsest majanduslikust kasutuseast või lepingujärgsest juriidilisest kehtivusajast. Asutusesiselt väljatöötatud immateriaalne vara kapitaliseeritakse, kui täidetud on asjaomased ELi raamatupidamiseeskirjades ettenähtud kriteeriumid, ning ainult juhul, kui kõnealune vara on arendusjärgus. Kapitaliseeritavate kulude hulka kuuluvad kõik otseselt omistatavad kulud, mis on vajalikud vara loomiseks, tootmiseks või valmistamiseks sellisel, et see vara saaks toimida juhtkonna poolt kavandatud viisil. Teadustegevusega seotud kulud, mittekapitaliseeritavaid arenduskulusid ja hoolduskulusid kajastatakse kuluna kulu kandmise hetkel.

1.5.2. Kinnisvara ja seadmed

Kogu kinnisvara ja seadmed on näidatud soetusmaksumus, millest on lahutatud kumulatiivne amortisatsioon ja väärtuse langusest tulenev kahjum. Soetusmaksumus hõlmab kulusid, mis on otseselt seotud asjaomase vara soetamise, valmistamise ja üleandmisega.

Hilisemad kulud on vastavalt vajadusele kas arvatud vara bilansilise maksumuse hulka või kajastatud eraldi varana – viimast vaid juhul, kui on tõenäoline, et varaga seotud tulevane majanduslik kasu või teenusepotentsiaal läheb ELile ja vara maksumust saab usaldusväärset mõõta. Parandus- ja hooldustööde kulud kajastatakse kuluna tulemiaruaandes selle arvestusperioodi all, mil vastavad kulud kanti.

Maad ja kunstiteoseid ei amortiseerita, kuna nende kasutusiga loetakse igaveseks. Ehitamisel olevat vara ei amortiseerita, kuna selline vara ei ole veel kasutamiseks valmis. Muude varade amortisatsioon arvutatakse lineaarsel meetodil, mille kohaselt nende maksumus, millest lahutatakse jääkmaksumus, jaotatakse nende eeldatava kasuliku kasutusea peale järgmiselt:

Vara liik	Lineaarne amortisatsiooninorm
Hooned	4 % – 10 %
Kosmosevarad	8 % – 20 %
Seadmed	10 % – 25 %
Sisustus ja sõidukid	10 % – 25 %
Arvutiriistvara	25 % – 33 %
Muud	10 % – 33 %

Võõrandamisest saadud kasum või kahjum leitakse tulu ja müügikulude vahe võrdlemisel võõrandatava vara bilansilise maksumusega ning seda kajastatakse tulemiaruaandes.

Rendimaksud

Materiaalse vara rendimaksud, mille puhul EL kannab põhimõtteliselt kõiki omandiõigusega kaasnevaid riske ja hüvesid, liigitatakse kapitalirendi makseteks. Kapitalirendi maksud kapitaliseeritakse rendi alustamisel väärtuses, mis vastab kas renditava vara õiglasele väärtusele või minimaalsete rendimaksude nüüdisväärtusele, olenevalt sellest, kumb neist on madalam. Rendimaksude intressiosa kantakse rendiperioodi jooksul kuludesse püsiva protsendimääraga jääkväärtusest. Rendikohustusi, millest on finantskulud maha arvatud, kajastatakse muude (lühiajaliste ja pikaajaliste) finantskohustuste all. Finantskulude hulka kuuluvaid intresse kajastatakse kuluna tulemiaruaandes rendiperioodi jooksul, et saada pidev perioodiline intressimäär, mida kohaldatakse igal perioodil kohustuse tasumata jäägi suhtes. Kapitalirendi alusel hoitavat vara amortiseeritakse kas vara kasuliku kasutusea või rendiperioodi jooksul, olenevalt sellest, kumb neist on lühem.

Rendimaksud, mille puhul oluline osa omandiõigusega kaasnevatest riskidest ja hüvedest jääb rendileandja kanda, liigitatakse kasutusrendiks. Kasutusrendimaksud kajastatakse tulemiaruaandes kuluna lineaarselt kogu rendiperioodi jooksul.

1.5.3. Muude kui finantsvarade väärtuse langus

Tähtajatu kasuliku kasutusea varasid ei amortiseerita; selle asemel kontrollitakse igal aastal, ega nende väärtus ei ole langenud. Amortiseeritavate varade puhul kontrollitakse alati, kas nende väärtus ei ole langenud, kui sündmused või asjaolude muutumine viitavad sellele, et bilansiline maksumus ei pruugi olla kaetav. Väärtuse langusest tulenev kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab kaetava (kasutus)väärtuse. Kaetav (kasutus)väärtus on kas vara õiglane väärtus, millest on lahutatud müügikulud, või vara tarbimisväärtus, olenevalt sellest, kumb neist on kõrgem.

Immateriaalse vara ning kinnisvara ja seadmete jääkmaksumus ja kasulik kasutusiga vaadatakse läbi ja vajadusel korrigeeritakse neid vähemalt kord aastas. Kui vara bilansiline maksumus ületab hinnangulise kaetava (kasutus)väärtuse, hinnatakse vara bilansiline maksumus kohe alla kuni tema kaetava (kasutus)väärtuseni. Kui varasematel aastatel kajastatud väärtuse languse põhjused on ära langenud, siis vähendatakse vastavalt sellele väärtuse langusest tekkinud kahjumit.

1.5.4. Kapitaliosaluse meetodil arvestatud investeeringud

Osalused sidus- ja ühisettevõtetes

Investeeringute üle peetakse arvestust kapitaliosaluse meetodil ja need võetakse arvele soetusmaksumuses. ELi osa neis investeeringutes kajastatakse tulemiaruaandes ja tema osa reservides toimunud muutustes kajastatakse netovarade aruaandes õiglase väärtuse reservi all. Raamatupidamise aastaaruannetes bilansipäeva seisuga kajastatav investeeringu raamatupidamislilik väärtus saadakse soetusmaksumuse ja kõigi muutuste (täiendavad osamaksud, osa eelarveaasta tulemis ja reservide muutustes, väärtuse vähendamised ja dividendid) liitmisel. Investeeringult saadud jaotatud kasum vähendab vara bilansilist maksumust.

Kui ELi osa investeringu kapitaliosaluse meetodil kajastatud puudujäägis on võrdne või ületab tema osalust, siis EL lõpetab oma osa kajastamise edasistes kahjumites („kajastamata kahjum“). Kui ELi osalus on vähendatud nullini, kaetakse täiendavaid kahjumeid ja kajastatakse kohustist ainult selles ulatuses, milles EL on võtnud üksuse juriidilisi või faktilisi kohustusi või teinud sidusettevõtte nimel makseid.

Kui on märke väärtuse langusest, on vaja hinnata see alla madalama kaetava väärtuseni. Kaetav väärtus määratakse kindlaks vastavalt lisade punktis 1.5.3 kirjeldatule. Kui väärtuse languse põhjus hiljem ära langeb, siis vähendatakse väärtuse langusest tekkinud kahjumit kuni bilansilise maksumuseni, mis oleks kindlaks määratud juhul, kui väärtuse langusest tekkinud kahjumit ei oleks kajastatud.

Juhtudel, mil ELile kuulub vähemalt 20 % investeerimiskapitalifondist, ei sea ta eesmärgiks avaldada olulist mõju. Selliseid фонде käsitletakse seetõttu finantsinstrumentidena ja need liigitatakse müügivalmis finantsvarade hulka.

Väiksemateks üksusteks liigitatud sidus- ja ühissettevõtete üle ei peeta arvestust kapitaliosaluse meetodil. ELi osaluse üle neis üksustes peetakse arvestust perioodi kuluna.

1.5.5. *Finantsvara*

Klassifikatsioon

EL liigitab oma finantsvarad järgmistesse kategooriatesse: finantsvarad, mida kajastatakse õiglaselt väärtuses üle- või puudujäägina; laenu- ja nõuded; lõpptähtajani hoitavad investeringud ja müügivalmis finantsvarad. Finantsinstrumentide liigitus määratakse kindlaks nende arvele võtmisel ja see hinnatakse ümber iga bilansipäeva seisuga.

(i) Finantsvarad, mida kajastatakse õiglaselt väärtuses üle- või puudujäägina

Finantsvara liigitatakse sellesse kategooriasse, kui see soetatakse peamiselt müügi eesmärgil lühiajaliselt või kui EL on nimetatud finantsvara sellesse kategooriasse kuuluvana määratlenud. Sellesse kategooriasse liigitatakse ka tuletisinstrumentid. Sellesse kategooriasse kuuluvad varad liigitatakse käibevaraks, kui nende oodatav realiseerimisaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast arvates.

(ii) Laenu- ja nõuded

Laenu- ja nõuded on aktiivsel turul noteerimata finantsvarad, mille maksed on püsivad või kindlaksmääratavad, ning nende hulka ei kuulu tuletisinstrumentid. Laenu- ja nõuded tekivad, kui EL annab raha või kaupu või osutab teenuseid otse võlgnikule, ilma et ta kavatseks nõudega kaubelda, või juhul, kui algse laenuandja õigused antakse üle ELile pärast seda, kui EL on teinud tagatislepingu raames makse. Maksed, mille tähtaeg on 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, liigitatakse käibevaraks. Maksed, mille tähtaeg on kaugemal kui 12 kuud pärast bilansipäeva, liigitatakse põhivaraks. Laenu- ja nõuete hulka kuuluvad tähtajalised hoiused, mille esialgne tähtaeg on üle kolme kuu.

(iii) Lõpptähtajani hoitavad investeringud

Lõpptähtajani hoitavad investeringud on kindlaksmääratud lõpptähtajaga finantsvarad, mille maksed on püsivad või kindlaksmääratavad ning mida EL kavatseb ja suudab hoida kuni lõpptähtajani, ning nende hulka ei kuulu tuletisinstrumentid. Aruandeaasta jooksul ei olnud ELil ühtegi sellesse kategooriasse kuuluvat investeringut.

(iv) Müügivalmis finantsvarad

Müügivalmis finantsvarad on finantsvarad, mis on määratletud sellesse kategooriasse kuuluvana või mis ei ole liigitatud ühtegi muusse kategooriasse, ning nende hulka ei kuulu tuletisinstrumentid. Müügivalmis finantsvarad liigitatakse kas käibe- või põhivaraks olenevalt sellest, millise ajavahemiku jooksul EL kavatseb neid säilitada. Tavaliselt on selleks ajavahemikuks lõpptähtajani jäänud aeg. Investeringud üksustesse, mida ei konsolideerita ega arvestata kapitaliosaluse meetodil, ning muud omakapitaliinvesteringud (nt riskikapitalitehingud) liigitatakse samuti müügivalmis finantsvaraks.

Arvelevõtmine ja väärtuse hindamine arvelevõtmisel

Õiglasest väärtuses üle- või puudujäägina kajastatud, tähtajani hoitavate ja müügi valmis finantsvarade ostu ja müüki kajastatakse kauplemispäeval, st päeval, mil EL võtab kohustuse vara ostuks või müügiks. Raha ekvivalente ja laene kajastatakse raha laenuvõtjale ülekandmise hetkel. Investeeringud võetakse arvele õiglasest väärtuses. Kui finantsvara ei kajastata õiglasest väärtuses üle- või puudujäägina, võetakse nende arvelevõtmisel arvesse ka tehingukulud. Finantsvarad, mis on kajastatud õiglasest väärtuses üle- või puudujäägina, võetakse arvele õiglasest väärtuses ning tehingukulud kajastatakse kuluna tulemiaruanDES.

Finantsvara õiglane väärtus esmasel kajastamisel on tavaliselt tehinguhind (st saadud tasu õiglane väärtus), v.a juhul, kui selle instrumendi õiglane väärtus on tõendatud sama instrumendiga tehtud muude jälgitavate jooksvate turutehingutega võrdlemise teel või tuginedes hindamistehnikale, mille muutujate hulka kuuluvad ainult jälgitavad turuandmed (näiteks teatavate tuletisepingute puhul). Pikaajalise intressivaba või turutingimustest madalama intressimääraga laenu andmisel saab selle õiglaseks väärtuseks lugeda kõigi tulevaste laekumiste nüüdisväärtuse, mis on diskonteeritud turuintressimäär alusel, mis kehtib sarnase krediidi reitinguga sarnase instrumendi puhul.

Antud laenusid mõeldakse nimiväärtuses, mida loetakse laenu õiglaseks väärtuseks. Seda järgmistel põhjustel:

- ELi laenuandmise turukeskkond on väga eripärane ja erinev kapitaliturust, millel emiteeritakse ettevõtete ja valitsuste võlakirjasid. Kuna laenuandjatel on neil turgudel võimalik valida alternatiivseid investeeringuid, siis kajastub alternatiivsete valikute võimalus turuhindades. ELi jaoks aga selline alternatiivsete investeeringute võimalus puudub, sest ELil ei ole lubatud raha kapitaliturgudele investeerida; ta üksnes laenab vahendeid, et anda laenusid sama intressimääraga. See tähendab, et ELil puudub laenatud vahendite arvelt laenude andmiseks või investeeringute tegemiseks alternatiivne võimalus. Seega puuduvad alternatiivkulud ja seetõttu ka alus turuintressimääradega võrdlemiseks. Tegelikult kujutab ELi laenude andmise tegevus endast eraldi turgu. Kuna alternatiivkulu kriteerium ei ole kohaldatav, siis põhimõtteliselt ei kajasta turuhind õiglaselt ELi laenuandmise tehingute sisu. Seda silmas pidades ei ole asjakohane kasutada ELi antud laenude õiglase väärtuse kindlaksmääramisel võrdlusalusena ettevõtete või valitsuste võlakirjasid.
- Kuna sellele lisaks puudub ka aktiivne turg ja sarnased tehingud, mida saaks kasutada võrdlusalusena, peaks EL kasutama oma finantsstabiilsusmehhanismi ja maksebilansi toetamise mehhanismi raames antud laenude jms laenu tehingute õiglase väärtuse leidmisel sama intressimäär, mida ta nõuab antud laenudelt.
- Peale selle esinevad nende laenude puhul antud ja võetud laenude vahel kompenseerivad mõjud, sest need on oma laadilt kompensatsioonitehingud. Seepärast on antud laenude tegelik intressimäär võrdne nendega seonduvate võetud laenude tegeliku intressimääraga. ELi kantud tehingukulud, mille hüvitamist seejärel laenusajalt nõutakse, kajastatakse otse tulemiaruanDES.

Finantsinstrumentide kajastamine lõpetatakse, kui investeeringust rahavoogude saamise õigus on aegunud, või kui EL on põhimõtteliselt kõik omandiõigusega kaasnevad riskid ja hüved kolmandale isikule üle andnud.

Järgnev väärtuse hindamine

- (i) Finantsvarasid, mida kajastatakse õiglasest väärtuses üle- või puudujäägina, kajastatakse järgnevalt õiglasest väärtuses. Õiglasest väärtuses üle- või puudujäägina kajastatud finantsinstrumentide kategooriasse kuuluvate finantsvarade õiglase väärtuse muutustest tekkiv kasum või kahjum kajastatakse tulemiaruanDES selle perioodi all, mil see on tekkinud.
- (ii) Laene ja nõudeid kajastatakse amortiseeritud väärtuses tegeliku intressimäär meetodi kohaselt. Laenatud vahendite arvelt antud laenude korral kohaldatakse antud ja võetud laenude puhul sama tegelikku intressimäär, sest need laenud on oma laadilt kompensatsioonitehingud ning antud ja võetud laenude tingimuste ja summade vahelised erinevused ei ole märkimisväärsed. ELi kantud tehingukulud, mille hüvitamist seejärel laenusajalt nõutakse, kajastatakse otse tulemiaruanDES.
- (iii) Lõpptähtajani hoitavaid varasid kajastatakse amortiseeritud väärtuses tegeliku intressimäär meetodi kohaselt. Tähtajani hoitavad investeeringud ELil praegu puuduvad.

(iv) Müügi valmis finantsvarasid kajastatakse pärast arvelevõtmist õiglases väärtuses. Müügi valmis finantsvara väärtuse muutustest tulenevaid tulu ja kulu kajastatakse õiglase väärtuse reservis, v.a rahaliste varade ümberarvestamise erinevused, mida kajastatakse tulemiaruanDES. Müügi valmina käsitletava vara kajastamise lõpetamisel või väärtuse vähendamisel kajastatakse eelnevalt õiglase väärtuse reservis kajastatud õiglase väärtuse kumulatiivset korrigeerimist tulemiaruanDES. Müügi valmis finantsvarade intressi, mis on arvatud tegeliku intressimäär meetodi kohaselt, kajastatakse tulemiaruanDES. Müügi valmis omakapitaliinstrumentidelt saadud dividende kajastatakse hetkel, mil ELi jaoks tekib makse saamise õigus.

Aktiivsetel turgudel noteeritud investeringute õiglase väärtus põhineb jooksva pakumishinnal. Kui finantsvara turg ei ole aktiivne (või kui tegemist on noteerimata väärtpaberite ja börsivälise tuletisinstrumentidega), määrab EL õiglase väärtuse hindamismeetodeid kasutades. Kõnealuste meetodite hulka kuuluvad hiljutiste mitteseotud poolte vaheliste tehingute kasutamine, viitamine teistele põhimõtteliselt samasugustele instrumentidele, diskonteeritud rahavoogude analüüs, optioonihinna mudelid ja muud turuosaliste üldkasutatavad hindamismeetodid.

Investeeringuid riskikapitalifondidesse, mis on liigitatud müügi valmis finantsvaraks ja millel ei ole aktiivsel turul noteeritud turuhinda, kajastatakse omistatava vara puhasväärtuse alusel, mida loetakse nende õiglase väärtusega samaväärseks.

Juhul kui sellistesse omakapitaliinstrumentidesse tehtud investeringute õiglase väärtust, millel ei ole aktiivsel turul noteeritud turuhinda, ei saa usaldusväärselt mõõta, hinnatakse neid soetusmaksumuses, millest on lahutatud väärtuse langusest tekkinud kahjum.

Finantsvara väärtuse langus

EL hindab igal bilansipäeval, kas on objektiivseid tõendeid selle kohta, et finantsvara väärtus on langenud. Finantsvara väärtus langeb ja väärtuse langusest tekib kahjum üksnes juhul, kui on objektiivseid tõendeid selle kohta, et vara arvelevõtmise järel on selle väärtus langenud ühe või enama sündmuse tagajärjel, mis mõjutab või mõjutavad finantsvara prognoositud tulevase rahavooge, mida saab usaldusväärselt hinnata.

(a) Amortiseeritud väärtuses kajastatud varad

Kui on objektiivseid tõendeid selle kohta, et amortiseeritud väärtuses kajastatud laenude ja nõuete või lõpptähtajani hoitavate investeringute väärtuse languse tõttu on kantud kahjumit, leitakse kahjumi suurus vara bilansilise maksumuse ja prognoositud tulevaste rahavoogude (v.a kandmata tulevane krediidikahju) nüüdisväärtuse vahena, diskonteerituna finantsvara algse tegeliku intressimääraga. Vara bilansilist maksumust vähendatakse ja kahjumi summa kajastatakse tulemiaruanDES. Kui laen või lõpptähtajani hoitav investering on muutuva intressimääraga, võetakse väärtuse langusest tekkinud kahjumi leidmisel diskontomääraks lepingu kohaselt kindlaks määratud jooksev tegelik intressimäär. Tagatisega finantsvara prognoositud tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse arvutus peegeldab rahavooge, mis võivad tuleneda nimetatud vara sundmüügist, millest on maha arvatud tagatise saamise ja müügi kulud, olenemata sellest, kas sundmüük on tõenäoline või mitte. Kui järgneval perioodil väärtuse langusest tekkinud kahjumi summa väheneb ja vähenemist saab objektiivselt seostada sündmusega, mis on toimunud pärast väärtuse languse kajastamist, vähendatakse eelnevalt kajastatud väärtuse langusest tekkinud kahjumit tulemiaruanDES.

(b) Õiglases väärtuses kajastatud varad

Müügi valmina käsitletavate finantsvarade väärtuse languse kindlakstegemisel võetakse arvesse seda, kas väärtpaberi õiglase väärtus on langenud oluliselt või püsivalt (pikaks ajaks) allapoole selle soetusmaksumust. Kui müügi valmis finantsvarade puhul on mis tahes selliseid tõendeid, arvatakse kumulatiivne kahjum (arvutatuna soetusmaksumuse ja jooksva õiglase väärtuse vahena, millest on lahutatud mis tahes varem tulemiaruanDES kajastatud asjaomase finantsvara väärtuse langusest tekkinud kahjum) reservist välja ja kajastatakse tulemiaruanDES. TulemiaruanDES kajastatud omakapitaliinstrumentide väärtuse langusest tuleneva kahjumi vähenemist ei kajastata tulemiaruanDES. Kui järgneval perioodil müügi valmis finantsvarana käsitletava võlainstrumenti õiglase väärtus suureneb ja suurenemist saab objektiivselt seostada sündmusega, mis on toimunud pärast väärtuse languse kajastamist, vähendatakse eelnevalt kajastatud väärtuse langusest tekkinud kahjumit tulemiaruanDES.

1.5.6. *Laovaru*

Varusid kajastatakse kas nende soetusmaksumuses või neto realiseerimisväärtuses olenevalt sellest, kumb neist on madalam. Soetusmaksumus määratakse lihtjärjekorra (FIFO) meetodi alusel. Valmistoodete ja lõpetamata toodangu soetusmaksumus koosneb toorainest, otsestest tööjõukuludest ja muudest otsestest kuludest ning nendega seotud tootmise üldkuludest (võttes aluseks normaalse kasutatava tootmisvõimsuse). Neto realiseerimisväärtus on tavalise äritegevuse käigus rakendatav hinnanguline müügihind, millest on lahutatud valmistus- ja müügikulud. Kui turustamiseks mõeldud varusid hoitakse tasuta või sümboolse tasu eest, hinnatakse nende väärtust kas soetusmaksumuse või jooksva asendusmaksumuse alusel olenevalt sellest, kumb neist on madalam. Jooksev asendusmaksumus on kulu, mida EL kannaks vara soetamisel aruandepäeval.

1.5.7. *Eelmaksed*

Eelmakse on makse, mille eesmärk on pakkuda makse saajale rahalist ettemakset, st käibevahendeid. See võib olla jagatud mitmeks makseks, mis tehakse asjaomases lepingus, otsuses, kokkuleppes või alusaktis kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul. Käibevahendeid või ettemakseid kasutatakse sel eesmärgil, milleks need anti, lepingus kindlaks määratud perioodi jooksul või makstakse tagasi. Kui makse saaja ei kanna rahastamiskõlblikke kulusid, on ta kohustatud ettemaksena saadud eelmakse ELile tagastama. Eelmakse summat võib vähendada (kas täielikult või osaliselt) rahastamiskõlblike kulude (mida on kajastatud kuludena) kinnitamisega.

Eelmakset kajastatakse järgnevatel bilansipäevadel esialgselt bilansis kajastatud väärtuses, millest on lahutatud perioodi jooksul tehtud rahastamiskõlblikud kulud (sh vajaduse korral eelarvestatud summad).

Eelmaksetelt arvatud intressi kajastatakse selle teenimise hetkel asjaomase lepingu sätete kohaselt. Eelarveaasta lõpu seisuga koostatakse kõige usaldusväärsema teabe põhjal kogunenud intressitulu prognoos ja kajastatakse see bilansis.

Muid liikmesriikidele tehtavaid ettemakseid, mis tulenevad liikmesriikide tehtud ettemaksete (sh „koostöös liikmesriikidega täidetava eelarve raames rakendatavate rahastamisvahendite“) tagasimaksmisest ELi poolt, kajastatakse varana eelmaksete rubriigis. Muid liikmesriikidele tehtavaid ettemakseid kajastatakse esialgselt bilansis kajastatud väärtuses, millest on lahutatud lõplike makse saajate rahastamiskõlblike kulude kõige tõenäolisemaks peetav hinnang, mis on arvatud mõistlike ja põhjendatud eelduste alusel.

ELi sissemaksed Euroopa Arengufondi usaldusfondidesse või muudesse konsolideerimata üksustesse on liigitatud samuti eelmakseteks, kuna nende otstarve on anda usaldusfondile käibevahendeid, et need saaksid rahastada usaldusfondi eesmärkides määratud konkreetseid meetmeid. ELi sissemakseid usaldusfondidesse kajastatakse ELi sissemakse esialgses summas, millest on lahutatud rahastamiskõlblikud kulud, sh vajaduse korral arvestuslikud summad, mis on tekkinud usaldusfondil aruandeperioodi jooksul, ja mis on pandud aluskokkuleppe kohaselt ELi toetuse arvele.

1.5.8. *Kaubanduslikud ja mittekaubanduslikud nõuded*

ELi raamatupidamiseeskirjad nõuavad aruandluse huvides kaubanduslike ja mittekaubanduslike tehingute eraldi esitamist, kusjuures nõuded tekivad kaubanduslikest tehingutest, sissenõutavad summad aga mittekaubanduslikest tehingutest, s.o kui EL saab väärtuse muult üksuselt, andmata otseselt vastu umbkaudselt võrdset väärtust (nt liikmesriikidelt sissenõutavad omavahenditega seotud summad).

Kaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuded on kooskõlas finantsinstrumentide määratlusega, mistõttu liigitatakse neid laenudeks ja nõueteks ning mõõdetakse sellele vastavalt (vt lisade punkt 1.5.5). Kuna vahetustehingute viitlaekumised ja edasilükkunud kulud ei ole kuigi suured, esitatakse teave nende kohta koos finantsinstrumente käsitlevates lisades kaubanduslike tehingute kohta avalikustatava teabega.

Mittekaubanduslike tehingute sissenõutavate summade puhul kajastatakse intresside ja trahvide võrra korrigeeritud esialgne summa, millest on lahutatud nende väärtuse langusest tulenev allahindlus. Mittekaubanduslike tehingute sissenõutavate summade väärtuse langusest tulenev allahindlus kirjendatakse, kui on objektiivseid tõendeid selle kohta, et ELil ei ole võimalik kõiki mittekaubanduslike tehingute sissenõutavaid summasid esialgsete tingimuste kohaselt sisse nõuda. Allahindluse summa saadakse, lahutades vara bilansilisest maksumusest kaetava väärtuse. Allahindluse summa kajastatakse tulemiaruanes. Varasematele kogemustele tuginedes tehakse ka üldine allahindlus nende tasumata sissenõudekorralduste puhul, mille suhtes ei ole konkreetset allahindlust veel kohaldatud. Viitlaekumiste käsitlemise kohta eelarveaasta lõpus vt punkt 1.5.14. Mittekaubanduslike tehingute sissenõutavate summadena näidatud ja avaldatud summad ei ole finantsinstrumendid, kuna nad ei tulene lepingust, mis tekitab finantskohustuse või omakapitaliinstrumendi. Asjakohasel juhul avaldatakse mittekaubanduslike tehingute sissenõutavad summad siiski koos mittekaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuetega raamatupidamise aastaaruande lisades.

1.5.9. *Raha ja raha ekvivalendid*

Nende hulka kuulub kassas olev sularaha, nõudmiseni või lühikese tähtajaga hoisused pankades ja muud lühiajalised investeeringud, mis on kuni kolmekuulise esialgse tähtaja ja suure likviidsusega.

1.5.10. *Pension ja muud töötajahüvitised*

Pensionikohustused

EL haldab kindlaksmääratud hüvitisega pensioniplaane. Kuna üks kolmandik kõnealuste hüvitiste oodatavast kulust kaetakse osamaksudega töötajate palkadest, siis seda kohustust ei rahastata. Seoses kindlaksmääratud hüvitistega pensioniplaanidega bilansis kajastatud kohustus võrdub kindlaksmääratud hüvitise kohustuse nüüdisväärtusega bilansipäeval, millest on lahutatud pensioniplaani mis tahes varade õiglane väärtus. Kindlaksmääratud hüvitise kohustuse arvutavad kindlustusmatemaatikud proportsionaalse osa krediteerimise meetodi (projected unit credit method) kohaselt. Kindlaksmääratud hüvitise kohustuse nüüdisväärtus leitakse, diskonteerides prognoositud tulevased rahavood selles valuutas nomineeritud valitsuse võlakirjade intressimääradega, milles hüvitusi tulevikus makstakse, kusjuures nimetatud võlakirjade järelejäänud tähtaeg peab ligilähedaselt vastama asjaomase pensionikohustuse tingimustele.

Kogemuspõhisest korrigeerimisest ja kindlustusmatemaatiliste eelduste muutustest tulenev kindlustusmatemaatiline kasum või kahjum kajastatakse viivitamata tulemiaruanes. Varem töötatud ajast tulenevad kulud kajastatakse viivitamatult tulemiaruanes, välja arvatud juhul, kui pensioniplaani muudatused sõltuvad sellest, kas töötaja jääb teenistusse kindlaksmääratud perioodiks (pensionioiguse omandamise eelperiood). Sel juhul amortiseeritakse varem töötatud ajast tulenevad kulud lineaarsel meetodil pensionioiguse omandamise eelperioodi jooksul.

Töösuhete lõppemise järgsed haigushüvitised

EL pakub oma töötajatele tervisekindlustushüvitist ravikulude hüvitamise kaudu. Selle igapäevaseks haldamiseks on moodustatud eraldi fond. Süsteemist saavad kasu nii töötajad, pensionärid, lesed kui ka nende sugulased. Aktiivses teenistuses mitteolevatele isikutele (pensionärid, orvud jt) antavad hüvitised liigitatakse töösuhete lõppemise järgseteks töötajahüvitisteks. Kõnealuste hüvitiste laadist tulenevalt on nõutav kindlustusmatemaatiline arvutus. Bilansis kajastatav kohustus määratakse kindlaks pensionikohustustega sarnastel alustel (vt eespool).

1.5.11. *Eraldised riskide ja kulude katteks*

Eraldisi kajastatakse, kui ELil on kolmandate isikute ees minevikus toimunud sündmustest tulenev juriidiline või faktiline kohustus, ressursside vähenemine kohustuse tasumisel on tõenäolisem kui nende mittevähenedamine ja vähenemise summat on võimalik usaldusväärselt hinnata. Eraldisi ei kajastata tulevase tegevuskahjumi puhul. Eraldiste summa vastab kõige tõenäolisemaks peetavale hinnangule selle kohta, kui suured kulud on oodatavalt vajalikud olemasoleva kohustuse täitmiseks aruandepäeval. Kui eraldised koosnevad suurest hulgast summadest, hinnatakse kohustuse väärtust, kaaludes kõiki võimalikke tulemusi nende esinemise tõenäosusega (keskväärtuse meetod).

1.5.12. *Finantskohustused*

Finantskohustused liigitatakse õiglasel väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavateks finantskohustusteks ja amortiseeritud väärtuses kajastatavateks finantskohustusteks. Võetud laenu jagunevad krediitiasutustelt võetud laenudeks ja võlgadeks, mida tõendavad sertifikaadid. Võetud laenu võetakse arvele õiglasel väärtuses, milleks on nende emiteerimistulu (saadud tasu õiglane väärtus), millest on maha arvatud kantud tehingukulud, ja järgnevalt kajastatakse neid amortiseeritud väärtuses tegeliku intressimäära meetodi kohaselt; mis tahes erinevust tulu (millest on maha arvatud tehingukulud) ja laenu tagastusväärtuse vahel kajastatakse tulemiaruanDES laenuperioodi jooksul tegeliku intressimäära meetodi kohaselt.

Finantskohustused liigitatakse pikaajalisteks kohustusteks, välja arvatud juhul, kui nende lõpptähtaeg on lühem kui 12 kuud bilansipäevast arvates. Laenatud vahendite arvelt antud laenude puhul ei saa asjaomaste summade ebaolulisuse tõttu tegeliku intressimäära meetodit antud ja võetud laenude suhtes kohaldada. ELi kantud tehingukulud, mille hüvitamist seajärel laenusajaalt nõutakse, kajastatakse otse tulemiaruanDES.

ELi usaldusfonde loetakse komisjoni tegevuse hulka kuuluvaks, nende üle peetakse arvet komisjoni raamatupidamisarvestuses ja need konsolideeritakse ELi majandusaasta aruanDESse. Seepärast täidavad muude rahastajate osamaksud ELi usaldusfondidesse mittekaubanduslikest tehingutest saadava tulu tingimused ning neid kajastatakse finantskohustustena kuni üle kantud panustega seotud tingimused on täidetud, s.o usaldusfondi kulude tekkimiseni. Usaldusfond peab rahastama konkreetseid projekte ja üle jäävad vahendid likvideerimise ajal tagastama. Ärakasutamata osamaksudest koosnevad kohustused kajastatakse bilansipäeva seisuga saadud osamaksud summas, millest lahutatakse usaldusfondi kulud, sh vajaduse korral hinnangulised summad. AruanDluse otstarbel on netokulud vastandatakse muude rahastajate osamaksudega proportsioonis 31. detsembriks sissemakstuga. See osamaksud jaotus on vaid soovituslik. Kui usaldusfondi tegevus lõpetatakse, otsustab vahendite jäägi tegeliku jaotuse usaldusfondi juhatuse.

Finantskohustused, mis on liigitatud õiglasel väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavateks finantskohustusteks, hõlmavad ka tuletisinstrumente, kui nende õiglane väärtus on negatiivne. Nende üle peetakse samasugust raamatupidamisarvestust nagu õiglasel väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavate finantskohustuste üle (vt lisade punkt 1.5.5).

1.5.13. *Võlgnevused*

Märkimisväärse osa ELi kreditoorsest võlgnevustest moodustavad toetusesaajate ja ELi muu rahastamise saajate esitatud tasumata kulutaotlused (mittekaubanduslikud tehingud). Need kirjendatakse kulutaotluse laekumisel kreditoorse võlgnevusena taotletava summa ulatuses. Pärast rahastamiskõlblike kulude kontrollimist ja kinnitamist kajastatakse kreditoorsest võlgnevust kinnitatud ja rahastamiskõlblikus summas.

Kaupade ja teenuste ostmisest tekkivat kreditoorsest võlgnevust kajastatakse arve saamisel esialgse summa ulatuses ning sellele vastavad kulud kirjendatakse raamatupidamisarvestuses siis, kui tarne või teenus on Euroopa Liidule üle antud või osutatud ja ta on selle vastu võtnud.

1.5.14. *Viitlaekumised ja kumuleerunud kulud ning edasilükkunud tulud ja kulud*

Tehinguid ja sündmusi kajastatakse raamatupidamise aastaaruandes sellel perioodil, millega need seonduvad. Kui eelarveaasta lõpu seisuga ei ole arvet veel välja saadetud, kuid EL on teenuse osutanud või tarne üle andnud või kui eksisteerib lepinguline kohustus (nt aluslepingus sätestatu tulemusena), kajastatakse raamatupidamise aastaaruannetes viitlaekumine. Lisaks sellele, kui eelarveaasta lõpu seisuga on arve välja saadetud, kuid teenust ei ole veel osutatud või tarnitud kaupad üle antud, loetakse tulu edasilükkunuks ja see kajastatakse järgnevas arvestusperioodis.

Ka kulud kajastatakse selles perioodis, millega need on seotud. Arvestusperioodi lõpus kajastatakse kumuleerunud kulud perioodi ülekandekohustuse prognoositud summa alusel. Kumuleerunud kulud arvutatakse komisjoni välja antud üksikasjalike praktiliste tegevusjuhiste kohaselt, mille eesmärk on tagada, et raamatupidamise aastaaruanne annaks tõese ülevaate nendest majandus- ja muudest nähtustest, mida nad kajastavad. Analoogia põhjal võib järeldada, et kui on tehtud eelmakse enne kaupade või teenuste kättesaamist, on tegemist edasilükkunud kuluga, mis kajastatakse järgneva arvestusperioodi all.

1.6. TULEMIARUANNE

1.6.1. Tulumad

MITTEKAUBANDUSLIKEST TEHINGUTEST SAADUD TULUD

Enamik ELi tuludest tuleneb mittekaubanduslikest tehingutest.

Kogurahvatulu põhised ja käibemaksupõhised omavahendid

Tulu kajastatakse selles perioodis, mille kohta komisjon saadab liikmesriikidele rahastamisaotluse, milles ta nõuab neilt osamaksu tasumist. Rahastamisaotlusi hinnatakse nende „taotletud summas“. Kuna käibemaksu ja kogurahvatulu põhised omavahendid tuginevad asjaomase eelarveaasta andmete prognoosidele, võib neid muutuste korral korrigeerida kuni ajani, mil liikmesriigid esitavad lõplikud andmed. Prognoosis tehtud muutuse mõju kajastatakse muutuse toimumise perioodi netoülejäagi või -puudu järgi kindlaksmääramisel.

Traditsioonilised omavahendid

Mittekaubanduslike tehingute sissenõutavate summad ja nende tehingutega seotud tulu kajastatakse asjakohaste igakuiste A-raamatupidamisaruannete (mis käsitlevad kogutud tollimaksu ning tasumisele kuuluvaid summasid, mille kohta on antud tagatis ja mida ei ole vaidlustatud) saamisel liikmesriikidelt. Aruandepäeva seisuga hinnatakse, milline on liikmesriikide kogutud aruandeperioodi tulu, mida ei ole veel komisjonile makstud, ning kajastatakse seda viitlaekumisena. Liikmesriikidelt saadud kvartali B-raamatupidamisaruanded (mis käsitlevad tollimaksu, mida ei ole kogutud ja mille kohta ei ole tagatis antud, ning nõudeid, mille kohta on tagatis antud, kuid mis võlglane on vaidlustanud) kajastatakse tuluna, millest on maha arvatud sissenõudmiskulud, mis liikmesriikidel on õigus endale jätta. Lisaks sellele kajastatakse väärtuse vähenemist nende summade võrra, mida prognoosi kohaselt ei õnnestu sisse nõuda.

Trahvid

Trahvidest saadud tulu kajastatakse adressaadi ametlikul teavitamisel Euroopa Liidu vastu võetud trahvi määramise otsusest. Kui on kahtlusi ettevõtja maksejõulisuse suhtes, siis kajastatakse nõude väärtuse vähendamine. Pärast trahvi määramise otsust peavad võlglased kahe kuu jooksul alates teavitamise kuupäevast:

- kas otsusega nõustuma, misjuhul nad peavad trahvi määratud tähtjaks ära maksuma ning EL nõuab summa lõplikult sisse;
- või otsusega mitte nõustuma, misjuhul nad vaidlustavad selle ELi õiguse kohaselt.

Isegi kui otsus vaidlustatakse, tuleb trahv siiski kas kolmekuulise tähtja jooksul ära maksta, sest vaidlustamisel ei ole menetlust peatavat toimet (ELi lepingu artikkel 278), või teatavatel asjaoludel ja komisjoni peaarvupidaja nõusolekul võib võlgnik esitada selle asemel asjaomase summa kohta pangatagatise.

Kui ettevõtja vaidlustab otsuse, kuid on trahvi ajutiselt juba ära maksnud, kajastatakse seda summat tingimusliku kohustusena. Kuna aga ELi otsuse vaidlustamisel adressaadi poolt ei ole menetlust peatavat toimet, kasutatakse laekunud summat sissenõutava summa kustutamiseks. Kui makse asemel saadakse tagatis, siis jääb trahv üles sissenõutava summana. Kui on tõenäoline, et Euroopa Liidu Üldkohus võib teha otsuse ELi kahjuks, kajastatakse selle riski katteks ette nähtud eraldi. Kui selle asemel on antud tagatis, hinnatakse tasumata sissenõutav summa vajaduse korral alla. Kogunenud intresse, mille komisjon on saanud pangakontodelt, kus hoiustatakse laekunud maksed, kajastatakse tuluna ja võimalikke tingimuslikke kohustusi suurendatakse sellele vastavalt.

Alates 2010. aastast teostab kõigi ajutiselt makstud trahvide haldust komisjon spetsiaalse fondi (BUFI) kaudu. Vahendid investeeritakse finantsinstrumentidesse.

KAUBANDUSLIKEST TEHINGUTEST SAADUD TULUD

Kaupade ja teenuste müügist saadud tulu kajastatakse siis, kui olulised kaupade omandiõigusega kaasnevad riskid ja hüved ostjale üle lähevad. Teenuste osutamisega seotud tehingutest saadud tulu kajastamisel võetakse arvesse seda, millises täitmisetapis on tehing aruandekuupäeva seisuga.

Intrassitulud ja -kulud

Intrassitulused ja -kulused kajastatakse tulemiaruanDES tegeliku intrassimäära meetodi kohaselt. Selle meetodi alusel arvutatakse finantsvara või -kohustuse amortiseeritud väärtus ning jaotatakse intrassitulud või -kulud asjaomase perioodi peale. Tegeliku intrassimäära arvutamisel hindab Euroopa Liit rahavoogusid, võttes arvesse finantsinstrumendi kõiki lepingutingimusi (nt ettemakse võimalusi), kuid ei võta arvesse tulevast krediidikahju. Arvutus hõlmab kõiki lepingupoolte vahelisi makstud ja laekunud tasusid ja makseid, mis on tegeliku intrassimäära lahutamatu osa, tehingukulused ja kõiki muid hinnalisandeid ja allahindlusi.

Kui finantsvara või sarnaste finantsvarade rühm on väärtuse langusest tekkinud kahjumi tõttu alla hinnatud, kasutatakse intrassitulu kajastamisel intrassimäära, mida rakendatakse tulevaste rahavoogude diskonteerimisel väärtuse langusest tekkinud kahjumi hindamiseks.

Dividenditulu

Dividenditulu kajastatakse makse saamise õiguse kindakstegemisel.

1.6.2. Kulud

Suurema osa ELi kuludest moodustavad mittekaubanduslike tehingute kulud. Need seonduvad makse saajatele tehtud ülekannetega ja neid võib olla kolme liiki: nõuded, lepingu kohased ülekanded ning oma äranägemisel makstavad toetused, osamaksud ja annetused.

Ülekanne kajastatakse selle perioodi kuluna, mille jooksul toimusid ülekande aluseks olevad sündmused, tingimusel et asjaomast liiki ülekanne on lubatud õigusaktiga (finantsmäärus, personalieeskirjad või muu õigusakt) või on sõlmitud leping, mille alusel ülekanne on lubatud; abisaaja on täitnud kõik rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid; ja summa suurust saab realistlikult hinnata.

Kajastamiskriteeriumidele vastava makse- või kulunõude saamisel kajastatakse see kuluna rahastamiskõlbliku summa ulatuses. Eelarveaasta lõpu seisuga hinnatakse kantud rahastamiskõlblikke kulusid, mis kuuluvad abisaajatele tasumisele, kuid millest ei ole veel teatatud, ning kajastatakse need kumuleerunud kuludena.

Kaupade ostu ja teenuste osutamisega seoses kantud kaubanduslike tehingute kulud kajastatakse siis, kui tarne on Euroopa Liidule üle antud ja ta on selle vastu võtnud. Neid hinnatakse algses arvel esitatud maksumuses. Peale selle kajastatakse tulemiaruanDES bilansipäeval hinnanguliselt kulud perioodi jooksul osutatud teenustele, mille eest ei ole veel arvet saadud või seda heaks kiidetud.

1.7. TINGIMUSLIKUD VARAD JA KOHUSTUSED

1.7.1. Tingimuslikud varad

Tingimuslik vara on võimalik vara, mis tuleneb minevikus toimunud sündmustest ja mille olemasolu kinnitab ainult üks või mitu tulevikus toimuvat või mittetoimuvat sündmust, mis on ebakindlad ega allu täielikult EAFi kontrollile. Tingimuslik vara kajastatakse, kui majanduslik kasu või teenusepotentsiaal on tõenäoline.

1.7.2. Tingimuslikud kohustused

Tingimuslik kohustus on võimalik kohustus, mis tuleneb minevikus toimunud sündmustest ja mille olemasolu kinnitab ainult üks või mitu tulevikus toimuvat või mittetoimuvat sündmust, mis on ebakindlad ega allu täielikult EAFi kontrollile; või eksisteeriv möödunud sündmustest tekkinud kohustus, mida ei ole kajastatud, sest ei ole tõenäoline, et kohustuse täitmiseks on vajalik vähendada vahendeid majandusliku kasu või teenusepotentsiaali näol, või on tegu harva esineva juhuga, mil kohustuse summat ei saa piisava usaldusväärsusega mõõta.

1.8. RAHAVOOGUDE ARUANNE

Rahavoogude teabe alusel hinnatakse seda, milline on ELi raha ja raha ekvivalentide genereerimise suutlikkus ja millised on ELi vajadused nende rahavoogude kasutamisel.

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil. See tähendab, et eelarveaasta tulemit korrigeeritakse mõjuga, mida avaldavad mitterahalised tehingud, varasematest või tulevastest põhitegevusega seotud maksetest või -laekumistest tulenevad viitvõlad ja ettemaksud ning investeerimistegevuse rahavoogudega seotud tulud ja kulud.

Välisvaluutatehingutest tekkinud rahavood kirjendatakse ELi aruandlusvaluutas (eurodes), kohaldades välisvaluutas väljendatud summa suhtes rahavoo kuupäeval kehtinud euro ja välisvaluuta vahelist vahetuskurssi.

Rahavoogude aruandes on perioodi rahavood kajastatud liigitatuna rahavoogudeks põhitegevusest ja investeerimistegevusest (finantseerimistegevus ELil puudub).

Põhitegevus on ELi igasugune tegevus, välja arvatud investeerimistegevus. See moodustab suurema osa läbiviidud tegevusest. Abisaajatele antud laene (ja võimalikke nendega seoses võetud laene) ei käsitata investeerimistegevusena (ega finantseerimistegevusena), sest need antakse üldiste eesmärkide täitmise ja seega ELi igapäevase tegevuse raames. Põhitegevus hõlmab ka investeeringuid, näiteks investeeringud Euroopa Investeeringufondi, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanka ja riskikapitalifondidesse. Seda põhjusel, et nimetatud tegevus toetab poliitiliste eesmärkide saavutamises.

Investeerimistegevus on immateriaalse vara ning kinnisvara ja seadmete soetamine ja võõrandamine ning raha ekvivalentide all kajastamata muude investeeringute soetamine ja võõrandamine. Investeerimistegevus ei hõlma abisaajatele antud laene. Eesmärk on kajastada ELi tehtud tegelikke investeeringuid.

2. BILANSI LISAD

VARAD

2.1. IMMATERIAALNE VARA

	<i>Miljonites eurodes</i>
<i>Bilansiline brutomaksumus seisuga 31.12.2015</i>	698
<i>Lisandumine</i>	137
<i>Võõrandamine</i>	(22)
<i>Vara liikide vahelised ümberpaigutused</i>	0
<i>Muud muutused</i>	7
Bilansiline brutomaksumus seisuga 31.12.2016	820
<i>Kogunenud amortisatsioon seisuga 31.12.2015</i>	(361)
<i>Aasta amortisatsioonikulud</i>	(88)
<i>Võõrandamine</i>	12
<i>Vara liikide vahelised ümberpaigutused</i>	0
<i>Muud muutused</i>	(2)
Kogunenud amortisatsioon seisuga 31.12.2016	(439)
Bilansiline netomaksumus seisuga 31.12.2016	381
<i>Bilansiline netomaksumus seisuga 31.12.2015</i>	337

Eespool esitatud summad seonduvad peamiselt arvutitarkvaraga.

2.2. KINNISVARA JA SEADMED

Kosmosevarade kategooria hõlmab põhivara, mis on seotud kahe ELi kosmoseprogrammiga: globaalsed satelliitnavigatsioonisüsteemid Galileo ja EGNOS ning Maa seire Euroopa programm Copernicus. 2015. aastal esitati EGNOSe ja Copernicusega seotud põhivara summas 584 miljonit eurot kategoorias seadmed.

Galileo programmi 14 satelliiti ja maapealne taristu väärtuses 2 165 miljonit eurot paigutati 15. detsembril 2016 seoses Galileo esialgsete teenuste väljakuulutamise ümber ehitamisel olevast varast põhivarasse. Galileo põhivara jääkväärtus 31. detsembri 2016 seisuga oli 2 146 miljonit eurot. Ehitamisel oleva vara jääk summas 756 miljonit eurot (2015. aastal 2 110 miljonit eurot) sisaldab 4 satelliiti, mis lasti orbiidile 2016. aastal, kuid mille testimine orbiidil ei olnud bilansipäevaks veel lõpule viidud. Galileo süsteemi arendamine jätkub, kuni see saavutab täieliku tööõime. Kui see on tehtud, hakkab Galileo koosnema 30 satelliidist.

Copernicuse programmi puhul on kosmosevarade all kajastatud töötavad satelliidid (Sentinel 1A, 2A, 3A ja 1B) jääkväärtuses 1 073 miljonit eurot. Veel 1 133 miljoni euro väärtuses on Copernicuse programmi satelliite kajastatud ehitamisel oleva vara hulgas (2015. aastal 1 188 miljonit eurot).

Kosmosevarade all on kajastatud ka Euroopa Geostatsionaarse Navigatsioonilisüsteemiga (EGNOS) seotud maapealne taristu 83 miljoni euro väärtuses (2015. aastal 85 miljonit eurot). Peale selle on 21 miljoni euro väärtuses EGNOSe vara ehitamisel oleva vara hulgas (2015. aastal 14 miljonit eurot).

Liidu kosmoseprogrammidega seotud vara ehitatakse Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) toel.

Kinnisvara ja seadmed

Miljonites eurodes

	Maa ja hooned	Kosmosevarad	Seadmed	Sisustus ja sõidukid	Arvutiiristvara	Muud	Kapitalirent	Ehitamisel olev vara	Kokku
Bilansiline brutomaksumus seisuga 31.12.2015	4 856	725	563	248	627	277	2 784	3 832	13 911
Lisandumine	145	14	28	22	73	20	5	1 639	1 945
Võõrandamine	(2)	(1)	(14)	(10)	(49)	(10)	(3)	0	(90)
Vara liikide vahelised ümberpaigutused	294	2 864	3	6	3	9	(2)	(3 177)	—
Muud muutused	5	1	4	3	4	2	0	(3)	16
Bilansiline brutomaksumus seisuga 31.12.2016	5 297	3 603	583	269	658	298	2 783	2 292	15 783
Kogunenud amortisatsioon seisuga 31.12.2015	(2 701)	(141)	(440)	(176)	(517)	(182)	(1 054)	—	(5 211)
Aasta amortisatsioonikulud	(166)	(160)	(47)	(19)	(62)	(29)	(100)	—	(583)
Tühistatud amortisatsioonikulud	—	—	1	0	6	1	—	—	8
Võõrandamine	2	0	13	10	42	7	3	—	77
Vara liikide vahelised ümberpaigutused	0	—	0	0	(2)	0	2	—	—
Muud muutused	0	0	(2)	(1)	(2)	0	(1)	—	(6)
Kogunenud amortisatsioon seisuga 31.12.2016	(2 865)	(301)	(474)	(186)	(535)	(203)	(1 150)	—	(5 715)
BILANSILINE NETOMAKSUMUS SEISUGA 31.12.2016	2 432	3 302	109	83	122	95	1 633	2 292	10 068
BILANSILINE NETOMAKSUMUS SEISUGA 31.12.2015	2 155	584	124	72	110	94	1 730	3 832	8 700

2.3. KAPITALIOSALUSE MEETODIL KAJASTATUD INVESTEERINGUD

Miljonites eurodes

	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
Osalused ühissettevõtetes	2.3.1	—	5
Osalused sidusettevõtetes	2.3.2	528	491
Kokku		528	497

2.3.1. Osalused ühissettevõtetes

On mitmeid osaliselt ELi poolt rahastatavaid üksusi, mis täidavad ELi raamatupidamise konsolideeritud aastaaruannetes kapitaliosaluse meetodil kajastamise tingimused, kuid on raamatupidamisaruannete seisukohalt ebaolulised, mistõttu neid ei ole kajastatud 2016. aasta konsolideeritud raamatupidamisaruannetes kapitaliosaluse meetodil. Neid üksusi on nimetatud „väiksemateks üksusteks“ – vt lisade punkt 1.3. Igal aastal toimub ebaolulisuse hindamine, et teha kindlaks, kas väljajätmine on jätkuvalt õigustatud. ELi osaluse üle neis üksustes on peetud arvestust kuluna. Nende üksuste nimekirja 2016. aastal leiab punktis 9.

2.3.2. Osalused sidusettevõtetes

ELi osalust Euroopa Investeeringufondis (EIF) käsitletakse osalusena sidusettevõttes ja selle üle peetakse arvestust kapitaliosaluse meetodil. EIF on ELi finantsinstitutsioon, mis on spetsialiseerunud riskikapitali ja tagatiste andmisele väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKEd). EIF asub Luxembourgis ja ta toimib avaliku ja erasektori partnerlusena. Tema liikmeteks on Euroopa Investeeringupank (EIP), EL ja rühm finantsasutusi. 31. detsembril 2016 olid ELi osalus ja hääleõigus EIFis 28,1% (2015. aastal 26,5%). EIF peab vastavalt oma põhikirjale eraldama vähemalt 20% oma aasta puhaskasumist põhikirjaga kehtestatud reservi, kuni reservi kogusumma moodustab 10% märgitud kapitalist. See reserv ei ole jaotatav.

Miljonites eurodes

	Euroopa Investeeringufond
Osalus seisuga 31.12.2015	491
Sissemaksud	41
Saadud dividendid	(6)
Osakaal neto-majandustulemuses	34
Muutused õiglase väärtuse reservis	(0)
Muud kapitaliosaluse muutused	(32)
Osalus seisuga 31.12.2016	528

ELile on tema osaluse protsendi põhjal sidusettevõtetes omistatavad järgmised bilansilised maksumused:

Miljonites eurodes

	31.12.2016		31.12.2015	
	EIF kokku	ELi osalus	EIF kokku	ELi osalus
Vara	2 301	647	2 183	578
Kohustused	(423)	(119)	(328)	(87)

Miljonites eurodes

	31.12.2016		31.12.2015	
	EIF kokku	ELi osalus	EIF kokku	ELi osalus
Tulud	240	67	192	51
Kulud	(118)	(33)	(95)	(25)
Ülejääk/(puudujääk)	122	34	97	26

EL on oma rahalisest osalusest sisse maksnud 20 %; veel sissenõudmata kapital moodustas seega 986 miljonit eurot.

Miljonites eurodes

	EIFi kapital kokku	ELi märgitud kapital
Aksiakapital kokku	4 382	1 232
Sissemakstud	(876)	(246)
Sissenõudmata	3 506	986

2.4. FINANTSVARA

Miljonites eurodes

	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
Pikaajalised finantsvarad			
Müügivalmis finantsvarad	2.4.1	9 131	7 222
Finantsvarad, mida kajastatakse õiglasel väärtusel üle- või puudujäägina	2.4.2	—	—
Antud laenud	2.4.3	53 116	49 743
		62 247	56 965
Lühiajalised finantsvarad			
Müügivalmis finantsvarad	2.4.1	1 311	2 399
Finantsvarad, mida kajastatakse õiglasel väärtusel üle- või puudujäägina	2.4.2	0	—
Antud laenud	2.4.3	2 361	7 508
		3 673	9 907
Kokku		65 920	66 871

2.4.1. Müügivalmis finantsvarad

Miljonites eurodes

	31.12.2016	31.12.2015
BUFI investeeringud	2 013	2 647

	Miljonites eurodes	
	31.12.2016	31.12.2015
Likvideeritav ESTÜ	1 685	1 699
Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank	188	188
	3 886	4 534
Eelarveliste garantiide tagatisfondid		
Välisstegevuse tagatisfond	2 069	2 002
EFSI tagatisfond	948	—
	3 017	2 002
ELi eelarvest rahastatavad finantsinstrumendid:		
Raamprogramm „Horisont 2020“	1 213	765
Riskijagamisrahastu	719	773
Euroopa ühendamise rahastu ⁽¹⁾	483	425
ETFi käivitusprogramm	476	485
Riskikapitali tehingud	132	152
Euroopa Kagu-Euroopa Fond	118	118
Muud	398	366
	3 539	3 084
Kokku	10 442	9 620
Pikaajalised	9 131	7 222
Lühiajalised	1 311	2 399

⁽¹⁾ Eelmise aasta summad on seotud projektivõlakirjade algatuse ja TEN-T projektide laenu tagamisvahendiga. 2016. aastal ühendati need kaks Euroopa ühendamise rahastuks.

Kokku 10 442 miljonist eurost kuulub ELile 8 920 miljoni euro ulatuses müügivalmis finantsvara võlaväärtpaberitena (näiteks võlakirjad), 1 302 miljoni euro ulatuses omakapitaliinstrumente ja 221 miljoni euro ulatuses investeringuid EIP ühtsesse fondi (rahaturufond). Võlaväärtpabereid ja EIP ühtse fondi osakuid kasutatakse peamiselt ELi tagatis- ja riskijagamisvahenditele eraldatud summade ajutiseks investeerimiseks seni, kuni neid kasutatakse tagatise alusel esitatud nõuete rahuldamiseks.

BUFI investeringud

Konkurentsieeskirjade rikkumisega seotud ajutiselt makstud trahvid kannab komisjon spetsiaalsesse fondi (BUFI – „Budget Fines“ – eelarve trahvide fond) ja investeerib võlaväärtpaberitesse, mida liigitatakse müügivalmis finantsvaraks.

Likvideeritav ESTÜ

Likvideeritava Euroopa Söe- ja Teraseühenduse (ESTÜ) puhul on kõik müügivalmis finantsvarad eurodes nomineeritud ja aktiivsel turul noteeritud võlaväärtpaberid.

Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (EBRD)

ELi kapitaliosalust EBRDs hinnatakse soetusmaksumuses. See tuleneb asjaolust, et EBRD aktsiad ei ole börsil noteeritud ja EBRD põhikirjas on sätestatud lepingulised piirangud muu hulgas osaluse müügile, mille kohaselt müügihind ei või olla suurem soetusmaksumusest ja osalust võib müüa ainult olemasolevatele aktsionäridele.

Miljonites eurodes

	EBRD kapital kokku	Komisjoni märgitud kapital seisuga 31.12.2016
Märgitud aktsiakapital kokku	29 703	900
Sissemakstud	(6 207)	(188)
Sissenõudmata	23 496	712

EELARVELISTE GARANTIIDE TAGATISFONDID*Välisstegevuse tagatisfond*

Välisstegevuse tagatisfond hõlmab laene, mis on tagatud ELi eelarvest, eelkõige EIP omavahenditest rahastatavaid ELi-väliseid laenu tehinguid ning makromajandusliku finantsabi raames antud laene ja Euratomi ELi-väliseid laene – vt lisade punkt 4.1.1. See on EIP hallatav pikaajaline rahastamisvahend, mille pikaajalise osa suurus on 1 946 miljonit eurot ja millest kaetakse ELi poolt tagatud laene makseviivituse korral. Tagatisfondi rahastatakse ELi eelarvest tehtavatest maksetest, tagatisfondi varadest tehtud investeeringutelt saadud kasumist ja summadest, mis on sisse nõutud laenukohustusi mittetäitvatelt võlgnikelt, kelle suhtes tagatisfond on pidanud oma tagatise kasutusele võtma. Fondi maht tuleks hoida sihttasemel, mis vastab 9 % aasta lõpuks tagasimaksmata tagatud laenude summast. Sihtsumma ja fondi varade väärtuse vahe aasta lõpus kaetakse n+2 aasta ELi eelarvest, ülejääk aga makstakse tagasi ELi eelarvesse.

EFSI tagatisfond

Vastavalt EFSI määrusele on EFSI tagatisfond asutatud likviidsuspuhvri pakkumiseks EIP-le võimalike kahjude puhuks seoses tema rahastamis- ja investeerimistegevusega, millel on EFSI lepingu kohaselt õigus EFSI ELi tagatisele – vt lisade punkt 4.1.1. EFSI tagatisfondi rahastatakse ELi eelarvest. Seda rahastatakse ka tagatisfondi investeeritud vahendite tagastamisest, tasust, mida EL saab EFSI leping kohaselt tagatise eest, ning summadest, mille EIP makseviivituses olevatelt võlgnikelt seoses varasemate tagatistega sisse nõuab. Fondi haldab komisjon, kes vastavalt usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttele ja asjakohastele usaldatavusnormatiividel on volitatud investeerima EFSI tagatisfondi vara finantssturgudel. EFSI tagatisfond alustas tegevust 2016. aasta aprillis. Sellele eraldatakse vahendeid järk-järgult, kuni tema maht kasvab 8 miljardi euroni, st 50 % kogu ELi EFSI tagatisest ajavahemikus 2016–2022.

ELi EELARVEST RAHASTATAVAD FINANTSINSTRUMENDID

Ülevaate kõigist eelarvest rahastatavatest finantsinstrumentidest leiate raamatupidamise aastaaruande põhjenduses ja analüüsis.

Raamprogramm „Horisont 2020“

Vastavalt ELi määrusele, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020, on loodud uued rahastamisvahendid, et parandada teadustöö ja innovatsiooniga tegelevate üksuste rahastamisvõimalusi. Need rahastamisvahendid on: *InnovFin teadustöö ja innovatsiooni laenu- ja garantiiteenus*, mille abil komisjon jagab EIP uute rahastamistehingute portfelliga seotud finantsriske, *InnovFin VKEd tagatissüsteem, k.a. VKEsid käsitleva algatuse piiristamata garantii vahend (SIUGI)* – EIP hallatavad tagatisrahastud, mis pakuvad finantsvahendajatele uute laenuportfellide jaoks garantiisid ja edasigarantiisid (SIUGI raames jagab komisjon koos liikmesriikide, EIFi ja EIPga antud garantiiga seotud finantsriski), ning EIFi hallatav *InnovFin teadustöö ja innovatsiooni omakapitalirahastu*, mis pakub investeeringuid riskikapitalifondidesse.

Riskijagamisrahastu

Riskijagamisrahastut haldab EIP ja komisjoni investeerimisportfelli kasutatakse sellise finantsriski katteks, mis tuleneb EIP poolt rahastamiskõlblikele teadusprojektidele antud laenudest ja tagatistest. Kokku eraldata mitmeaastase finantsraamistiku 2007–2013 raames riskijagamisrahastule ELi eelarvest kuni 1 miljard eurot. Mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 raames uusi eraldisi eelarvest riskijagamisrahastule ette näha ei ole. ELi kogu risk on piiratud summaga, mille ta on rahastusse maksnud.

Euroopa ühendamise rahastu

Vastavalt määrusele (EL) nr 1316/2013 on Euroopa ühendamise rahastu loodud eesmärgiga lihtsustada transpordi-, telekommunikatsiooni- ja energiasektori taristuprojektide juurdepääsu projektide finantseerimisele. Seda haldab EIP kokkuleppel ELiga. Euroopa ühendamise rahastu on TEN-T projektide laenutagamisvahendi jätk ning projektivõlakirjade algatuse katsefaas. TEN-T projektide laenutagamisvahendid ja projektivõlakirjade portfell ühendati Euroopa ühendamise rahastuks alates 1. jaanuarist 2016. See pakub laenuvahenditega rahastamisele riskijagamise instrumenti – kõrgema nõudeõiguse järguga ja allutatud laenu või tagatist, samuti projektivõlakirju.

ETFi käivitusprogramm

Need on omakapitaliinstrumendid, mida rahastati EFi halduses olevast kasvu ja tööhõivet käsitlevast programmist, mitmeaastasest programmist, konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammist ning tehnosiirde katseprojektist. Kõigi nende programmidega toetatakse uute väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete loomist ja rahastamist, tehes selleks investeeringuid sobivatesse spetsialiseerunud riskikapitali fondidesse.

2.4.2. Finantsvarad, mida kajastatakse õiglasest väärtuses üle- või puudujäägina*Miljonites eurodes*

	31.12.2016			31.12.2015		
	Tinglik summa laekumispool	Tinglik summa maksepool	Õiglane väärtus	Tinglik summa laekumispool	Tinglik summa maksepool	Õiglane väärtus
<i>Välisvaluuta forvardleping</i>	50	(50)	0	—	—	—

2016. aastal sõlmis EL kaks välisvaluuta forvardlepingut, et maandada EFSI tagatisfondis olevate USA dollarites võlaväärtpaberitega seotud välisvaluutariski. Nende välisvaluuta forvardlepingute raames maksab EL lepingus kokku lepitud tingliku välisvaluutasumma (maksepool) ja saab lunastustähtpäeval tingliku eurosumma (laekumispool). Neid tuletislepinguid mõõdetakse bilansipäeval õiglasest väärtuses ning liigitatakse õiglasest väärtuses üle- või puudujäägina kajastatavaks finantsvaraks või finantskohustusteks sõltuvalt sellest, kas õiglane väärtus on positiivne või negatiivne. 31. detsembri 2016 seisuga andis üks välisvaluuta forvardleping tingliku väärtusega 50 miljonit eurot tulemuseks positiivse õiglase väärtuse 0,5 miljonit eurot ning kajastati finantsvara all. Teine leping tinglikus summas 101 miljonit eurot andis tulemuseks negatiivse õiglase väärtuse ning see kajastati finantskohustusena – vt lisade punkt **2.11.2**.

31. detsembri 2016 seisuga on kõik finantsvarad, mida kajastatakse õiglasest väärtuses üle- või puudujäägina, liigitatud õiglase väärtuse hierarhia 2. tasemesse – vt järgmine tabel.

Õiglasest väärtuses mõõdetus finantsvara õiglase väärtuse hierarhia*Miljonites eurodes*

	31.12.2016	31.12.2015
<i>1. tase: Aktiivsetel turgudel noteeritud hinnad</i>	8 910	8 123
<i>2. tase: Muud jälgitavad sisendid kui noteeritud hinnad</i>	231	188
<i>3. tase: Hindamismeetodid, mille sisendid ei põhine jälgitavatel turuandmetel</i>	1 302	1 310
Kokku	10 442	9 620

Aruandeperioodil ei tehtud ümberpaigutusi 1. ja 2. taseme vahel.

Finantsvarad, mille puhul kasutatakse hindamise meetodeid, mille sisendid ei põhine jälgitavatel turuandmetel (3. tase) – kooskõlastav võrdlus

Miljonites eurodes	
Algsaldo seisuga 31.12.2015	1 310
Ost ja müük	32
Perioodi kasum või kahjum finantstuludest ja -kuludest	(54)
Netovaras kajastatud kasum või kahjum	13
Ümberpaigutused 3. tasemesse	—
Ümberpaigutused 3. tasemest	—
Muud	—
Lõppsaldo seisuga 31.12.2016	1 302

2.4.3. Antud laenud

Miljonites eurodes			
	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
Finantsabiiks antud laenud	2.4.3.1	55 134	56 874
Muud laenud	2.4.3.2	343	377
Kokku		55 477	57 251
Pikaajalised		53 116	49 743
Lühiajalised		2 361	7 508

2.4.3.1. Finantsabiiks antud laenud

Miljonites eurodes						
	Euroopa finantsstabiilsusmehhanism	Maksebilansi toetamise mehhanism	Makromajanduslik finantsabi	Euratom	Likvideeritav ESTÜ	Kokku
Kokku seisuga 31.12.2015	47 509	5 811	3 024	301	229	56 874
Uued laenud	4 750	—	10	—	—	4 760
Tagasimaksed	(4 750)	(1 500)	(70)	(49)	—	(6 369)
Vahetuskursi erinevused	—	—	—	—	(33)	(33)
Bilansilise maksumuse muutused	(53)	(40)	—	—	(5)	(98)
Väärtuse langus	—	—	—	—	—	—
Kokku seisuga 31.12.2016	47 456	4 272	2 964	252	191	55 134
Pikaajalised	46 800	3 050	2 889	199	101	53 039
Lühiajalised	656	1 222	75	53	90	2 096

Muutus bilansilises maksumuses vastab kogunenud intresside muutustele.

Finantsabiiks antud laenude nimiväärtus 31. detsembri 2016 seisuga oli 54 373 miljonit eurot (2015. aastal 56 011 miljonit eurot).

Euroopa finantsstabiilsusmehhanism võimaldab anda finantsabi liikmesriigile, kes on raskustes või kellel on tõsine oht sattuda suurtesse raskustesse, mida põhjustavad temast olenematud erandlikud asjaolud. Abi võidakse anda laenu või krediidiini vormis. Majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 9. mai 2010. aasta järeldustega kehtestati mehhanismi maksimaalseks suuruseks 60 miljardit eurot, kuid seadusjärgse ülemmääraga on veel tagasimaksmata laenude või krediidiinide laenujääk piiratud omavahendite ülemmäära piiresse jääva varuga. Seoses Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi laenudega võetud laenud on tagatud ELi eelarvega. Euroopa finantsstabiilsusmehhanism enam uutest rahastamisprogrammides ega sõlmi uusi laenuandmise lepinguid.

Maksebilansi toetamise mehhanism on poliitiline finantsinstrument, millest antakse keskpika tähtajaga finantsabi neile ELi liikmesriikidele, kus ei käibi euro. See võimaldab anda laene liikmesriikidele, kelle maksebilanss või kapitali liikumine on sattunud raskustesse või kelle puhul selline oht on suur. Rahastamisvahendist antavate laenude jäägi ülempiir on 50 miljardit eurot. Seoses nende maksebilansi laenudega võetud laenud on tagatud ELi eelarvega.

Makromajanduslik finantsabi on poliitiline rahastamisvahend, millega IMFi programmi järgivatele partnerriikidele antakse sidumata ja mittesihotstarbelist maksebilansi ja/või eelarvetoetust. Makromajanduslik finantsabi võib olla keskmise või pika tähtajaga laen või toetus või mõlema asjakohane kombinatsioon ja tavaliselt lisandub see rahastamisele, mida pakutakse Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) toetatavate kohandamis- ja reformiprogrammide raames. Neid laene tagab välistegevuse tagatisfond. 31. detsembri 2016 seisuga oli laenulepingu alusel eraldatud makromajanduslikku finantsabi kokku 1 313 miljonit eurot, millest Ukrainale 1 200 miljonit eurot, Tuneesiale 100 miljonit eurot, Gruusiale 13 miljonit eurot, mis aga oli alles välja maksmata – vt lisade punkt 4.1.2.

Euratom annab juriidilise isikuna (keda esindab komisjon) laenusid nii liikmesriikidele kui ka kolmandatele riikidele energeetikarajatistega seonduvate projektide rahastamiseks. 31. detsembri 2016 seisuga oli eraldatud Ukrainale laene 300 miljoni euro ulatuses, mis aga olid alles välja maksmata – vt lisade punkt 4.1.2. Euratomi laenude katteks on saadud kolmandelt isikutelt tagatise 252 miljoni euro suuruses summas (2015. aastal 301 miljoni euro suuruses summas).

Likvideeritava ESTÜ laenud on antud kooskõlas ESTÜ asutamislepingu artiklitega 54 ja 56 laenuks võetud vahendite arvel.

Laenude tegelikud intressimäärad (väljendatud intressimäärade vahemikuna)

	31.12.2016	31.12.2015
Makromajanduslik finantsabi	0 % – 4,54 %	0 % – 4,54 %
Euratom	0 % – 5,76 %	0,08 % – 5,76 %
Maksebilansi toetamise mehhanism	2,37 % – 3,37 %	2,37 % – 3,62 %
Euroopa finantsstabiilsusmehhanism (EFSM)	0,62 % – 3,75 %	0,62 % – 3,75 %
Likvideeritav ESTÜ	5,23 % – 5,81 %	5,23 % – 5,81 %

2.4.3.2. Muud laenud

	Miljonites eurodes	
	31.12.2016	31.12.2015
Eritingimustega laenud	93	113
Üleantud laenud	—	—

<i>Miljonites eurodes</i>		
	31.12.2016	31.12.2015
Likvideeritava ESTÜ eluasemelaenud	5	6
Hoiused tähtajaga 3–12 kuud	245	257
Kokku	343	377
Pikaajalised	77	88
Lühiajalised	266	290

Laenude nimiväärtus 31. detsembril 2016 oli kokku 673 miljonit eurot (2015. aastal 609 miljonit eurot).

Soodsa intressimääraga eritingimustega laenusid antakse kolmandate riikidega tehtava koostöö raames.

Üleantud laenud on EIP antud makseviivitusega laenud ja kõik õigused nende suhtes läksid üle ELile pärast makse tegemist välisstegevuse tagatisfondist. Neid laene, mille väärtus on täiesti kadunud, on 332 miljoni euro ulatuses (2015. aastal 218 miljonit eurot).

Muude laenude väärtuse langus

<i>Miljonites eurodes</i>						
	31.12.2015	Lisandumine	Tühistamine	Mahakandmine	Muud	31.12.2016
Eritingimustega laenud	13	0	(6)	0	0	7
Üleantud laenud	218	114	0	0	0	332
Likvideeritava ESTÜ eluaseme-laenud	—	—	—	—	—	—
Kokku	231	114	(6)	0	0	339

2.5. EELMAKSED

<i>Miljonites eurodes</i>			
	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
Pikaajalised eelmaksed			
Eelmaksed	2.5.1	20 219	28 543
Muud ettemaksed liikmesriikidele	2.5.2	1 651	1 332
Osalus usaldusfondides		31	4
		21 901	29 879
Lühiajalised eelmaksed			
Eelmaksed	2.5.1	21 386	11 498

Miljonites eurodes

	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
Muud ettemaksud liikmesriikidele	2.5.2	2 183	3 779
		23 569	15 277
Kokku		45 470	45 156

Eelmakse summade tase eri programmides peab olema piisav, et tagada makse saajale projekti alustamiseks vajalik rahastus, kaitstes samal aja ka ELi finantshuvisid ja võttes arvesse juriidilisi, tegevusega seotud ja kulutasuvuse piiranguid. Komisjon on eelmaksete jälgimise parandamiseks kõiki neid aspekte nõuetekohaselt arvesse võtnud.

2.5.1. Eelmaksud

Miljonites eurodes

	Brutosumma	Tasaarvestatud (kantud üle järgmise eelarveaastase)	Netosumma seisuga 31.12.2016	Brutosumma	Tasaarvestatud (kantud üle järgmise eelarveaastase)	Netosumma seisuga 31.12.2015
Eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega						
<i>EAFRD ja muud maaelu arengu rahastamisvahendid</i>	3 955	—	3 955	4 726	(1 629)	3 097
<i>ERF ja ÜF</i>	19 858	(4 727)	15 131	24 268	(7 416)	16 852
<i>ESF</i>	6 477	(617)	5 860	7 251	(1 325)	5 926
<i>Muud</i>	4 219	(2 393)	1 826	4 359	(2 365)	1 994
	34 509	(7 737)	26 772	40 604	(12 735)	27 869
Otsene eelarve täitmine						
<i>Täitja:</i>						
<i>Komisjon</i>	12 424	(8 843)	3 581	12 512	(9 536)	2 976
<i>ELi rakendusametid</i>	13 136	(8 348)	4 788	11 065	(7 767)	3 298
<i>Usaldusfondid</i>	142	(82)	60	14	(5)	9
	25 701	(17 273)	8 429	23 591	(17 308)	6 283
Kaudne eelarve täitmine						
<i>Täitja:</i>						
<i>Muud ELi ametid ja asutused</i>	616	(157)	459	627	(95)	532
<i>Kolmandad riigid</i>	1 861	(1 135)	726	2 151	(1 229)	922
<i>Rahvusvahelised organisatsioonid</i>	7 230	(4 432)	2 797	6 640	(4 014)	2 626

Miljonites eurodes

	Brutosumma	Tasaarvestatud (kantud üle järgmise eelarveaastasse)	Netosumma seisuga 31.12.2016	Brutosumma	Tasaarvestatud (kantud üle järgmise eelarveaastasse)	Netosumma seisuga 31.12.2015
<i>Muud üksused</i>	6 498	(4 077)	2 422	5 330	(3 521)	1 809
	16 206	(9 801)	6 404	14 748	(8 859)	5 889
Kokku	76 416	(34 811)	41 605	78 943	(38 902)	40 041
<i>Pikaajalised</i>	20 219	—	20 219	28 543	—	28 543
<i>Lühiajalised</i>	56 197	(34 811)	21 386	50 401	(38 902)	11 498

Eelmaksed tähendavad välja makstud raha, seega maksete assigneeringute kasutamist. Nagu selgitatakse lisade punktis 1.5.7, on need ettemaksed ja seega mitte veel kuludesse kantud. Seega, ehkki eelmaksed vähendavad täitmata kulukohustusi (vt lisade punkt 5.1), kujutavad need endast tulemiaruanDES veel kajastamata kulusid.

Summade suurust bilansis mõjutavad peamiselt programmitöö perioodi 2007–2013 lõpetamine ja perioodi 2014–2020 programmide järkjärguline käivitamine. Vanade programmide eelmaksed vähenevad vastavalt kulude heakskiitmisele, ning tehakse uue programmitöö perioodi ettemakseid.

Üleminek ühelt programmitöö perioodilt teisele selgitab ka liikumisi lühi- ja pikaajalise saldo vahel koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise puhul. 2007.–2013. aasta programmitöö periood on jõudnud sulgemisfaasi, mistõttu 12 kuu jooksul saabuva tähtajaga eelmaksete summa suureneb. Programmitöö perioodi 2014–2020 eest tasutud esialgsed eelmaksete summad on kajastatud pikaajalistena ja tehtud eelmaksed on kajastatud lühiajalistena.

Eelmine tabel näitab eelmakse summade märkimisväärset vähenemist koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise puhul, mida saab selgitada 18 521 miljoni euro suuruste kulude osalise kustutamisega uue, 12 426 miljoni eurose eelmaksega.

Eelmaksetega seoses saadud tagatised

Siia kuuluvad tagatised, mida komisjon teatavatel juhtudel nõuab eelmaksete tegemisel makse saajatelt, kes ei ole liikmesriigid. Seda liiki tagatiste puhul kuulub avaldamisele kaks väärtust – nimiväärtus ja jooksev väärtus. Nimiväärtuse puhul on aluseks olev sündmus seotud tagatise olemasoluga. Jooksva väärtuse puhul on tagatise aluseks olev sündmus eelmakse ja/või järgnevad tasaarvestused. 31. detsembri 2016. aasta seisuga moodustas eelmaksetega seoses saadud tagatiste nimiväärtus 683 miljonit eurot, samal ajal kui nende tagatiste jooksev väärtus oli 496 miljonit eurot (2015. aastal vastavalt 844 miljonit eurot ja 626 miljonit eurot).

Teatavad teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse seitsmenda raamprogrammi (FP7) ja programmi „Horisont 2020“ raames tehtud eelmaksed on tegelikult kaetud osalejate tagatisfondist. Osalejate tagatisfond on vastastikust tagatist pakkuv rahastamisvahend, mille eesmärk on katta riske, et makse saajad jätaavad maksmata summased seitsmenda raamprogrammi ja programmi „Horisont 2020“ kaudsete meetmete rakendamisel. Kaudsetes meetmetes osalejad, kes saavad ELi toetust, maksavad osamaksu, mis moodustab 5 % tagatisfondi sissemakstud kapitalist.

31. detsember 2016. aasta seisuga moodustas osalejate tagatisfondist tehtud eelmaksete summa 1,8 miljardit eurot (2015. aastal 1,7 miljardit eurot). Osalejate tagatisfond kuulub selles osalejatele ning EL (keda esindab komisjon) tegutseb viimaste huvides tagatisfondi haldajana.

Aasta lõpu seisuga moodustasid osalejate tagatisfondi koguvarad 1 951 miljonit eurot (2015. aastal 1 838 miljonit eurot). Osalejate tagatisfondi varade hulka kuuluvad ka finantsvarad, mida haldab komisjoni majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat. Kuna osalejate tagatisfond on eraldiseisev üksus, ei ole tema varad konsolideeritud ELi majandusaasta aruandesse.

2.5.2. Muud ettemaksud liikmesriikidele

	Miljonites eurodes	
	31.12.2016	31.12.2015
Liikmesriikidele rahastamisvahenditest tehtud ettemaksud (eelarve täitmise koostöös liikmesriikidega)	2 534	3 287
Abikavad	1 300	1 824
Kokku	3 834	5 111
Pikaajalised	1 651	1 332
Lühiajalised	2 183	3 779

Liikmesriikidele rahastamisvahenditest tehtud ettemaksud (eelarve täitmise koostöös liikmesriikidega)

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmide raames oli võimalik teha liikmesriikidele ELi eelarvest ettemakseid, et võimaldada neil anda oma panus finantsinstrumentidesse (näiteks laenude, omakapaliinstrumentide või garantiidena). Finantsinstrumentid on loodud ja nende haldamine kuulub liikmesriikide, mitte komisjoni vastutusalasse. Nende vahendite raames eelarveaasta lõpu seisuga kasutamata jäänud summad kuuluvad sellegipoolest ELi omandisse (nagu ka kõik eelmaksud) ja seega käsitletakse neid ELi bilansis varana.

2014.–2020. aasta

Liikmesriigid on tasunud ühtekuuluvuspoliitika raames 3 681 miljonit eurot, millest hinnanguliselt 1 842 miljonit oli 31. detsembri 2016 seisuga kasutamata. See hõlmab liikmesriikide sissemakset VKEde algatusse, rahastamisvahendisse, mille eesmärk on stimuleerida pangandussektorit andma rohkem laene VKEdele (sisse on makstud 745 miljonit eurot, millest hinnanguliselt 481 miljonit on veel kasutamata).

Maaelu arengu vahenditest jäi aasta lõpuks kasutamata 6 miljonit eurot.

2007.–2013. aasta

Elmisel programmitöö perioodil ei kohustanud alusaktid liikmesriike esitama komisjonile nende ettemaksete kasutamise kohta regulaarselt aruandeid ja mõnel juhul isegi mitte neid komisjonile esitatavates kuluaruannetes eraldi kindlaks määrama.

Ühtekuuluvuspoliitika puhul kogub komisjon liikmesriikidelt igal aastal teavet nende finantsinstrumentide kohta ja konsolideerib selle iga-aastases rakendamise aruandes. Järgmine aruanne saab olema lõplik rakendamise aruanne, kuid see avaldatakse liiga hilja, et selles sisalduvat teave saaks kaasata käesolevasse aruandesse. Seepärast, ja kooskõlas eelmiste aastatega, hinnatakse selle vara väärtust värskeima kättesaadava teabe, s.o 31. detsembri 2015 seisuga rakendamise aruande ja 2016. aasta väljamaksete alusel. Hinnang põhineb ka eeldusel, et vahendid kasutatakse täielikult ära ja neid kasutatakse ühtlaselt ülejäänud tegevusperioodi jooksul (mis lõpeb 31. märtsil 2017). Hinnanguliselt jäi 2016. aasta lõpu seisuga lõppsaajatele investeringuteks veel 686 miljonit eurot.

Maaelu arengu vahendid olid aasta lõpuks täielikult kasutusele võetud või enne programmitöö perioodi lõppu muudele meetmetele ümber jaotatud.

Abikavad

Sarnaselt eespool kirjeldatuga kajastatakse ELi bilansis varana liikmesriikide makstud ja aasta lõpuks kasutamata jäänud ettemakseid erinevatele abikavadele (riigiabi, EAGFi turumeetmed või EAFRD investeringumeetmed). Komisjon on hinnanud nende ettemaksete väärtust liikmesriikide esitatud teabe alusel; selle tulemusena saadud summasid on kajastatud eespool abikavade alamrubriikides.

2014.–2020. aasta

Ühtekuuluvuspoliitika vahenditest oli aasta lõpul kasutamata 117 miljonit eurot.

Põllumajanduspoliitika puhul küsis komisjon teavet kasutamata summade kohta otse liikmesriikide makseasutustelt. Selle teabe alusel hinnatakse, et aasta lõpu seisuga oli kasutamata summasid 721 miljoni euro ulatuses.

2007.–2013. aasta

Sellest moodustavad hinnanguliselt 461 miljonit eurot põllumajanduspoliitika jaoks makstud ettemaksed, mis jäid 2016. aasta lõpuks kasutamata.

2.6. KAUBANDUSLIKEST TEHINGUTEST TEKKINUD NÕUDED JA MITTEKAUBANDUSLIKE TEHINGUTE SISSENÕUTAVAD SUMMAD

<i>Miljonites eurodes</i>			
	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
Pikaajalised			
Mittekaubanduslike tehingute sissenõutavad summad	2.6.1	700	857
Mittekaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuded	2.6.2	16	13
		717	870
Lühiajalised			
Mittekaubanduslike tehingute sissenõutavad summad	2.6.1	10 347	8 882
Mittekaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuded	2.6.2	558	572
		10 905	9 454
Kokku		11 621	10 324

2.6.1. Mittekaubanduslike tehingute sissenõutavad summad

<i>Miljonites eurodes</i>			
	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
Pikaajalised			
Liikmesriigid	2.6.1.1	700	857
		700	857
Lühiajalised			
Liikmesriigid	2.6.1.1	8 162	6 845
Trahvid	2.6.1.2	1 808	1 601
Viitlaekumised ja ettemakstud kulud	2.6.1.3	329	369
Muud sissenõutavad summad		47	67
		10 347	8 882
Kokku		11 047	9 739

2.6.1.1. Liikmesriikidelt sissenõutavad summad

	Miljonites eurodes	
	31.12.2016	31.12.2015
A-raamatupidamisarvestuses kindlaks määratud traditsioonilised omavahendid	3 261	3 041
Eraldi raamatupidamisarvestuses kindlaks määratud traditsioonilised omavahendid	1 437	1 283
Omavahendite nõuded	1 764	—
Väärtuse langus	(753)	(760)
Muud	36	10
Omavahendite sissenõutavad summad	5 745	3 573
Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF)	2 606	3 846
Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD)	924	750
Maaelu arengu ajutine rahastamisvahend (TRDI)	30	26
Põllumajanduse ja maaelu arendamise ühinemiseelne programm (SA-PARD)	167	175
Väärtuse langus	(999)	(1 092)
EAGFi ja maaelu arengu sissenõutavad summad	2 729	3 705
Eelmaksete eeldatav tagasimaksmine	293	313
Makstud ja sissenõutav käibemaks	41	36
Muud liikmesriikidelt sissenõutavad summad	55	75
Kokku	8 863	7 701
Pikaajalised	700	857
Lühiajalised	8 162	6 845

Liikmesriikidelt sissenõutavad pikaajalised summad on seotud Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) täitmata vastavuskorrektsioonide otsustega ning neid rakendatakse iga-aastaste osamaksetena ja/või edasilükatud tähtajaga maksetena.

Omavahendite sissenõutavad summad

Traditsioonilisi omavahendeid, mis koosnevad tollimaksudest ja suhkrulõivudest, koguvad komisjoni nimel liikmesriigid. Liikmesriigid määravad kindlaks traditsiooniliste omavahendite summad ja teatavad need komisjonile igakuistes A-raamatupidamisarvestuse aruannetes. Kindlakstehtud nõuded, mis ei ole A-raamatupidamisarvestusse kaasatud, sest liikmesriigid ei ole neid veel sisse nõudnud ja mingit tagatist ei ole esitatud (või tagatis on esitatud, kuid nõuded on vaidlustatud), on esitatud eraldi raamatupidamisarvestuses.

Liikmesriikide käibemaksul ja kogurahvatulul põhineva panuse suhtes kohaldatakse iga-aastast kohandust, mis tehakse igal aastal detsembri esimesel tööpäeval. Omavahendite nõuded sisaldasid ka kohandusi eelarveaastate 2014, 2015 ja 2016 eest. Need olid seotud 2014. aasta otsusega omavahendite süsteemi kohta kehtestatud uute sätetega, mis tehti pärast otsuse ratifitseerimisprotsessi lõppu ja jõustumist 1. oktoobril 2016. Liikmesriigid pidid need tasuma 1. jaanuariks 2017.

Käibemaksupõhiste ja kogurahvatulul põhinevate omavahendite tegelikke arvestusbaase võib korrigeerida veel nelja järgneva aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui teatatakse reservatsioonidest. Kõnealuseid reservatsioone tuleb vaadelda liikmesriikidele esitatavate potentsiaalsete nõuetena, mille summa on kindlaks määramata, sest nende finantsmõju ei saa täpselt prognoosida. Kui täpse summa saab kindlaks määrata, nõutakse asjaomased käibemaksupõhised ja kogurahvatulul põhinevad omavahendid sisse kas koos käibemaksu ja kogurahvatulu saldodega või eraldi sissenõutavate vahenditena.

EAGFi ja maaelu arengu sissenõutavad summad

Sellesse punkti kuuluvad peamiselt liikmesriikide 31. detsembri 2016 seisuga võlgnetavad summad, mille liikmesriigid deklareerisid ja tõendasid 15. oktoobriks 2016. Lisaks on hinnatud sissenõutavad summasid, mis tekkisid pärast summade deklareerimist kuni 31. detsembrini 2016. Makse saajate võlgnetavate summade puhul, mille sissenõudmine on ebatõenäoline, kohaldab komisjon ka hinnangulist allahindlust. Kõnealune korrigeerimine ei tähenda komisjoni loobumist asjaomaste summade tulevases sissenõudmisest. Korrigeerimine sisaldab ka 20 % allahindlust, sest liikmesriikidel on õigus kõnealune osa halduskulude katteks kinni pidada.

2.6.1.2. Trahvid

Need kujutavad endast komisjoni määratud trahve, mida ei oldud aasta lõpuks (ajutiselt) makstud (1 986 miljonit eurot), millest on lahutatud mahakantud summad (178 miljonit eurot). Eelarveaasta lõpu seisuga saadi tasumata trahvide katteks kokku 1 012 miljoni euro suuruses summas tagatise (2015. aastal 1 428 miljonit eurot). Tuleb märkida, et kõnealustest nõuetest 651 miljoni euro puhul saabus tasumise tähtaeg pärast 31. detsembrist 2016.

2.6.1.3. Viitlaekumised ja ettemakstud kulud

	Miljonites eurodes	
	31.12.2016	31.12.2015
Ühtekuuluvus-, põllumajandus- ja maaelu arengu fondid: Finantskorrektsioonid	9	10
Muud viitlaekumised	64	162
Mittekaubanduslike tehingutega seotud edasilükkunud kulud	256	196
Kokku	329	369
Pikaajalised	—	—
Lühiajalised	329	369

2.6.2. Mittekaubanduslikest tehingutest tekkinud nõuded

	Miljonites eurodes	
	31.12.2016	31.12.2015
Pikaajalised		
Muud nõuded	16	13
	16	13
Lühiajalised		
Kliendid	246	225
Klientidele esitatud nõuete väärtuse langus	(128)	(107)
Kaubanduslike tehingutega seotud edasilükkunud kulud	250	228

<i>Miljonites eurodes</i>		
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Muud</i>	191	227
	558	572
Kokku	574	585

Eespool kajastatud klientidele esitatud nõuete väärtuse langus sisaldab üksikjuhtumipõhiselt määratud väärtuse langust 55 miljoni euro ulatuses.

2.7. VARUD

<i>Miljonites eurodes</i>		
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Teadusotstarbelised materjalid</i>	54	55
<i>Muud</i>	111	83
Kokku	165	138

2.8. RAHA JA RAHA EKVIVALENDID

<i>Miljonites eurodes</i>			
	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
<i>Kontod riigikassades ja keskpankades</i>		24 566	17 119
<i>Arvelduskontod</i>		127	110
<i>Avansikontod</i>		5	4
<i>Ülekanded (ülekandmisel olev raha)</i>		—	—
<i>Muud tähtajalised hoiused</i>		—	28
Eelarve täitmisega seotud pangakontod ja muud tähtajalised hoiused	2.8.1	24 698	17 262
Finantsinstrumentide raha	2.8.2	1 390	1 298
Trahvidega seotud raha	2.8.3	1 325	1 908
Muude institutsioonide, ametite ja asutustega seotud raha		1 006	1 012
Usaldusfondidega seotud raha		167	192
Kokku		28 585	21 671

2.8.1. Eelarve täitmisega seotud pangakontod ja muud tähtajalised hoiused

Sellesse rubriiki kuuluvad vahendid, mida komisjon hoiab oma kontodel kõigis liikmesriikides ja EFTA riikides (riigikassas või keskpangas), ning arveldusarved kommertspankades, avansikontod ja sularaha. Erandlikult suur sularahahalduse vahendite jääk 2016. aasta lõpus oli põhjustatud järgmistest peamistest asjaoludest:

- Omavahendite aastalõpu jääk sisaldab netokogusummat 7,7 miljardit eurot, mis tuleb liikmesriikidele 2017. aasta algul tagastada vastavalt 2016. aasta lõpul vastu võetud paranduseelarvetele. Peale selle laekus 2016. aasta viimastel päevadel omavahendite ettemakseid 1,5 miljardi euro ulatuses.
- 2016. aastal nõuti lõplikult sisse märkimisväärne summa trahve, mille komisjon määras konkurentsieeskirjade rikkumise eest (4,3 miljardit eurot), ja need sisalduvad aasta lõpu sularahahalduse vahendite jäägis.
- Sularahahalduse vahendite jääk sisaldab ka sihtotstarbelist tulu ja 2016. aasta lõpuks kulutamata jäänud maksete assigneeringuid 11 miljardi euro ulatuses.

2.8.2. Finantsinstrumentide raha

Käesolevas rubriigis kajastatud summad seonduvad peamiselt raha ekvivalentidega, mida haldavad komisjoni eest usaldusisikud teatavate ELi eelarvest rahastatavate rahastamisvahendite programmide rakendamise eesmärgil (vt lisade punkt 2.4.1). Finantsinstrumentide raha saab kasutada ainult konkreetsete programmide jaoks.

2.8.3. Trahvidega seotud raha

See raha on laekunud seoses komisjoni määratud trahvidega, kui juhtumi menetlemine on veel pooleli. Neid summasid hoitakse spetsiaalsetel hoiukontodel, mida muudeks tehinguteks ei kasutata. Juhul kui trahv on vaidlustatud või kui ei ole teada, kas teine pool trahvi vaidlustab või mitte, kajastatakse aluseks olev summa tingimusliku kohustusena lisade punktis 4.1.4.

Selle jäägi vähenemise põhjustas asjaolu, et alates 2010. aastast haldab kõiki ajutiselt makstud trahve komisjon BUFI fondi abil ning need investeeritakse müügivalmis finantsvaraks liigitatud finantsinstrumentidesse (vt lisade punkt 2.4.1).

KOHUSTUSED

2.9. PENSIONID JA MUUD TÖÖTAJAHÜVITISED

Neto töötajahüvitiste kohustused

	<i>Miljonites eurodes</i>				
	Euroopa Liidu ametnike pensioniskeem	Muud pensioniskeemid	Ühine ravikindlustusskeem	Kokku seisuga 31.12.2016	Kokku seisuga 31.12.2015
Kindlaksmääratud hüvitise kohustus	58 746	1 882	7 036	67 664	64 242
Skeemi varad	—	(139)	(293)	(432)	(428)
Netokohustused	58 746	1 743	6 742	67 231	63 814

Töötajahüvitiste kohustuste suurenemine on tingitud peamiselt Euroopa Liidu ametnike pensioniskeemi netokohustuste suurenemisest. See suurenemine on põhjustatud peamiselt reaalse diskontomäära vähendamisest 0,6 %lt 0,3 %le koos asjaoluga, et skeemi liikmete täiendavad õigused ületasid skeemist makstud hüvitisi.

2.9.1. Euroopa Liidu ametnike pensioniskeem

See kindlaksmääratud hüvitiste kohustus kujutab endast nende tulevaste eeldatavate maksete nüüdisväärtust, mida EL peab tegema, et täita töötajate käesoleva ja eelnevate perioodide teenistusest tulenevaid pensionikohustusi. Kuna skeem toimib pidevalt, kaasatakse igal aastal ELi eelarvesse kõik maksed, mis tuleb skeemist aasta jooksul teha.

Personaleeskirjade artikli 83 kohaselt kujutab töötajate pensioniskeemis ettenähtud hüvitiste maksmine endast ELi eelarve kulu. Skeemi ei rahastata, aga liikmesriigid garanteerivad nende hüvitiste maksmise kollektiivselt. Kohustuslik pensionimakse (praegu 9,8%) lahutatakse aktiivsete liikmete põhipalgast. Neid maksleid käsitletakse aasta eelarvetuluna ja neid kasutatakse ELi üldkulude rahastamiseks, vt ka lisade punkt 3.6.

Pensioniskeemist tulenevaid kohustusi hinnati 31. detsembri 2016 seisuga töötajate arvu ja pensionile läinud töötajate arvu ning nimetatud kuupäeval kohaldatavate personaleeskirjadest tulenevate eeskirjade alusel. Kõnealune hindamine teostati vastavalt IPSAS 25 meetodikale (ja seega ka ELi raamatupidamiseeskirjale nr 12). Komisjon astus 2016. aasta jooksul samme protsesside ja töötajatele hüvitiste maksmise kohustuse suuruse arutamiseks kasutatavate alusandmete usaldusväärsuse tugevdamiseks. See töö jätkub 2017. aastal ja selle tulemused kajastatakse, kui see on asjakohane, 2017. aasta aruandes.

2.9.2. Muud pensioniskeemid

Selles punktis on kajastatud komisjoni, Euroopa Kohtu (ja Euroopa Liidu Üldkohtu) ja kontrollikoja praeguste ja endiste liikmete ning nõukogu peasekretäride, ombudsmeni, Euroopa andmekaitseinspektori ja Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu pensionikohustustega seonduvad kohustused. Siin on kajastatud ka Euroopa Parlamendi liikmete pensionikohustused.

2.9.3. Ühine ravikindlustusskeem

Lisaks eespool kirjeldatud pensioniskeemidele on hinnatud kohustusi, mis on ELil ühise ravikindlustusskeemi ees seoses tervishoiukuludega, mis tuleb tasuda töötajatele pärast töösuhte lõpetamist (millest on lahutatud nende oma panus).

Kindlaksmääratud hüvitisega skeemist tulenev töötajahüvitiste nüüdisväärtuse muutus

Kindlaksmääratud hüvitiste kohustuse nüüdisväärtus on töötajate käesoleva perioodi ja eelnevate perioodide tööalase teenistusega seotud kohustuste täitmiseks vajalikud diskonteeritud tulevased eeldatavad maksed pensioniplaani varasid maha arvamata.

Kindlaksmääratud hüvitiste kohustuste jooksva aasta muutuse analüüs on esitatud allpool:

	Miljonites eurodes			
	Euroopa Liidu ametnike pensioniskeem	Muud pensioniskeemid	Ühine ravikindlustusskeem	Kokku
Nüüdisväärtus seisuga 31.12.2015	54 967	1 613	7 662	64 242
Jooksvad teenistuskulud	2 267	83	283	2 634
Intrassikulu	1 264	29	161	1 454
Kindlustusmatemaatilised puhas(kasumid) ja -kahjumid	2 142	148	(1 039)	1 251
Liikmete panus	—	—	24	24
Makstud hüvitised	(1 330)	(44)	(55)	(1 429)
Kohustuse suurenemine/(vähenemine) pensionide maksutamise tõttu	(565)	52	—	(513)
Nüüdisväärtus seisuga 31.12.2016	58 746	1 882	7 036	67 664

Jooksvad teenistuskulud on kindlaksmääratud hüvitiste kohustuste nüüdisväärtuse kasv, mis tuleneb praeguste liikmete teenistusest jooksva perioodil.

Intressikulud suurendavad kindlaksmääratud hüvitiste kohustuse nüüdisväärtust perioodi vältel, sest hüvitiste maksmine on ühe perioodi võrra lähemal.

Kindlustusmatemaatiline netokasum ja -kahjum koosneb järgmistest osadest:

- kogemuspõhised korrigeerimised (2016. aasta varasemate kindlustusmatemaatiliste eelduste ja 2016. aasta tegelikkuse erinevuste mõjud) ning
- kindlustusmatemaatiliste eelduste – finantsiliste (näiteks prognoositavad palgatõusude) või demograafiliste eelduste (näiteks suremuse) – muutuse mõju. Need eeldused on olemuselt ebakindlad ja võivad seega aastast aastasse märkimisväärselt muutuda.

Hüvitisi on makstakse aasta jooksva skeemi eeskirjade kohaselt. Hüvitiste maksmine vähendab kindlaksmääratud hüvitiste kohustusi, sest neid ei ole tulevikus enam vaja maksta.

Kindlustusmatemaatilised eeldused – töötajahüvitised

Peamised kindlustusmatemaatilised eeldused, mida kasutatakse ELi kahe peamise töötajahüvitiste skeemi hindamiseks, on järgmised:

	Euroopa Liidu ametnike pensioniskeem	Ühine ravikindlustusskeem
2016		
Nominaalne diskontomäär	1,7 %	1,9 %
Oodatav inflatsioonimäär	1,4 %	1,5 %
Tegelik diskontomäär	0,3 %	0,4 %
Eeldatav palgatõusumäär	1,2 %	1,1 %
Suundumused arstiabi maksumuses	—	3,0 %
Pensioniiiga	63/64/66	63/64/66
2015		
Nominaalne diskontomäär	2,0 %	2,1 %
Oodatav inflatsioonimäär	1,4 %	1,4 %
Tegelik diskontomäär	0,6 %	0,7 %
Eeldatav palgatõusumäär	1,2 %	1,2 %
Suundumused arstiabi maksumuses	—	3,0 %
Pensioniiiga	63/64/65	63/64/66

Suremusnäitajad põhinevad rahvusvahelise avalike teenistujate keskmise eluea tabelil (ICSLT 2013).

Nominaalne diskontomäär määratakse kindlaks nullkupongiga eurovõlakirja tootlikkuse väärtusena (alates 2016. aasta detsembrist Euroopa Liidu ametnike pensioniskeemi puhul tagasimaksetähtajaga 21 aastat ja ühise ravikindlustusskeemi puhul tagasimaksetähtajaga 26 aastat). Inflatsioonimäärana kasutatakse sama perioodi oodatavat inflatsioonimäära. See tuleb määrata empiiriliselt – see tähendab, et see peab põhinema Euroopa finantsturgudel kaubeldavad indeksivõlakirjade prognoositud väärtustel. Reaalne diskontomäär arvutatakse nominaalsest diskontomäärast ja oodatavast pikaajalisest inflatsioonimäärast.

Kava vara muutus

<i>Miljonites eurodes</i>			
	Muud pensioniskeemid	Ühine ravikindlustusskeem	Kokku
Nüüdisväärtus seisuga 31.12.2015	149	280	428
<i>Kava vara netomuutus</i>	(10)	14	4
Nüüdisväärtus seisuga 31.12.2016	139	293	432

5 aasta suundumus

<i>Miljonites eurodes</i>					
	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Töötajahüvitiste kohustused</i>	42 503	46 818	58 616	63 814	67 231

Töötajahüvitiste kohustuste märgatavat kasvu viie aasta jooksul saab seletada tulevaste rahavoogude diskonteerimiseks kasutatava reaalse diskontomäära vähenemisega. Vähenemine on seotud majandustingimuste, eelkõige intressimäärade langusega. Näiteks peamise Euroopa Liidu ametnike pensioniskeemi puhul langes reaalne diskontomäär 1,6 %-lt 2012. aasta lõpus 2016. aasta lõpuks 0,3 %-le.

Tulemiaruanes kajastuvad summad

<i>Miljonites eurodes</i>				
	Euroopa Liidu ametnike pensioniskeem	Muud pensioniskeemid	Ühine ravikindlustusskeem	Kokku
2016				
<i>Jooksvad teenistuskulud</i>	2 042	97	283	2 422
<i>Intressikulu</i>	1 138	33	161	1 332
<i>Möödunud teenistuskulud</i>	—	—	—	—
<i>Kava vara muutus</i>	—	(7)	(45)	(52)
Personali- ja pensionikulud	3 180	124	399	3 702
Kindlustusmatemaatiline kasum ja kahjum	1 929	179	(1 039)	1 068
Kokku	5 108	302	(640)	4 770

Ühise ravikindlustusskeemi tundlikkus muutuste suhtes

Arstiabi maksumuse suundumuste ühe protsendipunktilisel muutusel oleks järgmine mõju:

Miljonites eurodes		
	protsendipunktiline kasv	protsendipunktiline kasv
Jooksvate teenistuskulude ja töösuhtejärgse arstabi perioodilise netomaksumuse intressikulude komponentide kogusumma	89	(74)
Töösuhtejärgsete akumuleerunud hüvitiste kohustus arstiabi maksumuse eest	2 201	(1 828)

2.10. ERALDISED

Miljonites eurodes							
	Summa 31.12.2015 seisuga	Täiendavad eraldised	Kasutamata summade tü- histamine	Kasutatud summad	Liikide vaheli- sed ümberpai- gutused	Hinnangu muutus	Summa 31. det- sembri 2016. aasta seisuga
Kohtuasjad:							
Põllumajandus	—	40	(21)	0	129	—	149
Ühtekuuluvus	—	19	—	—	198	—	217
Muud	459	8	(2)	(33)	(327)	(2)	102
Tuumarajatiste likvideerimine	1 078	—	—	(29)	—	64	1 113
Finantsküsimused	411	536	(7)	(53)	—	(6)	880
Trahvid	4	20	—	—	—	—	23
Muud	79	24	9	(23)	—	38	127
Kokku	2 030	647	(21)	(138)	—	94	2 611
Pikaajalised	1 716	491	(22)	(9)	(304)	65	1 936
Lühiajalised	314	156	1	(128)	304	29	675

Eraldised on möödunud sündmustest tulenevad summad, mis tuleb tõenäoliselt ELi eelarvest tulevikus tasuda.

Kohtuasjad

Tegemist on prognoositud summadega, mis tuleb pärast aasta lõppu seoses mitme poolelioleva kohtuasjaga tõenäoliselt välja maksta.

Tuumarajatiste likvideerimine

2014. aastal ajakohastati Teadusuuringute Ühiskeskuse dekomisjoneerimise ja jäätmeäitluse strateegiat, mis on eraldise tegemiste aluseks. Strateegia koostati vastavalt välisekspertide 2012. aastal esitatud märkustele Teadusuuringute Ühiskeskuse dekomisjoneerimise ja jäätmeäitlusprogrammi kohta. Kooskõlas ELi raamatupidamiseeskirjadega on need eraldatud vahendid indekseeritud inflatsiooniga ja seejärel diskonteeritud nüüdispuhasväärtusesse (kasutades nullkupongiga euro vahetuslepingute tulukõverat). 31. detsembri 2016. aasta seisuga andis see tulemuseks 1 113 miljoni euro suuruse eraldatud vahendite kogusumma, mis jagunes summadeks, mis makstakse oodatavalt välja 2016. aastal (27 miljonit eurot) ja summadeks, mis makstakse oodatavalt välja hiljem (1 086 miljonit eurot).

Pidades silmas kõnealuse programmi hinnangulist kestust (umbes 20 aastat), peaks märkima, et nimetatud hinnang ei ole päris kindel ning lõplik kulu võib praegu kirjendatud summadest erineda.

Finantseraldised

Tegemist on peamiselt eraldistega, mis peegeldavad hinnangulist tulevast kahjumit seoses mitme rahastamisvahendi antud tagatistega, mille puhul on ElFil ja EIP-l on õigus anda tagatise enda äranägemisel, kuid ELi nimel ja vastutusel. ELi tagatistega seotud finantsriskile on siiski seatud ülemmäär. Pikaajalised finantseraldised on diskonteeritud nende nüüdispuhasväärtusele (kasutades euro vahetuslepingute aastast intressimäära).

Finantseraldiste suurenemine on seotud peamiselt täiendavate eraldiste tegemisega Süüriale antud tagasimaksmata laenudele mis on tagatud EIP välislaenude andmise volituse garantii raames, ning programmide „Horisont 2020“ ja COSME tagatisvahendite tegevuse laienemisega.

2.11. FINANTSKOHUSTUSED

<i>Miljonites eurodes</i>			
	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
Pikaajalised finantskohustused			
<i>Amortiseeritud väärtuses kajastatud finantskohustused</i>	2.11.1	55 067	51 764
<i>Finantskohustused õiglasel väärtuses üle- või puudujäägina</i>	2.11.2	—	—
<i>Finantstagatise kohustused</i>	2.11.3	—	—
		55 067	51 764
Lühiajalised finantskohustused			
<i>Amortiseeritud väärtuses kajastatud finantskohustused</i>	2.11.1	2 283	7 939
<i>Finantskohustused õiglasel väärtuses üle- või puudujäägina</i>	2.11.2	1	—
<i>Finantstagatise kohustused</i>	2.11.3	—	—
		2 284	7 939
Kokku		57 351	59 703

2.11.1. Amortiseeritud väärtuses kajastatud finantskohustused

<i>Miljonites eurodes</i>			
	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
<i>Finantsabi võetud laenud</i>	2.11.1.1	55 128	56 860
<i>Muud finantskohustused</i>	2.11.1.2	2 222	2 842
Kokku		57 350	59 703
<i>Pikaajalised</i>		55 067	51 764

Miljonites eurodes

	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
Lühiajalised		2 283	7 939

2.11.1.1. Finantsabi võetud laenud

Miljonites eurodes

	Euroopa finantsstabiilsusmehhanism	Maksebilansi toetamise mehhanism	Makromajanduslik finantsabi	Euratom	Likvideeritav ESTÜ	Kokku
Kokku seisuga 31.12.2015	47 509	5 811	3 024	301	215	56 860
Uued võetud laenud	4 750	—	10	—	—	4 760
Tagasimaksed	(4 750)	(1 500)	(70)	(49)	—	(6 369)
Vahetuskursi erinevused	—	—	—	—	(30)	(30)
Bilansilise maksumuse muutused	(53)	(40)	—	—	(1)	(94)
Kokku seisuga 31.12.2016	47 456	4 272	2 964	252	184	55 128
Pikaajalised	46 800	3 050	2 889	199	96	53 034
Lühiajalised	656	1 222	75	53	88	2 094

Võetud laenude hulka kuuluvad peamiselt sertifikaatidega tõendatud võlad, mille summa on 54 951 miljonit eurot (2015. aastal 56 656 miljonit eurot). Muutused bilansilises maksumuses vastavad kogunenud intresside muutustele.

Eelnimetatud laenude (v.a ESTÜ likvideerimine) tagasimaksmise tagab lõppkokkuvõttes ELi eelarve, vt lisade punkt 4.1.2, ja sellest tulenevalt iga liikmesriik.

Võetud laenude tegelikud intressimäärad (väljendatud intressimäärade vahemikuna)

	31.12.2016	31.12.2015
Makromajanduslik finantsabi	0 % – 4,54 %	0 % – 4,54 %
Euratom	0 % – 5,68 %	0 % – 5,67 %
Maksebilansi toetamise mehhanism	2,37 % – 3,37 %	2,37 % – 3,62 %
Euroopa finantsstabiilsusmehhanism (EFSM)	0,62 % – 3,75 %	0,62 % – 3,75 %
Likvideeritav ESTÜ	6,92 % – 9,78 %	6,92 % – 9,78 %

2.11.1.2. Muud finantskohustused

Miljonites eurodes

	31.12.2016	31.12.2015
Pikaajalised		
Kapitalirendi kohustused	1 545	1 648
Hooned, mille eest makstakse osamaksetena	329	352

Miljonites eurodes		
	31.12.2016	31.12.2015
Muud	160	122
	2 034	2 122
Lühiajalised		
Hüvitamisele kuuluvad trahvid	25	625
Kapitalirendi kohustused	84	75
Hooned, mille eest makstakse osamaksetena	22	21
Muud	58	(0)
	189	721
Kokku	2 222	2 842

Kapitalirendi kohustused

Miljonites eurodes				
Kirjeldus	Tulevikus tasumisele kuuluvad summad			
	< 1 aasta	1–5 aastat	> 5 aasta	Kohustused kokku
Maa ja hooned	80	403	1 136	1 619
Muu materiaalne vara	4	6	—	10
Kokku seisuga 31.12.2016	84	409	1 136	1 629
Intrssid	72	269	304	645
Tulevased minimaalsed rendimaksud kokku seisuga 31.12.2016	156	678	1 439	2 274
Tulevased minimaalsed rendimaksud kokku seisuga 31.12.2015	132	658	1 608	2 396

Eespool esitatud rendi ja ehitusega seotud summasid tuleb rahastada tulevaste eelarvete kaudu.

2.11.2. Finantskohustused õiglasel väärtusel üle- või puudujäägina

Miljonites eurodes						
	31.12.2016			31.12.2015		
	Tinglik summa laekumispool	Tinglik summa maksepool	Õiglase väärtus	Tinglik summa laekumispool	Tinglik summa maksepool	Õiglase väärtus
Välisvaluuta forvardleping	99	(101)	1	—	—	—

Finantskohustused õiglaselt väärtuses üle- või puudujäägina 31. detsembri 2016. aasta seisuga on seotud välisvaluuta forvardlepinguga, mille EL sõlmis 2016. aastal, et maandada EFSI tagatisfondis olevate USA dollarites võlaväärtpaperitega seotud välisvaluutariski – vt lisade punkt 2.4.2.

31. detsembri 2016 seisuga on kõik finantskohustused, mida kajastatakse õiglaselt väärtuses üle- või puudujäägina, liigitatud õiglase väärtuse hierarhia 2. tasemesse (hindamine põhineb muudel jälgitavatel sisenditel kui noteeritud hinnad).

2.11.3. Finantstagatise kohustused

Finantstagatise kohustused on seotud EFSI raames antud tagatisega. 31. detsembri 2016. aasta seisuga moodustasid EFSI finantstagatise kohustused kokku null eurot, kuna tagatise raames saada olev sissetulek ületas eeldatavat kahju (vt lisade punkt 4.1.1).

2.12. KREDITOORNE VÕLGNEVUS

Miljonites eurodes

	Brutosumma	Kohandused ⁽¹⁾	Netosumma seisuga 31.12.2016	Brutosumma	Kohandused ⁽¹⁾	Netosumma seisuga 31.12.2015
Kulunõuded ja arved, saadud:						
<i>liikmesriikidelt</i>						
EAFRD ja muud maaelu arengu rahastamisvahendid	500	(34)	467	2 621	(230)	2 391
ERF ja ÜF	10 663	(793)	9 871	8 361	(950)	7 411
ESF	4 145	(95)	4 050	3 355	(2)	3 353
Muud	793	(47)	747	434	(102)	332
Era- ja avalik-õiguslikelt juriidilistelt isikutelt	1 677	(169)	1 507	1 928	(223)	1 705
Saadud kulutaotlused ja arved kokku	17 779	(1 138)	16 641	16 699	(1 507)	15 192
EAGF	12 193	—	12 193	6 851	—	6 851
Omavahendite kreditoorne võlgnevus	10 441	—	10 441	9 506	—	9 506
Mitmesugused kreditoorsed võlgnevused	364	—	364	356	—	356
Muud	364	—	364	286	—	286
Kokku	41 142	(1 138)	40 005	33 698	(1 507)	32 191

⁽¹⁾ Hinnangulised rahastamiskõlblamatud summad ja veel tegemata ettemaksud liikmesriikidele.

Kreditoorsed võlgnevused hõlmavad kuluaruandeid, mis on komisjonile esitatud toetusmeetmete raames. Taotletud summa kantakse üle pärast nõude saamist. Kui tehingupartneriks on liikmesriik, siis liigitatakse nõuded vastavalt sellele. Hankemeetmetega seoses saadud arvete ja kreditarvete korral kehtib samasugune kord. Asjaomaseid kulunõudeid on arvestatud järgmisel eelarveaastasse ülekandmisel. Nende ülekandmiskirjete alusel kirjendatakse hinnangulised rahastamiskõlblamatud summad seega raamatupidamisarvestuses kuludena ning ülejäänud osa kajastatakse „Hinnanguliste rahastamiskõlblamatute summade ja liikmesriikide veel tegemata muude maksetena“ (vt allpool).

Aasta lõpu eelarveliste täitmata kulukohustuste summa sisaldab peaaegu kõik kulunõudeid: kõiki liikmesriikide summasid ja suurt osa muude üksuste esitatud arveid.

Suurim muutus on seotud Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondiga. See tuleneb maksete paremast rakendamisest liikmesriikide tasandil 2016. aastal võrreldes 2015. aastaga – esitati tegelikud nõuded ja neid ei olnud vaja aasta lõpul prognoosida. Seega tasakaalustab 5,3 miljardi eurost suurenemist kumuleerunud kulude samasugune vähenemine – vt lisade punkt 2.13.

EAFRD võlgade märkimisväärse vähenemise peapõhjus oli nõuete laekumise vähenemine perioodi 2007–2013 kohta, mille sulgemine on lõppjärgus.

Kreditoorne võlgnevus suurenes oluliselt ka ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas (2016. aastal 13,9 miljardit eurot võrreldes 2015. aasta 10,8 miljardi euroga), mis on peamiselt seotud eelmise, 2007.–2013. aasta programmitöö perioodiga. Seoses programmitöö perioodiga 2014–2020 on kuludeklaratsioone vähe esitatud erinevatel põhjustel, näiteks on määramata korraldusasutused.

Programmitöö perioodil 2014–2020 on struktuurifondide (ERF ja ESF), Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi ühissätete määrusega ette nähtud, et ELi eelarvet kaitstakse, pidades süstemaatiliselt kinni 10 % tehtud vahemaksetest. Eelarveaastale (1. juuli kuni 30. juuni) järgnevaks veebruariks on kontrollitsükkel lõppenud – lõpule on jõudnud nii korraldusasutuste halduskontroll kui ka auditeerimisasutuste auditid. Komisjon vaatab läbi liikmesriikide asjaomaste ametiasutuste esitatud kinnitavad dokumendid ja raamatupidamisaruanded. Lõppjärgi maksmine/sisseõudmine toimub alles pärast selle läbivaatamise lõpuleviimist ja raamatupidamisaruannete kinnitamist. Kõnealuse korralduse alusel kinni peetud summa oli 2016. aasta lõpul kokku 1 miljard eurot.

Omavahendide kreditoorse võlgnevuse moodustavad liikmesriikide osamaksud ELi eelarvesse, mis hüvitatakse eelarveaasta lõpus vastavalt 2016. aasta paranduseelarvetele nr 4 ja 5. Märkimisväärne summa on põhjustatud 2016. aasta paranduseelarvete nr 4 ja 5 hilisest vastuvõtmisest. Need paranduseelarved põhinesid omavahendite määruusel ja kohandustel, mis tulenesid 2014. aasta uue omavahendeid käsitleva otsusega kehtestatud uutest sätetest, mille alusel tehti väljamaksed liikmesriikidele alles 2017. aasta jaanuaris.

Hinnangulised rahastamiskõlbmatud summad ja veel tegemata ettemaksud liikmesriikidele

Kreditoorset võlgnevust vähendatakse selle osa võrra saadud, kuid veel kontrollimata hüvitamistaotluste summast, mis oli hinnangu kohaselt rahastamiskõlbmatu. Suurimad summad seonduvad struktuurimeetmeid haldavate peadirektoratidega. Kreditoorset võlgnevust vähendatakse ka selle osa võrra saadud hüvitamistaotluste summast (vt lisadepunkt 2.5.2), mis hõlmab aasta lõpu seisuga veel maksmata muid ettemakseid liikmesriikidele (395 miljonit eurot).

Eelmaksetaotlused

Lisaks eespool nimetatud summale saadi 594 miljoni euro eest eelmaksetaotlusi, mis ei olnud aasta lõpu seisuga veel välja maksnud. ELi raamatupidamiseeskirjade kohaselt ei kirjendata neid summasid kreditoorse võlgnevusena.

2.13. KUMULEERUNUD KULUD JA EDASILÜKKUNUD TULUD

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Kumuleerunud kulud</i>	66 800	67 358
<i>Ettemakstud tulud</i>	638	869
<i>Muud</i>	143	175
Kokku	67 580	68 402

Kumuleerunud kulud jaotuvad järgmiselt:

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	31.12.2016	31.12.2015
EAGF	33 033	38 263
EAFRD ja muud maaelu arengu rahastamisvahendid	17 024	14 806
ERF ja ÜF	7 157	5 026
ESF	3 473	2 636
Muud	6 112	6 627
Kokku	66 800	67 358

Suurim muutus on seotud Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondiga. See tuleneb maksete paremast rakendamisest liikmesriikide tasandil 2016. aastal võrreldes 2015. aastaga – esitati tegelikud nõuded ja neid ei olnud vaja aasta lõpul prognoosida. Seega tasakaalustab 5,2 miljardi eurost vähenemist võlgade samasugune suurenemine – vt lisade punkt 2.12.

3 miljardi eurone suurenemine ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas on põhjustatud rakendamisest maksete lõplike saajate tasandil.

EAFRDga seotud kumuleerunud kulude suurenemine (2,2 miljardit eurot) tuleneb nõuete madalamast laekumisest perioodi 2014–2020 kohta, mis tähendab, et aasta lõpuks pidi kogunema rohkem summasid.

Lisaks EAGFile sisalduvad kõik muud liikmesriikide kogunenud summad eelarveliste täitmata kulukohustuste summas, nagu ka enamik „muid“ kogunenud summasid – vt lisade punkt 5.1.

NETOVARA

2.14. RESERVID

		<i>Miljonites eurodes</i>	
	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
Õiglase väärtuse reserv	2.14.1	325	292
Tagatisfondi reserv	2.14.2	2 643	2 561
Muud reservid	2.14.3	1 873	1 829
Kokku		4 841	4 682

2.14.1. Õiglase väärtuse reserv

Eli raamatupidamiseeskirjade kohaselt kajastatakse müügivalmis finantsvarade õiglase väärtuse korrigeerimist õiglase väärtuse reservi kaudu.

Õiglase väärtuse reservi muutumine perioodi jooksul

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
Müügivalmis finantsvarad:		
Sisalduvad õiglase väärtuse reservis	34	79

<i>Miljonites eurodes</i>		
	2016	2015
<i>Sisalduvad tulemiaruan</i>	0	(33)
	34	46
<i>Kapitaliosaluse meetodil arvestatud osalustega seotud</i>	(0)	7
Kokku	33	53

2.14.2. *Tagatisfondi reserv*

See reserv peegeldab EIP välislaenude andmise volituse raames antud ja ELi eelarvega tagatud laenude tagasimaksmata summade 9 % sihtsummat, mida tuleb hoida välistegevuse tagatisfondi varana (vt lisade punkt **2.4.1**).

2.14.3. *Muud reservid*

Siin kajastatud summa seondub peamiselt likvideeritava ESTÜ sõe ja terase teadusfondi varade reserviga (1 524 miljonit eurot), mis moodustati ESTÜ likvideerimise raames.

2.15. LIIKMESRIIKIDELT SISSENÕUTAVAD SUMMAD

<i>Miljonites eurodes</i>	
Liikmesriikidelt sissenõutavad summad 31.12.2015 seisuga	77 124
<i>2015. aasta eelarve ülejääkide tagastamine liikmesriikidele</i>	1 349
<i>Muutused tagatisfondi reservis</i>	82
<i>Muud muutused reservis</i>	58
<i>Eelarveaasta tulem</i>	(1 733)
Liikmesriikidelt sissenõutavad summad seisuga 31.12.2016 kokku	76 881

Kõnealune summa kajastab seda osa ELi kuni 31. detsembrini kantud kuludest, mida tuleb rahastada tulevastest eelarvetest. Tekkepõhise raamatupidamisarvestuse põhimõtte kohaselt kajastatakse aastal N paljusid kulusid, mis tegelikult võidakse tasuda alles aastal N+1 (või hiljem) ning seetõttu rahastada aasta N+1 (või hilisema aasta) eelarvest. Kuna sellised kulud arvatakse raamatupidamisarvestuses kohustuste hulka ning asjaomaseid summasid rahastatakse tulevastest eelarvetest, ületavad kohustused eelarveaasta lõpu seisuga märkimisväärselt varasid. Kõige enam esiletõstmist väärivad summad on seotud Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi tegevuse ja töötajate hüvitiste kohustustega.

Tuleb aga märkida, et eespool kirjeldatu ei mõjuta eelarve täitmise tulemust – eelarve tulud peaksid alati võrduma eelarve kuludega või neid ületama ning võimalik tulude ülejääk tagastatakse liikmesriikidele.

3. TULEMIARUANDE LISAD

TULUD

MITTEKAUBANDUSLIKEST TEHINGUTEST SAADUD TULUD: OMAVAHENDID

3.1. KOGURAHVATULUL PÕHINEVAD OMAVAHENDID

Tulu omavahenditest on ELi põhitegevustulude peamine osa. Kolmest omavahendite liigist – traditsioonilised omavahendid, käibemaksupõhised omavahendid ja kogurahvatulul põhinevad omavahendid – on kõige olulisem kogurahvatulupõhine tulu, mille suurus on 95 578 miljonit eurot (2015. aastal 95 355 miljonit eurot).

3.2. TRADITSIOONILISED OMAVAHENDID

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
<i>Tollimaksupõhised</i>	20 301	18 524
<i>Suhkrumaksupõhised</i>	138	125
Kokku	20 439	18 649

Traditsioonilised omavahendid koosnevad tollimaksudest ja suhkrumaksudest. Liikmesriigid jätavad sissenõudmiskuludena endale 20 % traditsioonilistest omavahenditest; eespool osutatud summad on juba näidatud kõnealuse mahaarvamise võrra väiksematena.

3.3. KÄIBEMAKSUPÕHISED OMAVAHENDID

Käibemaksupõhiseid omavahendeid kogutakse liikmesriikide käibemaksu arvestusbaaside alusel, mis on selleks otstarbeks vastavalt ELi eeskirjadele ühtlustatud. Käibemaksu osamaksude suhtes kehtib ühtne määr 0,3 % iga liikmesriigi ühtlustatud käibemaksubaasilt. Nõukogu otsusega 2014/335/EL, Euratom määrati Saksamaale, Madalmaadele ja Rootsile ajavahemikuks 2014–2020 vähendatud sissenõudmise määr (0,15 %). Käibemaksutulu vähenemine 2016. aastal tulenes esmajoones asjaolust, et 2016. aastal kohaldati esmakordselt pärast omavahendeid käsitleva 2014. aasta otsuse jõustumist vähendatud sissenõudmismäära.

MITTEKAUBANDUSLIKEST TEHINGUTEST SAADUD TULUD: ÜMBERPAIGUTAMISED

3.4. RAHATRAHVID

See 3 858 miljoni euro suurune tulu (2015. aastal 531 miljonit eurot) seondub trahvidega, mille komisjon on määranud peamiselt konkurentsieeskirjade rikkumise eest. Nõuded ja nendega seotud tulu kajastatakse pärast seda, kui komisjoni trahvi määramise otsus on vastu võetud ja adressaati on sellest ametlikult teavitatud. Peamised summad 2016. aastal, ja seega märgatav suurenemine võrreldes 2015. aasta trahvituluga, on seotud trahvidega veoautoturgudel (2 927 miljonit eurot) ja pangandussektoris (485 miljonit eurot).

3.5. KULUDE SISSENÕUDMINE

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
<i>Eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega</i>	1 876	1 465
<i>Otsene eelarve täitmine</i>	56	76
<i>Kaudne eelarve täitmine</i>	15	6
Kokku	1 947	1 547

Selles rubriigis on peamiselt komisjoni väljastatud sissenõudekorraldused, mis on ära makstud või tasaarvutatud (st maha arvatud) järgmistest maksetest, mis on kirjendatud komisjoni raamatupidamissüsteemis ja millega nõutakse sisse üldeelarvest varem väljamakstud kulusid. Sissenõudmised põhinevad kontrolli, auditi või rahastamiskõlblikkuse analüüsi tulemustel ja on ELi eelarve täitmise oluline tahk. Need tehingud kaitsevad ELi eelarvet seadusega vastuolus olevate kulude eest ning on eriti olulised, kuna Euroopa Kontrollikoja auditite tulemusena on avastatud oluline veamäär ELi eelarvest tehtavates maksetes – vt kontrollikoja aastaaruanne koos kinnitusega aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

Lisaks on arvesse võetud EAGFi kuludest abisaajatele liikmesriikide poolt väljastatud sissenõudekorraldusi ning alates eelmise aasta lõpust kuni käesoleva ajani tehtud viitlaekumiste prognooside muutusi.

Eelmise tabeli summad kajastavad tulusid sissenõudekorralduste väljastamisest. Sel põhjusel ei kajasta esitatud väärtused (ega saagi kajastada) kõiki ELi eelarve kaitseks võetud meetmeid eelkõige ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas, kus rahastamiskõlbmatute kulude korrigeerimiseks rakendatakse erikorda, mis enamikul juhtudel ei hõlma sissenõudekorralduste väljaandmist. Kaasatud ei ole summad, mis on tagasi saadud kuludega tasaarvestamise ja kuludeklaratsioonidest kõrvaldamise teel, ning tagasi saadud eelmaksete summad.

Suurem osa kogusummast tuleneb eelarve täitmisest koostöös liikmesriikidega

Põllumajandus: EAGF ja maaelu areng

Siin rubriigis kajastatud EAGFi ja EAFRD eelarveaasta tulud koosnevad eelarveaasta jooksul otsustatud finantskorrektsioonidest ning liikmesriikide deklareeritud ja eelarveaasta jooksul sisse nõutud tagasimaksetest, millele lisandub selliste summade netosuurenemine, mis liikmesriigid on deklareerinud, kuid mis kuuluvad seoses pettuse ja eeskirjade eiramisega eelarveaasta lõpu seisuga sissenõudmisele.

Ühtekuuluvuspoliitika

Peamised ühtekuuluvuspoliitikaga seotud summad on sissenõudekorraldused, mille komisjon on välja andnud eelnevatel eelarveaastatel alusetult makstud kulude sissenõudmiseks ning mahaarvamised kuludest miinus viitlaekumiste vähenemine eelarveaasta lõpu seisuga.

3.6. MITTEKAUBANDUSLIKEST TEHINGUTEST SAADUD MUUD TULUD

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
<i>Eelarve korrigeerimine</i>	1 956	984
<i>Töötajate maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed</i>	1 189	1 115
<i>Toetused kolmandatelt riikidelt</i>	953	946
<i>Liikmesriikide panused välisabisse</i>	732	0
<i>Varade üleandmine</i>	147	197
<i>Eraldiste korrigeerimine</i>	14	71
<i>Põllumajandusmaksud</i>	5	814
<i>Muud</i>	744	939
Kokku	5 740	5 067

Eelarve korrigeerimise summa hulka kuulub 2015. aasta eelarve ülejääk (1 349 miljonit eurot), mis makstakse liikmesriikidele kaudselt tagasi, vähendades selle võrra omavahendite summat, mille nad peavad järgmisel eelarveaastal ELile üle kandma; seega on tegemist 2016. eelarveaasta tuluga.

Tulu töötajate maksudest ja sotsiaalkindlustusmaksetest tuleneb peamiselt töötajate palkadest tehtud mahaarvamistest ja koosneb kahest märkimisväärsest summast – töötajate pensionimaksetest ja tulude maksustamisest.

Kolmandate riikide toetused on EFTA riikide ja läbirääkijariikide toetused.

Liikmesriikide panused välisabisse on peamiselt summad, mis on laekunud Türgis asuvate pagulaste jaoks mõeldud rahastu loomiseks.

Tulu varade üleandmisest seondub peamiselt programmi „Copernicus“ (endine GMES) satelliitide üleandmisega Euroopa Kosmoseagentuurilt (ESA) komisjonile (vt lisade punkt 2.2). See üleandmine on ELi raamatupidamiseskirjade kohaselt mittekaubanduslik tehing. Tulevikus antakse üle ka „Copernicuse“ ülejäänud satelliidid, mida praegu alles ehitatakse.

Põllumajandusmaksud seonduvad piimamaksudega, mis kujutavad endast turukorralduse vahendit, mille eesmärk on karistada oma kvoote ületanud piimatootjaid. Kuna need ei ole seotud komisjoni tehtud eelnevate maksetega, siis praktikas käsitletakse neid sihtotstarbelise tuluna. Eelmise aasta piimamaksude suur summa tulenes esmajoones 811 miljoni euro suurusest lisamaksust.

KAUBANDUSLIKEST TEHINGUTEST SAADUD TULUD

3.7. FINANTSTULU

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
<i>Intressitulu:</i>		
<i>Eelmaksed</i>	(0)	9
<i>Hilinenud maksed</i>	108	20
<i>Müügivalmis finantsvarad</i>	24	56
<i>Antud laenuid</i>	1 446	1 616
<i>Raha ja raha ekvivalendid</i>	6	14
<i>Langenud väärtusega finantsvarad</i>	9	7
<i>Muud</i>	0	0
Intressitulu	1 592	1 721
Dividenditulu	13	8
Realiseeritud kasum finantsvarade müügist	35	50
Finantstulu õiglases väärtuses üle- või puudujäägina kajastatud finantsvaradelt või -kohustustelt	0	—
Muu finantstulu	128	66
Kokku	1 769	1 846

Laenuidelt saadud intressitulu on seotud peamiselt finantsabiks antud laenudega (vt lisade punkt 2.4.3).

3.8. KAUBANDUSLIKEST TEHINGUTEST SAADUD MUU TULU

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
<i>Kasum vahetuskursi erinevustest</i>	331	970
<i>Tulu tasudest osutatud teenuste eest</i>	267	358
<i>Tulu finantsinstrumentidega seotud tasudest</i>	48	43
<i>Kaupade müük</i>	46	43

	Miljonites eurodes	
	2016	2015
Kinnisvara ja seadmetega seonduv tulu	17	4
Muud	288	145
Kokku	996	1 562

KULUD**3.9. EELARVE TÄITMINE KOOSTÖÖS LIIKMESRIIKIDEGA**

	Miljonites eurodes	
Täidetud liikmesriikide poolt	2016	2015
Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond	44 152	45 032
Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond ja teised maaelu arengu vahendid	12 604	16 376
Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond	35 045	38 745
Euroopa Sotsiaalfond	9 366	9 849
Muud	1 606	2 380
Kokku	102 772	112 382

Ühtekuuluvusvaldkonna kulude vähenemist 4,2 miljardit euro võrra saab seletada üleminekuga eelmiselt programmitöö perioodilt 2007–2013 perioodile 2014–2020: eelmise perioodi kulude deklareerimine väheneb oodatult, kuid jooksva perioodiga seotud kulud suurenevad, kuigi on veel väiksed. Sama põhjus selgitab Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja teiste maaelu arengu vahendite kulude vähenemist 3,8 miljardi euro võrra – vt ka lisade punkt **2.13**.

Alamrubriik „Muu“ hõlmab peamiselt järgmist: merendus- ja kalandusküsimused (756 miljonit eurot), varjupaik ja ränne (310 miljonit eurot), Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks (178 miljonit eurot).

3.10. OTSENE EELARVE TÄITMINE

	Miljonites eurodes	
	2016	2015
Täidetud komisjoni poolt	9 254	10 089
Täidetud ELi rakendusametite poolt	6 259	5 532
Täidetud usaldusfondide poolt	97	6
Kokku	15 610	15 626

Kõnealused summad on seotud peamiselt teaduspoliitika (7,1 miljardit eurot), võrgustike programmide (2,0 miljardit eurot) ning Euroopa naabruspoliitika (1,0 miljardit eurot), arengukoostöö (1,2 miljardit eurot) ja humanitaarabi (0,7 miljardit eurot) vahendite rakendamisega.

3.11. KAUDNE EELARVE TÄITMINE

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
<i>Täidetud muude ELi ametite ja asutuste poolt</i>	2 547	1 209
<i>Täidetud kolmandate riikide poolt</i>	876	905
<i>Täidetud rahvusvaheliste organisatsioonide poolt</i>	2 382	2 127
<i>Täidetud muude üksuste poolt</i>	2 035	2 107
Kokku	7 840	6 348

3.12. PERSONALI- JA PENSIONIKULUD

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
<i>Personalikulud</i>	6 074	5 838
<i>Pensionikulud</i>	3 702	4 435
Kokku	9 776	10 273

Pensionikulud kujutavad endast muudatusi, mis on tekkinud töötajahüvitiste kohustuste (v.a. kindlustusmatemaatilised eeldused) kindlustusmatemaatilise hindamise tulemusena.

3.13. MUUDATUSED TÖÖTAJAHÜVITISTE KINDLUSTUSMATEMAATILISTES EELDUSTES

Käesolevas rubriigis esitatud 1 miljardi euro suurune kindlustusmatemaatiline kahjum on seotud bilansis kajastatud töötajahüvitiste kohustustega (vt lisade punkt 2.9).

3.14. FINANTSKULUD

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
<i>Intressikulud:</i>		
<i>Võetud laenud</i>	1 440	1 607
<i>Muud</i>	57	21
<i>Kapitalirent</i>	67	91
<i>Müügivalmis finantsvarade väärtuse langusest tingitud kahjum</i>	40	27
<i>Laenude ja nõuete väärtuse langusest tulenev kahjum</i>	184	174
<i>Realiseeritud kahjum finantsvarade müügist</i>	0	3

<i>Miljonites eurodes</i>		
	2016	2015
<i>Finantsvara või -kohustuste kahjum õiglasel väärtuses üle- või puudujäägina</i>	1	—
<i>Muud finantskulud</i>	116	63
Kokku	1 904	1 986

Finantsabiks antud laenudest tulenevate intressikulude summa vastab laenu delt saadud intressitulule (kompensatsioonitehingud).

3.15. OSA ÜHIS- JA SIDUSETTEVÕTETE TULUS

Raamatupidamisarvestuses rakendatava kapitaliosaluse meetodi kohaselt kajastab EL tulemiaruan des oma osa ühis- ja sidusettevõtete tulus (vt lisade punkt 2.3).

3.16. MUUD KULUD

<i>Miljonites eurodes</i>		
	2016	2015
<i>Haldus- ja IT-kulud</i>	2 455	2 419
<i>Kinnisvara ja seadmetega seonduv kulu</i>	1 404	1 304
<i>Eraldiste korrigeerimine</i>	685	520
<i>Vahetuskursside muutustest tulenev kahjum</i>	505	785
<i>Trahvide vähendamine Euroopa Kohtu poolt</i>	18	1 137
<i>Muud</i>	419	458
Kokku	5 486	6 623

Muude kulude vähenemise põhjustas peamiselt 2015. aastal määratud trahvide mahakandmine, kui Euroopa Kohus tegi otsuse trahvitud ettevõtja kasuks.

Kinnisvara ja seadmetega seonduvate kuludena on muu hulgas kajastatud 383 miljoni euro (2015. aastal 373 miljoni euro) suuruseid kasutusrendiga seonduvaid kulusid.

Teadus- ja arengutegevusega seotud kulud kuuluvad haldus- ja IT-kulude hulka ning on järgmised:

<i>Miljonites eurodes</i>		
	2016	2015
<i>Teadustegevuse kulud</i>	344	384
<i>Kapitaliseerimata arendustegevuse kulud</i>	88	60
Kokku	431	443

3.17. SEGMENTIARUANDLUS MITMEASTASE FINANTSRAAMISTIKU RUBRIIKIDE KAUPA

		Miljonites eurodes						
		Arukas ja kaasav majanduskasv	jätksuutlik majanduskasv	Julgeolek ja koda-kondsus	Globaalne Euroopa	Haldus	Ilma mitmeastase finantsraamistiku rubriigita (¹)	Kokku
Kogurahvatulupõhised omavahendid		—	—	—	—	—	95 578	95 578
Traditsioonilised omavahendid		—	—	—	—	—	20 439	20 439
käibemaks		—	—	—	—	—	15 859	15 859
Trahvid		—	—	—	—	—	3 858	3 858
Kulude sissenõudmine		48	1 871	4	23	—	1	1 947
Muud		785	171	28	105	4 750	(97)	5 740
Mittekaubanduslikest tehingutest saadud tulu		834	2 041	32	128	4 750	1 35 638	143 422
Finantistulu		87	0	0	21	0	1 661	1 769
Muud		121	(11)	(7)	(5)	307	592	996
Kaubanduslikest tehingutest saadud tulu		208	(11)	(7)	16	307	2 253	2 765
Tulud kokku		1 041	2 030	25	144	5 057	137 891	146 187
Täidetud liikmesriikide poolt:								
EAGF		—	(44 152)	—	—	—	—	(44 152)
EAFRD ja muud maaelu arengu vahendid		—	(12 604)	—	—	—	—	(12 604)
ERF ja ÜF		(35 045)	—	—	—	—	—	(35 045)
ESF		(9 366)	—	—	—	—	—	(9 366)
Muud		(466)	(754)	(470)	84	—	—	(1 606)
Täidetud komisjoni, rakendusametite ja usaldusfondide poolt		(10 143)	(544)	(957)	(3 951)	(50)	34	(15 610)
Täidetud muude ELi ametite ja asutuste poolt		(2 028)	(110)	(662)	(265)	—	518	(2 547)

Miljonites eurodes							
	Arukas ja kaasav majanduskasv	Jätkusuutlik majanduskasv	Julgeolek ja koda-konduus	Globaalne Euroopa	Haldus	Ilma mitmeaastase finantsraamistiku rubriigita ⁽¹⁾	Kokku
Täidetud kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide poolt	(274)	(5)	(188)	(2 792)	—	—	(3 258)
Täidetud muude üksuste poolt	(1 411)	(16)	(2)	(606)	(0)	—	(2 035)
Personali- ja pensionikulud	(1 593)	(345)	(390)	(575)	(5 968)	(904)	(9 776)
Muudatused töötajahiivitiste kindlustusmatemaatilistes eeldustes	—	—	—	—	(1 068)	—	(1 068)
Finantsikulud	(173)	(47)	(1)	(20)	(127)	(1 536)	(1 904)
Osa ühis- ja sidusettevõtete majandustulemuses	2	—	—	—	—	—	2
Muud kulud	(1 468)	(83)	(102)	(70)	(3 196)	(566)	(5 486)
Kulud kokku	(61 964)	(58 659)	(2 772)	(8 195)	(10 409)	(2 455)	(144 454)
Eelarveaasta tulem	(60 923)	(56 629)	(2 747)	(8 051)	(5 352)	1 354 336	1 733

⁽¹⁾ „Ilma mitmeaastase finantsraamistiku rubriigita“ hõlmab konsolideeritud üksuste eelarve täitmist ja konsolideerimisest tulenevaid elimineerimisi, eelarveväliseid tehinguid ja assigneerimata ebaoluliste summadega programme.

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide kaupa tulude ja kulude esitamise aluseks on prognoos, kuna kõik kohustused ei ole seotud mitmeaastase finantsraamistiku kindla rubriigiga.

4. TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED JA TINGIMUSLIKUD VARAD

4.1. TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED

Tingimuslikud kohustused on ELi võimalikud tulevased maksekohustused, mis võivad tekkida möödunud sündmustest või võetud õiguslikult siduvate kohustustest, mis sõltuvad tulevastest sündmustest, mis ei ole täielikult ELi kontrolli all. Need on seotud peamiselt antud finantsgarantiidega (laenudele ja finantsabi programmidele) ja õiguslike riskidega. Kõiki tingimuslikke kohustusi, v.a neid, mis on seotud trahvide ja fondide kaetud garantiidega (vt lisade punkt **2.4.1**), rahastatakse vajaduse tekkimisel ELi (ja seega ELi liikmesriikide) eelarvest tulevastel aastatel.

4.1.1. Eelarvelised garantiid

Miljonites eurodes

	31.12.2016			31.12.2015		
	Ülemäär	Lepingud	Väljamaksed	Ülemäär	Lepingud	Väljamaksed
EIP välislaenude andmise volituse garantii	40 645	30 161	21 145	41 764	28 741	19 450
EFSI garantii	16 000	11 245	4 392	16 000	1 252	202
Kokku	56 645	41 406	25 537	57 764	29 993	19 652

Tabelis on esitatud ELi eelarve võimalikud tulevased maksed seoses EIP grupile antud garantiidega. Väljamakstud summad on juba lõppsaajatele makstud summad. Lepingukohased summad sisaldavad väljamakstud raha pluss summasid, mille kohta on maksete saajatega sõlmitud lepingud, kuid mis ei ole veel välja makstud. Ülemäär kujutab endast kogugarantiid, mille katmise kohustus lasub ELi eelarvel ja seega liikmesriikidel.

EIP välislaenude andmise volituse garantii

ELi eelarvest on tagatud laenud, millele EIP on alla kirjutanud ja mille ta on andnud oma omavahenditest kolmandatele riikidele. 31. detsembri 2015. aasta seisuga moodustas ELi garantiiga laenujääk kokku 21,1 miljardit eurot. ELi eelarve garantiid on järgmised:

- 19 481 miljonit eurot (2015. aastal 19 450 miljonit eurot) välistegevuse tagatisfondi kaudu (vt lisade punkt **2.4.1**) ning
- 1 664 miljonit eurot (2015. aastal 1 987 miljonit eurot) otse liikmesriikidele enne ühinemist antud laenude jaoks.

Lisaks eespool tingimusliku kohustusena nimetatud 21,1 miljardile eurole tagab EL 309 miljoni euro ulatuses tagasimaksmata laenusid Süüriale, mille suhtes on tehtud eraldised – vt lisade punkt **2.10**.

EIP antud laenudega seotud ELi välislaenude andmise volituse tagatis piirdub pärast 2007. aastat allakirjutatud lepingute laenujäägi puhul 65 %ga (2007.–2013. ja 2014.–2020. aasta volitused). Enne 2007. aastat allakirjutatud lepingute puhul piirdub ELi tagatis protsendimääraga heakskiidetud krediidiiliniinide ülemmäärast, mis on enamikul juhtudest 65 %, kuid võib olla ka 70 %, 75 % või 100 %. Kui ülemmäär ei ole saavutatud, katab ELi tagatis kogu summa.

Et avaldada aga ELi maksimaalne positsioon 31. detsembri 2016 seisuga, tuleb sisse arvata ka heakskiidetud laenud, mille leping veel alla kirjutamata (10,5 miljardit eurot), ning laenud, mille kohta on leping alla kirjutatud, kuid mis ei ole veel välja makstud (9 miljardit eurot).

Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) garantii

EFSI on algatus, mille eesmärk on EIP grupi riskivõtmisvõime suurendamine, võimaldades EIP-l investeerida ELis kuni 61 miljardit eurot. EFSI ei ole rangelt võttes ei eraldi juriidiline isik ega ka investeerimisfond. EFSI riskireserv pakub EIP-le kaitset võimalike tehingukahjude eest. See koosneb 5 miljardi suurusest eraldisest EIP omakapitalist ja kuni 16 miljardi euro (ülemäär) suurusest ELi eelarve garantiist. Eesmärk on, et liikmesriikide, riiklike tugipankade ja erainvestorite poolne täiendav rahastamine tooks ELi kokku 315 miljardi euro eest investeeringuid.

EFSI tegevus on suunatud taristule ja innovatsioonile (teostaja on EIP) (13 miljardi euro suurune ELi tagatis) ja VKEdele (teostaja on Euroopa Investeeringufond) (3 miljardi euro suurune ELi tagatis). Kummalgi suunal on võlaportfell ja omakapitali investeeringute portfell. Euroopa Investeeringufond tegutseb kokkuleppel EIPga EIP garantii alusel, millel on ELi edasigarantii.

ELi tagatise kasutamist EFSI rakendamisel valvab konsensuse alusel tegutsev neljaliikmeline juhtnõukogu. Neljast liikmest kolm on määranud komisjon ja ühe EIP. Juhtnõukogu ei tee investeeringutsuseid.

ELil ja EIP-l on EFSI raames erinevad rollid. EFSI on asutatud EIP sees, kes operatsioone (võla- ja omakapitaliinvesteeringuid) rahastab, ning laenab selleks vajalikud vahendid kapitaliturgudelt. Taristu ja innovatsiooni suunal teeb EIP investeeringutsused sõltumatult ja haldab operatsioone kooskõlas oma eeskirjade ja menetlustega, samuti kui omaenda (riski)tehingute puhul. Et tagada EFSI raames tehtavate investeeringute püsiv keskendumine turutõrgete kõrvaldamisele, mis takistavad investeerimist ELis, ja et neil oleks õigus olla kaitstud ELi tagatisega, on loodud sihtotstarbeline juhtimisstruktuur. Sõltumatutest ekspertidest koosnev investeeringukomitee vaatab läbi kõik EIP pakutavad projektid, et teha kindlaks nende õigus ELi tagatisele. Kui tehing tunnistatakse EFSI tagatiskõlblikuks tehinguks, tehakse otsus jätkata projekti ja selle haldamist EIP tavapärase projektitsükli ja juhtimisprotsessi raames.

ELi roll on anda ELi eelarve tagatis osale võimalikest kahjudest, mis EIP võib kanda võla- ja omakapitaliinstrumentidesse investeerimisel. Seega EL ei sekku EFSI tehingute valikusse ja haldamisse, ei investeeeri EFSI tehingutesse ega ole otsene lepinguosaline alusvaraks olevate finantsinstrumentide suhtes. Kuna kontrollikriteeriumid ning ELi raamatupidamiseskirjadest (ja rahvusvahelistest avaliku sektori raamatupidamise standarditest) tulenevad raamatupidamislikud nõuded konsolideerimisele ei ole täidetud, ei kajastu asjaomased varad ELi majandusaasta konsolideeritud aruandes.

ELi tagatise ülemmäär on alati 16 miljardit eurot ja ELi eelarvest tehtavate väljamaksete koondnetosumma ei tohi seda ületada. ELi tagatise maksed teeb EFSI tagatisfond – vt lisade punkt **2.4.1**. 2016. aasta lõpu seisuga moodustasid tagatisfondi varad kokku 1 miljard eurot. Kohustused on võetud veel 2,4 miljardi euro kohta, mis on aga veel välja maksmata ja on kajastatud punktis **5.1** täitmata kulukohustustena.

EFSI raames EIP grupile antud ELi tagatis on kajastatud võlaportfelli finantstagatise kohustuse ning nii võla- kui ka omakapitali investeeringute portfelli tingimusliku kohustusena. Kuna tagatud investeeringuid rahastab ja kontrollib EIP, ei kajastata asjaomaseid finantsvarasid ELi majandusaasta konsolideeritud aruandes.

EFSI taristu ja innovatsiooni suuna võlaportfelli raames katab ELi tagatis peamiselt tavalaene ja tagatise sisaldava EIP rahastamistehingute portfelli esimese järjekoha kahju. ELi tagatis realiseeritakse, kui võlgnik ei suuda makset tähtjaks teha, või võla restruktureerimise puhul. ELi tagatis makstakse tagasi proportsionaalselt ELi võetud riskiga, jagades EIP ja ELi vahel riskidega seotud tulud, mille EIP saaks tagatud tehingutelt. ELi tulud peaksid esmalt katma kahjud tagatud tehingutest. ELi tagatis kajastatakse seepärast finantstagatise kohustusena ja selle väärtuseks on õiglane väärtus selle esmakordsel kajastamisel, milleks on saada olevate lisatasude (ELi tulud) nüüdispuhasväärtus. Järgnevatel bilansipäevadel on finantstagatise kohustuse väärtuseks kas eeldatava kahju suurus või esmakordse kajastamise väärtus, sõltuvalt sellest, kumb on suurem, millest on lahutatud tulu kogunenud amortisatsioon, kui see on asjakohane. Finantstagatise kohustus on kajastatud ilma ELi veel saamata tuludeta – 31. detsembri 2016 seisuga null – vt lisade punkt **2.11.3**.

EFSI taristu ja innovatsiooni suuna omakapitali investeeringute portfell koosneb otsestest või kvaasiomakapitali investeeringutest ja allutatud laenudest ning EIP investeeringute risk jaguneb võrdselt tema ja ELi vahel. Seega katab ELi tagatis ELi poolt tagatud omakapitaliinvesteeringute osa, väärtuse negatiivsed kohandused (realiseerimata kahjum) kõigil bilansipäevadel, realiseerunud kahjumi ennetähtaegsel investeeringust väljumisel ja EIP rahastamiskulud. Juhtudel, kui sellise investeeringu väärtus, mille väärtust on negatiivselt kohandatud, järgnevatel aruandepäevadel kasvab, hüvitab EIP ELile kuni investeeringu esialgse kulu suuruse summa. Ennetähtaegsel investeeringust väljumisel on ELil samuti õigus algset kulu ületavale investeeringutulule. ELi tagatis makstakse hüvitist EIP tagatud tehingute tuludest, nagu intressid, dividendid ja realiseerunud kasum. Arveldamine ELi ja EIP vahel toimub kord aastas pärast puhaskahjumi ja -kasumi mahaarvamist. 31. detsembri 2016 seisuga oli taristu ja innovatsiooni suuna portfellis 35,7 miljoni euro ulatuses ELi tagatisega investeeringuid, mida kajastati tingimusliku kohustusena.

VKEde suuna omakapitali investeeringute portfell sai alguse alles 2016. aastal ja selle suurus on tühine. Omakapitalitehingute raamatupidamisliku kohtlemise määrab peaarvepidaja, olles konsulteerinud ELi raamatupidamissandardite alase nõuandva eksperdirühmaga. Euroopa Investeerimisfond on investeerinud 5 miljonit eurot, mis on kajastatud 31. detsembri 2016 seisuga kui tingimuslik kohustus.

Nimetatud tingimuslik kohustus hõlmab CoSME programmi ja programmi „Horisont 2020“ tehinguid, mis on tagatud VKEde suuna portfelli raames EFSI ELi garantiiga.

4.1.2. *Finantsabiga (laenutegevus) seotud garantiid*

	31.12.2016			31.12.2015		
	Väljavõetud	Väljavõtmata	Kokku	Väljavõetud	Väljavõtmata	Kokku
<i>Euroopa finantsstabiilsusmehhanism</i>	47 456	—	47 456	47 509	—	47 509
<i>Maksebilansi toetamise mehhanism</i>	4 272	—	4 272	5 811	—	5 811
<i>Makromajanduslik finantsabi</i>	2 964	1 313	4 277	3 024	1 323	4 347
<i>Euratom</i>	252	300	552	301	300	601
Kokku	54 944	1 613	56 557	56 645	1 623	58 268

ELi eelarvest on tagatud vastastikuste tehingute puhul võetavad laenud, mis võetakse laenude andmiseks liikmes- ja kolmandatele riikidele – vt ka lisade punkt 6. Need võetud laenud on juba kajastatud ELi bilansis kohustustena – vt üksikasju lisade punktis 2.11.1. Kui aga vastastikuste võetud laenude arvel antud laenude tagasimaksmisel peaks ilmne viivitusi, peab vastavalt nõukogu määrusele nr 609/2014 artiklile 14 kandma viibiva summa täieliku kulu ELi eelarve:

- võetud laenud, mis on seotud Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi laenudega, on tagatud üksnes ELi eelarvega;
- võetud laenud, mis on seotud maksebilansi laenudega, on tagatud üksnes ELi eelarvega;
- makromajandusliku finantsabi laenusid tagab esmajoonel välistegevuse tagatisfond (vt lisade punkt 2.4.1) ja seejärel ELi eelarvega ning
- Euratomi laenude tagasimaksmata summade esmane tagatis on kolmandate isikute garantiid. Kui välislaenude summade tagamiseks ei jätku kolmandate isikute garantiidest, tagab neid tagatisfond.

Likvideeritava ESTÜ laenud, mis on antud laenuks võetud vahendite arvel, ei ole tagatud ELi eelarve garantiiga. Selle asemel on need tagatud likvideeritava ESTÜ finantsvaradega – vt lisade punkt 2.4.1.

4.1.3. *ELi finantsinstrumentidele antud garantiid*

	Miljonites eurodes	
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Programm „Horisont 2020“</i>	921	459
<i>Riskijagamisrahastu</i>	711	845

<i>Miljonites eurodes</i>		
	31.12.2016	31.12.2015
Euroopa ühendamise rahastu ⁽¹⁾	465	429
Muud	3	16
Kokku	2 101	1 749

⁽¹⁾ Eelmise aasta summad on seotud projektivõlakirjade algatuse ja TEN-T projektide laenutagamisvahendiga. 2016. aastal ühendati need kaks Euroopa ühendamise rahastuks.

Nagu on sätestatud finantsmääruse artikli 140 lõikes 3, ei tohi rahastamisvahendiga seotud eelarvelised kulud ja ELi finantsvastutus ühelgi juhul ületada selle jaoks võetud asjaomase eelarvelise kulukohustuse summat, mis läbi välistatakse tingimuslikud kohustused eelarvele. Praktikas tähendab see, et neil kohustustel on kas vaste bilansi aktiivpoolel või nad on tagatud täitmata eelarveliste kulukohustusega, millele vastavaid kulusid ei ole veel tekkinud. Need tingimuslikud kohustused on kajastatud ilma neile tehtud finantseraldisteta – vt lisade punkt **2.10**.

4.1.4. Kohtuasjad

<i>Miljonites eurodes</i>		
	31.12.2016	31.12.2015
Trahvid	1 834	3 951
Põllumajandus	1 711	1 377
Ühtekuuluvus	3	3
Muud	600	795
Kokku	4 148	6 125

Trahvid

Kõnealune summa seondub trahvidega, mille komisjon on määranud konkurentsieeskirjade rikkumise eest ja mille trahvitud äriühingud, nagu nähakse ette finantsmääruse artikli 90 lõikes 1, on ajutiselt tasunud, kuid mis on edasi kaevatud või võidakse edasi kaevata. Asjaomast summat kajastatakse tingimusliku kohustusena seni, kuni juhtumi kohta on vastu võetud lõplik Euroopa Kohtu otsus, või kuni apellatsiooniperioodi lõpuni. Ajutistelt maksetelt kogunenud intressid kuuluvad eelarveaasta tulemi hulka ja on samuti kajastatud tingimusliku kohustusena, et peegeldada ebakindlust seoses nimetatud summade kuuluvusega komisjonile.

Kui EL peaks kaotama ühegi nendest määratud trahvidega seotud kohtuasjadest, ei tekita see kulu ELi eelarvele, sest need trahvid on ajutiselt tasunud. Seda raha hoitakse kas spetsiaalsel pangakontodel (vt lisade punkt **2.8**) või selleks spetsiaalselt loodud fondis (BUFI fond; vt lisade punkt **2.4.1**). Trahvide summa kajastatakse tuluna alles siis, kui need muutuvad lõplikuks (finantsmääruse artikkel 83).

Põllumajandus

Siin on kajastatud sellised tingimuslikud kohustused liikmesriikide ees, mis on seotud EAGFi vastavusotsustega ning maaelu arengu ja ühinemisele abi finantskorrektsioonidega, mille suhtes Euroopa Kohus ei ole veel kohtuotsust teinud. Kohustuse lõplik summa ja aasta, mil rahuldatud kaebuse mõju kantakse eelarvesse, oleneb Euroopa Kohtu toimiva menetluse kestusest.

Ühtekuuluvus

Siin on kajastatud sellised tingimuslikud kohustused liikmesriikide ees, mis on seotud ühtekuuluvuspoliitika meetmetega, mille puhul oodatakse suulise ärakuulamise kuupäeva määramist või Euroopa Kohtu kohtuotsust.

Muud kohtuasjad

See rubriik seondub kahjude hüvitamiseks ELi vastu esitatud hagidega, mis on praegu menetlemisel, ning muude kohtuvaidluste ja prognoositud kohtukuludega. Tuleb märkida, et EÜ asutamislepingu artikli 288 kohases kahjude hüvitamiseks esitatud hagi peab hageja tõendama, et institutsioon on toime pannud üksikisikute õigusi käsitleva õigussätte piisavalt raske rikkumise, ning näitama, millised on hageja tegelikult kantud kahjud ning milline on otsene põhjuslik seos õigusvastase akti ja kahjude vahel.

4.2. TINGIMUSLIKUD VARAD

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	31.12.2016	31.12.2015
Saadud tagatised:		
Täitmistagatised	369	398
Muud tagatised	28	27
Muud tingimuslikud varad	34	48
Kokku	431	474

Täitmistagatisi nõutakse tagamaks, et ELi rahastamisest abi saajad täidavad oma kohustusi, mis tulenevad ELiga sõlmitud lepingutest.

5. EELARVELISED KULUKOHUSTUSED JA JURIIDILISED KOHUSTUSED

Käesolevas lisas ei anta teavet 31. detsembri 2016 seisuga eksisteerinud kohustuste, vaid eelarvemenetluse ja tulevaste rahastamisvajaduste kohta.

Liikmesriikide vahel kokku lepitud mitmeaastases finantsraamistikus määratletakse programmid ning sätestatakse rubriikide kulukohustuste assigneeringute ülemmäärad ja maksete assigneeringute kogusummad, mille ulatuses EL võib võtta eelarvelisi ja juriidilisi kohustusi ja seega teha makseid seitsme aasta jooksul – vt eelarve täitmise aruannete lisade tabel 1.1.

Mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärad on kinnitanud nõukogu (liikmesriigid) Euroopa Parlamendi nõusolekul. Ühise põllumajanduspoliitika rahastamist käsitleva määruse nr 1306/2013 artiklis 16 on sätestatud otsene seos EAGFi kulude ja mitmeaastase finantsraamistiku määruse vahel. Euroopa Parlament ja nõukogu on võtnud vastu ka asjaomased EAGFi kulude alusaktid, milles on sätestatud kulud liikmesriigiti kogu perioodiks 2014–2020.

Juriidilised kohustused vastavad kinnitatud programmidele, projektidele, kokkulepetele ja lepingutele ning on seega ELi jaoks juriidiliselt siduvad. Juriidilise kohustuse võtmine on toiming, mille kaudu eelarvevahendite käsutaja võtab (ELi nimel) kohustuse, millest tuleneb eelarve kulu (finantsmääruse artikkel 85).

Eelarveline kulukohustus võetakse põhimõtteliselt enne juriidilist kohustust, kuid mõnede mitmeaastaste programmide/projektide puhul on see vastupidi – asjaomased eelarvelised kulukohustused, kui alusakt nii ette näeb, võetakse mitme aasta jooksul iga-aastaste osamaksetena. Näiteks ühtekuuluvuspoliitika puhul nähakse ühissätete määruse (määrus (EL) nr 1303/2013) artiklis 76 ette, et komisjoni otsus, millega programm vastu võetakse, kujutab endast juriidilist kulukohustust finantsmääruse tähenduses, kuid liidu eelarvelised kulukohustused iga programmi suhtes määratakse iga fondi iga-aastaste osamaksetena ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020. Muud õiguslikud alused võivad sisaldada samalaadseid sätteid. Sel põhjusel võib olla summasid, mille EL on kohustunud maksma, kuid mille puhul ei ole eelarvelist kulukohustust veel tehtud – vt lisade punktid 5.2 ja 5.3 allpool.

Eelarvelisi kulukohustusi, mis on võetud, kuid mille alusel makseid ei ole veel tehtud, nimetatakse täitmata kulukohustusteks (pr k „Reste à Liquider“, RAL). Nende alla kuulvad programmid ja projektid, sageli mitmeaastased, mis on kinnitatud, aga veel (täielikult) rakendamata. Need kujutavad tulevaste aastate maksekohustusi. Osale kõigist täitmata kulukohustustest on juba tekkinud kulud. Need on kajastatud bilansis kohustusena (vt lisade punktid **2.12** ja **2.13**). Nende kulude arvutus põhineb laekunud kulunõuetel/arvetel ja selle programmi või projekti prognoositaval täitmisel, mille kulude kohta ei ole ELi veel teavitatud – vt lisade punkt **5.1** allpool. Kui täitmata kulukohustustega seotud maksed kord pärast 31. detsembrit 2016 tehakse, lõpetatakse kohustuse kajastamine bilansis. Veel kuluna arvestamata täitmata kulukohustuste osa ei sisaldu kohustustes. Need on eraldi avaldatud allpool.

Allpool esitatu kujutab endast seega summasid 31. detsembri 2016 seisuga, mille EL on kohustunud tasuma vastavalt lepinguliste kohustuste täitmisele, ja mis kuuluvad seepärast rahastamisele tulevastest ELi eelarvetest.

Miljonites eurodes			
	Lisa punkt	31.12.2016	31.12.2015
<i>Täitmata eelarvelised kulukohustused, millele vastavaid kulusid ei ole veel tekkinud</i>	5.1	189 881	177 477
<i>Eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega – veel täitmata juriidilised kohustused käesoleva mitmeaastase finantsraamistiku raames</i>	5.2	276 351	338 755
<i>Olulised juriidilised kohustused muudes valdkondades</i>	5.3	22 275	19 098
Kokku		488 507	535 329

5.1. TÄITMATA EELARVELISED KULUKOHUSTUSED, MILLELE VASTAVAIK KULUSID EI OLE VEEL TEKKNUD

Miljonites eurodes		
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Täitmata eelarvelised kulukohustused, millele vastavaid kulusid ei ole veel tekkinud</i>	189 881	177 477

Eespool avaldatud summa (238 759 miljonit eurot) moodustavad kõnealused eelarvelised täitmata kulukohustused, millest on lahutatud sellised seonduvad summad, mis on kajastatud bilansis kohustusena ja tulemiaruanandes kuluna. Eelarvelised täitmata kulukohustused kujutavad endast võetud kulukohustusi, millele vastavad makseid ei ole veel tehtud ja/või mida ei ole veel vabastatud. Nagu eespool selgitatud, on need mitmeaastaste programmide loomulik tagajärg.

Tuleks märkida, et tasaarvestamata eelmakseks olevad ettemaksud moodustasid 31. detsembri 2016 seisuga kokku 45,5 miljardit eurot (vt lisade punkt **2.5**). Need on makstud eelarvelised kulukohustused, mis vähendavad täitmata kulukohustusi, kuid mille puhul loetakse makstud summasid kuni lepinguliste kohustuste täitmiseni ikka veel ELi ja mitte saaja omaks. Seega on need nagu eespool loetletud täitmata kulukohustused, millele vastavaid kulusid ei ole veel tekkinud.

5.2. EELARVE TÄITMINE KOOSTÖÖS LIIKMESRIIKIDEGA – VEEL TÄITMATA JURIIDILISED KOHUSTUSED KÄESOLEVA MITMEAASTASE FINANTSRAAMISTIKU RAAMES

Fondid	Miljonites eurodes					
	Finantsraamistik 2014–2020 (A)	Võetud juriidilised kohustused (B)	Eelarvelised kulukohustused (C)	Kulukohustuste vabastamine (D)	Jääk mitmeaastane finantsraamistiku raames (=A–C)	Juriidiliste kohustuste ja eelarveliste kulukohustuste vahe (=B–C+D)
<i>Euroopa Regionaalarengu Fond ja Üh-tekuuluvusfond</i>	262 058	262 058	102 172	—	159 886	159 886
<i>Euroopa Sotsiaalfond</i>	91 991	91 991	38 418	—	53 573	53 573
<i>Euroopa abifond enim puudustkannata-vate isikute jaoks</i>	3 814	3 814	1 570	—	2 244	2 244
ALAMRUBRIIK 1 B: ÜHTEKUU-LUVUSPOLIITIKA VAHENDID	357 862	357 862	142 160	—	215 702	215 702
<i>Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond</i>	99 348	99 348	42 064	—	57 284	57 284
<i>Euroopa Merendus- ja Kalandusfond</i>	5 749	5 749	2 392	—	3 358	3 358
RUBRIIK 2: LOODUSVARAD	105 097	105 097	44 455	—	60 641	60 641
<i>Varjupaiga- ja Rändefond</i>	3 607	1 977	1 970	—	1 637	7
<i>Sisejulgeolekufond</i>	2 195	981	981	—	1 214	0
RUBRIIK 3: JULGEOLEK JA KODAKONDSUS	5 802	2 958	2 951	—	2 851	7
Kokku	468 761	465 917	189 566	—	279 195	276 351

Need on juriidiline kohustus teha makse, mille EL võttis koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmisega seotud rakenduskavade vastuvõtmisel. Komisjoni otsus, millega rakenduskava vastu võetakse, kujutab endast rahastamisotsust finantsmääruse artikli 84 tähenduses, ning kui see on asjaomasele liikmesriigile teatavaks tehtud, siis ka juriidilist kulukohustust finantsmääruse tähenduses.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ühissätete määruse artiklis 76 on sätestatud:

„Liidu eelarvelised kulukohustused iga programmi suhtes määratakse iga fondi iga-aastaste osamaksetena ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020. Iga programmi tulemusreserviga seotud eelarvelised kulukohustused määratakse programmi muudest eraldisest eraldi.“

Eelnev tabel algab mitmeaastase finantsraamistiku kogusummaga (veerg A) ja kajastav juriidilisi kohustusi, mille jaoks eelarvelisi kulukohustusi ei ole veel võetud, ja informatsiooniks 2014.-2020. aasta mitmeaastases finantsraamistikus ettenähtud ülemmääradest tulenevaid maksimaalseid kulukohustusi, alamrubriik 1B ning rubriigid 2 ja 3. Kõnealused juriidilised kohustused kujutavad endast seega tasumata summasid, mille EL peab tasuma pärast 31. detsembrist 2016. Veerus B on esitatud komisjoni võetud juriidilised kohustused aasta lõpu seisuga ja veerus C on seoses nende juriidiliste kohustuste kohaselt kättesaadavaks tehtud eelarvelised kulukohustused aasta lõpu seisuga. 31. detsembri 2016 seisuga kulukohustusi vabastatud ei olnud.

5.3. OLULISED JURIIDILISED KOHUSTUSED MUUDES VALDKONDADES

	Miljonites eurodes	
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Euroopa ühendamise rahastu</i>	13 799	10 051
<i>Copernicuse programm</i>	2 393	2 939
<i>ITER</i>	1 891	2 022
<i>Galileo</i>	523	124
<i>Kalanduskokkulepped</i>	247	373
<i>Kasutusrendi kulukohustused</i>	2 419	2 511
<i>Muud lepingulised kohustused</i>	1 003	1 079
Kokku	22 275	19 098

Need summad kujutavad pikaajalisi juriidilisi kohustusi, mis ei olnud aasta lõpuks veel eelarves kulukohustuste assigneeringutega kaetud. Need siduvad kohustused kantakse eelarvesse ja tasutakse tulevastel aastatel iga-aastaste osamaksetena.

Teatavaid olulisi programme (vt allpool) võidakse vastavalt finantsmääruse artikli 85 lõikele 4 rakendada iga-aastaste osamaksetena. See võimaldab ELil võtta juriidilisi kohustusi (kirjutada alla toetuslepingutele, delegerimislepingutele ja hankelepingutele), mis ületavad konkreetse aasta olemasolevaid kulukohustuste assigneeringuid. Seepärast võib suur osa käesoleva mitmeaastase finantsraamistiku kohastest üldistest eraldistest olla juba kulukohustustega seotud. See kehtib eelkõige järgmiste programmide suhtes:

- Euroopa ühendamise rahastu,
- Copernicuse programm,
- ITER ja
- Galileo.

Euroopa ühendamise rahastu

Euroopa ühendamise rahastu annab finantsabi üleeuroopalistele võrkudele, et toetada ühishuviprojekte transpordi, telekommunikatsiooni ja energiataristu sektoris. Euroopa ühendamise rahastu programmi transpordi valdkonna juriidilised kohustused hõlmavad aastaid 2014–2020 ja energeetika valdkonna omad perioodi kuni 2021. aastani. Nende kohustuste õiguslik alus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1316/2013, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu, muudetakse määrust (EL) nr 913/2010 ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 680/2007 ja (EÜ) nr 67/2010 (ELT L 348, 20.12.2013), mille artiklis 19 nähakse ette iga-aastaste osamaksete kasutamine.

Copernicuse programm

Copernicuse programm on Maa seire Euroopa programm – vt ka lisade punkt 2.2. Need kohustused on tehtud ajavahemikuks kuni 2020. aastani. Komisjon kirjutas vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta määrusele (EL) nr 377/2014 (ELT L 122/44, 24.4.2014) alla delegerimislepingutele Euroopa Kosmoseagentuuriga (ESA), EUMETSATi ja Euroopa Keskpika Ilmaennustuse Keskusega. Määruse 377/2014 artiklis 8 lubatakse kasutada iga-aastasi osamakseid.

ITER – Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor

Need kulukohustused on mõeldud ITERi rajatiste tulevase rahastamisvajaduse katmiseks kuni 2021. aastani. EL (Euratom) maksab oma osamaksu ITERi rahvusvahelises organisatsioonis tuumasünteesenergeetika ameti (Fusion for Energy Agency) kaudu, millele maksavad osamaksu ka liikmesriigid ja Šveits. Need kulukohustused on tehtud nõukogu 13. detsembri 2013. aasta otsuse (Euratom) nr 791/2013 (millega muudetakse otsust 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesenergeetika arendamise Euroopa ühissetevõtte ning antakse sellele eelised) alusel. ITER loodi selleks, et hallata ja soodustada ITERi rajatiste kasutamist ning edendada termotuumaaenergeetika mõistmist ja vastuvõttu üldsuse poolt ning korraldada muud tegevust, mis on ITERi organisatsiooni eesmärgi saavutamiseks vajalik. ITER hõlmab ELi, Hiinat, Indiat, Venemaad, Lõuna-Koread, Jaapanit ja Ameerika Ühendriike.

Galileo

Siin kajastatud summad on ette nähtud Galileo programmi jaoks, mille raames arendatakse Euroopa ülemaailmset satelliitnavigatsioonisüsteemi, vt ka lisade punkt 2.2. Need kohustused on tehtud ajavahemikuks kuni 2020. aastani. Komisjon kirjutas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1285/2013 (ELT L 347/1, 20.12.2013) alusel alla delegeerimislepingu Euroopa Kosmoseagentuuriga. Määruse (EL) 1285/2013 artiklis 9 lubatakse kasutada iga-aastasi osamakseid.

Kalanduskokkulepped

Kõnealused kulukohustused on võetud 2020. aastani kolmandate riikidega sõlmitud rahvusvaheliste kalanduslepingute alusel. Need kulukohustused on tehtud nõukogu otsustel iga kolmanda riigi kohta (näiteks nõukogu 5. oktoobri 2015. aasta otsus (EL) 1894/2015, Euroopa Liidu ja Cabo Verde Vabariigi vahelise protokoll (millega määratakse kindlaks Euroopa Ühenduse ja Cabo Verde Vabariigi vahelise kalandussektori partnerluslepinguga ettenähtud kalapüügivõimalused ja rahaline toetus) sõlmimise kohta; ELT L 277, 22.10.2015). Need on konkreetsed rahvusvahelised lepingud, mis tähendavad mitmeaastaseid õigusi ja kohustusi.

Kasutusrendi kulukohustused

Rendilepingute järelejäänud tähtaja jooksul vastavalt asjaomastele lepingutele tasumisele kuuluvad minimaalsed summad on järgmised:

	Tulevikus tasumisele kuuluvad summad			
	< 1 aasta	1–5 aastat	> 5 aasta	Kokku
<i>Hooned</i>	373	1 085	944	2 402
<i>IT ja muud seadmed</i>	7	10	0	17
Kokku	380	1 095	944	2 419

Miljonites eurodes

Muud lepingulised kohustused

Siin kajastatud summad on summad, mis tuleb lepingute tähtaja jooksul veel välja maksta. Suurim siin sisalduv summa (276 miljonit eurot) on seotud Euroopa Parlamendi ehitiste ostmise või rentimise lepingutega.

6. FINANTSRISKIDE JUHTIMINE

ELi finantsriskide juhtimise kohta allpool esitatud andmed seonduvad järgneva:

- laenutegevus, mida komisjon teostab Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi (EFSM), maksebilansi toetamise mehhanismi, makromajandusliku finantsabi, Euratomi meetmete ning likvideeritava Euroopa Söe- ja Teraseühenduse kaudu;
- komisjoni poolt eelarve täitmise käigus tehtavad sularahahalduse tehingud, sealhulgas laekunud trahvid;
- eelarveliste tagatisfondides (välistegevuse tagatisfond ja EFSI tagatisfond) hoitav vara ning
- eelarvest rahastatud finantsinstrumendid.

6.1. RISKI LIIGID

Tururisk on oht, et finantsinstrumendi õiglane väärtus või tulevased rahavood kõiguvad turuhindade muutuste tõttu. Tururisk ei hõlma endas üksnes kahjumi, vaid ka kasumi võimalust. See hõlmab *valuutariski, intressiriski ja muud hinnariski* (märkimisväärne muu hinnarisk ELil puudub).

(1) *Valuutarisk* on oht, et ELi tehingute või investeeringute väärtust mõjutavad vahetuskursi muutused. Risk tuleneb erinevate valuutade hinnamuutustest üksteise suhtes.

(2) *Intressirisk* on oht, et väärtpaberi (eelkõige võlakirja) väärtus langeb intressimäärade tõusu tõttu. Üldiselt toob intressimäärade tõus kaasa fikseeritud intressimääraga võlakirjade hindade languse ja vastupidi.

Krediidirisk on kahjumi oht, mis tuleneb võlgniku/laenusaaaja poolsest laenu või muu krediidiini (põhisumma või intressi või nende mõlema) tagasimakse tegematajätmisest või muust lepingulise kohustuse täitmata jätmisest. Maksekohustuse täitmata jätmise sündmused on muu hulgas tagasimakse hilinemine, laenusaaaja tagasimaksete ümberstruktureerimine ja pankrot.

Likviidsusrisk on vara müügi raskustest tulenev oht, näiteks oht, et asjaomast väärtpaberit või vara ei saa turul realiseerida piisavalt kiiresti, et vältida kahjumit või täita kohustust.

6.2. RISKIJUHTIMISE POLIITIKA

ELi eelarve täitmine toetub üha enam rakenduskavade rahastamisvahendite kasutamisele. Kõnealune uus lähenemisviis toetub võrreldes toetuste ja subsiidiumite andmisel põhineva traditsioonilise eelarve täitmise meetodiga põhimõttele, mille kohaselt rahastamisvahendi kaudu eelarvest kulutatud iga euro kohta saab lõplik abisaaja võimendava mõju tõttu rohkem kui ühe euro rahalist toetust. Selline ELi eelarve kasutamine suurendab kasutada olevate vahendite mõju. Lisateave kõnealuste summade kohta on esitatud lisade punktis **2.4.1**.

Enamikele rahastamisvahenditele on omane, et rakendamine on Euroopa Komisjoni ja finantsasutuse vahelise kokkuleppe alusel delegeeritud kas Euroopa Investeerimispanka grupile (sealhulgas EIF) või teistele finantsasutustele. Kõnealuste finantsasutustega sõlmitud kokkulepped hõlmavad vahendajate suhtes kohaldatavaid ranged tingimusi ja kohustusi eesmärgiga tagada ELi vahendite nõuetekohane haldamine ja aruandlus. Pärast seda, kui osatakse teatavasse rahastamisvahendisse on kindlaks määratud, kantakse summad üle finantsasutuse spetsiaalselt loodud pangakontole (st usalduskonto). Finantsasutused võivad sõltuvalt asjaomasest rahastamisvahendist kasutada usalduskontol olevaid vahendeid laenu andmiseks, emiteerida võlainstrumente, investeerida omakapitaliinstrumentidesse või katta sissenõutud tagatise. Rahastamisvahenditest saadav tulu tuleb üldiselt ELi eelarvesse tagasi maksta.

Kõnealuste rahastamisvahenditega seotud risk piirdub nende aluseks olevate lepingute kohaselt ülemmääraga, mis on rahastamisvahendile ette nähtud eelarvestatud summa. Kuna komisjon kannab sageli „esimese järjekoha kahju“ ning rahastamisvahendite eesmärk on rahastada kõrgema riskiga abisaajaid (kellel on raskusi rahastamise saamisega kommertspankadelt), on tõenäoline, et ELi eelarve jaoks tekib mingis ulatuses kahjusid.

Finantsinstrumentide väärtuse kajastamine

Järgmisi finantsvara ja -kohustuste klasse ei kajastata õiglaselt väärtuses: raha ja raha ekvivalendid, laenud, kaubanduslikud ja mittekaubanduslikud nõuded, võlad ja muud amortiseeritud soetusmaksumuses kajastatavad finantskohustused. Nende finantsvarade ja -kohustuste bilansilise jääkmaksumuse suhtes ollakse seisukohal, et see on piisavalt lähedal nende õiglasele väärtusele.

Laenutegevus finantsabi andmiseks

Euroopa Liit teostab laenu tehinguid ning nendega seotud sularahahaldust vastavalt asjaomastele nõukogu ja Euroopa Parlamendi otsustele, kui need on olemas, ja sisesuunistele. Koostatud on konkreetseid valdkondi, näiteks laenu võtmise ja andmise ning sularahahalduse menetlusi käsitlevad käsiraamatud, mida kasutavad asjaomased üksused. Üldjuhul intressimäärade muutuste ja vahetuskursierinevuste kompenseerimisega (riskimaandamistegevus) ei tegeleta, sest laenu andmise tehinguid rahastatakse tavaliselt laenu võtmise tehingutega, millel on kompensatsioonitehingute iseloom ning millest seega ei tulene avatud intressimäärade ega valuutaposisitsioone. Antud ja võetud laenu tingimuste omavahelist vastavust kontrollitakse regulaarselt.

Sularahahaldus

Komisjoni sularahahalduse tehingute haldamist käsitlevad eeskirjad on sätestatud nõukogu määruses nr 609/2014 (muudetud nõukogu määrusega nr 804/2016) ning finantsmääruses ja selle kohaldamiseeskirjades.

Eespool nimetatud määrusest tulenevalt kohaldatakse järgmisi peamisi põhimõtteid.

- Liikmesriigid maksavad omavahendid kontodele, mis on selleks otstarbeks komisjoni nimel avatud iga liikmesriigi riigikassas või liikmesriigi keskpangas. Komisjon võib eespool nimetatud kontosid kasutada üksnes oma rahanõudluse katmiseks.
- Liikmesriigid maksavad omavahendeid oma riigi valuutas, samal ajal kui komisjoni maksed on enamasti nomineeritud eurodes.
- Komisjoni nimel avatud pangakontode jääk ei või olla negatiivne. Seda piirangut ei kohaldata komisjoni omavahendite kontode suhtes juhul, kui aset on leidnud makseviivitus seoses laenudega, mis on antud või tagatud kooskõlas Euroopa Liidu Nõukogu määruste ja otsustega, samuti teatavatel tingimustel, kui rahavajadus on suurem kontodel olevast varast.
- Kontodel muus valuutas kui eurodes hoitavaid vahendeid kasutatakse kas samas valuutas tehtavateks makseteks või arvestatakse need perioodiliselt eurodesse ümber.

Lisaks omavahendite kontodele on komisjon avanud nii keskpankades kui ka kommertsbankades ka muid pangakontosid, mida kasutatakse maksete tegemiseks ja muude tulude saamiseks kui eelarvesse tehtavad liikmesriikide osamaksud.

Sularahahalduse- ja maksetehingud on suures osas automatiseeritud ning tuginevad tänapäevastele infosüsteemidele. Süsteemi turvalisuse ja ametiülesannete lahususe tagamiseks kohaldatakse vastavalt finantsmäärusele, komisjoni sisekontrollistandarditele ja auditeerimis põhimõtetele eritoiminguid.

Komisjoni sularahahalduse ja maksetehingute juhtimine on reguleeritud kirjalike suuniste ja menetluskorraga, mis piiravad operatsiooni- ja finantsriski ning tagavad piisava kontrollitaseme. Suunised ja menetluskord käsitlevad mitmesuguseid toiminguid (näiteks maksete tegemine ja rahavoogude juhtimine, rahavoogude prognoosimine, talitluspidevus jms) ning neile vastavust kontrollitakse regulaarselt. Lisaks sellele vahetavad eelarve peadirektoraat ning majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat teavet riskijuhtimise ja parimate tavade kohta.

Trahvid

Ajutiselt makstud trahvid: hoiused

Enne 2010. aastat laekunud summad jäävad kontodele pankades, mis on valitud spetsiaalselt välja ajutiselt makstavate trahvide hoiustamiseks. Panga valimine toimub vastavalt finantsmääruses ettenähtud hankemenetlusele. Vahendite hoiustamist konkreetsetes pankades tingib sisemine riskijuhtimispoliitika, mille raames on kehtestatud krediidireitingule esitatavad nõuded ja kindlaks määratud summad, mida võib hoiustada vastavalt vastaspoole omakapitali suurusele. Finants- ja tegevusriskid tehakse kindlaks, neid hinnatakse ja nende vastavust sisesuunistele ja menetluskorrale kontrollitakse regulaarselt.

Ajutiselt makstud trahvid: BUFI portfelli

Alates 2010. aastast investeeritakse määratud ja ajutiselt makstud trahvide summad spetsiaalselt selle jaoks loodud fondi BUFI. Fondi peamised eesmärgid on vähendada finantsturgudega seotud riske ja kohelda kõiki trahvituid üksusi võrdselt, pakkudes samal alusel arvutatud tagatud tulu. Ajutiselt makstud trahvide varahaldust teostab komisjon kooskõlas sisemiste varahalduse suunistega. Koostatud on konkreetseid valdkondi, näiteks sularahahaldust käsitlevad menetluskorra käsiraamatud, mida kasutavad asjaomased üksused. Finants- ja operatsiooniriskid tehakse kindlaks, neid hinnatakse ja nende vastavust sisesuunistele ja menetluskorrale kontrollitakse regulaarselt.

Varahalduse tegevuse eesmärk on investeerida komisjonile ajutiselt makstud trahvid sellisel, et:

- a) tagada, et vahendid oleksid vajaduse korral hõlpsasti kättesaadavad, ja samal ajal

- b) saada tavapärasel asjaoludel tootlust, mis vastab keskmiselt BUFI võrdlusaluse tootluse ja kantud kulude vahele, säilitades samal ajal trahvide algsumma.

Investeeringud piirduvad põhimõtteliselt järgmiste kategooriatega: tähtajalised hoiused euroala keskpankades, euroala riikide võlakohustuste haldamise ametites, täielikult riigile kuuluvates või riigi poolt tagatud pankades või riigiülestes asutustes; võlakirjad, lühiajalised võlakirjad ja hoiusesertifikaadid, mille on emiteerinud riiklikud või riigiülested asutused.

Pangatagatised

Komisjon hoiab märkimisväärse summas finantsasutuste antud tagatise seoses trahvidega, mida ta määrab äriühingutele ELi konkurentsieskirjade rikkumise eest (vt lisade punkt 2.6.1.2). Tagatiste andmine on trahvi saanud äriühingute jaoks alternatiiviks ajutise makse tegemisele. Tagatise hallatakse sisemise riskijuhtimise poliitika raames. Finants- ja tegevusriskid tehakse kindlaks, neid hinnatakse ja nende vastavust sisesuunistele ja menetluskorrale kontrollitakse regulaarselt.

Välistegevuse tagatisfond

Tagatisfondi varade haldamise eeskirjad ja põhimõtted on sätestatud komisjoni ja EIP 25. novembri 1994. aasta lepingus ja selle hilisemates muudatustes, mis pärinevad 17. ja 23. septembrist 1996, 8. maist 2002, 25. veebruarist 2008 ja 9. novembrist 2010. Tagatisfond kasutab oma tegevuses üksnes eurot. Ta investeerib ainult selles valuutas, et vältida vahetuskursiriski. Varade haldamine põhineb tavapärasel konservatiivsuse põhimõttel, mida finantstegevuse puhul järgitakse. Tagatisfondilt nõutakse, et ta pööraks erilist tähelepanu riskide vähendamisele ja selle tagamisele, et hallatavaid varasid saaks müüa või üle anda ilma olulise viivitusega, võttes arvesse asjaomaseid kohustusi.

EFSI tagatisfond

EFSI tagatisfond loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. juuni 2015. aasta määrusega (EL) 2015/1017. Fondi varahalduse eeskirjad ja põhimõtted on sätestatud komisjoni 21. jaanuari 2016. aasta otsuses C(2016) 165. Hallatavad varad peavad pakkuma piisavat likviidsust tagatise võimaliku sissenõudmise puhuks, püüdes samal ajal optimeerida tootlust ja riski taset, mis oleks kooskõlas turvalisuse ja stabiilsuse säilitamisega.

6.3. VALUUTARISK

ELi rahastamisvahendite valuutariskid aasta lõpu seisuga – netopositsioon

Miljonites eurodes

	31.12.2016						
	USD	GBP	DKK	SEK	Euro	Muud	Kokku
Finantsvarad							
Müügivalmis finantsvarad	228	58	14	42	10 080	21	10 442
Finantsvarad, mida kajastatakse õiglasel väärtuses üle- või puudujäägina	(49)	—	—	—	50	—	0
Laenud ⁽¹⁾	4	0	—	—	329	10	343
Nõuded ja sissenõutavad summad	1	593	51	81	10 888	8	11 622
Raha ja raha ekvivalendid	39	2 394	428	1 220	22 387	2 117	28 585
	222	3 045	493	1 342	43 734	2 156	50 993

Miljonites eurodes

	31.12.2016						
	USD	GBP	DKK	SEK	Euro	Muud	Kokku
Finantskohustused							
<i>Finantskohustused õiglasest väärtuses üle- või puudujäägina</i>	(100)	—	—	—	100	—	(1)
Võlgnevused	(1)	(5)	(0)	(0)	(39 983)	(16)	(40 005)
	(101)	(5)	(0)	(0)	(39 883)	(16)	(40 005)
Kokku	121	3 040	493	1 342	3 851	2 140	10 987

Miljonites eurodes

	31.12.2015						
	USD	GBP	DKK	SEK	Euro	Muud	Kokku
Finantsvarad							
<i>Müügivalmis finantsvarad</i>	81	76	11	8	9 416	28	9 620
<i>Finantsvarad, mida kajastatakse õiglasest väärtuses üle- või puudujäägina</i>	—	—	—	—	—	—	—
<i>Laenud ⁽¹⁾</i>	5	0	—	—	354	18	377
<i>Nõuded ja sissenõutavad summad</i>	10	542	53	85	9 555	78	10 324
<i>Raha ja raha ekvivalendid</i>	36	1 785	368	1 287	17 342	853	21 671
	132	2 403	433	1 380	36 667	977	41 992
Finantskohustused							
<i>Finantskohustused õiglasest väärtuses üle- või puudujäägina</i>	—	—	—	—	—	—	—
Võlgnevused	(1)	(2)	0	(0)	(32 187)	(1)	(32 191)
	(1)	(2)	0	(0)	(32 187)	(1)	(32 191)
Kokku	131	2 401	433	1 380	4 480	976	9 801

⁽¹⁾ Ilma kompensatsioonitehinguna finantsabiks antud laenudeta

Kui euro oleks tugevnenud teiste valuutade suhtes 10 % võrra, oleks selle mõju olnud järgmine:

Miljonites eurodes

	Eelarveaasta tulem			
	USD	GBP	DKK	SEK
2016	(4)	(272)	(43)	(118)
2015	(5)	(212)	(38)	(125)

Miljonites eurodes

	Netovara			
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2016	(7)	(5)	(1)	(4)
31.12.2015	(7)	(7)	(1)	(1)

Kui euro oleks nõrgenenud teiste valuutade suhtes 10 % võrra, oleks selle mõju olnud järgmine:

Miljonites eurodes

	Eelarveaasta tulem			
	USD	GBP	DKK	SEK
2016	5	332	53	145
2015	6	259	47	152

Miljonites eurodes

	Netovara			
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2016	9	6	2	5
31.12.2015	9	8	1	1

Laenutegevus finantsabi andmiseks

Enamikku finantsvaradest ja -kohustustest hoitakse eurodes ning sel juhul ELil välisvaluutarisk puudub. Siiski annab EL Euratomi rahastamisvahendi kaudu USA dollarites laenusid, mida rahastatakse samas summas USA dollarites võetud laenudega (kompensatsioonitehingud). Bilansipäeva seisuga ELil Euratomiga seoses välisvaluutarisk puudub.

Sularahahaldus

Kooskõlas omavahendeid käsitleva määrusega hoitakse omavahendeid, mille liikmesriigid on maksnud muudes valuutades kui eurodes, omavahendite kontodel. Need arvestatakse eurodesse ümber, kui neid on vaja kasutada maksete tegemiseks. Kõnealuste vahendite haldamisel kohaldatavad menetlused on sätestatud eespool osutatud määruses. Piiratud arvul juhtudel kasutatakse neid vahendeid otse samades valuutades maksete tegemiseks.

Komisjonil on kommertsbankades mitmed USA dollarites, Šveitsi frankides ja muudes ELi valuutades kui eurodes hoitavad kontod, mida ta kasutab maksete tegemiseks neis valuutades. Neile kontodele kantakse täiendavaid vahendeid olenevalt sellest, millises summas makseid neilt teha tuleb, ja selle tulemusena ei kajasta nende saldod valuutariski positsiooni.

Mitmesuguste tulude (välja arvatud omavahendite) laekumisel muus valuutas kui eurodes kantakse need üle komisjoni samas valuutas hoitavatele kontodele, kui neid on vaja maksete tegemiseks, või arvestatakse ümber eurodesse ja kantakse eurodes hoitavatele kontodele. Muus valuutas kui eurodes hoitavatele avansikontodele kantakse täiendavaid vahendeid olenevalt prognoositud lühiajalisest vajadusest teha samas valuutas kohalikke makseid. Kõnealuste kontode saldode puhul jälgitakse, et need ei ületaks neile seatud ülemmäära.

Trahvid

Ajutiselt makstud trahvid (hoiused ja BUFI portfelli) ja pangatagatised

Kuna kõik trahvid määratakse ja makstakse eurodes, siis nende puhul valuutarisk puudub.

Välisstegevuse tagatisfond

Selle fondi finantsvarasid hoitakse eurodes ning seetõttu ELil valuutarisk puudub. Laenud, mis anti ELile üle fondile esitatud taotluste tõttu, kuna laenusaajad olid jätnud maksekohustused täitmata, makstakse välja nende esialgses valuutas ja seetõttu kujutab see ELi jaoks valuutariski. Peamiselt laenude tagasimaksete ajastamisest tuleneva ebakindluse tõttu vahetuskursierinevuste kompenseerimisega (riskimaandamistegevus) ei tegeleta.

EFSI tagatisfond

EFSI tagatisfond arveldab praegu nii eurodes kui ka USA dollarites. 2016. aasta detsembris tehti esimesed USA dollarites nomineeritud investeeringud kindla intressimääraga võlakirjadesse (USA riigivõlakirjad), et parandada tootlust ja hajutada tururiski positsiooniga USA turul. Valuutariski hallatakse tuletislepingute (valuutaforvardlepingud) sõlmimisega, millega kaitstakse USA dollarites investeeringuportfelli turuväärtust. Maandamata riskiga valuutapositsiooni ülempiiriks on määratud 1 % portfelli koguväärtusest sihttaseme ja vahendite iga-aastaste strateegiliste jaotuste raames. Nii käivitaks USA dollarites investeeringute turuväärtuse kõikumine üle 1 % piiri tasakaalustamismüügi (uue sama- või vastassuunalise forvardlepingu), et kaitstavat positsiooni vastavalt kohandada või taastada. Riskide maanduse kohandamist võivad ajendada ka euro/USD vahetuskursi muutused.

6.4. INTRESSIRISK

Järgmises tabelis esitatakse teave müügivalmis finantsvarade intressimäära tundlikkuse näitaja kohta, eeldades intressimäärade võimalikuks muutuseks +/- 100 baaspunkti (1 %).

		Miljonites eurodes
	Suurenemine (+)/vähenemine (-) baaspunktides	Mõju eelarveaasta tulemile ja netovaradele
2016: Müügivalmis finantsvarad	+100	(291)
	- 100	313
2015: Müügivalmis finantsvarad	+100	(206)
	- 100	223

Laenutegevus finantsabi andmiseks

ELil on oma laenutegevuse laadi tõttu märkimisväärsed intressi kandvad varad ja kohustused. Samal ajal tasakaalustavad võetud laenudest tulenevaid intressiriske samasuguste lepingutingimustega antud laenud (kompensatsioonitehingud).

Sularahahaldus

Komisjoni sularahahalduse üksus ei laena raha. Seetõttu intressimäär risk puudub. Intressimäär arvutatakse aga erinevate pangakontode saldode alusel. Komisjon on seepärast kehtestanud meetmed, et tema pangakontodelt regulaarselt teenitav intress peegeldaks turuintressimäärasid ja nende võimalikku kõikumist.

Kontod, mis on avatud liikmesriikide riigikassades omavahendite laekumiseks, intressi ei teeni ja teenustasusid nende puhul ei kohaldata. Liikmesriikide keskpankades olevad kontod võib välja maksta iga institutsiooni poolt kohaldatava ametliku kursi alusel. Kuna mõned väljamaksud neilt kontodelt võivad olla praegu negatiivsed, on kehtestatud nende kontode saldode minimeerimiseks rahahaldusmenetlused.

Peale selle on omavahendite kontod vastavalt nõukogu määrusele nr 804/2016 kaitsud negatiivse intressi mõju eest.

Kommertspankade kontodel hoitavatelt üleöösaldodelt teenitakse intressi igapäevaselt. See intress põhineb muutuvatel turuintressimääradel, mille suhtes kohaldatakse lepingulist (positiivset või negatiivset) piirmäära. Kommertspankade poolt kohaldatav kurss võrdub tavaliselt lepingu alusel nulliga. Selle tulemusel puudub risk, et komisjon teeniks turuintressimääradest madalamat intressi.

Trahvid

Ajutiselt makstud trahvid (hoiused ja BUFI portfelli) ja pangatagatised

Hoiuste intresside alla üheaastase kestuse tõttu on nende intressirisk piiratud. Ülejäänud portfelli on investeeritud väärtpaberitesse keskmise kestusega 2,6 aastat.

Välistegevuse tagatisfond

Tagatisfondile eraldatud eelarve on investeeritud rahaturuinstrumentide portfelli ja pikaajalistesse võlakirjadesse, kusjuures kogu portfelli keskmine kestus on 3,59 aastat.

EFSI tagatisfond

EFSI tagatisfondile eraldatud eelarve on investeeritud rahaturuinstrumentide portfelli ja pikaajalistesse võlakirjadesse, kusjuures kogu portfelli keskmine kestus on 3,5 aastat.

6.5. KREDIIRISK

Summad, mis kujutavad endast aruandlusperioodi lõpul ELi jaoks krediidiriski, on vastavalt lisade punktis 2 esitatule rahastamisvahendite puhasväärtus.

Vähenemata väärtusega finantsvarade vanuse analüüs

Miljonites eurodes

	Kokku	Tähtjaks tasutud ja langemata väärtusega	Tähtjaks tasumata, kuid langemata väärtusega		
			< 1 aasta	1–5 aastat	> 5 aasta
<i>Antud laenuid</i>	55 477	55 476	1	—	—
<i>Nõuded ja sissenõutavad summad</i>	11 622	10 310	130	909	273
<i>Finantsvarad õiglasel väärtuses üle- või puudujäägina</i>	0	0	—	—	—
Kokku seisuga 31.12.2016	67 099	65 786	131	909	273
<i>Antud laenuid</i>	57 251	57 251	0	—	—

Miljonites eurodes

	Kokku	Tähtjaks tasutud ja langedamata väärtusega	Tähtjaks tasumata, kuid langedamata väärtusega		
			< 1 aasta	1–5 aastat	> 5 aasta
Nõuded ja sissenõutavad summad	10 324	8 672	120	1 384	148
Kokku seisuga 31.12.2015	67 575	65 922	120	1 384	148

1–5 aastaste nõuete ja sissenõutavate summade hulka kuulub konkurentsitrahvidega seotud sissenõutavaid summasid 870 miljoni euro ulatuses, mis on suures osas kaetud pangatagatistega, ja seega on komisjon krediidirisk madal. Tagatiste andmine on trahvi saanud äriühingute jaoks alternatiiviks ajutise makse tegemisele.

Tähtjaks tasutud ja vähenemata väärtusega finantsvarade krediitkvaliteet

Miljonites eurodes

	31.12.2016				
	Müügivalmis ⁽¹⁾	Finantsvarad, mida kajastatakse õiglasel väärtuses üle- või puudujäägina ⁽²⁾	Laenu- ja nõuded	Raha	Kokku
Vastaspooled, kellel on välisreiting					
Kõrgeima ja kõrge kvaliteediga	6 451	—	3 386	21 990	31 828
Üle keskmise kvaliteediga	1 412	—	23 826	5 325	30 563
Alla keskmise kvaliteediga	1 056	—	4 532	492	6 081
Muud kui investimisjärgu võlakirjad	—	—	27 724	744	28 468
	8 920	—	59 469	28 552	96 941
Vastaspooled, kellel puudub välisreiting					
Grupp 1	—	0	6 238	33	6 272
Grupp 2	—	—	79	—	79
	—	0	6 317	33	6 351
Kokku	8 920	0	65 786	28 585	103 292

Miljonites eurodes

	31.12.2015			
	Müügivalmis ⁽¹⁾	Laenu- ja nõuded	Raha	Kokku
Vastaspooled, kellel on välisreiting				
Kõrgeima ja kõrge kvaliteediga	5 945	3 256	16 147	25 349
Üle keskmise kvaliteediga	1 087	23 818	4 503	29 409

Miljonites eurodes

	31.12.2015			
	Müügivalmis ⁽¹⁾	Laenuid ja nõuded	Raha	Kokku
<i>Alla keskmise kvaliteediga</i>	1 247	4 527	263	6 037
<i>Muud kui investeerimisjärgu võlakirjad</i>	32	29 371	732	30 136
	8 310	60 973	21 646	90 930
Vastaspooled, kellel puudub välisreiting				
<i>Grupp 1</i>	—	4 855	25	4 880
<i>Grupp 2</i>	—	95	—	95
	—	4 950	25	4 975
Kokku	8 310	65 922	21 671	95 905

⁽¹⁾ Müügivalmis finantsvarad (v.a omakapitaliinstrumentid ja ühtne fond).

⁽²⁾ Finantsvarad õiglasel väärtuses üle- või puudujärgina.

Eespool olev tabel ei hõlma ilma välisreitinguta omakapitaliinstrumentide kujul müügivalmis finantsvarasid. Eespool nimetatud nelja riskikategooria aluseks on põhimõtteliselt väliste reitinguagentuuride reitingukategooriad, mis on järgmised:

- Kõrgeima ja kõrge kvaliteediga: Moody P-1, Aaa – Aa3; S&P A-1+, A-1, AAA – AA –; Fitch F1+, F1, AAA – AA – ja samaväärsed
- Üle keskmise kvaliteediga: Moody P-2, A1 – A3; S&P A-2, A+ – A–; Fitch F2, A+ – A– ja samaväärsed
- Alla keskmise kvaliteediga: Moody P-3, Baa1 – Baa3, S&P A-3, BBB+ – BBB–; Fitch F-3, BBBB+ – BBB– ja samaväärsed
- Muud kui investeerimisjärgu võlakirjad: Moody's mitte kõrgeim, Ba1 – C; S&P B, C, BB+ – D; Fitch B, C, BB+ – D ja samaväärsed

EL kasutab nimetatud välisagentuuride reitingukategooriaid eelkõige finantsinstrumentide ja kommertsbankade võrdlusvahendina, kuid võib üksikjuhtumite analüüsimise järel hoida vahendeid mõnes eespool nimetatud riskikategoorias isegi siis, kui üks või enam eespool nimetatud reitinguagentuuridest on asjaomase vastaspoole reitingut alandanud. Ilma reitinguta vastaspoolte puhul hõlmab 1. rühm varasemate makseviivitusteta võlgnikke ja 2. rühm varasemate makseviivitustega võlgnikke.

Eespool muude kui investeerimisjärgu liigitatud laenuid ja nõuetena esitatud summad on seotud peamiselt komisjoni poolt finantsraskustes liikmesriikidele makstud finantstoetuse laenuid ning teatavate liikmesriikide suhtes omavahendeid käsitlevate määruste või teiste õigusaktide alusel esitatud nõuetega. Raha all kajastatud summad on seotud riigikassas või liikmesriikide keskpankades avatud omavahendite pangakontodega, et hoida omavahendite osamaksusid vastavalt määruses ette nähtule. Komisjon võib neid kontosid kasutada ainult eelarve täitmise tulenevate rahanõudluse katmiseks.

Laenutegevus finantsabi andmiseks

Krediidiriski maandatakse Euratomi puhul esmalt riigi tagatise saamisega, seejärel välisreitingu tagatisfondi kaudu (makromajandusliku finantsabi ja Euratomi puhul), seejärel võimalusega saada vajalikud vahendid liikmesriikides asuvatelt komisjoni omavahendite kontodelt ja lõpuks ELi eelarve kaudu.

Omavahendeid käsitlevate õigusaktidega on omavahendite maksete ülemmääraks kehtestatud 1,20 % liikmesriikide kogurahvatulust ning 2016. aastal kasutati sellest maksete assigneeringute katmiseks tegelikult 0,89 %. See tähendab, et 31. detsembril 2016. aasta seisuga jäi kõnealuste tagatiste kasutamisel 0,31 % varu. Sel eesmärgil on ELil õigus nõuda liikmesriikidelt, et nad tagaksid ELi õiguslike kohustuste täieliku täitmise laenuandjate ees.

Riigikassa

Enamikku komisjoni sularahavarudest hoitakse omavahendeid käsitleva nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 609/2014 kohaselt kontodel, mille liikmesriigid on avanud oma osamaksude (omavahendite) maksmiseks. Kõiki selliseid kontosid hoitakse liikmesriikide riigikassades või keskpankades. Nende institutsioonide krediidirisk (ja vastaspoole risk) on komisjoni jaoks madalaim, sest riskipositsioon seondub liikmesriikidega. Mis puutub maksete tegemiseks kommertsbankades hoitavatesse komisjoni sularahavarudesse, siis neile kontodele täiendavate vahendite kandmisel juhendatakse täppisajastamise põhimõttest ja seda haldab rahavoogude juhtimise sularahahalduse süsteem automaatselt. Igal kontol hoitakse minimaalsel tasemel rahavarusid, võttes arvesse kontolt päeva jooksul tehtavate maksete keskmist summat. Selle tulemusel on neil kontodel üleöö hoitav kogusumma pidevalt väga väike (kokkuvõttes keskmiselt alla 100 miljoni euro, mis jaguneb 20 konto peale), mis tagab, et komisjoni riskipositsioon on piiratud. Kõnealuseid summasid tuleks vaadata koos sularahahalduse vahendite igapäevaste kogusaldodega, mis kõikusid 2016. aastal vahemikus 1 miljardit kuni 30 miljardit eurot, ning 2016. aastal komisjoni kontodelt tehtud maksete kogusummaga, mis ületab 145 miljardit eurot.

Lisaks sellele kohaldatakse kommertsbankade valiku suhtes erisuuniseid, et komisjoni vastaspoole riski veelgi minimeerida:

- Kõik kommertsbankad valitakse välja pakkumismenetluse teel. Pakkumismenetluses osalemiseks nõutav minimaalne lühiajaline krediidireiting on P-1 (Moody's) või sellega samaväärne. Teatavate nõuetekohaselt põhjendatud asjaolude korral võidakse aktsepteerida ka madalamat reitingut.
- Nende kommertsbankade krediidireitingud, kus komisjonil on kontod, vaadatakse läbi kord päevas.
- Kolmandates riikides olevate delegatsioonide avansikontosid hoitakse kohalikes bankades, mis valitakse välja lihtsustatud pakkumismenetluse teel. Reitingunõuded olenevad kohalikust olukorrast ja võivad riikide lõikes märkimisväärselt erineda. Riskipositsiooni piiramiseks hoitakse nende kontode saldosid võimalikult madalal tasemel (võttes arvesse tegevusvajadusi), neile kantakse täiendavaid vahendeid regulaarselt ja kohaldatavad ülemmäärad vaadatakse igal aastal läbi.

Trahvid

Ajutiselt makstud trahvid: hoiused

Enne 2010. aastat ajutiselt makstud trahve hoiustavad pangad valitakse välja hankemenetluse teel kooskõlas riskijuhtimispoliitikaga, millega on kehtestatud krediidireitingule esitatavad nõuded ja proportsionaalselt vastaspoole omakapitalile hoiustatavate summade suurus.

Kommertsbankade puhul, mis on valitud välja spetsiaalselt selleks, et võtta hoiule ajutiselt makstavaid trahve, nõutakse üldjuhul ka pikaajalist A (S&P või sellega võrdväärset) krediidireitingut ja lühiajalist A-1 (S&P või sellega võrdväärset) krediidireitingut. Sellesse rühma kuuluvate bankade reitingu alandamise korral kohaldatakse erimeetmeid. Lisaks sellele on igas pangas hoiustatav summa piiratud teatava protsendiga tema omavahenditest ja sõltub iga panga reitingust. Selliste piirangute arvutamisel võetakse arvesse ka kehtivaid garantiisid, mis sama asutus on komisjonile andnud. Hoiuse jäägi vastavust neist põhimõtetest tulenevalt kohaldatavatele nõuetele kontrollitakse regulaarselt.

Ajutiselt makstud trahvid: BUFI portfelli

Ajutiselt makstud (alates 2010. aastast määratud) trahvidest tehtavate investeeringutega riigi võlakohustustesse võtab komisjon endale krediidiriski. Riski kontsentratsioon on suurim Prantsusmaa puhul, kelle arvele langeb 31 % portfelli nominaalsest kogumahust. Viis suurima riskipositsiooniga riiki (Prantsusmaa, Itaalia, Belgia, Saksamaa ja Luksemburg) esindavad koos 77 % investeeringuportfelliga. Portfelli kaalutud keskmine krediidireiting on A (S&P või samaväärne).

Pangatagatised

Selliste tagatiste aktsepteerimise suhtes kohaldatav riskijuhtimispoliitika tagab komisjonile kõrge krediitkvaliteedi. Kehtivate tagatiste vastavust neist põhimõtetest tulenevalt kohaldatavatele nõuetele kontrollitakse regulaarselt.

Välistegevuse tagatisfond

Portfelli krediidiriski positsiooni piiramiseks on kokku lepitud varahaldussuunised ja/või investeerimisstrateegia, milles on ette nähtud teatavad piirid ja piirangud. Sellised piirid ja piirangud hõlmavad rahastamiskõlblikkuse kriteeriume, absoluutseid nominaalseid krediidilimiite sõltuvalt emitendi kategooriast, suhtelisi riskide kontsenteerumise piirmäärasid sõltuvalt emitendi kategooriast ja riskide kontsenteerumise piirmäärasid emissiooni kohta. Kõigil investeringutel on vähemalt investeerimisjärgu krediidireiting.

EFSI tagatisfond

Varahaldussuunised, risk ja investeerimisstrateegiad määratlevad teatavad piirid ja piirangud, et piirata portfelli krediidiriski positsiooni, mis on üldjuhul piiratud investeerimisjärgu krediidireitinguga. Portfelli kaalutud keskmine krediidireiting on A (S&P või samaväärne).

31. detsembri 2016 seisuga on Rahvusvaheliste Arvelduste Pank (BIS) kõigi realiseerimata valuutaforvardite ainus vastaspool ja selle kuupäeva seisuga ei ole mingeid krediitkvaliteeti parandavaid kokkuleppeid – tagatise, tasaarvestuslepinguid ega garantiisid. Aruandeperioodi lõpu seisuga on positiivse õiglase väärtusega välisvaluuta tuletisinstrumentide maksimaalne krediidiriski positsioon võrdne bilansilise jääkmaksumusega.

6.6. LIKVIIDSUSRISK**Finantskohustuste jaotumine lepingulise lõpptähtpäevani jäänud tähtaegade kaupa**

	<i>Miljonites eurodes</i>			
	< 1 aasta	1–5 aastat	> 5 aasta	Kokku
<i>Võetud laenud</i>	2 094	18 084	34 950	55 128
<i>Võlgnevused</i>	40 005	—	—	40 005
<i>Muud</i>	189	637	1 397	2 222
Kokku seisuga 31.12.2016	42 288	18 721	36 346	97 355
<i>Võetud laenud</i>	7 218	9 660	39 982	56 860
<i>Võlgnevused</i>	32 191	—	—	32 191
<i>Muud</i>	721	513	1 609	2 843
Kokku seisuga 31.12.2015	40 130	10 173	41 591	91 894

Finantskohustused õiglases väärtuses üle- või puudujäägina

	<i>Miljonites eurodes</i>			
	< 1 aasta	1–5 aastat	> 5 aasta	Kokku
<i>Tuletisinstrumentidest tulenevad nõuded</i>	149	—	—	149
<i>Tuletisinstrumentide alusel tasumisele kuuluvad summad</i>	(150)	—	—	(150)
Kokku seisuga 31.12.2016	(1)	—	—	(1)

Laenutegevus finantsabi andmiseks

Võetud laenudest tulenevat likviidsusriski tasakaalustavad tavaliselt oma lepingutingimuste poolest neile vastavad antud laenud (kompensatsioonitehingud). Makromajandusliku finantsabi ja Euratomi puhul toimib välistegevuse tagatisfond likviidsusreservina (või turvaabinõuna), mida saab kasutada, kui laenusaajad jätavad oma maksekohustused täitmata või hilinevad maksete tegemisega. Seoses maksebilansi toetamise mehhanismiga on nõukogu määruses (EÜ) nr 431/2009 ette nähtud menetlus, mis annab piisavalt aega vahendite kasutuselevõtuks liikmesriikides asuvate komisjoni omavahendite kontode kaudu. EFSMi puhul on sarnane menetlus ette nähtud nõukogu määrusega nr 407/2010.

Sularahahaldus

ELi eelarvepõhimõtted tagavad, et asjaomase eelarveaasta jaoks ettenähtud raha koguvarud on alati piisavad kõigi maksete tegemiseks. Liikmesriikide osamaksude kogusumma on seega võrdne eelarveaasta maksete assigneeringute summaga. Siiski laekuvad liikmesriikide osamaksud 12 igakuise maksena, mis on jaotatud kogu aasta peale, samal ajal kui maksete puhul esineb teatav hooajalisus. Lisaks sellele, vastavalt nõukogu määrusele nr 609/2014 (omavahendite kättesaadavaks tegemise meetodite ja menetluste kohta) muutuvad liikmesriikide osamaksud, mis tulenevad (parandus)eelarvetest, mis kiidetakse heaks pärast asjaomase kuu (N kuu) 16. kuupäeva, kasutatavaks alles N+2 kuul, kuid nendega seotud maksete assigneeringuid saab kohe kasutada. Selleks et kättesaadavad sularahavarud oleksid alati piisavad mis tahes asjaomase kuu jooksul tehtavate maksete katmiseks, on sisse seatud regulaarsed sularaha prognoosimise menetlused ning vajaduse korral saab omavahendite või täiendavate vahendite tasumist nõuda liikmesriikidelt teatava piirini ka ettemaksena, kui täidetud on teatavad tingimused. Kulude hooajalisuse ja üldiste eelarveliste piirangute tõttu viimastel aastatel on tekkinud vajadus maksete sagedust aasta jooksul tihedamini seirata. Lisaks eelnevale tagavad komisjoni igapäevastes sularahahalduse tehingutes kasutatavad automatiseeritud sularahahalduse töövahendid, et igal komisjoni pangakontol oleks iga päev piisavalt likviidseid vahendeid.

Trahvid

Ajutiselt makstud trahvid: BUFI portfell

Fondi juhtimisel juhindutakse põhimõttest, et varad peavad olema asjaomaste kohustuste täitmiseks piisavalt likviidsed ja kättesaadavad. Portfell koosneb peamiselt kõrge likviidsusega väärtpaberitest, mida saab ootamatute raha väljamaksete katteks ära müüa. Peale selle on alla 1aastase lõpptähtajaga väärtpaberite ja ujuva intressimääraga võlakirjade osakaal 33 %.

Välistegevuse tagatisfond

Fondi juhtimisel juhindutakse põhimõttest, et varad peavad olema asjaomaste kohustuste täitmiseks piisavalt likviidsed ja kättesaadavad. Fond peab hoidma vähemalt 100 miljonit eurot alla 12 kuise tähtajaga portfellis, mis investeeritakse rahainstrumentidesse. 31. detsembri 2016. aasta seisuga moodustasid need investeeringud (sh raha) 197 miljonit eurot. Lisaks sellele moodustavad vähemalt 20 % fondi nimiväärtusest rahainstrumentid, kuni üheaastase järelejäänud tähtajaga fikseeritud intressimääraga võlakirjad ja ujuva intressimääraga võlakirjad. 31. detsembri 2016. aasta seisuga oli nende instrumentide osakaal 20 %.

EFSI tagatisfond

Tagatisfondi juhtimisel juhindutakse põhimõttest, et varad peavad olema asjaomaste kohustuste täitmiseks piisavalt likviidsed ja kättesaadavad. Portfell koosneb kõrge likviidsusega varadest, mida saab ootamatute raha väljamaksete katteks ära müüa, sh kõige likviidsemad USA dollarites nomineeritud varad – USA riigivõlakirjad, mis moodustasid aruandepäeval 15 % kogu investeringuportfellist. Peale selle on alla 1aastase lõpptähtajaga väärtpaberite ja ujuva intressimääraga võlakirjade osakaal 23 %.

Tuletislepingutega arveldamine on kajastatud brutona ja põhineb nende lepingulisel lõpptähtajal. Kohustusi täidetakse USA dollarites nomineeritud varade müümise ja/või vahetustehingute abil, mille juures on võimalik raha väljamaksete tekkimine valuutakursi vahede tõttu.

Seoses tagatisenõuetega ei ole likviidsusjuhtimist vaja, sest praegune valuutariski maandamise tehingute vastaspool on nõus töötama koos komisjoniga ilma lisatagatise nõudmata.

7. SEOTUD OSAPOOLI KÄSITLEVAD ANDMED

7.1. SEOTUD OSAPOOLED

ELi seotud osapooled on ELi konsolideeritud üksused, sidusettevõtted ja nende üksuste juhtivtöötajad. Kõnealuste üksuste vahelised tehingud on osa ELi tavapärasest toimimisest ning seetõttu ei ole ELi raamatupidamiseskirjade kohaselt nende tehingute puhul vaja kohaldada spetsiaalseid avalikustamismõndeid.

7.2. JUHTIVTÖÖTAJATE PEAMISED RAHALISED ÕIGUSED

Kõrgematel juhtivatel ametikohtadel töötavaid ELi ametnikke käsitleva teabe esitamise eesmärgil on seotud osapooled jaotatud käesolevas aruandes viide kategooriasse:

Kategooria 1: Euroopa Ülemkogu eesistuja, komisjoni president ja Euroopa Kohtu president;

Kategooria 2: komisjoni asepresident ja ELi välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning komisjoni teised asepresidendid;

Kategooria 3: nõukogu peasekretär, komisjoni liikmed, Euroopa Kohtu kohtunikud ja kohtujuristid, Euroopa Liidu Üldkohtu president ja liikmed, Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu president ja liikmed, ombudsman ja Euroopa andmekaitseinspektor;

Kategooria 4: Euroopa Kontrollikoja president ja liikmed;

Kategooria 5: institutsioonide ja ametite kõrgeima astme avalikud teenistujad.

Allpool on esitatud kokkuvõte nende rahalistest õigustest. Täiendavat teavet saab ka Europa veebisaidil avaldatud personaleeskirjadest, mis on ametlik ELi ametnike õigusi ja kohustusi kirjeldav dokument. Juhtivtöötajad ei ole saanud ELilt ühtegi soodustingimustel laenu.

JUHTIVTÖÖTAJATE PEAMISED RAHALISED ÕIGUSED

Eurodes

Rahaline õigus (töötaja kohta)	Kategooria 1	Kategooria 2	Kategooria 3	Kategooria 4	Kategooria 5
Põhipalk (kuupalk)	27 031,43	24 484,99 - 25 464,39	19 587,99 - 22 036,49	21 155,03 - 22 526,20	12 455,10 - 19 587,99
Eluasemetoetus/kodumaalt eemalviibimise toetus	15 %	15 %	15 %	15 %	0–4%–16 %
Peretoetused:					
Majapidamistoetus (% palgast)	2 % + 181,82	2 % + 181,82	2 % + 181,82	2 % + 181,82	2 % + 181,82
Ülalpeetava lapse toetus	397,29	397,29	397,29	397,29	397,29
Eelkooliealise lapse toetus	97,05	97,05	97,05	97,05	97,05
Õppetootus või	269,56	269,56	269,56	269,56	269,56
Töökohavälise koolituse toetus	539,12	539,12	539,12	539,12	539,12
Kohtu eesistuja toetus	—	—	627,76	—	—
Esindustasud	1 464,87	941,46	627,76	—	—
Iga-aastased sõidukulud	—	—	—	—	—

Eurodes

Rahaline õigus (töötaja kohta)	Kategooria 1	Kategooria 2	Kategooria 3	Kategooria 4	Kategooria 5
Ülekanded liikmesriikidesse:					
Õppetoetus ⁽¹⁾	jah	jah	jah	jah	jah
% palgast ⁽¹⁾	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
% palgast ilma paranduskoefitsiendita	kuni 25 %	kuni 25 %	kuni 25 %	kuni 25 %	kuni 25 %
Esinduskulud	<i>Hüvitatud</i>	<i>Hüvitatud</i>	<i>Hüvitatud</i>	—	—
Ametisse asumine:					
Sisseseadmiskulud	54 062,86	48 969,98 - 50 928,78	39 175,99 - 44 072,99	42 310,07 - 45 052,39	Hüvitatud
Perekonna sõidukulud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud
Kolimiskulud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud
Ametist lahkumine:					
Ümberasumiskulud	27 031,43	24 484,99 - 25 464,39	19 587,99 - 22 036,49	21 155,03 - 22 526,20	Hüvitatud
Perekonna sõidukulud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud
Kolimiskulud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud	Hüvitatud
Üleminekutoetus (% palgast) ⁽²⁾	40 % – 65 %	40 % – 65 %	40 % – 65 %	40 % – 65 %	—
Ravikindlustus	Kaetud	Kaetud	Kaetud	Kaetud	Kaetud
Pension (% palgast, maksueelne)	<i>kuni 70 %</i>	<i>kuni 70 %</i>	<i>kuni 70 %</i>	<i>kuni 70 %</i>	<i>kuni 70 %</i>
Mahaarvamised:					
Tulumaks palgalt	8 % – 45 %	8 % – 45 %	8 % – 45 %	8 % – 45 %	8 % – 45 %
Ravikindlustus (% palgast)	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %
Palkadele rakendatav erimaks	7 %	7 %	7 %	7 %	6-7 %
Pensioni mahaarvamine	—	—	—	—	9,8 %
Inimeste arv aastalõpu seisuga	3	6	93	28	112

⁽¹⁾ Kohaldatud on paranduskoefitsienti.⁽²⁾ Makstakse lahkumisele järgneva kolme aasta jooksul.

8. BILANSIPÄEVAJÄRGSSED SÜNDMUSED

Käesoleva raamatupidamise aastaaruande allkirjutamise kuupäeva seisuga ei olnud komisjoni peaarvupidaja peale allpool esitatud teabe teadlik ega olnud talle teada antud ühestki olulisest sündmusest, mille avaldamine oleks käesolevas lisas nõutav. Raamatupidamisaruanne ja selle lisad on koostatud kõige hiljutisema kättesaadava teabe alusel ja see kajastub esitatud teabes.

Ühendkuningriik teatas 29. märtsil 2017 ametlikult oma kavatsusest Euroopa Liidust lahkuda, aktiveerides Euroopa Liidu lepingu artikli 50. Koosõlas käesoleva artikliga, Euroopa Ülemkogult saadud suunistega rahastamiskokkuleppe kohta ja nõukogult saadud läbirääkimisjuhistega sõlmib liit Ühendkuningriigiga lepingu, milles sätestatakse riigi väljaastumise kord. Käesoleva raamatupidamise aastaaruande allkirjutamise ajal oli läbirääkimiste protsess just alanud, mistõttu 31. detsembri 2016. aasta seisuga see ei olnud see mõjutanud ELi finantsseisundit.

9. KONSOLIDEERIMISE ULATUS

A. KONTROLLITAVAD ÜKSUSED (52)

1. Institutsioonid ja nõuandeorganid (11)

Euroopa Parlament

Euroopa Ülemkogu

Euroopa Komisjon

Euroopa Kontrollikoda

Euroopa Liidu Kohus

Euroopa välisteenistus

Euroopa Andmekaitseinspektor

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

Euroopa Ombudsman

Regioonide Komitee

Euroopa Liidu Nõukogu

2. ELi ametid (39)

2.1. Rakendusametid (6)

Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitevasutus

Tarbija-, Tervise-, Põllumajandus- ja Toiduküsimuste Rakendusamet

Teadusuuringute Rakendusamet

Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete toetamise täitev amet

Innovatsiooni ja Võrkude Rakendusamet

Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet

2.2. Detsentraliseeritud asutused (33)

Euroopa Meresõiduohutuse Amet

Euroopa Raviamet

Euroopa GNSSi Agentuur

Euroopa Kemikaaliamet

ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühisettevõtte (ühisettevõtte Fusion for Energy)

Eurojust

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur

Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus

Euroopa Keskkonnaamet

Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus

Euroopa Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet

Euroopa Pangandusjärelvalve

Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet

Elektroniilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud ameti büroo

Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex)

EU-LISA (vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimise Euroopa amet)

Euroopa Toiduohutusamet

Euroopa Raudteeamet

Ühenduse Sordiamet

Euroopa Kalanduskontrolli Amet

Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus

Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet

Euroopa Politseiamet (EUROPOL)

Euroopa Lennundusohutusamet

Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet

Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve

Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus

Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve

Euroopa Koolitusfond

Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond

Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Amet (CEPOL)

3. Muud kontrollitavad üksused (2)

(Likvideeritav) Euroopa Sõe- ja Teraseühendus

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut

B. SIDUSETTEVÕTTED (1)

Euroopa Investeerimisfond

VÄIKSEMAD ÜKSUSED

Allpoolloetletud üksusi ei ole konsolideeritud kapitaliosaluse meetodil ELi 2016. aasta raamatupidamise konsolideeritud aastaaruannetesse nende ebaolulisuse tõttu:

Biotoorainel põhinevate tööstusharude ühisettevõtte

Biotoorainel põhinev tööstus on ELi ja biotoorainel põhineva tööstuse konsortsiumi vaheline avaliku ja erasektori partnerlus. Biotoorainel põhinev tööstus on pühendunud Euroopa biomajanduse potentsiaali realiseerimisele, biojääkide ja jäätmete ümbertöötlemisele igapäevatoodeteks innovatiivsete tehnoloogiate abil ja biokütuste rafineerimistehastes, mis on biomajanduse alus.

Ühisettevõtte Clean Sky

Ühisettevõtte Clean Sky on suurim Euroopa teadusprogramm, mille raames arendatakse innovatiivset tipp tehnoloogiat CO₂-heite ning lennukite gaasiheite ja müra vähendamiseks. Clean Sky, mida rahastatakse programmist „Horisont 2020“, aitab tugevdada Euroopa lennundustööstuse koostööd, juhtpositsiooni maailmas ja konkurentsivõime.

Innovatiivsete Ravimite Algatuse Ühisettevõtte (IMI)

IMI on Euroopa suurim avaliku ja erasektori ühisalgatus, mille eesmärk on kiirendada paremate ja ohutumate ravimite arendamist patsientidele. IMI on Euroopa Liidu ja farmaatsiatööstuse ühenduse ühisettevõtte.

Ühisettevõtte „Euroopa juhtpositsiooni tugevdamine elektroonikakomponentide ja -süsteemide toel“ (ECSEL) (ühendatud endised ühisettevõtted ARTEMIS ja ENIAC)

ECSEL on elektroonikakomponentide ja -süsteemide valdkonna avaliku ja erasektori partnerlus, mis ühendab teadusuuringuid teadustulemuste kasutamiseks, ühtlustab strateegiaid Euroopa ja riiklike investeeringute suurendamiseks ning ehitab üles arenenud ökosüsteemi.

Kütuseelementide ja Vesiniku Valdkonna ühisettevõtte (FCH)

FCH on avaliku ja erasektori partnerlus, mis toetab teadus-, arendus- ja tutvustamistegevust Euroopas kütuseelementide ja vesinikuenergia valdkonnas. Selle eesmärk on kiirendada nimetatud tehnoloogiate turuletoomist ning rakendada nende potentsiaali vähese CO₂-heitega energiasüsteemi loomisel.

Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi ühisettevõtte (SESAR)

SESAR on avaliku ja erasektori partnerlus, mille eesmärk on tagada Euroopa lennuliikluse juhtimissüsteemi moderniseerimine, koordineerides ning koondades selleks asjaomase teadus- ja arendustegevuse kogu ELi ulatuses.

Ühisettevõtte Shift2Rail

Shift2Rail on Euroopa esimene raudtee valdkonna ühine tehnoloogiaalgatus, mille tegevusala on keskendatud teadus- ja innovatsioonitegevusele ning töötada välja turupõhised lahendused, kiirendades uute ja arenenud tehnoloogiate integreerimist innovatiivsetesse raudteeteenuse lahendustesse.

Eelnimetatud üksuste majandusaasta aruanded on avaldatud nende vastavatel veebisaitidel.

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE PÕHJENDUS JA ANALÜÜS

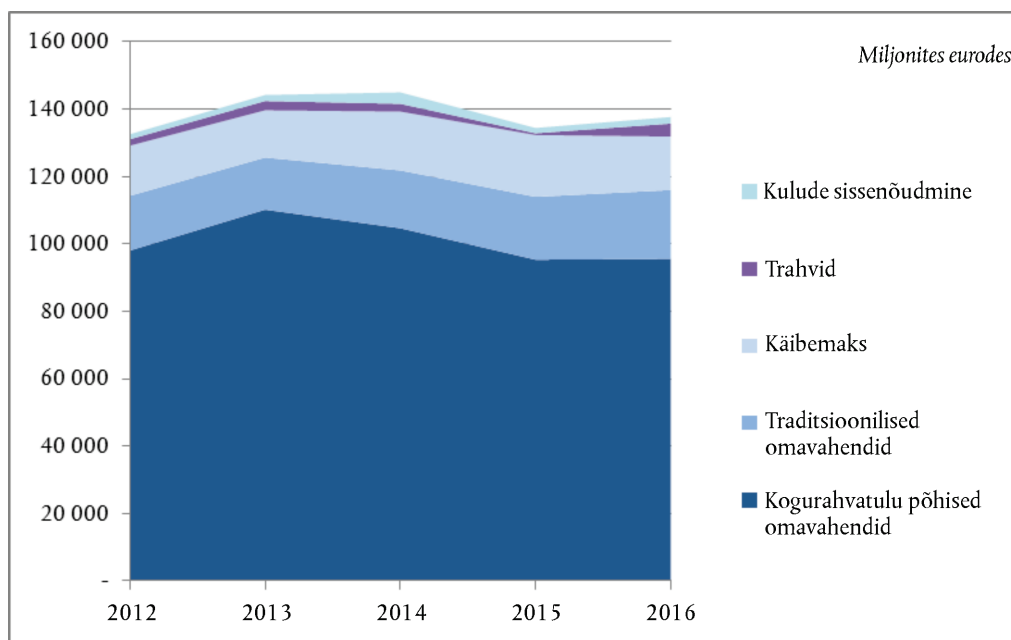
EELARVEAASTA 2016 ⁽¹⁾

Käesoleva raamatupidamise aastaaruande põhjenduse ja analüüsi eesmärk on aidata lugejal mõista ELi raamatupidamise konsolideeritud aastaaruandes esitletud finantsseisundit, finantstulemust ja rahavooge. Käesolevas finantsaruande põhjenduses ja analüüsis esitatud teave ei ole auditeeritud.

1. ELi RAAMATUPIDAMISE KONSOLIDEERITUD AASTAARUANDED: FINANTSSEISUND 2016. AASTAL

1.1. TULUD

Suurema osa ELi institutsioonide ja asutuste tuludest moodustavad tulud mittekaubanduslikest tehingutest. Järgneval joonisel on antud ülevaade peamistest tulukategooriatest.

Mittekaubanduslike tehingute tulude muutumine viie aasta jooksul (miljonites eurodes)

Peamised tähelepanuväärsed punktid seoses mittekaubanduslike tehingute tulude muutumisega võrreldes 2015. aastaga on:

- käibemaksutulu vähenemine 2,5 miljardi euro võrra peamiselt Saksamaa, Madalmaade ja Rootsi vähendatud, 0,15 % sissenõudmismäära tõttu, mida kohaldati pärast omavahendeid käsitleva 2014. aasta otsuse jõustumist 2016. aastal ning
- tulude märgatav suurenemine konkurentsitrahvidest (3,3 miljardit eurot) peamiselt tänu 2016. aastal määratud trahvidele veoautode ja pangandussektoris.

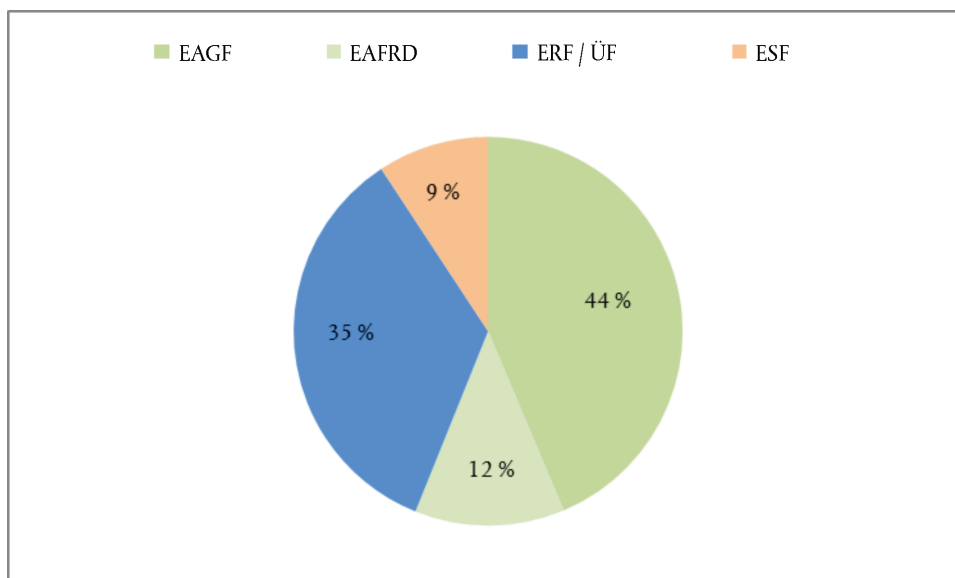
Kulude sissenõudmine hõlmab komisjoni väljastatud sissenõudekorraldusi, mis on ära makstud või tasaarvutatud järgmistest maksetest, mis on kirjendatud komisjoni raamatupidamissüsteemis ja millega nõutakse sisse ELi eelarvest varem väljamakstud kulusid.

⁽¹⁾ Tuleb märkida, et arvude miljonitesse eurodesse ümardamise tõttu võib mõnedes järgnevates tabelites esitatud finantsandmete liitmisel saadav summa erineda tabelis esitatud kogusummast.

1.2. KULUD

Kulud olid võrreldes eelnenud aastaga palju väiksemad – 144,5 miljardit eurot (2015. aastal 155,9 miljard eurot). Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi puhul täheldati kulude vähenemist 3,7 miljardi euro võrra, mille põhjustasid väiksemad eelmise programmitöö perioodi (2007–2013) kulud koos programmitöö perioodi 2014–2020 aeglase algusega. Samal põhjusel vähenesid (3,7 miljardi euro võrra) ka Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja muude maaelu arenguvahendite kulud.

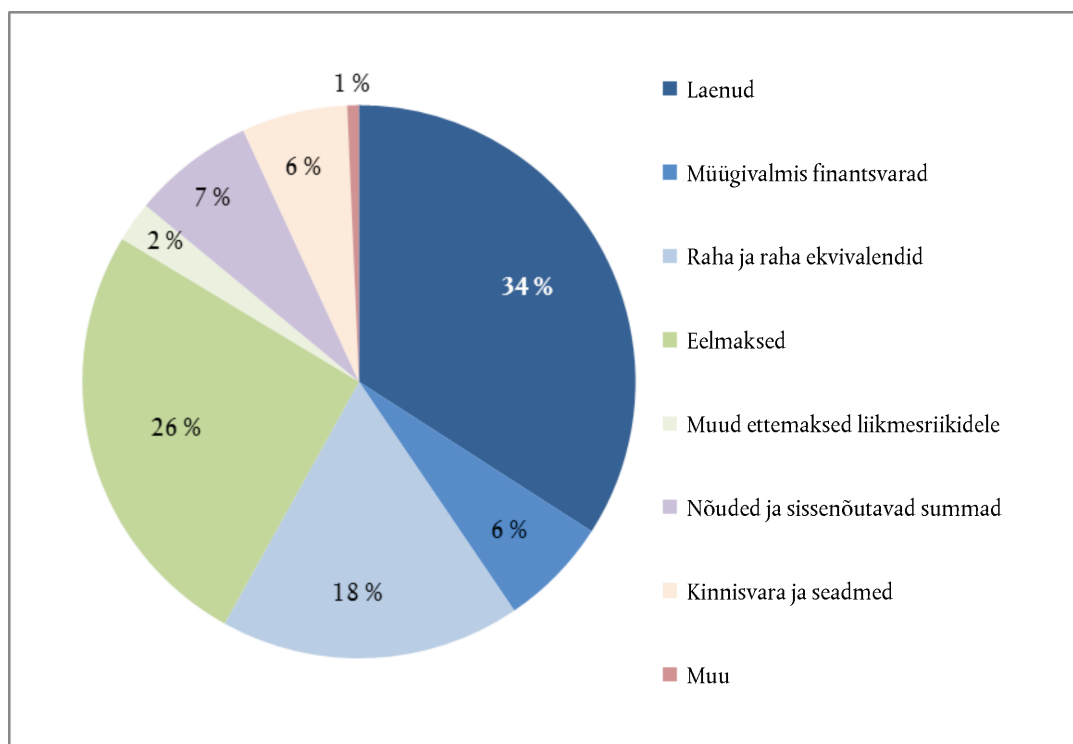
Peamised kuluartiklid (102,8 miljardit eurot) olid ülekandemaksed eelarve täitmise raames koostöös liikmesriikidega. Peamised fondid on Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF), Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) ja muud maaelu arengu vahendid, Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Ühtekuuluvusfond ja Euroopa Sotsiaalfond (ESF). Need moodustasid 2016. aastal peaaegu 71,1 % kõigist kuludest.

Eelarve otsese täitmise raames tehtud kulutused koosnevad komisjoni, rakendusametite ja usaldusfondide poolsest eelarve täitmisest. Eelarve otsese täitmise alla kuuluvad ka kõigi ELi institutsioonide ja ametite halduskulud. Eelarvet täidavad otseselt ELi asutused, ELi ametid, kolmandad riigid, rahvusvahelised organisatsioonid ja muud üksused. Eelarve otsese ja kaudse täitmise raames tehtud kulutused moodustasid kõigist kuludest umbes 16,2 % (23,4 miljardit eurot), jäädes võrreldes eelmise eelarveaastaga stabiilseks.

EL kajastab ka tuleviku maksekohustusi kuludena, mida ei ole veel kantud kassapõhisesse eelarve raamatupidamisarvestusse. Need on kajastatud konkreetsetel kreditoorse võlgnevuse, põllumajanduse ja maaelu arengu kumuleerunud kulude, samuti volinike, Euroopa Parlamendi liikmete ja töötajate kogunenud pensioniõigustega seotud pensionid ja muude töötajahüvitiste kohustuste all ning nende tõttu on netovarad negatiivsed (nimetatud makseid rahastatakse tulevastest eelarvetest).

1.3. VARAD

ELi konsolideeritud bilansis on 163 miljardi euro eest varasid

Bilansi aktiva poole olulisimad punktid on finantsvara (laenu, müügivalmis finantsvarad, raha) ja eelmaksete summad, mis moodustavad peaaegu 84 % ELi varadest. Laenu summa vähenes 1,8 miljardit eurot 55,5 miljardile eurole, samal ajal kui ELi eelarvest (eelarvevahendid) rahastatavad müügivalmis finantsvarad suurenesid taas umbes 455 miljoni euro võrra (2015. aastal 460 miljonit eurot). Aktiva poolel on „kosmosevarade“ all kajastatud programmide „Copernicus“ ja Galileo vara (3,3 miljardit eurot). Galileo programmi vara paigutati 15. detsembril 2016 seoses Galileo esialgsete teenuste väljakuulutamise ümber ehitamisel olevast varast põhivarasse.

Üldiselt püüavad ELi institutsioonid ja asutused hoida raha ja raha ekvivalentidena hoitavaid summasid madalal tasemel. Suur, 28,6 miljardi euro suurune rahajääk aasta lõpul oli tingitud peamiselt järgmisest:

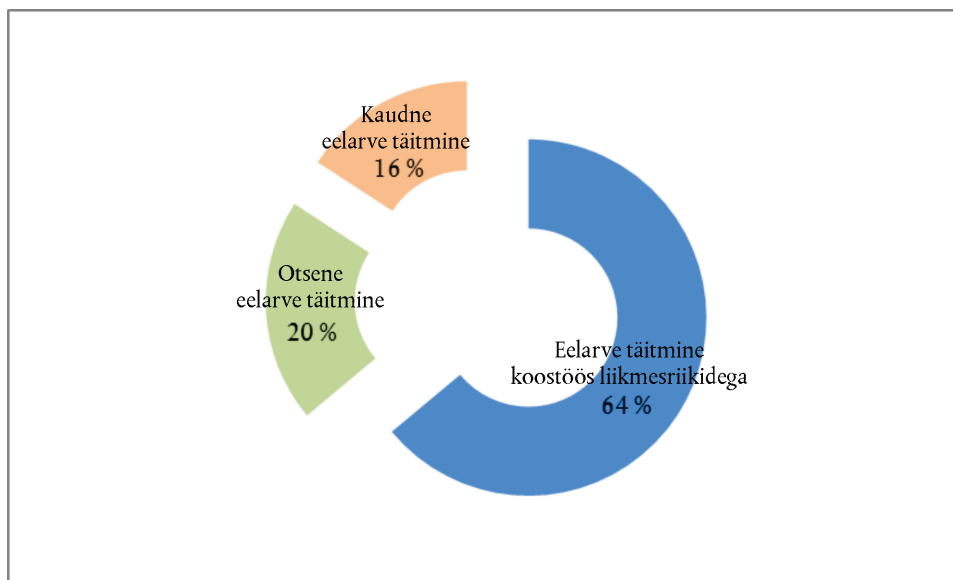
- Omavahendite aastalõpu jääk sisaldab netokogusummat 7,7 miljardit eurot, mis tuleb liikmesriikidele 2017. aasta algul tagastada vastavalt 2016. aasta lõpul vastu võetud paranduseelarvetele. Peale selle laekus 2016. aasta viimastel päevadel omavahendite ettemakseid 1,5 miljardi euro ulatuses.
- 2016. aastal nõuti lõplikult sisse märkimisväärne summa trahve, mille komisjon määras konkurentsieeskirjade rikkumise eest (4,3 miljardit eurot). Need sisalduvad aasta lõpu sularahahalduse vahendite jäägis.
- Sularahahalduse vahendite jääk sisaldab ka sihtotstarbelist tulu ja 2016. aasta lõpuks kulutamata jäänud maksete assigneeringuid 11 miljardi euro ulatuses.

Eelmaksed

Tuleb märkida, et eelmaksete määr on oluliselt mitmeaastase finantsraamistiku etapist – näiteks mitmeaastase finantsraamistiku algjärgus tehakse tavaliselt liikmesriikidele suuri ettemakseid ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas. Komisjon teeb kõik endast oleneva, et eelmaksed püsiksid sobival tasemel. Oluline on leida tasakaal projektide piisava rahastamise tagamise ja kulude õigeaegse kajastamise vahel.

Eelmakse kogusumma (ilma muid liikmesriikidele tehtavaid ettemakseid ja makseid Békou ja Aafrika usaldusfondidesse arvesse võtmata) ELi bilansis on 41,6 miljardit eurot (2015. aastal 40 miljardit eurot), mis on peaaegu täielikult seotud komisjoni tegevusega. Umbes 64 % komisjoni eelmaksete summast on seotud eelarve täitmise koostöös liikmesriikidega, mis tähendab, et eelarve täitmine on delegeeritud liikmesriikidele ja komisjon teostab selle üle järelevalvet.

Komisjoni eelmaksed iga eelarve täitmise viisi puhul

Kõige märkimisväärsem eelmakse summa koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise puhul on seotud Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondiga (15,1 miljardit eurot).

Pikaajalised eelmaksed on vähenenud 8,3 miljardit eurot, kuid lühiajalised eelmaksed suurenesid 9,9 miljardit eurot. See eelmaksete muutus on tingitud asjaolust, et programmitöö periood 2007–2013 on jõudnud sulgemisfaasi, mistõttu 12 kuu jooksul saabuva tähtajaga eelmaksete summa suureneb. Programmitöö perioodi 2014–2020 eest tasutud esialgsed eelmaksete summad on kajastatud pikaajalistena ja tehtud eelmaksed on kajastatud lühiajalistena.

RAHASTAMISVAHENDID

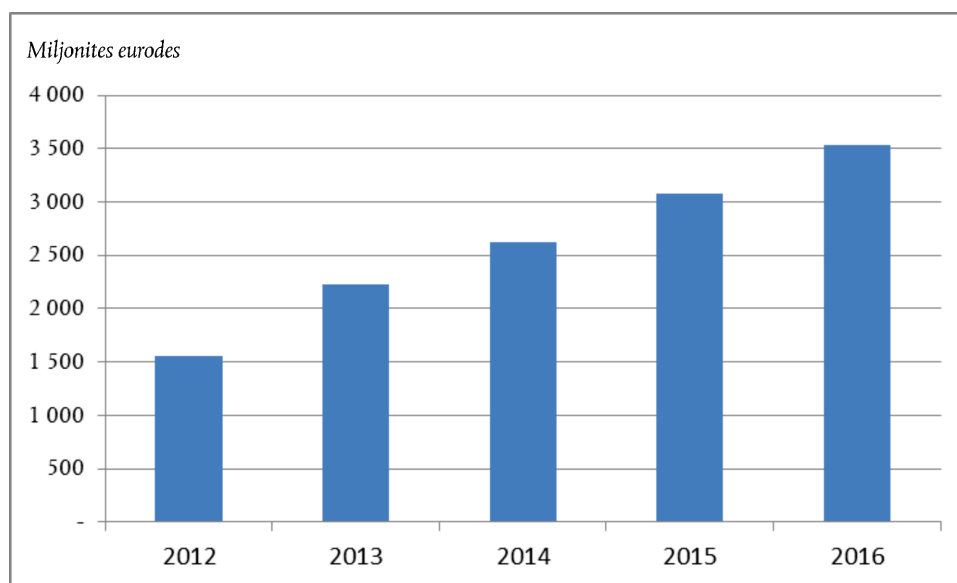
ELi raamatupidamise konsolideeritud aastaaruandes kajastatakse rahastamisvahenditena järgmist:

- eelarvest rahastatud rahastamisvahendid;
- eelarvegarantiide jaoks tagatisfondides hoitav finantsvara ja
- laenutegevus finantsabi programmide jaoks.

Eelarvest rahastatud rahastamisvahendid

Eelarve otsese ja kaudse täitmise raames ELi eelarvest rahastatavate rahastamisvahendite olulisus ja maht suureneb aastast aastasse. Sellise lähenemisviisi põhimõte seisneb selles, et kui eelarve täitmise tavapärasest meetodi puhul antakse toetusi ja subsidiume, siis antud juhul on rahalisel toetusel võimendav mõju, mille tõttu saab lõplik makse saaja rohkem kui ühe euro iga ELi eelarvest rahastamisvahendite kaudu kulutatud euro kohta. See on ELi eelarve kasutamine, mille eesmärk on suurendada olemasolevate vahendite mõju. ELi eelarvest rahastatavad finantsinstrumendid on garantii-instrumendid, omakapitaliinstrumendid ja laenuinstrumendid – vt ülevaade mitmeaastaste finantsraamistike kaupa allpool. Neis instrumentides hoitavat vara hoitakse kas rahas ja raha ekvivalentides või investeerituna omakapitaliinstrumentidesse ja laenuväärtpaberitesse, mida kajastatakse ELi raamatupidamise konsolideeritud aastaaruandes müügivalmis finantsvarana.

ELi eelarvest rahastatavate rahastamisvahendite müügivalmis finantsvarad (aastalõpu väärtus)

Järgnevates tabelites antakse ülevaade ELi eelarvest rahastatavatest finantsinstrumentidest mitmeaastaste finantsraamistike kaupa ja nende väärtusest 31. detsembri 2016 seisuga:

<i>Miljonites eurodes</i>			
Seotud rohkem kui ühe mitmeaastase finantsraamistikuga	Vara	Kohustused	Garantiid
Garantii- ja riskijagamisvahendid:			
Lääne-Balkani riikide tagatisrahastu (EDIF)	29	(17)	— ⁽¹⁾
	29	(17)	—
Omakapitaliinstrumendid:			
Euroopa Kagu-Euroopa Fond	119	—	—
Ettevõtete laenufond (ENEF)	10	—	—
Ettevõtete innovatsioonifond (ENIF)	20	—	—
Loodussäästliku Majanduskasvu Fond idapoolsetele naaberriikidele	51	—	—
Aasia mikrorahastamisalgatuse võlafond	9	—	—
Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika VKEda Fond (SANAD)	9	—	—
	218	—	—
Kokku	247	(17)	—

<i>Miljonites eurodes</i>			
Mitmeaastane finantsraamistik 2014–2020	Vara	Kohustused	Garantiid
Garantii- ja riskijagamisvahendid:			
Programmi „Horisont 2020“ InnovFin laenu- ja garantiiteenus	698	(8)	(550)

<i>Miljonites eurodes</i>			
Mitmeaastane finantsraamistik 2014–2020	Vara	Kohustused	Garantiid
Programmi „Horisont 2020“ InnovFin VKEde tagatised	467	(99)	(371)
Euroopa ühendamise rahastu võlainstrument (CEF DI) ⁽²⁾	493	(1)	(465)
COSME laenu tagamisvahend	160	(156)	— ⁽¹⁾
Tööhõive ja sotsiaalne innovatsioon	50	(16)	— ⁽¹⁾
ElectriFI	30	—	—
Kultuuri- ja loomesektori tagatisvahend (CC LGF)	6	(1)	— ⁽¹⁾
ELi laiaulatuslik ja põhjalik vabakaubanduspiirkond	9	0	—
Üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu	16	(2)	⁽¹⁾
Looduskapitali rahastamisvahend	11	—	—
SEMED MSME finantsalasele kaasamise programm	15	(1)	0
Lõunanaabruse riikide riskikapitali rahastu	20	—	—
Idapartnerluse naiste ettevõtluse programm	5	—	—
Energiatõhususe vahendite erasektori poolne rahastamine (PF4EE)	18	0	(3)
Mongoolia majanduse mitmekesistamise toetamine	2	—	—
	1 999	(285)	(1 389)
Omakapitaliinstrumendid:			
Programmi „Horisont 2020“ InnovFin teadusuuringute ja innovatsiooni omakapitalirahastu	229	(4)	—
COSME – kasvuetapi omakapitalirahastu	51	(3)	—
	280	(7)	—
Kokku	2 279	(292)	(1 389)
Mitmeaastane finantsraamistik enne 2014. aastat	Vara	Kohustused	Garantiid
Garantii- ja riskijagamisvahendid:			
Riskijagamisrahastu	839	(88)	(711)
Konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi alla kuuluv VKEde tagatissüsteem	100	(190)	⁽¹⁾
Ettevõtete ja ettevõtluse mitmeaastane raamprogramm	25	(34)	⁽¹⁾
Euroopa mikrokreeditirahastu „Progress“	10	(7)	⁽¹⁾
VKEde tagatissüsteem	17	(14)	⁽¹⁾
	991	(333)	(711)

Mitmeaastane finantsraamistik enne 2014. aastat	Vara	Kohustused	Garantiid
Omakapitaliinstrumentid:			
Konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi alla kuuluv suure kasvupotentsiaaliga ja uuenduslike VKEde rahastu	423	(3)	—
Ettevõtete ja ettevõtluse mitmeaastase raamprogrammi omakapitalirahastu	196	(0)	—
Euroopa Energiatõhususe Fond	100	—	—
Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi Euroopa mikrokrediidirahastu „Progress“	75	—	—
Ülemaailmne energiatõhususe ja taastuvenergia fond	74	—	—
Marguerite'i fond	54	—	—
Euroopa tehnoloogia käivitusprogramm 1998 (ETF)	11	(0)	—
Tehnosiiirde katseprojektid	1	(0)	—
	933	(3)	—
Laenu-/omakapitali-/tehnilise abi rahastamisvahendid:			
Majandus- ja rahandusosalase koostöö rahastamisvahend (MEDA)	202	2	—
Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrument (ENPI)	142	6	—
Laenud VKEde toetuseks	18	—	—
	363	(8)	—
Kokku	2 286	(344)	(711)
Kokku	4 812	(652)	(2 101)

⁽¹⁾ Eli võetud risk on täielikult kaetud tehtud eraldistega.

⁽²⁾ Arvesse on võetud TEN-T projektide laenuvahendi ja projektivõlakirjade algatuse ühinemist.

Eelarvegarantiide jaoks tagatisfondides hoitav finantsvara

Komisjon on loonud EIP grupi antud eelarvegarantiide katteks tagatisfondid (vt raamatupidamise konsolideeritud aastaaruande lisade punkt 4.1.1). Neid tagatisfonde rahastatakse maksetega Eli eelarvest, et pakkuda likviidsuspuhvit tagatud tehingutest tekkida võivate võimalike kahjude vastu. Tagatisfondi tehtud maksed investeeritakse finantsinstrumentidesse – võlaväärtpaberitesse, liht- ja tähtajalistesse hoiustesse. 31. detsembri 2016. aasta seisuga hoidis komisjon finantsvara:

— välistegevuse tagatisfondis 2,3 miljardit eurot ning

— EFSI tagatisfondis 1 miljard eurot.

EFSI tagatisfond alustas tegevust 2016. aastal.

Laenutegevus finantsabi programmide jaoks

ELile on Euroopa Liidu lepinguga antud õigus teha laenuvõtmise tehinguid, et kaasata oma spetsiifiliste volituste täitmiseks vajalikke rahalisi vahendeid. Komisjon haldab ELi nimel praegu kolme peamist programmi (Euroopa finantsstabiilsusmehhanism (EFSM), maksebilansi toetamise mehhanism ja makromajanduslik finantsabi), mille raames ta võib anda laenusid. ELi poolt antavate laenude rahastamiseks kaasatakse kapitali kapitaliturgudelt või finantsasutustelt.

Makromajandusliku finantsabi laenusid antakse partnerriikidele väljaspool ELi, 31. detsembri 2016. aasta seisuga oli laenujääk 2 947 miljonit eurot (nimiväärtuses).

Euroopa finantsstabiilsusmehhanism

Iirimaa ja Portugali finantsabi programmid EFSMi raames aegusid 2014. aastal ja seega ei saa uusi laenusid nende raames võtta. 2016. jaanuaris taotles Portugal ametlikult oma esimese EFSMi laenu (mille tähtaeg oli 3. juunil 2016) tagasimaksmise tähtaja pikendamist. 4,75 miljardi euro suurune osamakse jagati kolmeks uueks: 1,5, 2,25 ja 1 miljard eurot tagasimaksmise tähtajaga vastavalt 2023., 2031. ja 2036. aasta. See on lühiajalise laenutegevuse vähenemise ja pikaajalise laenutegevuse suurenemise peamine põhjus 2016. aasta bilansis.

Maksebilansi toetamise mehhanism

Ungari jaoks mõeldud maksebilansi toetamise abiprogramm aegus 2010. aastal ning Läti ja Rumeenia jaoks mõeldud toetamise programmid aegusid 2012. aastal. Peale selle aegus vastavalt 2013. ja 2015. aastal kaks programmi ennetava abi andmiseks Rumeeniale, ilma et neid oleks kasutatud. Ungari tagastas 2016. aasta aprillis oma viimase tasumata 1,5 miljardi euro suuruse osamakse.

Ülevaade finantsabiks antud laenudest nimiväärtuses:

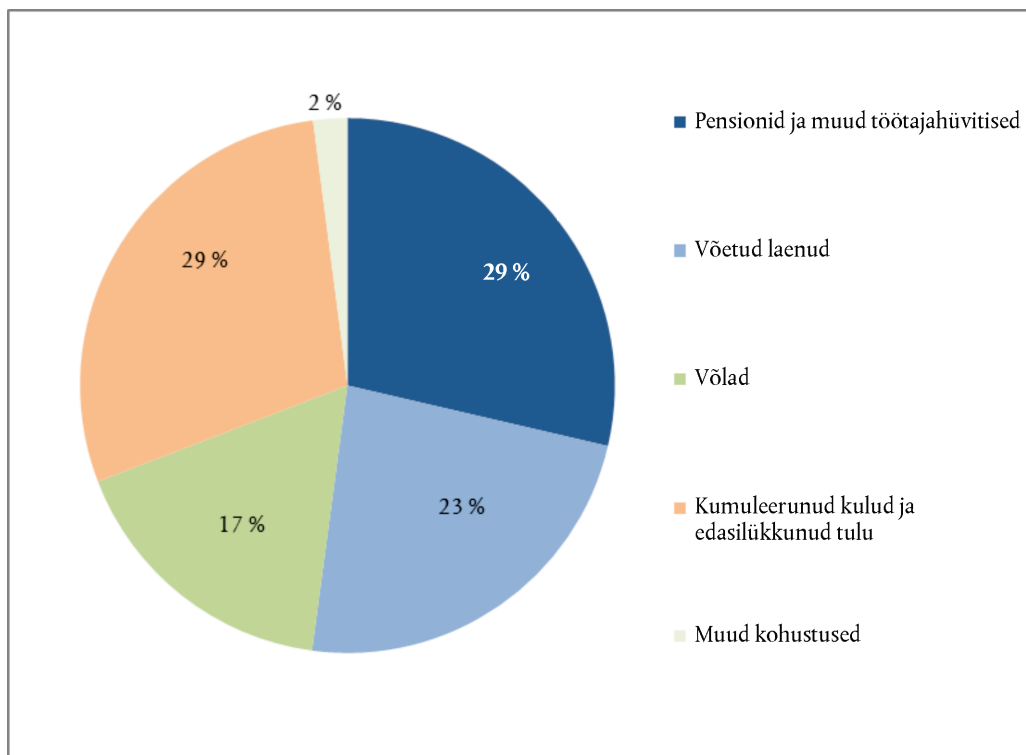
	Maksebilansi toetamise mehhanism				EFSM ⁽¹⁾			KOKKU
	Ungari	Läti	Rumeenia	Kokku	Iirimaa	Portugal	Kokku	
Kokku välja antud	6,5	3,1	5,0 ⁽²⁾	14,6	22,5	26,0	48,5	63,1
Kokku välja makstud 31.12.2016 seisuga	5,5	2,9	5,0	13,4	22,5	24,3	46,8	60,2
31.12.2016 seisuga tagasi makstud laenud	(5,5)	(2,2)	(1,5)	(9,2)	—	—	—	(9,2)
laenujääk 31.12.2015 seisuga	—	0,7	3,5	4,2	22,5	24,3	46,8	51,0

⁽¹⁾ Ilma refinantseerimistinguteta.

⁽²⁾ V.a ennetav abi.

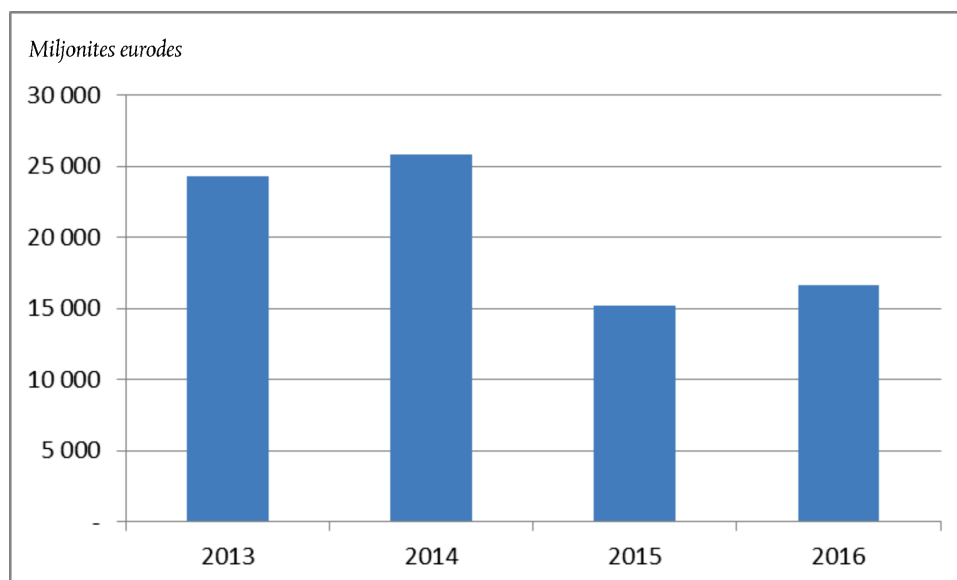
1.4. KOHUSTUSED

Eli konsolideeritud bilansis on 235 miljardi euro eest kohustusi

Passiva poole neli peamist punkti on järgmised: pensionid ja muude töötajahüvitiste kohustused, võetud laenud, kreditoorne võlgnevus ja kumuleerunud kulud. Suurim muutus 2016. aastal võrreldes 2015. aastaga on võlgade suurenemine peaaegu 8 miljardi euro võrra peamiselt tänu EAGFi paremale rakendamisele (s.o maksetele liikmesriikide tasandil) – vt raamatupidamise konsolideeritud aastaaruande punkt 2.12.

Laekunud ja bilansis võlgade rubriigis kreditoorse võlgnevusena kajastatud kulunõuded ja arved kokku

Netovara

See, et kohustused ületavad varasid, ei tähenda, et ELi institutsioonid ja asutused on rahalises raskustes. Pigem kajastab see seda, et teatavaid kohustusi rahastatakse tulevaste eelarvete kaudu. Tekkepõhise raamatupidamisarvestuse põhimõtte kohaselt kajastatakse 2016. aastal paljusid kulusid, mis tegelikult tasutakse alles 2017. aastal või hiljem, kuid neid kulusid rahastatakse tulevaste aastate eelarvest ja asjaomased tulud võetakse arvesse tulevastel perioodidel. Kõige suuremad kohustuste summad on seotud Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) meetmete (mille maksed teostatakse 2017. aastal) ja töötajate hüvitistega (maksed teostatakse järgmise rohkem kui 30 aasta jooksul).

2. ELi EELARVE KAITSMINE

2016. aasta finantskorrektsioonide ja sissenõudmiste ülevaade

ELi eelarve täitmise oluline tahk on vajadus tagada vigadeni viivate süsteemsete puuduste, eeskirjade eiramise ja pettuse ennetamine, tuvastamine ja kõrvaldamine. Euroopa Kontrollikoda esitab aastaaruandes kinnitava avalduse majandusaasta aruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta, ning maksetes esineva olulise veamäära kohta. Euroopa Liidu Teatajas avaldamisel lisatakse kinnitav avaldus ELi majandusaasta aruandele.

Komisjoni kaitsemeetmed leevendavad nende vigade mõju kahe peamise mehhanismi kaudu:

- (1) ennetusmehhanismid (nt eelkontroll, väljamaksete katkestamine ja peatamine) ning
- (2) parandusmehhanismid (eelkõige liikmesriikide suhtes või nendega kokkulepitud kohaldatavad finantskorrektsioonid ja vähemal määral sissenõudmised ELi maksete saajatelt).

Eelarve täitmisel koostöös liikmesriikidega (põllumajanduskulutused ja struktuurimeetmed) vastutavad eeskätt liikmesriigid kogu kulutsükli jooksul selle eest, et ELi eelarvest tehtud kulutused on seaduslikud ja korrektsed.

Parandusmeetmeid, st finantskorrektsioone ja sissenõudmisi, kohaldatakse pärast järelevalvet ja kontrole, mida teostavad ELi eelarvest rahastatud kulutuste rahastamiskõlblikkuse üle nii komisjon kui ka liikmesriigid (kulutuste puhul, mis tehakse eelarve täitmisel koostöös liikmesriikidega). Komisjon võtab finantskorrektsiooni ja sissenõudmise summa üle otsustades arvesse kohaldatava õiguse rikkumise olemust ja raskusastet ning rahalist mõju ELi eelarvele, sealhulgas juhtimis- ja kontrollisüsteemide puuduste korral. Enamik korrektsioone tehakse pärast makset.

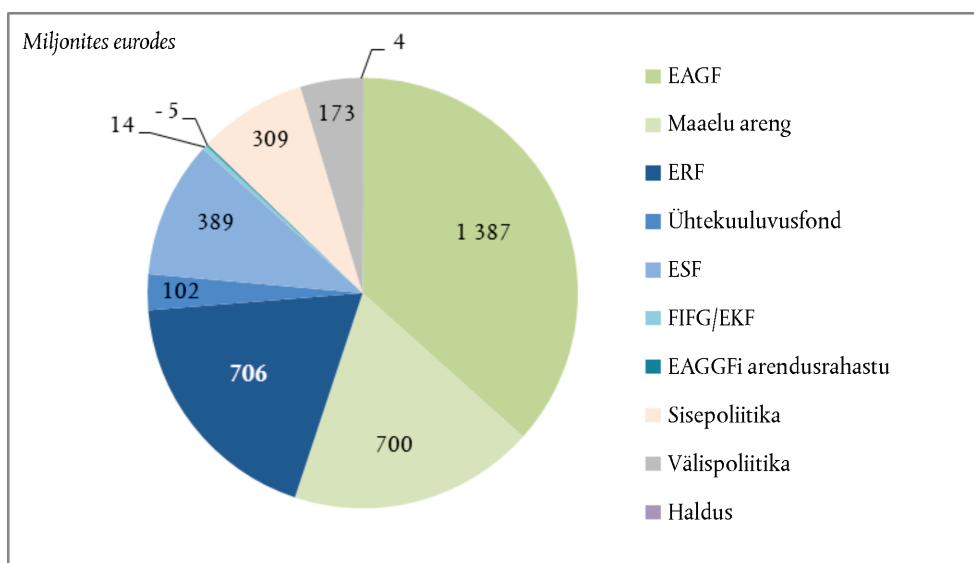
Finantskorrektsioonid ja sissenõudmisprotsess:

Finantskorrektsioonid ja sissenõudmised on esitatud protsessi kahes põhietapis. Mõlemad etapid võivad toimuda kas samal aastal või erinevatel aastatel:

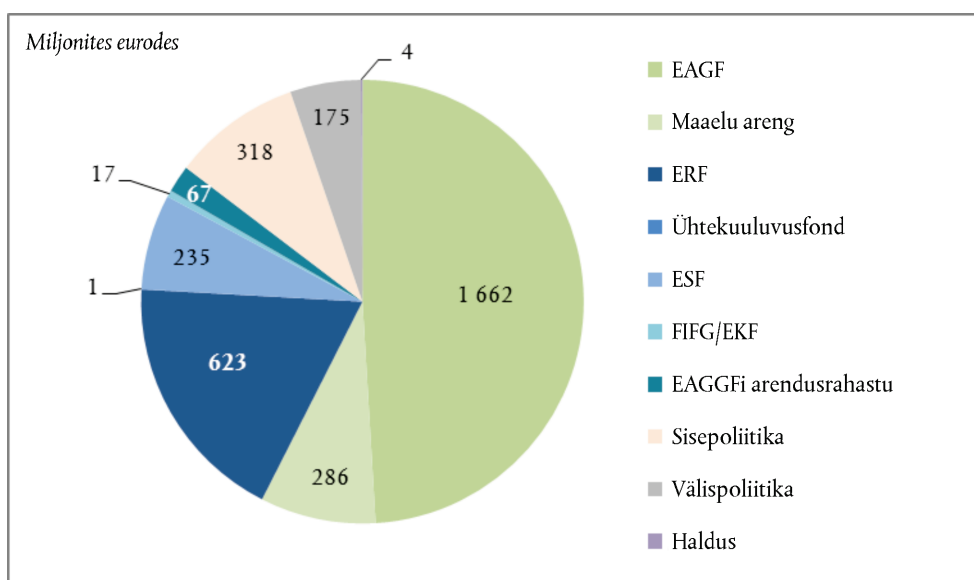
- 1) Finantskorrektsioonid ja sissenõudmised kinnitusetapil: Need summad on kas asjaomase liikmesriigiga kokku lepitud või komisjoni otsusega vastu võetud. 2016. aastal moodustasid kinnitatud finantskorrektsioonid ja sissenõudmised kokku 3 777 miljonit eurot (2015. aastal 3 499 miljonit eurot).

2016. aastal kinnitatud finantskorrektsioonid ja sissenõudmised poliitikavaldkondade kaupa

- 2) Finantskorrektsioonid ja sissenõudmised rakendamisetapil: Need summad kajastavad menetluse viimast etappi, mil väljaselgitatud alusetult makstud kulud lõplikult korrigeeritakse. Eri valdkondade regulatiivses raamistikus on ette nähtud eri rakendusmehhanismid. 2016. aastal moodustasid rakendatud finantskorrektsioonid ja sissenõudmised kokku 3 389 miljonit eurot (2015. aastal 3 853 miljonit eurot). Finantskorrektsioonide ja sissenõudmiste rakendamine võib võtta mitu aastat peamiselt liikmesriikide suhtes põllumajanduspoliitika raames tehtavate osamakseotsuste ja edasilükkamisotsuste tõttu. Ühtekuuluvuspoliitika raames näeb õigusraamistik ette rakendamist programmitöö perioodi lõpuleviimisel või pärast seda.

2016. aastal rakendatud finantskorrektsioonid ja sissenõudmised poliitikavaldkondade kaupa

3. RISKIDE JA EBAKINDLUSE HALDAMINE ELI EELARVE TÄITMISEL

3.1. MAKROMAJANDUSLIK KESKKOND

ELi makromajanduslik keskkond ⁽¹⁾ mõjutab liikmesriikide suutlikkust täita oma kohustust rahastada ELi institutsioone ja asutusi ning seega ELi suutlikkust jätkata ELi poliitika elluviimist.

⁽¹⁾ Lisateavet saate järgmiselt veebisaidilt: Euroopa Komisjon, Euroopa majanduse 2017. aasta talveprognoos.

Maaülemajanduse väljavaated on praegu äärmiselt ebaselged. Seda pärast niigi rasket 2016. aastat, mil Euroopa majandusel tuli toime tulla arvukate rahvusvaheliste ja sisemiste probleemidega, nagu aeglaseim majandus- ja kaubanduse kasvutempo pärast 2009. aastat, geopoliitilised pinged, terrorirünnakud mitmes liikmesriigis, pinged pangandussektoris, Ühendkuningriigi hääletus ELi lahkumise kohta ning laienev globaliseerumisevastane liikumine. Siiski on Euroopa majandus seni vastu pidanud, püüdes majanduskasvu ja töökohtade loomise kursil. ELi SKP kasv kiirenes 2016. aasta lõpu poole ja hoog paistab püsivad ka 2017. aastal. Majanduse vastupanuvõimet on toetanud mitu tuntud soodsat tegurit, sh suhteliselt madal nafta hind, euro odavnemine viimasel ajal, toetav rahapoliitika ja üldiselt neutraalne eelarvepoliitika. Elavnemist on toetanud ka struktuurireformide rakendamine mõnes liikmesriigis, eriti tööturul. Peamiseks majanduskasvu vedajaks jäi eratarbimine, kuid investeerimine valmistas jätkuvalt pettumust. Investeeringute püsiv vähesus tekitab väikseid kahtlusi majanduse elavnemise ja kasvupotentsiaali jätkusuutlikkuse suhtes. Ebakindlus tõuseb ebatavaliselt kõrgele Ühendkuningriigi ELi lahkumisotsuse ebakindla tulemuse najal.

Üldiselt prognoositakse pärast euroala SKP 1,7 % 2016. aastal mõnevõrra väiksemat, 1,6 % kasvu käesoleva aastal. 2018. aastaks prognoositakse mõningast kiirenemist (1,8 %). Seda pidevat, kuid mõõdukat suurenemist peaks jääma vedama sisenõudlus. Üleilmne SKP kasv jõudis 2016. aastal eelduste kohaselt madalseisu ning käesolevaks ja järgmiseks aastaks prognoositakse selle kasvu. Väljaspool ELi prognoositakse majanduskasvu kiirenemist 3,2 %-lt 2016. aastal 3,7 %-le 2017. ja 3,9 %-le 2017. aastal.

3.2. EELARVELISED TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED FINANTSABI ANDMISEKS

ELi laenuvõtmis- ja -andmistehingud finantsabi andmiseks on eelarvevälised tehingud. Kaasatud vahendid laenatakse üldiselt abi saavale riigile välja võetud laenuga samadel tingimustel, s.o sama kupongimäära ja lõpptähtajaga ning samas summas. Kui antud ja võetud laenu puhul järgitakse samade tingimuste metoodikat, on rahastamisinstrumendist tuleneva laenu teenindamine siiski ELi juriidiline kohustus, mis tagab kõigi maksete täieliku ja tähtaegse tasumise. Komisjon on kehtestanud korra, millega tagatakse laenu tagasimaksmine ka laenu tagasimaksetähtaja ületamise puhul.

ELi võetud laenu on tema otsesed ja tingimusteta kohustused, millele on andnud garantii ELi liikmesriigid (eelarvelised tingimuslikud kohustused). ELi mittekuuluvatele riikidele laenu andmiseks võetud laenu on kaetud välistegevuse tagatisfondist. Kui abi saaval liikmesriigil peaks tekkima makseviivitus, siis võetakse võla teenindamiseks vajalikud vahendid võimaluse korral komisjoni kättesaadavast sularahahalduse vahendite jäägist. Kui see ei ole võimalik, saab komisjon vajalikud vahendid liikmesriikidelt. ELi liikmesriikidel on ELi omavahendeid käsitlevate õigusaktide (nõukogu määruse nr 609/2014 artikkel 14) kohaselt juriidiline kohustus teha ELi kohustuste täitmiseks kättesaadavaks piisavad vahendid. Seega on investorid avatud üksnes ELi krediidiriskile, mitte aga rahastatud laenu saaja krediidiriskile. Antud laenu katmine samadel tingimustel võetud laenudega tagab, et ELi eelarvele ei avaldu intressi- ega valuutarisk.

Iga riigi programmi puhul otsustavad parlament, nõukogu ja komisjon laenu kogusumma, tasumisele kuuluvate osamaksete arvu ja laenupaketi maksimaalse (keskmise) lõpptähtaja. Seejärel lepivad komisjon ja abisaav riik kokku laenu/rahastamise parameetrid, eelkõige osamaksete tagasimaksetähtaja. Lisaks sellele ELi/Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) ühise finantsabi andmise puhul olenevad kõik osamaksed, v.a esimene osamakse, poliitiliste tingimuste täitmisest, mis on veel üks rahastamistehingute ajastamist mõjutav tegur. See tähendab, et emissioonide ajastamine ja lõpptähtajad olenevad sellega seonduvast ELi laenuandmise tegevusest. Rahastatavad summad on nomineeritud ainult eurodes ja lõpptähtaeg jääb vahemikku 3–30 aastat.

Järgmises tabelis on esitatud ülevaade EFSMist ja maksebilansi toetamise mehhanismist antud laenusummade (nominaalväärtuses) kavandatud tagasimaksegraafikust bilansipäeva seisuga.

Miljardites eurodes

	Maksebilansi toetamise mehhanism				EFSM			KOKKU
	Ungari	Läti	Rumeenia	Kokku	Iirimaa	Portugal	Kokku	
2017			1,15	1,15				1,15

Miljardites eurodes

	Maksebilansi toetamise mehhanism				EFSM			KOKKU
	Ungari	Läti	Rumeenia	Kokku	Iirimaa	Portugal	Kokku	
2018			1,35	1,35	3,9	0,6	4,5	5,85
2019		0,5	1,0	1,5				1,5
2021					3,0	6,75	9,75	9,75
2022						2,7	2,7	2,7
2023					2,0	1,5	3,5	3,5
2024					0,8	1,8	2,6	2,6
2025		0,2		0,2				0,2
2026					2,0	2,0	4,0	4,0
2027					1,0	2,0	3,0	3,0
2028					2,3		2,3	2,3
2029					1,0	0,4	1,4	1,4
2031						2,25	2,25	2,25
2032					3,0		3,0	3,0
2035					2,0		2,0	2,0
2036						1,0	1,0	1,0
2038						1,8	1,8	1,8
2042					1,5	1,5	3,0	3,0
Kokku	0	0,7	3,5	4,2	22,5	24,3	46,8	51,0

Valitsustevahelised finantsstabiilsusmehhanismid – Euroopa finantsstabiilsusmehhanism (EFSM) ja Euroopa stabiilsusmehhanism (ESM) – on ELi lepingu raamide välised ega kajastu seega ELi majandusaasta konsolideeritud aruandes.

3.3. EELARVEGARANTIIDEGA SEOTUD TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED

EL on andnud garantiisid EIP grupi laenudele väljapoole ELi ning EFSI garantiiga kaetud võla- ja omakapitalitehingutele. 31. detsembri 2016 seisuga peegeldavad ELi raamatupidamise konsolideeritud aastaaruannete lisad (vt lisade punkt 4.1.1) tingimuslikke kohustusi mõlemate garantiide kohta. Et leevendada EIP grupi poolt tagatise alusel nõuete esitamise ohtu ELi eelarvele, on EL loonud spetsiaalsed tagatisfondid: välistegevuse tagatisfondi ja EFSI tagatisfondi.

Välistegevuse tagatisfondile on eraldatud ELi eelarvest vahendid, et katta 9 % tagasimaksmata tagatud EIP välislaenude andmise volituse raames kolmandatele riikidele antud laenude aastalõpu jäägist. 31. detsembri 2016. aasta seisuga kattis kokku 2,3 miljardi euro eest varasid 19,8 miljardi euro suurust väljaantud laenude positsiooni, kusjuures 39,3 miljardi euro suuruse ülemmäära raames oli sõlmitud lepinguid 28,8 miljardi euro ulatuses.

EFSI tagatisfond alustas oma tegevust 2016. aastal ning kasvab 2022. aastaks järk-järgult 8 miljardi euroni, mis tagab 50 % katte maksimaalselt 16 miljardi euro suuruse ELi tagatise riskipositsioonile. 2016. aastal eraldati EFSI tagatisfondile 1 miljard eurot, välja maksti tagatud summasid 4,4 miljardi euro ulatuses ja lepingud on sõlmitud 11,2 miljardi euro ulatuses (sh väljamakstud summad).

3.4. PAGULASKRIISI HALDAMINE – TÜRGIS ASUVATE PAGULASTE JAOKS MÕELDUD RAHASTU

EL on vastamisi enneolematu kriisiga, mis nõuab solidaarsust, koosmeelt ja tõhusust. Probleemid on ühised ja nende lahendamine eeldab koordineeritud tegevust. Geograafilise asendi tõttu on Türgi paljude pagulaste ja rändajate jaoks oluline vastuvõtu- ja transiidiriik. Peamiselt Süüria konfliktist tuleneva pagulaste enneolematu sissevoolu tõttu on Türgi võtnud vastu suurima arvu pagulasi ja rändajaid maailmas.

2015. aastal otsustasid Euroopa Liit ja liikmesriigid suurendada oma poliitilist ja rahalist osalust, et toetada Türgi jõupingutusi pagulaste vastuvõtmisel. 29. novembril 2015 lepidi ELi-Türgi avaldusega kokku jagatud vastutusel, vastastikustel kohustustel ja nende täitmisel põhinevas põhjalikus koostöökavas Euroopa Liidu ja Türgi vahel. 29. novembri 2015. aasta tippkohtumisel käivitati ELi ja Türgi ühine tegevuskava, et aidata Türgil Süüria konflikti tagajärgedega toime tulla.

Kuna ELi liikmesriigid soovisid Türgisse saabunud pagulaste toetuseks mõeldud rahastamist oluliselt suurendada, võttis komisjon 24. novembril 2015 vastu otsuse, millega asutas TTürgis asuvate pagulaste jaoks mõeldud rahastu (otsust on muudetud 10. veebruaril 2016)⁽¹⁾. Rahastu on ELi eelarvest eraldatud ja liikmesriikide ELi eelarvesse sihtotstarbelise välistuluna integreeritud täiendavate sissemaksete (mis moodustavad aastatel 2016–2017 kokku 3 miljardit eurot) kasutamise kooskõlastamise mehhanism. Liikmesriigid võtsid endale poliitilise kohustuse eraldada lisatoetusi, tuginedes ELi liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni ühisseisukohale, mille liikmesriikide valitsuste esindajad võtsid vastu 3. veebruaril 2016. Ühisseisukohaga on ette nähtud ka toetuse andmise tingimused. 3 miljardit eurot eraldatakse lisaks 345 miljonile eurole, mille komisjon oli Türgile juba eraldanud Süüria pagulaskriisi haldamiseks enne rahastu käivitumist, ja sellele lisandub liikmesriikide kahepoolne abi.

Rahastu alustas tegevust 17. veebruaril 2016, kui toimus rahastu juhtkomitee esimene koosolek. Türgis asuvate pagulaste jaoks mõeldud rahastu on koordineerimismehhanism, mis võimaldab kiiresti, tõhusalt ja tulemuslikult võtta kasutusele Türgis asuvatele pagulastele mõeldud ELi abi. Rahastuga tagatakse olemasolevatest asjakohastest ELi rahastamisvahenditest vajalike vahendite optimaalne eraldamine humanitaarabi või muu abina, tagamaks, et pagulaste ja neid vastuvõtivate kogukondade vajadustele vastatakse igakülselt ja koordineeritult.

Rahastu juhtkomitee esitab strateegilised suunised – millised on üldised prioriteedid, mis liiki meetmeid toetada, millised summad eraldada ja milliseid rahastamisvahendeid kasutada, ning asjakohastel juhtudel ka tingimused, mille kohaselt peab Türgi täitma oma kohustusi ELi-Türgi ühise tegevuskava raames. Juhtkomitee eesistuja on komisjon ning sellesse kuulub kaks komisjoni esindajat ja üks esindaja igast liikmesriigist, kusuures Türgi osaleb juhtkomitees nõuandva pädevusega liikmena.

Kooskõlas rahastu asutamise otsuse artikli 3 lõikega 2 lepidi 12. mail 2016 toimunud teisel juhtkomitee koosolekul kokku, et rahastu peaks keskenduma kuuele prioriteetsele valdkonnale: 1) humanitaarabi, 2) rände haldus, 3) haridus, 4) tervishoid, 5) omavalitsuste taristud ning 6) sotsiaal-majanduslik toetus.

Rahastu kaudu koordineeritava eelarve kogumaht on 3 miljardit eurot, mille kohta tuleb lepingud sõlmida ajavahemikus 2016–2017. Sellest summast tuleb 1 miljard eurot ELi eelarvest ja 2 miljardit eurot liikmesriikide poolsest lisarahastusest. Liikmesriigid teevad oma sissemaksed vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punktile b otse ELi eelarvesse sihtotstarbelise välistuluna. Need kantakse vastavalt IPA II ja humanitaarabi eelarveridadele. ELi eelarvest tulevast 1 miljardist eurost võeti 250 miljonit eurot kasutusele 2016. aastal ja 750 miljonit eurot on rahastu jaoks ette nähtud 2017. aasta eelarves.

Rahastut rahastatakse järgmistest allikatest:

⁽¹⁾ Komisjoni 10. veebruari 2016. aasta otsus C(2016) 60/03, mis käsitleb Türgi jaoks mõeldud pagulasrahastut ja millega muudetakse komisjoni 24. novembri 2015. aasta otsust C(2015) 9500.

<i>Miljonites eurodes</i>			
	2016	2017	Kokku
ELi eelarve			
Humanitaarabi	165	145	310
Muu abi			
Ühinemiseelse abi rahastamisvahend	55	595	650
Arengukoostöö rahastamisvahend	10	10	20
Stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend	20	0	20
Muu abi kokku	85	605	690
Kokku	250	750	1 000
Liikmesriikide osamaksud			2 000

Komisjoni sõlmis vastavalt finantsmääruse rakenduseeskirjade artikli 7 lõikele 2 kõigi liikmesriikidega eraldi lepingud, mis käsitlevad nende rahalist osalust, mis kokku moodustab 2 miljardit eurot.

Rahastut rakendatakse humanitaar- ja muu abina, milleks on soovituslikult eraldatud vastavalt 1,4 miljardit ja 1,6 miljardit eurot. Humanitaarabiga toetatakse kõige haavatavamaid pagulasi (ja muid isikuid, kes võivad abi vajada), pakkudes neile prognoositaval ja inimväärikal viisil tuge põhivajaduste rahuldamisel ja kaitse saamisel. Muu abiga aidatakse pagulastel leida elatusvahendeid pikemas perspektiivis ning parandada nende sotsiaal-majanduslikke ja hariduslikke väljavaateid. Selle eesmärk on tagada lastele juurdepääs põhi- ja keskharidusele ning parendada haridustaristut, sealhulgas koolimaju ja õppematerjale. Muu abi on suunatud ka kaitsetutele ühiskonnariühmadele, nt kaitstakse naisi seksuaalse ja soolise vägivald eest ning parandatakse juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule.

Komisjon kavatab hoida Euroopa Parlamenti ja nõukogu pidevalt kursis Türgis asuvate pagulaste jaoks mõeldud rahastu rakendamise kohta. Ta avaldas rahastu esimese aastaaruande 2. märtsil 2017 ⁽¹⁾.

3.5. NOORTE TÖÖHÕIVE

ELis oli 2016. aasta augustis alla 25aastaste seas peaaegu 4,2 miljonit töötut, s.o töötuse määr nende hulgas oli 18,6 %. Ehkki see oli paranemine võrreldes 2013. aasta 23,7 % tipptasemega, tähendab see siiski, et peaaegu iga viies noor on tööta. Mõnes liikmesriigis, eriti Kreekas (42,7 %), Hispaanias (43,2 %) ja Itaalias (38,8 %) on see näitaja veelgi kõrgem.

Võitluseks noorte töötuse vastu jätkas EL 2016. aastal liikmesriikides noortegarantii rakendamise toetamist noorte tööhõive algatuse raames. Noorte tööhõive algatuse eesmärk on vähendada noorte töötuse taset neis ELi piirkondades, kus see on suurim. 2013. aastal käivitatud noorte tööhõive algatus pakub 2014.–2020. aastal 6,4 miljardi euro suurust sihtotstarbelist rahastamispaketti, et toetada meetmeid, mis aitavad kõnealuste piirkondade noortel tööturule pääseda. Noorte tööhõive algatuse 6,4 miljardi euro suurusest eelarvest tuleb pool spetsiaalselt ELi eelarve realt ja teine pool Euroopa Sotsiaalfondilt.

Noorte tööhõive algatus toetab 15–24 aastaseid (või mõnes liikmesriigis 15–29 aastaseid) noori, kes ei õpi ega tööta. See hõlmab pikaajaliselt töötuid noori ja ka neid, kes ei ole end tööotsijana registreerinud. Selleks et saada õigust noorte tööhõive algatuse toetusele, peavad asjaomased noored elama piirkondades, kus noorte töötus oli 2012. aastal suurem kui 12 %. Praegu on noorte tööhõive algatuselt toetust saavaid piirkondi 20 liikmesriigis.

⁽¹⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule – Esimene aastaaruanne Türgi pagulasrahastu kohta (COM(2017) 130 final, 2.3.2017).

Noorte tööhõive algatuse kaudu pakutavat rahastust kasutatakse noorte tööhõivepaketi ja eriti riiklike noortegarantii kavade rakendamiseks liikmesriikides, kes saavad toetust noorte tööhõive algatuselt. Noorte tööhõive algatus saab aidata otse neid noori, kes ei õpi ega tööta, ja toetada neid isiklikul tasandil. Noorte tööhõive algatuse rahastatavad ja noortegarantii kaudu noortele tehtavad „pakkumised“ ulatuvad, sõltuvalt iga noore konkreetsetest vajadustest, õpipoisiõppest ja kutseõppest tööandjatele antavate toetuste ja idufirmatoetusteni. Nii täiendab noorte tööhõive algatus ELi muude finantsressursside, näiteks Euroopa Sotsiaalfondi toetust, mis ulatub üksikabist kaugemale, aidates teostada haridus- ja tööhõive reforme.

Noortegarantii kavad on kohandatud riiklikud programmid, mille eesmärk on tagada, et kõik alla 25 aastased (või mõnes liikmesriigis alla 29 aastased) noored saaksid nelja kuu jooksul pärast õppesüsteemist lahkumist või töötuks jäämist kvaliteetse ja konkreetse abipakkumise. Selle saavutamiseks hõlmab noortegarantii otseseid noortele suunatud meetmeid, samuti igakülgsed pikemaajalisi tööhõive reforme, mis põhinevad asjaomaste sidusrühmade ulatuslikel partnerlustel.

2016. aasta oktoobri eduaruanne näitas, kuidas 2013. aasta noortegarantii saavutas noorte tööhõive algatuse, Euroopa Sotsiaalfondi ja riigi rahastuse toel tulemusi kohapeal. Kolm aastat pärast noorte tööhõive algatuse käivitamist 2013. aastal on ELis 1,4 miljonit töötut noort vähem. Umbes 9 miljonit noort on saanud töö-, õppepraktika- või õpipoisiõppe pakkumise. See on viinud paljudes liikmesriikides julgete struktuurireformideni ja aidanud ehitada üles äri- ja haridussektori partnerlusi. Et tagada noortegarantii täielik ja jätkusuutlik rakendamine, tegi komisjon ettepaneku jätkata noorte tööhõive algatust 2020. aastani ja suurendada selle ressursse. Peale selle on komisjon kuulutanud programmi „Erasmus+“ raames välja uue sihtotstarbelise pikaajase (6–12 kuud) praktikantide liikuvuskava Erasmus Pro, et toetada tööloppimist välismaal.

2016. aasta juunis käivitas komisjon Euroopa uue oskuste tegevuskava, kus on 10 meetet, millega parandada oskuste kvaliteeti ja suurendada nende asjakohasust tööturul. Nende hulka kuulub algatus, millega aidatakse parandada väheste oskustega täiskasvanute kirjaoskust, arvutusoskust ja digitaaloskusi ja/või aidatakse neil saavutada keskharidust või samaväärset haridustaset.

Programmitöö perioodi 2014–2020 kolme esimese aasta jooksul juhtus noorte tööhõive algatusel samalaadseid viivitusi, nagu täheldati muude Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide puhul, mis kuuluvad mitmeaastase finantsraamistiku alamrubriiki 1b. Makseid tehti algselt kavandatud aeglasemalt mitmel põhjusel, näiteks asjaomaste Euroopa Sotsiaalfondi rakenduskavade hilinenud vastuvõtmine ja pikaldane valmistumine nende rakendamiseks. Muu hulgas võttis aega Euroopa Sotsiaalfondi asjaomase reguleerivas raamistikus nõutavate struktuuride ja menetluste sisseseadmine. Noorte tööhõive algatuse rakendamise algetappidel esinenud viivitused võib panna teataval määral ka erinevate vastutavate asutuste piiratud haldussuutlikkuse süüks, eriti arvestades kahe programmitöö perioodi kattumisi. Hoolimata viivitustest on noorte tööhõive algatuse rakendamine nii kohapeal kui ka komisjoni tehtud maksete mõttes olnud kiirem kui Euroopa Sotsiaalfondi, Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi puhul.

EELARVE TÄITMISE ARUANDED JA NENDE LISAD ⁽¹⁾

SISUKORD

ELI EELARVE TÄITMISE TULEMUS	109
EELARVE- JA TEGELIKE SUMMADE VÕRDLUSE ARUANNE	110
EELARVE TÄITMISE ARUANNETE LISAD	113
1. ELI EELARVERAAMISTIK	113
1.1. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK 2014–2020	113
1.2. AASTAEELARVE	115
1.3. POLIITIKAVALDKONNAD	116
1.4. TULUD	116
1.5. EELARVE TÄITMISE TULEMUSE ARVUTAMINE	117
1.6. EELARVEAASTA TULEMI JA EELARVE TÄITMISE TULEMUSE VÕRDLUS	118
2. ELI 2016. AASTA EELARVE TÄITMINE – KOMMENTAAR	120
2.1. TULUD	120
2.2. KULUD	120
3. ELI EELARVE TULUDE LAEKUMINE	122
3.1. KOONDARUANNE ELI EELARVE TULUDE LAEKUMISE KOHTA	122
4. ELI EELARVEST KANTUD KULUD	123
4.1. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK: KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE JA MAKSETE ASSIGNEERINGUTE JAOTUMINE JA MUUTUSED	123
4.2. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK: KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE	124
4.3. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK: MAKSETE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE	126
4.4. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK: TÄITMATA KULUKOHUSTUSTE MUUTUSED	127
4.5. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK: TÄITMATA KULUKOHUSTUSED NENDE TEKKIMISE AASTATE LÕIKES	128
4.6. POLIITIKAVALDKOND: KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE JA MAKSETE ASSIGNEERINGUTE JAOTUMINE JA MUUTUSED	129
4.7. POLIITIKAVALDKOND: KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE	131
4.8. POLIITIKAVALDKOND: MAKSETE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE	134
4.9. POLIITIKAVALDKOND: TÄITMATA KULUKOHUSTUSTE MUUTUSED	136
4.10. POLIITIKAVALDKOND: TÄITMATA KULUKOHUSTUSED NENDE TEKKIMISE AASTATE LÕIKES	138
5. EELARVE TÄITMINE INSTITUTSIOONIDE LÕIKES	140
5.1. EELARVE TULUDE LAEKUMINE	140
5.2. KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE	141
5.3. MAKSETE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE	142

⁽¹⁾ Tuleks märkida, et arvude miljonitesse eurodesse ümardamise tõttu võib mõnedes järgnevatel tabelites esitatud finantsandmete liitmisel saadav summa tabelis esitatud kogusummast erineda.

6.	AMETITE EELARVETE TÄITMINE	143
6.1.	EELARVE TULUD	143
6.2.	KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE JA MAKSETE ASSIGNEERINGUTE JAOTUMINE AMETITE LÕIKES	145

ELi EELARVE TÄITMISE TULEMUS

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
Eelarveaasta tulud	144 717	146 624
Aruandeaasta assigneeringute alusel tehtud maksed	(135 180)	(143 485)
Eelarveaastasse N+1 üle kantud maksete assigneeringud	(1 655)	(1 299)
Eelarveaastast N-1 ülekantud kasutamata assigneeringute tühistamine	63	29
Sihtotstarbelise tulu muutused	(1 367)	(704)
Aasta vahetuskursi erinevused	(173)	182
Eelarve täitmise tulemus ⁽¹⁾	6 405	1 347

⁽¹⁾ EFTA tulemus moodustas sellest 2016. aastal 0 miljonit eurot ja 2015. aastal (2) miljonit eurot.

EELARVE- JA TEGELIKE SUMMADE VÕRDLUSE ARUANNE

EELARVE TULUD

Miljonites eurodes

	Esialgne vastuvõetud eelarve	Lõplik vastuvõetud eelarve	Kindlaksmääratud nõuded	Tulud
1 Omavahendid	142 269	133 677	132 192	132 166
11-Suhkrumaksupõhised	125	133	133	133
12-Tollimaksupõhised	18 465	20 115	19 987	19 961
13-Käibemaksupõhised	18 813	16 279	15 935	15 935
14-Kogurahvatulu põhised	104 866	97 149	95 578	95 578
15-Eelarvetasakaalu hälvete korrigeerimine	—	—	580	580
16-Madalmaade ja Rootsi rahvamajanduse kogutulul põhinevate osamaksude vähendamine	—	—	(22)	(22)
3 Ülejäägid, saldod ja korrigeerimine	—	1 349	1 358	1 358
4 Tulud, mis pärinevad institutsioonide ja muude Euroopa Liidu asutuste heaks töötavatelt isikutelt	1 348	1 348	1 459	1 452
5 Institutsioonide haldustegevusest saadav tulu	55	55	600	579
6 Liidu kokkulepete ja programmidega seotud osa- ja tagasimaksed	60	60	6 204	5 928
7 Viivised ja trahvid	123	123	9 739	3 175
8 Laenutehingud	5	5	46	41
9 Mitmesugused tulud	25	25	27	17
Kokku	143 885	136 642	151 624	144 717

Üksikasju 2016. aasta tulude kohta vt lisade punkt 3 ja selgitusi vt lisade punkt 2.1.

EELARVEKULUD: KULUKOHUSTUSED MITMEAASTASE FINANTSRAAMISTIKU RUBRIIKIDE LÕIKES

Miljonites eurodes

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Esialgne vastuvõetud eelarve	Lõplik vastuvõetud eelarve	Olemasolevad assigneeringud kokku	Võetud kulukohustused
1. Arukas ja kaasav majanduskasv	69 841	69 841	73 039	71 731
1a: Konkurentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks	19 010	19 010	21 569	20 332
1b: Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	50 831	50 831	51 471	51 400
2. Jätkusuutlik majanduskasv: loodusvarad	62 484	62 470	66 952	64 547
millest: turuga seotud kulud ja otsetoetused	42 220	42 218	46 051	44 285
3. Julgeolek ja kodakondsus	4 052	4 292	4 423	4 336
4. Globaalne Euroopa	9 167	9 377	12 240	11 278
5. Haldus	8 935	8 951	9 642	9 358
millest: institutsioonide halduskulud	3 771	3 778	4 121	3 979
6. Kompensatsioonid	—	—	—	—
8. Eelmisest eelarveaastast üle kantud negatiivreserv ja puudujääk	—	—	—	—
9. Erivahendid	525	346	395	61
Kokku	155 004	155 277	166 690	161 310

EELARVEKULUD: MAKSED MITMEAASTASE FINANTSRAAMISTIKU RUBRIIKIDE LÕIKES

Miljonites eurodes

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Esialgne vastuvõetud eelarve	Lõplik vastuvõetud eelarve	Olemasolevad assigneeringud kokku	Tehtud maksed
1. Arukas ja kaasav majanduskasv	66 263	59 459	63 618	56 265
1a: Konkurentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks	17 418	17 406	20 976	18 461
1b: Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	48 844	42 053	42 642	37 804
2. Jätkusuutlik majanduskasv: loodusvarad	55 121	55 214	59 464	57 412
millest: turuga seotud kulud ja otsetoetused	42 212	42 210	46 057	44 084
3. Julgeolek ja kodakondsus	3 022	3 069	3 195	3 077
4. Globaalne Euroopa	10 156	9 860	11 163	10 277
5. Haldus	8 935	8 951	10 490	9 324
millest: institutsioonide halduskulud	3 771	3 778	4 683	3 975
6. Kompensatsioonid	—	—	—	—
8. Eelmisest eelarveaastast üle kantud negatiivreserv ja puudujääk	—	—	—	—
9. Erivahendid	389	90	140	61
Kokku	143 885	136 642	148 069	136 416

Üksikasju 2016. aasta kulude kohta vt lisade punkt 4 ja selgitusi vt lisade punkt 2.2.

EELARVE TÄITMISE ARUANNETE LISAD

1. ELI EELARVERAAMISTIK

Eelarve raamatupidamisarvestust peetakse vastavalt finantsmäärusele ja selle kohaldamiseeskirjadele. Üldeelarve on vahend, millega igal aastal tagatakse ja kinnitatakse liidu tulud ja kulud ülemäärade piires ja muude sätete kohaselt, mis on ette nähtud mitmeaastase finantsraamistikuga ja kooskõlas seadusandlike aktidega, mis reguleerivad selle raamistiku mitmeaastaseid programme.

1.1. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK 2014–2020

	Miljonites eurodes							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Kokku
1. Arukas ja kaasav majanduskasv	52 756	77 986	69 304	73 512	76 420	79 924	83 661	513 563
1.a Konkurentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks	16 560	17 666	18 467	19 925	21 239	23 082	25 191	142 130
1.b Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	36 196	60 320	50 837	53 587	55 181	56 842	58 470	371 433
2. Jätakuuutlik majanduskasv: loodusvarad	49 857	64 692	64 262	60 191	60 267	60 344	60 421	420 034
millest: turuga seotud kulud ja otsesed maksed	43 779	44 190	43 951	44 146	44 163	44 241	44 264	308 734
3. Julgeolek ja kodakondsus	1 737	2 456	2 546	2 578	2 656	2 801	2 951	17 725
4. Globaalne Euroopa	8 335	8 749	9 143	9 432	9 825	10 268	10 510	66 262
5. Haldus	8 721	9 076	9 483	9 918	10 346	10 786	11 254	69 584
millest: institutsioonide halduskulud	7 056	7 351	7 679	8 007	8 360	8 700	9 071	56 224
6. Kompensatsioonid	29	—	—	—	—	—	—	29
8. Negatiivreserv	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Erivahendid	—	—	—	—	—	—	—	—
Kulukohustuste assigneeringud	121 435	162 959	154 738	155 631	159 514	164 123	168 797	1 087 197
Maksete assigneeringud kokku	135 762	140 719	144 685	142 906	149 713	154 286	157 358	1 025 429

Eespool esitatud tabelis on mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärad kajastatud jooksevhindades. 2016 oli kolmas mitmeaastase finantsraamistikuga 2014–2020 hõlmatud eelarveaasta. 2016. aasta kulukohustuste assigneeringute üldine ülemäär on 154 738 miljonit eurot, mis moodustab 1,05 % ELi kogurahvatulust. Vastav maksekohustuste assigneeringute ülemäär on 144 685 miljonit eurot, st 0,98 % ELi kogurahvatulust, mis kehtib 2016. eelarveaasta jooksul.

Komisjon viis mitmeaastane finantsraamistiku tehnilise kohandamisega 2017. aastaks (COM(2016) 311, 30.6.2016) läbi ühtekuuluvuspoliitika rahastamispakettide kohandamise vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artiklile 7. See seisnes mitmeaastase finantsraamistiku (2017–2020) alamrubriigi 1b kulukohustuste assigneeringute ülemäärade ülespoole korrigeerimises kokku 4 642 miljoni euro võrra ja maksete assigneeringute ülemäärade ülespoole korrigeerimises kokku 1 367 miljoni euro võrra (jooksevhindades).

Mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 jaoks on kokku lepitud uued paindlikkussätted. Üks uutest sätetest on võimalus kanda maksete ülemmääradeni jääv kasutamata varu üle järgmistesse aastatesse – üldise ülemmäära kaudu mitmeaastase finantsraamistiku järgmiseks aastaks tehnilise kohandamise raames. Seepärast kanti 2015. aasta (1 288 miljonit eurot jooksevhindades) ja 2016. aasta (13 991 miljonit eurot jooksevhindades) kasutamata summa üle aastatesse 2018–2020 ning vastavalt kohandati 2015., 2016. ja 2018.–2020. aasta ülemmäärasid – vt ülalnimetatud mitmeaastane finantsraamistiku tehniline kohandamine 2017. aastaks ja tehniline kohandamine 2018. aastaks (COM(2017) 220, 24. mai 2017).

Komisjon esitas 14. septembril 2016 teatise mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) läbivaatamise/muutmise kohta (COM(2016) 603). Koos sellega esitati rida seadusandlikke ettepanekuid, sh ettepanek muuta mitmeaastase finantsraamistiku määrust (COM(2016) 604) ning ettepanek lihtsustada finantseeskirju ja asjaomaseid alusakte (COM(2016) 605). Eelarvese puutuvalt on nende ettepanekute eesmärk suurendada mitmeaastane finantsraamistiku paindlikkust, tehes mitmeaastase finantsraamistiku määruks rea muudatusi, ja lisades vahendeid prioriteetseteks kulutusteks (töökohtade loomine, majanduskasv ning ränne ja julgeolek), kasutades selleks olemasolevaid varusid ja pandlikkusi. Oodatakse, et kokkulepe nimetatud ettepanekute saavutatakse 2017. aasta suvel.

Pärast nõukogu otsuse 2014/335 (Euroopa Liidu omavahendite süsteemi kohta; ELT L 168, 7.6.2014) jõustumist ja kooskõlas selle artikli 3 lõikega 3 arvatati selles otsuses sätestatud ülemmäärad ümber ESA 2010 kohaste andmete alusel, mis üldjuhul olid suuremad võrreldes ESA 95 põhise kogurahvatuluga. Seetõttu langetati omavahendite ülemmäära 1,23 %-lt 1,20 %-le ELi kogurahvatulust ning kulukohustuste assigneeringute ülemmäära langetati 1,29 %-lt 1,26 %-le ELi kogurahvatulust (COM(2016) 829, 21.12.2016).

Selgitused mitmeaastase finantsraamistiku erinevate rubriikide kohta on esitatud allpool:

Rubriik 1 – Arukas ja kaasav majanduskasv

See rubriik on jaotatud kaheks eraldiseisvaks, kuid omavahel seotud osaks.

- 1a Konkurentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks, mis hõlmab teadusuuringute ja innovatsiooni, hariduse ja koolituse, Euroopa ühendamise rahastu, sotsiaalpoliitika, siseturu ja eelnimetatutega seonduvate poliitikavaldkondade kulusid.
- 1b Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, mille eesmärk on edendada vähim arenenud liikmesriikide ja piirkondade järelejõudmist, täiendada ELi säästva arengu strateegiat väljaspool vaesemaid piirkondi ja toetada piirkondadevahelist koostööd.

Rubriik 2 – Jätksuutlik kasv: loodusvarad

Rubriik 2 hõlmab ühise põllumajanduspoliitika ja ühise kalanduspoliitika ning keskkonnameetmeid, eeskätt programmi LIFE+.

Rubriik 3 – Turvalisus ja kodakondsus

Rubriik 3 (turvalisus ja kodakondsus) peegeldab teatavate uute valdkondade kasvavat tähtsust, kus ELile on antud konkreetseid ülesandeid, nagu õigusküsimused ja siseasjad, piirikaitse, sisserände- ja varjupaigapoliitika, tervise- ja tarbijakaitse, kultuur, noored, teave ja dialoog kodanikega.

Rubriik 4 — Globaalne Euroopa

Rubriik 4 hõlmab kogu välistegevust, sealhulgas arengukoostööd, humanitaarabi, ühinemiseelseid rahastamisvahendeid ja naabruspoliitika rahastamisvahendid. EDF jääb jätkuvalt väljapoole ELi eelarvet ning ei ole mitmeaastase finantsraamistiku osa.

Rubriik 5 – Haldus

See rubriik hõlmab kõigi institutsioonide halduskulusid, pensione ja Euroopa koole. Kõigi institutsioonide puhul, välja arvatud komisjon, moodustuvad need kulud kogukuludest.

Rubriik 6 – Kompensatsioonid

Vastavalt poliitilisele kokkuleppele, mille kohaselt uued liikmesriigid ei peaks kohe liikmesuse algul kuuluma eelarve netorahastajate hulka, nähti selle rubriigi raames ette kompensatsioonid. Kõnealune summa tehti uutele liikmesriikidele ülekannetena kättesaadavaks, et tasakaalustada nende eelarve laekumisi ja osamaksusid.

Rubriik 9 – Erivahendid

Paindlikkuse mehhanismid võimaldavad ELil võtta kasutusele vajalikud vahendid reageerimiseks ettenägematutele sündmustele, nagu kriisid ja hädaolukorrad. Nende mehhanismide kohaldamisala, rahaeraldised ja tegevuse üksikasjad on sätestatud mitmeaastase finantsraamistiku määruises ja institutsioonidevahelises kokkuleppes. Praeguses vähendatud kulude kontekstis tagavad need ka eelarvevahendite vastavuse prioriteetidele ka viimaste muutumise korral, nii et iga euro kulutatakse seal, kus seda enim vaja on. Enamik paindlikkuse mehhanisme on seepärast väljaspool mitmeaastast finantsraamistikku ning rahalisi vahendeid saab võtta kasutusele üle kulude ülemmäära.

1.2. AASTAEELARVE

Igal aastal hindab komisjon kõigi institutsioonide eelarveaasta tulusid ja kulusid, koostab eelarveprojekti ning saadab selle eelarvepädevatele institutsioonidele. Kõnealuse eelarveprojekti alusel koostab nõukogu oma seisukoha, mille üle mõlemad eelarvepädevad institutsioonid seejärel läbirääkimisi peavad. Euroopa Parlamendi president kuulutab ühise eelarveprojekti lõplikult vastuvõetuks, mis annab eelarvele õigusliku jõu. Kõnealusel aastal võetakse vastu paranduseelarved. Eelarve täitmine on peamiselt komisjoni ülesanne.

Komisjoni eelarve jaguneb haldusassigneeringuteks ja tegevusassigneeringuteks. Muudel institutsioonidel on üksnes haldusassigneeringud. Lisaks eristatakse eelarves kahte liiki assigneeringuid: liigendamata ja liigendatud. Liigendamata assigneeringuid kasutatakse aastasuse põhimõttele vastava aastast laadi tegevuse rahastamiseks. Liigendatud assigneeringuid kasutatakse selleks, et viia aastasuse põhimõtte vastavusse vajadusega hallata mitmeaastast tegevust. Liigendatud assigneeringud jagunevad kulukohustuste assigneeringuteks ja maksete assigneeringuteks.

- Kulukohustuste assigneeringud hõlmavad aruandeaastasse kirjendatud juriidiliste kohustuste kogukulu mitme eelarveaasta vahel jagunevate meetmete puhul. Samas võib üle ühe eelarveaasta pikkuste meetmete eelarvelised kulukohustused jaotada mitme eelarveaasta vahel aastasteks osamakseteks, kui see on alusaktiga lubatud.
- Maksete assigneeringud hõlmavad kulusid, mis tulenevad aruandeaastal ja/või eelnevatel eelarveaastatel võetud kulukohustustest.

Aruandes on rahastamistüübid jagatud kahte peamisesse liiki:

- Lõplikud vastuvõetud eelarveassigneeringud
- Lisaassigneeringud sisaldavad
 - ülekandmisi eelmisest aastast (finantsmäärus lubab kanda piiratud arvul juhtudel kasutamata summad üle jooksvasse aastasse) ning
 - sihtotstarbelist tulu hüvitamistest, kolmandate isikute/riikide panuseid ELi programmidesse ja kolmandate isikute heaks tehtud tööd, mis kantakse otse vastavatele eelarveridadele, moodustades rahastamise kolmanda samba.

Kõik rahastamistüübid kokku moodustavad kasutatavad assigneeringud.

1.3. POLIITIKAVALDKONNAD

Tegevuspõhise juhtimise raames rakendab komisjon oma planeerimis- ja haldusmenetlustes tegevuspõhist eelarvestamist. Tegevuspõhise eelarvestamise puhul on eelarve ehitatud üles selliselt, et poliitikavaldkondadele vastavad eelarve jaotised ja tegevusaladele eelarve peatükid. Tegevuspõhise eelarvestamise eesmärk on pakkuda selget raamistikku komisjoni poliitika eesmärkide teostamiseks kas seadusandlike, finants- või mis tahes muude avaliku poliitika vahendite abil. Komisjoni töö liigendamine tegevusalade kaupa annab selge pildi sellest, mida komisjon teeb, ja loob samas ühise raamistiku prioriteetide seadmiseks. Vahendite eraldamisel eelarvemenetluse käigus kasutatakse eri tegevusalasid „plokkidena“, millest eelarve üles ehitatakse. Tegevuspõhise eelarvestamise eesmärk on tagada iga tegevusala ja selleks eraldatud vahendite vahel sellise seose loomise kaudu komisjoni vahendite kasutamise tõhusus ja tulemuslikkus.

Poliitikavaldkonna võib määratleda komisjoni töö osaks olevate, otsuste tegemise protsessi puhul asjakohaste tegevusalade homogeense rühmana. Iga poliitikavaldkond vastab üldiselt ühele peadirektoraadile ja hõlmab keskmiselt 6 või 7 eri tegevusala. Poliitikavaldkonnad on peamiselt tegevuspõhised, sest nende raamesse kuuluvate peamiste tegevusalade eesmärk on tuua asjaomasel valdkonnas kasu kolmandatest isikutest abisaajatele. Tegevuseelarvet täiendavad iga poliitikavaldkonna jaoks vajalikud halduskulud.

1.4. TULUD

1.4.1. *Tulu omavahenditest*

Suur enamik tulust tuleb omavahenditest, mis koosneb järgmistest kategooriatest:

- 1) Traditsioonilised omavahendid moodustavad tavaliselt umbes 14 % omavahenditest saadavast tulust.
- 2) Käibemaksu põhised omavahendid moodustavad tavaliselt umbes 12 % omavahenditest saadavast tulust.
- 3) Kogurahvatulu põhised omavahendid moodustavad tavaliselt umbes 74 % omavahenditest saadavast tulust.

Omavahendeid eraldatakse kooskõlas eeskirjadega, mis on sätestatud nõukogu 26. mai 2014. aasta otsuses nr 2014/335/EL, Euratom, Euroopa Liidu omavahendite süsteemi kohta (edaspidi „2014. aasta otsus“). See otsus jõustus 1. oktoobril 2016 ja seda kohaldatakse tagasiulatuvalt 1. jaanuarist 2014. 2016. eelarveaastal võeti arvesse 2014. ja 2015. aasta mõju.

Omavahendite kogusumma, mis eraldatakse liidule selleks, et katta iga-aastased maksete assigneeringud, ei või ületada 1,20 % kõikide liikmesriikide summaarsest kogurahvatulust.

1.4.2. *Traditsioonilised omavahendid*

Traditsioonilised omavahendid koosnevad (kolmandatest riikidest pärinevalt impordilt võetavatest) tollimaksudest ja suhkrumaksudest (mida maksavad suhkrutootjad, et rahastada ühise suhkruturu korralduskulusid), mida liikmesriigid koguvad ettevõtjatel ELi nimel. Neist 20 % jätavad liikmesriigid endale sissenõudmiskulude katteks. Kõik traditsiooniliste omavahendite kindlaksmääratud summad peab kandma ühele kahest pädevate ametiasutuste raamatupidamisarvestusest:

- Määruse nr 609/2014 artikli 6 lõikes 3 sätestatud tavapärase raamatupidamisarvestusse kantakse kõik summad, mis on sisse nõutud või mille kohta on antud tagatis.
- Samuti eelnimetatud artiklis sätestatud eraldi raamatupidamisarvestusse kantakse kõik summad, mida ei ole veel sisse nõutud ja/või mille kohta ei ole antud tagatist; summad, mille kohta on antud tagatis, kuid mis vaidlustatakse, võib samuti kanda sellesse raamatupidamisarvestusse.

Liikmesriik peab kandma traditsioonilised omavahendid kas riigikassas või liikmesriigi keskpangas selleks määratud asutuses avatud komisjoni kontole hiljemalt esimesel tööpäeval pärast nõude kindlaksmääramise (või kui tegemist on eraldi raamatupidamisarvestusega, siis sissenõudmise) kuule järgneva teise kuu 19. kuupäeva.

1.4.3. *Käibemaks*

Käibemaksupõhiseid omavahendeid kogutakse liikmesriikide käibemaksu arvestusbaaside alusel, mis on selleks otstarbeks vastavalt ELi eeskirjadele ühtlustatud. Siiski on käibemaksu arvestusbaas piiratud 50 %-ga liikmesriigi rahvamajanduse kogutulust. Ühtseks kohaldatavaks käibemaksu sissenõudmise määraks on kinnitatud 0,30 %, välja arvatud ajavahemik 2014–2020, mil Saksamaa, Madalmaade ja Rootsi sissenõudmise määraks määrati 0,15 %.

1.4.4. Kogurahvatulu

Kogurahvatulul põhinevaid omavahendeid kasutatakse eelarve selle osa rahastamiseks, mis ei ole kaetud muude tulukaikatega. Igalt liikmesriigilt nõutakse sisse sama, ELi eeskirjadega kehtestatud protsendimäär kogurahvatulust.

Käibemaksupõhised ja kogurahvatulul põhinevad omavahendid määratakse kindlaks asjaomaste arvestusbaaside prognooside alusel, mis tehakse eelarveprojekti koostamise ajal. Neid prognoose vaadatakse seejärel läbi ja ajakohastatakse kõnealuse aasta jooksul paranduseelarve abil. Summade, mida liikmesriigid võlgnevad tegelike arvestusbaaside alusel, ja (läbivaadatud) prognooside alusel tegelikult makstavate summade vahe, mis võib olla kas positiivne või negatiivne, nõuab komisjon liikmesriikidelt sisse teise asjaomasele eelarveaastale järgneva aasta juuni esimeseks tööpäevaks. Käibemaksupõhiste ja kogurahvatulul põhinevate omavahendite tegelikke arvestusbaase võib korrigeerida veel nelja järgneva aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui teatatakse reservatsioonidest. Kõnealuseid reservatsioone tuleb vaadelda liikmesriikidele esitatavate potentsiaalsete nõuetena, mille summa on kindlaks määrata, nõutakse asjaomased käibemaksupõhised ja kogurahvatulul põhinevad omavahendid sisse kas koos käibemaksu ja kogurahvatulu saldodega või eraldi sissenõutavate vahenditena.

1.4.5. Ühendkuningriigi korrigeerimine

Ühendkuningriigi kasuks kohaldatav eelarvetasakaalu hälbe korrigeerimise mehhanism (mille raames vähendatakse tema omavahendite makseid, suurendades samal ajal muude liikmesriikide makseid) kehtestati Euroopa Ülemkogu Fontainebleau kohtumisel 1984. aasta juunis. Saksamaa, Austria, Rootsi ja Madalmaade kasuks kohaldatakse Ühendkuningriigi korrigeerimise vähendamist (mis on piiratud ühe neljandikuga nende tavapärasest osast).

1.4.6. Brutomaksete vähendamine

8. veebruaril 2013 toimunud Euroopa Ülemkogul otsustati, et Taani, Madalmaade ja Rootsi suhtes tuleks kohaldada nende kogurahvatulul põhinevate iga-aastaste brutomaksete vähendamist ajavahemikus 2014–2020 ning Austria suhtes kohaldatakse brutomaksete vähendamist ainult ajavahemikus 2014–2016. Iga-aastased vähendused on järgmised: Taanil 130 miljonit eurot, Madalmaadel 695 miljonit eurot ja Rootsil 185 miljonit eurot. Austria vähendamise suuruseks määrati 2014. aastal 30 miljonit eurot, 2015. aastal 20 miljonit eurot ja 2016. aastal 10 miljonit eurot (kõik summad 2011. aasta hindades).

1.4.7. 2014. aasta omavahendite otsuse rakendamise seoses 2014. ja 2015. aasta suhtes tehtud korrigeerimised

2014. aasta omavahendite otsuse artiklis 11 on sätestatud, et otsuse jõustumisel hakatakse seda kohaldama alates 1. jaanuarist 2014. See tähendab, et 2014. ja 2015. aastal kohaldatakse korrigeerimised tulla uute eeskirjade kohaselt ümber arvutada. Korrigeerimine (2014. ja 2015. aasta suhtes kohaldatava vana ja uue omavahendite otsuse erinevus) lisati paranduseelarvesse nr 5/2016 ja see rakendati üheainsa maksega 2017. aasta jaanuari esimesel tööpäeval.

1.5. EELARVE TÄITMISE TULEMUSE ARVUTAMINE

ELi eelarve täitmise tulemus tagastatakse liikmesriikidele nende järgneval aastal tasumisele kuuluvate summade vähendamise kaudu.

Raamatupidamisarvestusse kantud omavahendite summad on summad, mille liikmesriikide valitsused on eelarveaasta jooksul kandnud komisjoni nimele avatud kontodele. Ülejäägi korral arvestatakse tulude hulka ka eelneva eelarveaasta eelarve täitmise tulemus. Muud raamatupidamisarvestusse kantud tulud kujutavad endast eelarveaasta jooksul tegelikult laekunud summasid.

Eelarve täitmise tulemuse arvutamisel hõlmavad kulud eelarveaasta assigneeringute alusel tehtud makseid, millele on liidetud kõik kõnealusest eelarveaastast järgmisse eelarveaastasse ülekantavad assigneeringud. Eelarveaasta assigneeringute alusel tehtud maksete all mõistetakse makseid, mille peaarvepidaja on teinud eelarveaasta 31. detsembrini. Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) puhul peetakse silmas makseid, mille liikmesriigid on teinud 16. oktoobrist aastal N-1 kuni 15. oktoobri aastal N, tingimusel et peaarvepidajat teavitati kulukohustusest ja selle heakskiitmisest 31. jaanuariks aastal N+1. EAGFi kulude suhtes võidakse liikmesriikides tehtavate kontrollide järel vastu võtta vastavusotsus.

Eelarve täitmise tulemus hõlmab kahte osa: ELi eelarve täitmise tulemust ja EMPsse kuuluvate EFTA riikide osalusega seotud eelarve täitmise tulemust. Määruse (EÜ, Euratom) nr 608/2014 (millega kehtestatakse omavahendite süsteemi rakendusmeetmed) artikli 1 kohaselt moodustub eelarve täitmise tulemus järgneva vahest:

- kõnealusel eelarveaastal saadud kogutulu ning
- praeguse eelarveaasta assigneeringute alusel tehtud maksete kogusumma, millele on liidetud kõnealusel eelarveaastast järgnevasse eelarveaastasse ülekantavate assigneeringute kogusumma.

Saadud tulemusele liidetakse või sellest lahutatakse järgmine:

- varasematest eelarveaastatest üle kantud maksete assigneeringute tühistamise netosaldo ja igasugused maksed, mis euro vahetuskursi kõikumise tõttu ületavad eelnevast eelarveaastast üle kantud liigendamata assigneeringuid,
- sihtotstarbelise tulu kasv ning
- eelarveaasta jooksul kirjendatud vahetuskursi muutustest saadud netokasum või kahjum.

Eelnevast eelarveaastast üle kantud kolmandate isikute osamaksumade ja nendele osutatud töödega seonduvad assigneeringud, mida põhimõtteliselt kunagi ei tühistata, on kajastatud eelarveaasta lisaassigneeringute all. See selgitab, miks eelnevast eelarveaastast üle kantud summad n aasta eelarve täitmise aruandes erinevad järgnevasse eelarveaastasse üle kantud summadest n-1 aasta eelarve täitmise aruandes. Ettemaksete tagasimaksmise järel taaskasutatavaks muudetud assigneeringuid ei võeta eelarve täitmise tulemuse arvutamisel arvesse.

Ülekantud maksete assigneeringud hõlmavad: automaatseid ülekandmisi ja ülekandmisi otsuse alusel. Tühistatud kasutamata maksete assigneeringute all, mis kanti üle eelnevast eelarveaastast, on näidatud need tühistatud assigneeringud, mis kanti üle automaatselt või otsuse alusel.

1.6. EELARVEAASTA TULEMI JA EELARVE TÄITMISE TULEMUSE VÕRDLU

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
EELARVEAASTA TULEM	1 733	(13 033)
Tulud		
<i>Aruandeaasta jooksul kindlaks määratud, kuid veel sisse nõudmata nõuded</i>	(1 969)	(318)
<i>Eelnevatel eelarveaastatel kindlaks määratud ja aruandeaastal sisse nõutud nõuded</i>	3 363	7 943
<i>Viittulud (neto)</i>	611	(359)
Kulud		
<i>Viitkulud (neto)</i>	10 678	9 920
<i>Aruandeaastal makstud eelmise aasta kulud</i>	(7 656)	(1 208)
<i>Eelrahastamise netomõju</i>	(468)	(4 831)
<i>Järgmise aastasse üle kantud maksete assigneeringud</i>	(3 102)	(2 195)

	<i>Miljonites eurodes</i>	
	2016	2015
<i>Eelnevast eelarveaastast üle kantud summade ja tühistatud kasutamata maksete assigneeringute arvelt tehtud maksed</i>	1 379	1 979
<i>Eraldiste muutused</i>	3 962	4 950
<i>Muud</i>	(2 142)	(1 671)
Ametite ja ESTÜ eelarveaasta tulem	16	169
EELARVE TÄITMISE TULEMUS	6 405	1 347

Vastavalt finantsmäärusele arvutatakse eelarveaasta tulem tekkepõhise arvestuse põhimõtte alusel, eelarve täitmise tulemus põhineb aga modifitseeritud kassapõhise raamatupidamisarvestuse eeskirjadel. Kuna nii eelarveaasta tulem kui ka eelarve täitmise tulemus on saadud samade raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute tulemusel, on nende õigsuse kontrollimiseks otstarbekas neid omavahel võrrelda.

Võrreldavad tuluartiklid

Eelarveaasta tegelikud eelarve tulud vastavad summadele, mis on sisse nõutud seoses eelarveaasta jooksul ja eelnevatel eelarveaastatel kindlaks määratud nõuetega. Seega tuleb aruandeaasta jooksul kindlaks määratud, kuid veel sisse nõudmata nõuded võrdlemise eesmärgil eelarveaasta tulemist maha arvata, sest need ei kuulu eelarve tulude hulka. Samal ajal tuleb võrdlemise eesmärgil eelarveaasta tulemile liita eelnevatel eelarveaastatel kindlaks määratud ja aruandeaastal sisse nõutud nõuded.

Viitlaekumiste netosumma koosneb peamiselt põllumajandusega seotud viitlaekumistest, omavahenditest, intressidest ja dividendidest. Arvesse võetakse ainult viitlaekumiste netomõju, st aruandeaasta viitlaekumisi, millest on maha arvatud eelnevate eelarveaastate viitlaekumiste vähenemine.

Võrreldavad kuluartiklid

Kumuleerunud kulude netosumma koosneb peamiselt järgmisse eelarveaastasse ülekantud kumuleerunud kuludest, st ELI vahenditest abi saajate kantud rahastamiskõlblikest kuludest, mille kohta abi saajad ei olnud komisjonile veel aruandeid esitanud. Samal ajal kui kumuleerunud kulusid ei loeta eelarve kuluks, kuuluvad eelnevatel eelarveaastatel registreeritud arvete eest aruandeaastal tehtud maksed aruandeaasta kulude hulka.

Eelmaksete netomõju koosneb 1) aruandeaastal makstud ja eelarveaasta tuluna kajastatud uute eelmaksete summadest ja 2) aruandeaastal või eelnevatel eelarveaastatel makstud eelmaksete tasaarvestamisest rahastamiskõlblike kulude heakskiitmise teel. Neist viimane on käsitatav kuluna tekkepõhises raamatupidamisarvestuses, kuid mitte eelarve raamatupidamisarvestuses, kus algne eelmakse kajastatakse eelarve kuluna juba makse tegemisel.

Lisaks eelarveaasta assigneeringute alusel tehtud maksetele tuleb aasta eelarve täitmise tulemuse arvutamisel (vastavalt määruse (EÜ, Euratom) nr 608/2014 artikli 1 lõikele 1) arvesse võtta ka järgmisse eelarveaastasse üle kantavaid eelarveaasta assigneeringuid. Samuti tuleb arvesse võtta aruandeaastal eelarvest tehtud maksed, mis on tehtud eelnevatest eelarveaastatest üle kantud summade ja tühistatud kasutamata maksete assigneeringute arvelt.

Eraldiste muutused seonduvad raamatupidamise aastaaruandes eelarveaasta lõpu seisuga (peamiselt töötajahüvitiste kohta) tehtud prognoosidega, mis ei avalda mõju eelarve raamatupidamisarvestusele. Muude võrreldavate summade hulka kuuluvad mitmesugused rubriigid, nagu varade amortisatsioon, varade soetamine, kapitalirendi maksed ja osalused, mille käsitusviis on tekkepõhises raamatupidamisarvestuses ja eelarve raamatupidamisarvestuses erinev.

2. ELI 2016. AASTA EELARVE TÄITMINE – KOMMENTAAR

2.1. TULUD

Algselt vastuvõetud ELi eelarves, mille Euroopa Parlamendi president allkirjastas 25. novembril 2015, oli maksete assigneeringute summa 143 885 miljonit eurot ja omavahenditest rahastatav kogusumma 142 269 miljonit eurot. Algses eelarves esitatud tulude ja kulude prognoose korrigeeritakse üldiselt eelarveaasta jooksul ning muudatused esitatakse paranduseelarvetes. Kogurahvatulu põhiste omavahendite korrigeerimised tagavad, et eelarve tulud on eelarve kuludega täpses vastavuses. Eelarve tasakaalu põhimõtte kohaselt peavad eelarve tulud ja kulud (maksete assigneeringud) olema tasakaalus.

2016. eelarveaasta jooksul võeti vastu kuus paranduseelarvet. Neid arvesse võttes oli 2016. aasta eelarve lõplik vastuvõetud tulu 136 642 miljonit eurot, mida rahastati kokku 133 667 miljoni euro ulatuses (seega esialgu prognoositust 8 592 miljoni euro võrra vähem) omavahenditest ja ülejäänud osas muudest tuludest. Selle põhjuseks olid eelmise eelarveaasta ülejääk ja maksete assigneeringute märkimisväärne vähendamine, mis vähendasid 2016. aastal liikmesriikide kogurahvatulu tasakaalustavat toetust.

Mis puutub omavahendite laekumist, siis traditsiooniliste omavahendite puhul oli see väga lähedane prognoositud summadele. Seda peamiselt seetõttu, et paranduseelarve projekti nr 4/2016 koostamise käigus muudeti eelarveprognoose (kooskõlas 2016. aasta kevadprognoosiga)

Ka liikmesriikide lõplikud käibemaksupõhiste ja kogurahvatulu põhiste omavahendite maksed olid lõpliku eelarveprognoosiga üsna täpselt vastavuses. Prognoositud summade ja tegelikult makstud summade erinevus tulenes erinevusest eelarve eesmärkidel kasutatud euro vahetuskursi ja sel hetkel kehtinud vahetuskursi vahel, mil majandus- ja rahaliitu mittekuuluvad liikmesriigid oma maksed tegelikult tegid.

Käibemaksu- ja kogurahvatulu saldode puhul kasutatakse uut menetlust. Normid on sätestatud omavahendite kättesaadavaks tegemise määruse (määrus nr 609/2014) artikkel 10b. Uus menetlus ei hõlma paranduseelarvet ja seepärast taotleb komisjon netosummade tasumist otse liikmesriikidelt. Mõju ELi eelarvele on nullilähedane. Komisjon teavitab liikmesriike iga-aastastest kohandustest ja asjaomased summad tehakse kättesaadavaks 2017. aasta juunis. Ka muudatuste tõttu 2016. aastal jääke ei olnud.

Rubriik „ELi lepingute ja programmidega seotud tulud, osamaksud ja tagasimaksud“ on seotud peamiselt tuluga EAGFist ja EAFRDst (eriti raamatupidamise aastaaruande kontrollimise ja heakskiitmise ning eeskirjade eiramistega), kolmandate riikide osalemisega teadusprogrammides ning muude osamaksud ja tagasimaksetega ELi programmidesse/meetmetesse. Oluline osa sellest kogusummast koosneb sihtotstarbelisest tulust, mis toob tavaliselt kaasa täiendavate assigneeringute lisamise kulupoolele.

Trahvitulu on seotud peamiselt konkurentsi valdkonna trahvidega.

2.2. KULUD

2016. aasta oli praeguse, 2014.–2020. aasta programmitöö perioodi kolmas aasta. 2016. aasta eelarves, nagu ka varasemates, määrati kindlaks majanduskasvu ja töökohtade loomise prioriteedid. Peale selle rõhutati selles Süüria ja Põhja-Aafrika kriisiga seotud uute rändeprobleemide olulisust.

2016. aasta eelarve kulukohustused, kokku 155,3 miljardit eurot, olid 4,3 % väiksemad kui 2015. aasta eelarve omad, ning näitasid olulist vähenemist alamrubriigis 1b (-15,8 % peamiselt 2014. aastast 2015. aastasse üleviimise ühekordse mõju tõttu), mida tasakaalustas osaliselt suur suurenemine rubriigis 3 (+70,2 %).

2016. aasta paranduseelarvega nr 4 suurendati rubriigi 3 (Julgeolek ja kodakondsus) raames rände ja julgeoleku küsimusi lahendavate programmide kulukohustuste assigneeringuid veel 250 miljoni euro ulatuses. Sellest suurendamisest 130 miljonit eurot eraldati Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondile ja 70 miljonit eurot Sisejulgeolekufondile. Alamrubriigis 1a eraldati 74 miljoni euro ulatuses täiendavaid kulukohustuste assigneeringuid EFSI-le, et katta viimase tegevuse pikendamine 2020. aastani.

Rubriigi 4 (Globaalne Euroopa) kulukohustusi suurendati paranduseelarvetega 210 miljoni euro ulatuses peamiselt Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi ja humanitaarabi programmide kasuks. Rahastus tagati osaliselt ühise välis- ja julgeolekupoliitika ning makromajandusliku finantsabi programmide kärpimise teel.

Lõpliku kinnitatud eelarve maksete assigneeringud moodustasid kokku 136,6 miljardit eurot, s.o 3,3 % vähem kui 2015. aastal. See tuleneb peamiselt 7,3 miljardi euro suurusest vähendamisest paranduseelarvega nr 4. Vähendati põhiliselt alamrubriiki 1a (Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus), vähem ka rubriiki 2 (Jätkusuutlik majanduskasv). Täiendavaid üksikasju selle põhjuste kohta leiate allpool.

Olemasolevate assigneeringute kasutamine 2016. aastal

2016. aasta lõpetati kulukohustuste 97 % kasutusmäär ja 4,8 miljardi euro suuruse maksete assigneeringute ülejäägiga. Kulukohustusi täideti 157,3 miljardi euro ulatuses. Maksete rakendamise määr ulatus 132,4 miljardi euroni ehk 92 % olemasolevatest assigneeringutest.

Pärast aastaid kestnud maksete assigneeringute piiramist ja tasumata maksenduste kogunemist (peamiselt ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas) kõrvaldati ebaharilik kuhjumine kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2015. aastal kokku lepitud maksekavaga täielikult 2016. aastal. Komisjon tuvastas ühtekuuluvuspoliitika valdkonna maksete assigneeringute alarakendamise ohu juba 2016. aasta märtsis ning suurendas septembris, pärast liikmesriikide täiendatud prognooside avaldamist juulis, märgatavalt oma ülejäägiprognoosi. Peale selle võttis komisjon arvesse viivitusi vastutavate ametiasutuste määramisel liikmesriikides, rakendamiskiirust kohapeal ja varasemate programmitöö perioodide keskmist rakendamismäärat. Seejärel tegi ta paranduseelarves nr 4/2016 ettepaneku tõsta maksete assigneeringute taset 7,3 miljardi euro võrra, seda peamiselt alamrubriigi 1b (Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus) eelarveridadel. Tasumisele kuuluvate nõuete tase, mille liikmesriigid olid tegelikult esitanud seoses aastate 2014–2020 programmidega, osutus enneolematult 8 miljardi euro võrra prognoositud väiksemaks, sest 26 liikmesriiki esitas omaenda prognoositud vähem maksendusi.

Täitmata kulukohustused

Aasta lõpuks suurenesid täitmata kulukohustused märkimisväärselt, jõudes 238,8 miljardi euroni. 21 miljardi euro suurune kasv võrreldes 2015. aastaga oli kaks korda eeldatust suurem rakendatud kulukohustuste ja maksete vahe suurenemise tõttu (mis tulenes paranduseelarvest nr 4/2016 ja alarakendamisest aasta lõpuks). 2017. aastaks oodatakse täitmata kulukohustuste täiendavat suurenemist, võttes arvesse kulukohustuste ja maksete assigneeringute vahet eelarves (suhe 85 %).

Varasemate programmitöö perioodide (2014. aasta eelsed) täitmata kulukohustused vähenesid 2016. aastal 75 miljardilt eurolt 40 miljardile (-47 %). Tänu sellele on alates 2017. aastast olemas rohkem maksete assigneeringuid praeguste programmide jaoks.

Eelarve korrigeerimiste üksikasjalikum analüüs on esitatud ning nende konteksti, põhjendusi ja mõju on kirjeldatud komisjoni 2016. aasta eelarvehaldust ja finantsjuhtimist käsitleva aruande A osas („Eelarve tasandi ülevaade“) ja B osas, kus käsitletakse eraldi iga mitmeaastase finantsraamistiku rubriiki.

Eelarve ülejääk

Eelarve ülejääk moodustab 6,4 miljardit eurot ja tuleneb peamiselt alarakendamisest kulupoolel, peamiselt alamrubriigis 1b (4,9 miljardit eurot). Tulupoole ülejääk on põhjustatud peamiselt suurest trahvitulust ja veidi väiksematest omavahenditest (+ 1,7 miljardit eurot). 173 miljoni euro suurune vahetuskursikahjum vähendab lõpptulemust.

3. ELI EELARVE TULUDE LAEKUMINE
3.1. KOONDARUANNE ELI EELARVE TULUDE LAEKUMISE KOHTA

Jaotis	Miljonites eurodes									
	Eelarvelised tulud		Kindlaksmääratud nõuded			Tulud			Laekumised %na eelarvest	Võlgnevuse saldo
	Esialgne vastuvõetud eelarve	Lõplik vastuvõetud eelarve	Aruandeaasta	Üle kantud	Kokku	Jooksva aasta nõuetest	Eelnevast aastast üle kantud nõuetest	Kokku		
1 Omavahendid	142 269	133 677	132 164	28	132 192	132 163	3	132 166	99 %	26
3 Ülejäädid, saldod ja korrigeerimine	—	1 349	1 358	—	1 358	1 358	—	1 358	101 %	—
4 Tulud, mis pärinevad institutsioonide ja muude Euroopa Liidu asutuste heaks töötavalt isikutelt	1 348	1 348	1 445	14	1 459	1 438	14	1 452	108 %	7
5 Institutsioonide haldustegevusest saadav tulu	55	55	584	17	600	568	11	579	1 044 %	21
6 Liidu kokkulepete ja programmidega seotud osa- ja tagasimaksed	60	60	5 929	274	6 204	5 804	125	5 928	9 880 %	275
7 Viivised ja trahvid	123	123	2 946	6 793	9 739	1 045	2 131	3 175	2 582 %	6 564
8 Laenutehingud	5	5	40	6	46	36	6	41	792 %	5
9 Mitmesugused tulud	25	25	17	10	27	16	2	17	69 %	10
Kokku	143 885	136 642	144 483	7 141	151 624	142 427	2 290	144 717	106 %	6 907

Mõjoniites eurodes	Maksete assigneeringud											
	Kulukohustuste assigneeringud					Kokku						
	Eelarve assigneeringud		Lisaassigneeringud		Kokku	Eelarve assigneeringud		Lisaassigneeringud		Kokku		
	Esialgne vastuvõetud eelarve	Paranduse-larved ja ümberpaigutused	Lõplik vastuvõetud eelarve	Ülekandmine	Sihotstarbeline tulu	Olemasolevad assigneeringud	Esialgne vastuvõetud eelarve	Paranduse-larved ja ümberpaigutused	Lõplik vastuvõetud eelarve	Ülekandmine	Sihotstarbeline tulu	Kokku
	1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	5 25	(179)	346	—	50	395	389	(299)	90	1	50	140
9 Erivahendid	155 004	273	155 277	804	10 610	166 690	143 885	(7 243)	136 642	1 345	10 081	148 069
Kokku												

4.2. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK: KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE

Mõjoniites eurodes	Võetud kulukohustused												
	2017. aastasse ülekantud assigneeringud					Tühistatavad assigneeringud							
	Olemasolevad assigneeringud	lõplikust vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihotosstarbeline tulu	%	Kokku	sihotosstarbeline tulu	otsuse alusel ülekandmised	Kokku	lõplikust vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihotosstarbeline tulu	Kokku
Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	1	2	3	4	6=5/1	5=2+3+4	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
1 Arukas ja kaasav majanduskasv	73 039	69 808	145	1 778	98 %	71 731	1 267	0	1 267	33	8	—	41
1a: Konkurentsi võime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks	21 569	18 997	0	1 335	94 %	20 332	1 224	0	1 224	13	—	—	13
1b: Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	51 471	50 811	145	443	100 %	51 400	43	—	43	20	8	—	28
2 jätkusuutlik majanduskasv: loodusvarad	66 952	62 013	396	2 138	96 %	64 547	1 934	433	2 368	23	14	—	38

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Miljonites eurades												
	Võetud kulukohustused					2017. aastasse ülekantud assigneeringud					Tühistatavad assigneeringud		
	Olemasolevad assign. kokku	lõplikult vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku	%	sihtotstarbeline tulu	otsuse alusel ülekandmised	Kokku	lõplikult vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku
1	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
mittest: turuga seotud kulud ja otsetoetused	46 051	41 770	395	2 120	44 285	96 %	1 304	433	1 737	15	14	—	29
3 Julgeolek ja kodakondsus	4 423	4 287	—	49	4 336	98 %	82	—	82	5	—	—	5
4 Globaalne Euroopa	1 224 0	9 364	237	1 677	11 278	92 %	948	10	959	3	—	—	3
5 Haldus	9 642	8 887	4	467	9 358	97 %	221	1	222	62	0	—	62
mittest: institutsioonide halduskulud	4 121	3 721	3	254	3 979	97 %	86	—	86	57	0	0	57
6 Kompensatsioonid	—	—	—	—	—	0 %	—	—	—	—	—	—	—
8 Eelmisest eelarveaastast üle kantud negatiivreserv ja puudujääk	—	—	—	—	—	0 %	—	—	—	—	—	—	—
9 Erivahendid	395	61	—	—	61	15 %	50	130	180	155	—	—	155
Kokku	166 690	154 421	781	6 108	161 310	97 %	4 502	575	5 077	281	22	—	303

4.3. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK: MAKSETE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE

	Miljonites eurodes												
	Tehtud maksed				2017. eelarveaastasse üle kantud assigneeringud				Tühistaavad assigneeringud				
Olemasolevad assign. kokku	lõplikust vastuvõetud eelarvest	üle kantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku	%	automaatsed ülekanndmised	otsuse alusel ülekanndmised	sihtotstarbeline tulu	Kokku	lõplikust vastuvõetud eelarvest	üle kantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku
1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik													
1 Arukas ja kaasav majanduskasv	63 618	55 005	1 158	56 265	88%	126	5	2 881	3 012	4 323	15	3	4 341
1a: Konkurentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks	20 976	17 257	1 114	18 461	88%	113	5	2 350	2 468	31	12	3	46
1b: Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuulivus	42 642	37 748	44	37 804	89%	13	—	531	544	4 292	3	—	4 295
2 Jätkusuutlik majanduskasv: loodusvarad	59 464	54 508	2 490	57 412	97%	202	433	1 330	1 965	71	16	—	87
mildest: turuga seotud kulud ja otsetoetused	46 057	41 558	2 118	44 084	96%	197	433	1 305	1 935	22	16	—	37
3 Julgeolek ja kodakondsus	3 195	3 035	7	3 077	96%	11	—	82	93	23	2	—	25
4 Globaalne Euroopa	11 163	9 421	828	10 277	92%	35	86	441	562	319	5	—	324
5 Haldus	10 490	8 163	477	9 324	89%	725	1	306	1 032	62	72	—	133
mildest: institutsioonide halduskulud	4 683	3 247	305	3 975	85%	474	—	128	602	57	49	—	106
6 Kompensatsioonid	—	—	—	—	0%	—	—	—	—	—	—	—	—
8 Eelmisest eelarveaastast üle kantud negatiivreserv ja puudujääk	—	—	—	—	0%	0	—	—	—	—	—	—	—
9 Erivahendid	140	33	0	61	44%	0	31	22	54	25	0	—	25
Kokku	148 069	130 164	1 236	136 416	92%	1 099	557	5 062	6 717	4 823	109	3	4 936

4.4. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK: TÄITMATA KULUKOHUSTUSTE MUUTUSED

	Miljonites eurodes									
	Täitmata kulukohustused eelneva eelarveaasta lõpus					Eelarveaasta kulukohustused				
Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelnevast eelarveaastast üle kantud kulukohustused	Vabastatud assigneeringud/ümberrhindamine/ühistamine	Maksud	Täitmata kulukohustused aasta lõpus	Eelarveaasta jooksul võetud kulukohustused	Maksud	Kulukohustuste ühistamine, mida ei saa üle kanda	Täitmata kulukohustused aasta lõpu seisuga	Täitmata kulukohustused eelarveaasta lõpu seisuga	
1 Arukas ja kaasav majanduskasv Ia: Konkurentsi võime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks Ib: Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	1 60 827 34 455 1 26 372	(1 353) (701) (652)	(48 608) (11 730) (36 877)	110 866 22 024 88 843	71 731 20 332 51 400	(7 657) (6 731) (927)	(2) (2) (0)	64 072 13 599 50 473	1 74 938 35 622 139 316	
2 Jätkusuutlik majanduskasv: loodusvarad millest: turuga seotud kulud ja otsetoetused	28 191 49	(1 378) (3)	(12 605) (24)	14 207 22	64 547 44 285	(44 806) (44 060)	(0) —	19 740 225	33 947 247	
3 Julgeolek ja kodakondsus	3 137	(228)	(1 396)	1 512	4 336	(1 681)	—	2 655	4 167	
4 Globaalne Euroopa	24 673	(699)	(7 182)	16 792	11 278	(3 095)	(1)	8 182	24 974	
5 Haldus millest: Institutsioonide halduskulud	865 570	(166) (143)	(690) (420)	8 7	9 358 3 979	(8 634) (3 555)	(0) 0	724 424	732 431	
6 Kompensatsioonid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8 Eelmisest eelarveaastast üle kantud negatiivreserv ja puudujääk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9 Erivahendid	1	(0)	(0)	—	61	(61)	—	0	0	
Kokku	217 693	(3 825)	(70 482)	143 386	161 310	(65 935)	(3)	95 373	238 759	

4.5. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK: TÄITMATA KULUKOHUSTUSED NENDE TEKKIMISE AASTATE LÕIKES

	Miljonites eurodes										
	< 2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Kokku		
Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik											
1 Arukas ja kaasav majanduskasv	1 741	738	1 120	3 461	23 109	16 371	64 326	64 072	174 938		
1a: Konkurentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks	563	733	856	2 223	4 481	5 972	7 194	13 599	35 622		
1b: Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	1 178	5	264	1 237	18 627	10 399	57 132	50 473	139 316		
2 Jätkusuutlik majanduskasv: loodusvarad	200	58	81	128	1 234	1 220	11 285	19 740	33 947		
millest: turuga seotud kulud ja otsetoetused	—	—	—	0	—	2	19	225	247		
3 Julgeolek ja kodakondsus	45	40	67	149	287	154	772	2 655	4 167		
4 Globaalne Euroopa	899	539	843	1 750	3 291	3 784	5 686	8 182	24 974		
5 Haldus	—	—	—	—	0	0	1	731	732		
millest: Instituutsioonide halduskulud	0	0	0	0	0	0	0	431	431		
9 Erivahendid	—	—	—	—	—	—	0	0	0		
Kokku	2 884	1 376	2 111	5 488	27 920	21 530	82 069	95 380	238 759		

4.6. POLIITIKAVALKOND: KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE JA MAKSETE ASSIGNEERINGUTE JAOTUMINE JA MUUTUSED

Miljonites eurodes

	Kulukohustuste assigneeringud						Maksete assigneeringud					
	Eelarve assigneeringud			Lisaaassigneeringud			Eelarve assigneeringud			Lisaaassigneeringud		
	Eesialgne vastuvõetud eelarve	Paranduseelarved ja ümberpaigutused	Lõplik vastuvõetud eelarve	Ülekantud assign.	Sihotstarbeline tulu	Olemasolevad assign.	Eesialgne vastuvõetud eelarve	Paranduseelarved & ümberpaigutus	Lõplik vastuvõetud eelarve	Ülekantud assign.	Sihotstarbeline tulu	Olemasolevad assign.
Politiikavaldkond												
01 Majandus- ja rahandusküsimused	2 533	(7)	2 525	—	122	2 648	1 097	432	1 529	6	125	1 660
02 Siseturg, tööstus, ettevõtlus ja VKEd	2 286	3	2 289	—	229	2 518	1 894	(36)	1 859	13	372	2 243
03 Konkurent	103	(1)	102	—	5	107	103	(1)	102	9	5	116
04 Tööhõive, sotsiaalküsimused ja kaasamine	12 924	27	12 952	—	504	13 456	13 031	(1 818)	11 213	14	576	11 802
05 Põllumajandus ja maaelu areng	61 382	(4)	61 379	410	4 070	65 858	54 625	166	54 791	431	3 818	59 039
06 Liikuvus ja transport	4 219	2	4 221	—	125	4 346	2 296	(103)	2 193	5	123	2 321
07 Keskkond	448	0	448	—	18	467	397	(5)	392	4	16	412
08 Teadusuuringud ja innovatsioon	5 855	(7)	5 848	—	897	6 745	5 403	(10)	5 393	28	1 391	6 811
09 Sidevõrgud, sisu ja tehnoloogia	1 803	53	1 856	—	173	2 029	2 373	(32)	2 341	11	274	2 627
10 Otsene teadustegevus	397	—	397	—	538	935	403	(17)	385	40	479	905
11 Merendus ja kalandus	1 083	(9)	1 074	0	6	1 081	758	(145)	613	3	6	622
12 Finantsstabiilsus, finantsteenused ja kapitaliturgude liit	85	0	85	—	4	89	86	(3)	83	4	4	91
13 Regionaal- ja linnapolitika	35 989	40	36 029	146	60	36 235	36 386	(5 365)	31 021	11	76	31 108
14 Maksukorraldus ja tolliliit	166	0	167	0	9	176	159	0	159	5	7	171
15 Haridus ja kultuur	2 889	0	2 890	—	466	3 356	3 031	25	3 055	13	631	3 699

	Miljonites eurodes											
	Kulukohustuste assigneeringud					Makssete assigneeringud						
	Eelarve assigneeringud		Lisassigneeringud		Olemasolevad assign.	Eelarve assigneeringud		Lisassigneeringud		Olemasolevad assign.		
Esialgne vastu-voetud eelarve	Paranduseelarved ja ümberpaigutused	Lõplik vastu-voetud eelarve	Ülekantud assign.	Sihotstarbeline tulu	Olemasolevad assign. kokku	Esialgne vastu-voetud eelarve	Paranduseelarved & ümberpaigutus	Lõplik vastu-voetud eelarve	Ülekantud assign.	Sihotstarbeline tulu	Olemasolevad assign. kokku	
	1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
Politiikavaldkond												
16 Teabevahetus	204	0	204	—	12	216	197	(2)	195	12	12	219
17 Tervis ja toiduhutus	571	(14)	557	—	42	598	571	(37)	535	9	42	586
18 Ränne ja siseasjad	3 225	250	3 475	—	88	3 563	2 323	61	2 384	6	96	2 487
19 Välispoliitika vahendid	783	(119)	663	17	53	733	677	(50)	628	3	52	683
20 Kaubandus	107	1	108	—	3	111	106	1	106	2	3	112
21 Rahvusvaheline koostöö ja areng	3 162	1	3 163	—	220	3 383	3 346	21	3 367	18	203	3 587
22 Naabruspoliitika ja laienemisläbiraakimised	3 835	146	3 981	7	990	4 978	3 566	(264)	3 301	12	369	3 683
23 Humanitaarabi ja kodanikukaitse	1 202	258	1 460	219	1 253	2 933	1 560	178	1 739	6	532	2 277
24 Pettusevastane võitlus	80	(1)	79	—	0	79	86	(1)	85	7	0	92
25 Komisjoni poliitika koordineerimine ja õigusnõustamine	206	4	210	0	12	222	206	4	210	15	12	237
26 Komisjoni haldus	1 017	(21)	996	—	178	1 174	1 016	(15)	1 001	142	180	1 323
27 Eelarve	72	(13)	59	—	8	67	72	(13)	59	7	8	75
28 Audit	19	(0)	19	—	1	20	19	(0)	19	1	1	20
29 Statistika	139	0	140	—	16	155	128	0	128	5	21	154
30 Pensionid ja nendega seotud kulud	1 647	37	1 684	—	0	1 685	1 647	37	1 684	—	0	1 685
31 Keeletalitused	399	(3)	396	—	62	458	399	(3)	396	17	62	475
32 Energeetika	1 532	(122)	1 410	—	96	1 506	1 524	46	1 570	5	141	1 716

Miljonites eurodes	Makssete assigneeringud											
	Kulukohustuste assigneeringud					Olemasolevad assign.						
	Eelarve assigneeringud		Lisassigneeringud		Sihotstarbeline tulu		Eelarve assigneeringud		Lisassigneeringud		Olemasolevad assign.	
	Esialgne vastu-voetud eelarve	Paranduseelarved ja ümberpaigutused	Lõplik vastu-voetud eelarve	Ülekantud assign.	Sihotstarbeline tulu	Kokku	Esialgne vastu-voetud eelarve	Paranduseelarved & ümberpaigutus	Lõplik vastu-voetud eelarve	Ülekantud assign.	Sihotstarbeline tulu	Kokku
	1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
Poliitikavaldkond												
33 Õigus- ja tarbijaküsimused	259	(0)	259	—	10	268	239	(8)	232	4	9	245
34 Kliimameetmed	138	0	138	—	1	139	82	(5)	77	4	1	82
40 Reservid	475	(238)	236	—	—	236	309	(288)	21	—	—	21
90 Teised institutsioonid	3 771	7	3 778	3	340	4 121	3 771	7	3 778	472	433	4 683
Kokku	155 004	273	155 277	804	10 610	166 690	143 885	(7 243)	136 642	1 345	10 081	148 069

4.7. POLIITIKAVALDKOND: KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE

Miljonites eurodes	2017. aastase ülekantud assigneeringud												
	Võetud kulukohustused					Tühistatavad assigneeringud							
	Eelarve assigneeringud		Lisassigneeringud		Sihotstarbeline tulu		Eelarve assigneeringud		Lisassigneeringud		Olemasolevad assign.		
	Esialgne vastu-voetud eelarve	Paranduseelarved ja ümberpaigutused	Lõplik vastu-voetud eelarve	Ülekantud assign.	Sihotstarbeline tulu	Kokku	%	Esialgne vastu-voetud eelarve	Paranduseelarved & ümberpaigutus	Lõplik vastu-voetud eelarve	Ülekantud assign.	Sihotstarbeline tulu	Kokku
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
Poliitikavaldkond													
01 Majandus- ja rahandusküsimused	2 648	2 525	—	9	2 534	96 %	113	—	113	1	—	—	1
02 Siseturg, tööstus, ettevõtlus ja VKED	2 518	2 288	—	121	2 409	96 %	109	0	109	0	—	—	0
03 Konkurents	107	102	—	3	105	98 %	2	—	2	0	—	—	0
04 Tööhõive, sotsiaalküsimused ja kaasaamine	1 3 456	12 938	—	428	13 367	99 %	76	0	76	13	—	—	13

Politiikavaldkond	Miljonites eurodes														
	Võetud kulukohustused					2017. aastas ülekantud assigneeringud					Tühistatavad assigneeringud				
	Olemasolevad assign. kokku	lõplikult vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku	%	sihtotstarbeline tulu	otsuse alusel ülekandmised	Kokku	lõplikult vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku		
1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12			
05 Põllumajandus ja maaelu areng	65 858	60 927	395	2 143	63 466	96 %	1 927	433	2 360	18	14	—	32		
06 Liikuvus ja transport	4 346	4 218	—	62	4 281	99 %	63	0	63	2	—	—	2		
07 Keskkond	467	448	—	10	458	98 %	8	0	8	0	—	—	0		
08 Teadusuuringud ja innovatsioon	6 745	5 848	—	538	6 386	95 %	359	—	359	0	—	—	0		
09 Sidevõrgud, sisu ja tehnoloogia	2 029	1 856	—	81	1 936	95 %	92	0	92	0	—	—	0		
10 Otsene teadustegevus	935	397	—	114	510	55 %	424	—	424	0	—	—	0		
11 Merendus ja kalandus	1 081	1 069	0	2	1 071	99 %	5	0	5	5	—	—	5		
12 Finantsstabiilsus, finantsteenused ja kapitaliturgude liit	89	85	—	2	87	97 %	2	0	2	0	—	—	0		
13 Regionaal- ja linnapolitika	36 235	35 968	145	26	36 139	100 %	34	31	65	29	1	—	30		
14 Maksukorraldus ja tolliliit	176	166	0	4	171	97 %	4	—	4	0	—	—	0		
15 Haridus ja kultuur	3 356	2 890	—	359	3 249	97 %	107	0	107	0	—	—	0		
16 Teabevahetus	216	204	—	7	211	97 %	5	—	5	0	—	—	0		
17 Tervis ja toiduohutus	598	557	—	17	573	96 %	25	—	25	0	—	—	0		
18 Ränne ja siseasjad	3 563	3 473	—	32	3 505	98 %	56	0	57	1	—	—	1		
19 Välispoliitika vahendid	733	654	17	18	689	94 %	35	9	44	0	—	—	0		
20 Kaubandus	111	108	—	2	109	99 %	1	0	1	0	—	—	0		
21 Rahvusvaheline koostöö ja areng	3 383	3 161	—	187	3 349	99 %	32	1	33	1	—	—	1		
22 Naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimised	4 978	3 979	—	925	4 904	99 %	65	—	65	2	7	—	9		

Miljonites eurades

Politiikavaldkond	Olemasolevad assign. kokku	Võetud kulukohustused						2017. aastas ülekantud assigneeringud				Tühistatavad assigneeringud			
		lõplikult vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku	%	sihtotstarbeline tulu	otsuse alusel ülekandmised	Kokku	lõplikult vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku		
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12		
23 Humanitaarabi ja kodanikukaitse	2 933	1 459	219	552	2 231	76 %	701	—	701	1	—	—	1		
24 Pettusevastane võitlus	79	79	—	—	79	100 %	0	—	0	0	—	—	0		
25 Komisjoni poliitika koordineerimine ja õigusnõustamine	222	209	0	7	216	97 %	5	0	5	1	—	—	1		
26 Komisjoni haldus	1 174	995	—	108	1 104	94 %	69	—	69	0	—	—	0		
27 Eelarve	67	59	—	5	64	95 %	3	—	3	0	—	—	0		
28 Audit	20	18	—	1	19	97 %	1	—	1	0	—	—	0		
29 Statistika	155	139	—	6	145	94 %	10	—	10	0	—	—	0		
30 Pensionid ja nendega seotud kulud	1 685	1 684	—	0	1 684	100 %	0	—	0	0	—	—	0		
31 Keelealitud	458	396	—	42	437	95 %	20	—	20	0	—	—	0		
32 Energeetika	1 506	1 405	—	41	1 446	96 %	55	0	55	5	—	—	5		
33 Õigus- ja tarbijaküsimused	268	256	—	3	259	97 %	7	—	7	2	—	—	2		
34 Kliimameetmed	139	137	—	1	138	100 %	0	0	0	0	—	—	0		
40 Reservid	236	—	—	—	—	0 %	—	99	99	138	—	—	138		
90 Teised institutsioonid	4 121	3 721	3	254	3 979	97 %	86	—	86	57	0	0	57		
Kokku	166 690	154 421	781	6 108	161 310	97 %	4 502	575	5 077	281	22	—	303		

4.8. POLIITIKAVALDKOND: MAKSETE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE

Politiikavaldkond	Miljonites eurodes														
	Tehtud maksed						2017. eelarveaastasse üle kantud assigneeringud					Tühistaaravad assigneeringud			
	Olemasolevad assign. kokku	lõplikult vastuvõetud eelarvest	üle kantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku	%	automaatsed ülekandmised	otsuse alusel ülekandmised	sihtotstarbeline tulu	Kokku	lõplikult vastuvõetud eelarvest	üle kantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku	
1	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13	
01 Majandus- ja rahandusküsimused	1 660	1 512	5	11	1 529	92%	5	—	114	119	12	1	—	13	
02 Siseturg, tööstus, ettevõtlus ja VKED	2 243	1 843	11	59	1 913	85%	15	0	313	328	1	1	—	2	
03 Konkurents	116	94	8	3	105	90%	8	—	3	10	0	1	—	1	
04 Tööhõive, sotsiaalküsimused ja kaasamine	11 802	8 819	10	44	8 873	75%	12	—	532	544	2 381	4	0	2 385	
05 Põllumajandus ja maaelu areng	59 039	54 127	414	2 488	57 029	97%	203	433	1 330	1 965	28	16	—	44	
06 Liikuvus ja transport	2 321	2 183	4	64	2 251	97%	4	0	59	63	6	0	1	7	
07 Keskkond	412	379	3	9	392	95%	3	0	7	11	9	0	—	9	
08 Teadusuuringud ja innovatsioon	6 811	5 359	25	396	5 780	85%	29	—	994	1 023	6	2	—	8	
09 Sidevõrgud, sisu ja tehnoloogia	2 627	2 326	10	113	2 449	93%	15	0	162	177	1	1	0	2	
10 Otsene teadustegevus	905	339	36	95	469	52%	46	—	385	431	0	5	—	5	
11 Merendus ja kalandus	622	585	2	2	589	95%	2	0	5	6	26	0	—	27	
12 Finantsstabiilsus, finantsteenused ja kapitaliturgude liit	91	80	3	2	85	93%	3	0	2	5	0	0	—	1	
13 Regionaal- ja linnapoliitika	31 108	29 072	10	40	29 123	94%	10	31	36	78	1 906	1	—	1 908	
14 Maksukorraldus ja tolliliit	171	155	5	2	161	94%	5	—	5	9	0	0	—	0	
15 Haridus ja kultuur	3 699	3 043	12	299	3 354	91%	12	0	332	344	0	1	—	1	
16 Teabevahetus	219	185	11	6	202	92%	10	—	6	16	0	1	—	1	
17 Tervis ja toiduturustus	586	526	8	16	550	94%	8	—	25	34	0	1	—	2	
18 Ränne ja siseasjad	2 487	2 364	5	24	2 393	96%	7	0	73	80	12	1	—	13	

Miljonites eurodes	Olemasolevad assign. kokku	Tehtud maksed						2017. eelarveaastasse üle kantud assigneeringud						Tühistatavad assigneeringud			
		lõplikult vastuvõetud eelarvest	üle kantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku	%	automaatsed ülekandmised	otsuse alusel ülekandmised	sihtotstarbeline tulu	Kokku	lõplikult vastuvõetud eelarvest	üle kantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku			
															2	3	4
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13			
Politiikavaldkond																	
19 Välispoliitika vahendid	683	595	3	19	617	90%	3	—	33	36	29	1	—	29			
20 Kaubandus	112	103	2	2	107	96%	3	0	2	5	0	0	—	0			
21 Rahvusvaheline koostöö ja areng	3 587	3 344	16	133	3 493	97%	21	0	70	91	1	2	—	3			
22 Naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimised	3 683	3 007	10	317	3 334	91%	11	—	52	62	284	2	—	286			
23 Humanitaarabi ja kodanikukaitse	2 277	1 637	6	360	2 002	88%	7	86	173	265	9	1	—	10			
24 Pettusevastane võitlus	92	72	6	—	78	84%	7	5	0	12	1	2	—	2			
25 Komisjoni poliitika koordineerimine ja õigusnõustamine	237	194	13	6	213	90%	15	0	6	21	0	2	—	3			
26 Komisjoni haldus	1 323	879	135	83	1 097	83%	121	—	97	218	1	8	—	8			
27 Eelarve	75	53	7	4	63	85%	6	—	5	11	0	0	—	0			
28 Audit	20	18	1	1	19	94%	1	—	1	1	0	0	—	0			
29 Statistika	154	123	4	6	134	87%	5	—	15	20	0	1	—	1			
30 Pensionid ja nendega seotud kulud	1 685	1 684	—	0	1 684	100%	—	—	0	0	0	—	—	0			
31 Keeletalitused	475	381	16	37	435	92%	15	—	25	39	0	1	—	1			
32 Energieetika	1 716	1 549	5	67	1 621	94%	5	0	71	76	15	1	3	19			
33 Õigus- ja tarbijaküsimused	245	222	3	4	229	94%	4	—	5	9	6	1	—	7			
34 Kliimameetmed	82	64	3	1	68	83%	4	0	1	4	9	1	—	9			
40 Reservid	21	—	—	—	—	0%	—	—	—	—	21	—	—	21			
90 Teised institutsioonid	4 683	3 247	423	305	3 975	85%	474	—	128	602	57	49	—	106			
Kokku	148 069	130 164	1 236	5 016	136 416	92%	1 098	557	5 062	6 717	4 823	109	3	4 936			

4.9. POLIITIKAVALKOND: TÄITMATA KULUKOHUSTUSTE MUUTUSED

Politiikavaldkond	Miljonites eurodes									
	Täitmata kulukohustused eelneva eelarveaasta lõpus					Eelarveaasta kulukohustused				
	Eelnevast eelarveaastast üle kantud kulukohustused	Vabastatud assigneeringud/ümberhindamine/tühistamine	Maksud	Täitmata kulukohustused aasta lõpus	Eelarveaasta poolt võetud kulukohustused	Maksud	Kulukohustuste tühistamine, mida ei saa üle kanda	Täitmata kulukohustused aasta lõpu seisuga	Täitmata kulukohustused	Täitmata kulukohustused aasta lõpu seisuga
01 Majandus- ja rahandusküsimused	1 884	(28)	(1 127)	728	2 534	(401)	—	2 133	—	2 861
02 Siseturg, tööstus, ettevõtlus ja VKEd	2 179	(26)	(1 145)	1 008	2 409	(768)	(1)	1 640	(1)	2 648
03 Konkurents	9	(1)	(8)	—	105	(97)	—	8	—	8
04 Tööhõive, sotsiaalküsimused ja kaasamine	33 275	(438)	(8 516)	24 321	13 367	(357)	(0)	13 010	(0)	37 331
05 Põllumajandus ja maaelu areng	25 424	(1 340)	(12 274)	11 810	63 466	(44 756)	(0)	18 710	(0)	30 520
06 Liikuvus ja transport	5 883	(114)	(1 528)	4 241	4 281	(723)	—	3 558	—	7 799
07 Keskkond	1 118	(2)	(275)	841	458	(117)	—	341	—	1 182
08 Teadusuuringud ja innovatsioon	12 813	(107)	(3 844)	8 863	6 386	(1 937)	(0)	4 449	(0)	13 312
09 Sidevõrgud, sisu ja tehnoloogia	3 365	(20)	(1 488)	1 856	1 936	(961)	(0)	975	(0)	2 832
10 Otsene teadustegevus	174	(19)	(100)	55	510	(369)	(0)	141	(0)	196
11 Merendus ja kalandus	2 201	(53)	(409)	1 740	1 071	(180)	(0)	891	(0)	2 630
12 Finantsstabiilsus, finantsteenused ja kapitaliturgude liit	12	(2)	(7)	3	87	(78)	(0)	9	(0)	13
13 Regionaal- ja linnapolitika	92 788	(286)	(28 491)	64 010	36 139	(631)	(0)	35 508	(0)	99 518
14 Maksukorraldus ja tolliliit	125	(6)	(73)	45	171	(88)	—	83	—	128
15 Haridus ja kultuur	2 801	(52)	(1 256)	1 494	3 249	(2 099)	(0)	1 150	(0)	2 644
16 Teabevahetus	56	(3)	(49)	4	211	(153)	(0)	58	(0)	62
17 Tervis ja toiduohutus	503	(46)	(264)	193	573	(286)	—	287	—	480
18 Ränne ja siseasjad	2 596	(168)	(1 096)	1 332	3 505	(1 297)	—	2 207	—	3 539
19 Välispoliitika vahendid	905	(46)	(339)	520	689	(278)	(0)	410	(0)	930
20 Kaubandus	20	(1)	(13)	6	109	(94)	—	16	—	22
21 Rahvusvaheline koostöö ja areng	9 572	(278)	(2 937)	6 358	3 349	(557)	(0)	2 792	(0)	9 150

Miljonites eurodes	Politiikavaldkond	Täitmata kulukohustused eelneva eelarveaasta lõpus				Eelarveaasta kulukohustused				Täitmata kulukohustused eelarveaasta lõpu seisuga
		Eelnevast eelarveaastast üle kantud kulukohustused	Vabastatud/assigneeringud/ümberhindamine/tühistamine	Maksud	Täitmata kulukohustused aasta lõpus	Eelarveaasta jooksul võetud kulukohustused	Maksud	Kulukohustuste tühistamine, mida ei saa üle kanda	Täitmata kulukohustused aasta lõpu seisuga	
	22 Naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimised	11 606	(306)	(2 547)	8 753	4 904	(787)	(0)	4 117	12 870
	23 Humanitaarabi ja kodanikukaitse	827	(5)	(542)	279	2 231	(1 460)	—	770	1 050
	24 Pettusevastane võitlus	30	(2)	(19)	9	79	(59)	—	20	29
	25 Komisjoni poliitika koordineerimine ja õigusnõustamine	15	(2)	(13)	—	216	(200)	—	16	16
	26 Komisjoni haldus	185	(9)	(169)	8	1 104	(928)	—	176	184
	27 Eelarve	7	(0)	(7)	—	64	(56)	—	8	8
	28 Audit	1	(0)	(1)	—	19	(18)	—	1	1
	29 Statistika	115	(7)	(50)	57	145	(83)	(0)	62	119
	30 Pensionid ja nendega seotud kulud	—	—	—	—	1 684	(1 684)	—	—	—
	31 Keeletalitused	17	(1)	(16)	—	437	(418)	—	19	19
	32 Energieetika	6 225	(309)	(1 325)	4 590	1 446	(296)	—	1 150	5 740
	33 Õigus- ja tarbijaküsimused	224	(4)	(91)	129	259	(138)	—	121	250
	34 Kliimameetmed	168	(1)	(43)	124	138	(25)	—	113	237
	90 Teised institutsioonid	570	(143)	(420)	7	3 979	(3 555)	0	424	431
	Kokku	217 693	(3 825)	(70 482)	143 386	161 310	(65 935)	(3)	95 373	238 759

4.10. POLIITIKAVALDKOND: TÄITMATA KULUKOHUSTUSED NENDE TEKKIMISE AASTATE LÕIKES

Politiikavaldkond	Miljonites eurodes										
	< 2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Kokku		
01 Majandus- ja rahandusküsimused	11	0	—	117	244	10	346	2 133	2 861		
02 Siseturg, tööstus, ettevõtlus ja VKEd	13	11	29	93	86	144	633	1 640	2 648		
03 Konkurents	—	—	—	—	—	—	0	8	8		
04 Tööhõive, sotsiaalküsimused ja kaasamine	382	6	265	420	4 112	4 118	15 018	13 010	37 331		
05 Põllumajandus ja maaelu areng	34	—	—	2	868	985	9 921	18 710	30 520		
06 Liikuvus ja transport	100	64	249	508	571	1 321	1 430	3 558	7 799		
07 Keskfond	80	58	68	98	137	181	217	341	1 182		
08 Teadusuuringud ja innovatsioon	77	112	318	705	1 686	2 835	3 129	4 449	13 312		
09 Sidevõrgud, sisu ja tehnoloogia	29	16	37	141	298	615	721	975	2 832		
10 Otsene teadustegevus	9	2	1	1	11	11	19	141	196		
11 Merendus ja kalandus	85	0	13	27	286	26	1 302	891	2 630		
12 Finantsstabiilsus, finantsteenused ja kapitalitur- gude liit	—	—	—	—	0	1	3	9	13		
13 Regionaal- ja linnapoliitika	1 022	1	8	825	14 947	5 750	41 459	35 508	99 518		
14 Maksukorraldus ja tolliliit	—	—	0	0	1	11	32	83	128		
15 Haridus ja kultuur	83	26	66	128	220	436	535	1 150	2 644		
16 Teabevahetus	—	—	0	0	0	0	4	58	62		
17 Tervis ja toiduohutus	14	3	5	10	15	52	93	287	480		
18 Ränne ja siseasjad	45	46	67	158	322	111	583	2 207	3 539		
19 Välispoliitika vahendid	12	5	11	38	55	168	231	410	930		
20 Kaubandus	—	—	0	0	1	1	4	16	22		
21 Rahvusvaheline koostöö ja areng	227	219	331	699	1 237	1 525	2 120	2 792	9 150		
22 Naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimised	414	290	473	993	1 507	2 037	3 039	4 117	12 870		

Politiikavaldkond	Miljonites eurodes									
	< 2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Kokku	
23 Humanitaarabi ja kodanikukaitse	22	25	24	23	22	28	135	770	1 050	
24 Pettusevastane võitlus	—	—	—	0	1	3	6	20	29	
25 Komisjoni poliitika koordineerimine ja õigusnõustamine	—	—	—	—	—	—	0	16	16	
26 Komisjoni haldus	—	—	—	—	2	1	4	176	184	
27 Eelarve	—	—	—	—	—	—	(0)	8	8	
28 Audit	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
29 Statistika	—	—	0	0	3	17	37	62	119	
30 Pensionid ja nendega seotud kulud	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
31 Keeletalitused	—	—	—	—	—	—	(0)	19	19	
32 Energeetika	225	491	142	496	1 273	1 053	910	1 150	5 740	
33 Õigus- ja tarbijaküsimused	0	0	4	6	13	36	70	121	250	
34 Klimameetmed	—	—	—	—	1	54	69	113	237	
90 Teised institutsioonid	0	0	0	0	0	0	0	431	431	
	2 884	1 376	2 111	5 488	27 920	21 530	82 069	95 380	238 759	

5. EELARVE TÄITMINE INSTITUTSIOONIDE LÕIKES
5.1. EELARVE TULUDE LAEKUMINE

Institutsioon	Eelarvelised tulud		Kindlaksmääratud nõuded			Tulud			Laekumised %na eelarvest	Võlgnevuse sal- do
	Eelarvelised tulud		Üle kantud	Kokku	Jooksva aasta nõuetest	Tulud				
	Esialgne vastu- võetud eelarve	Lõplik vastu- võetud eelarve				Eelnevast aas- tast üle kantud nõuetest	Kokku			
Komisjon	143 548	136 305	7 119	150 972	141 804	2 285	144 089	106 %	6 883	
Regioonide Komitee	8	8	—	11	11	—	11	133 %	0	
Kontrollikoda	20	20	0	20	20	0	20	99 %	0	
Euroopa Kohus	52	52	0	50	50	0	50	97 %	0	
Majandus- ja Sotsiaalkomitee	11	11	—	15	15	—	15	142 %	—	
Euroopa Ülemkogu ja nõukogu	50	50	3	79	75	2	78	154 %	2	
Euroopa Andmekaitseinspektor	1	1	—	1	1	—	1	95 %	—	
Euroopa välisteenus	41	41	1	269	268	1	268	659 %	1	
Euroopa Parlament	153	153	19	205	181	2	183	119 %	22	
Euroopa Ombudsman	1	1	—	1	1	—	1	91 %	—	
Kokku	143 885	136 642	7 141	151 624	142 427	2 290	144 717	106 %	6 907	

Nagu varasematelgi aastatel, on ELi üldeelarve täitmise kohta koostatud konsolideeritud aruannetes kajastatud eelarve täitmist kõigis institutsioonides, sest ELi eelarve raames koostatakse iga institutsiooni jaoks eraldi eelarve. Ametitel puudub ELi eelarve raames eraldi eelarve ja neid rahastatakse osaliselt komisjoni eelarvest antava toetusega.

Euroopa välisteenistuse puhul tuleks märkida, et välisteenus saab lisaks omaenda eelarvele rahalist toetust ka komisjonilt (140 miljonit eurot, 2015. aastal 138 miljonit eurot) ja EAFilt (44 miljonit eurot, 2015. aastal 61 miljonit eurot). Need eelarvevahendid antakse Euroopa välisteenistuse käsutusse (sihtotstarbelise tuluna), et katta eeskätt ELi delegatsioonides töötavate komisjoni töötajate kulusid, kuna nende delegatsioonide haldusjuhtimisega tegeleb Euroopa välisteenus.

5.2. KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE

Institutsioon	Kasutatavad assigneeringud kokku	Võetud kulukohustused						2017. aastasse ülekantud assigneeringud					Tühistatavad assigneeringud				Kokku
		lõplikult vastuvõetud arvest	ülekantud assigneeringutest	sihtotstarbest tulust	Kokku	%	sihtotstarbest tulust	otsuse alusel ülekandmisel	Kokku	lõplikult vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihtotstarbest tulust	Kokku	sihtotstarbest tulust	Kokku		
																2	
1		2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12				
Komisjon	1 622 569	150 699	778	5 854	157 332	97 %	4 416	575	4 991	224	22	—	246				
Regioonide komitee	93	89	—	2	91	98 %	0	—	0	1	—	0	1				
Kontrollikoda	138	136	—	0	136	99 %	0	—	0	1	—	0	1				
Euroopa Kohus	382	373	—	1	374	98 %	1	—	1	7	—	0	7				
Majandus- ja Sotsiaalkomitee	135	127	—	4	131	97 %	0	—	0	4	—	0	4				
Euroopa Ülemkogu ja nõukogu	591	519	2	21	541	92 %	23	—	23	26	0	0	26				
Euroopa Andmekaitseinspektor	9	9	—	—	9	95 %	—	—	—	1	—	0	1				
Euroopa välisteenistus	877	634	1	200	835	95 %	40	—	40	2	0	0	2				
Euroopa Parlament	1 886	1 824	—	26	1 850	98 %	21	—	21	15	—	0	15				
Euroopa Ombudsman	11	10	—	—	10	95 %	—	—	—	0	—	0	0				
Kokku	166 690	154 421	781	6 108	161 310	97 %	4 502	575	5 077	281	22	—	303				

Miljonites eurodes

5.3. MAKSETE ASSIGNEERINGUTE KASUTAMINE

Institutsioon	Olemasolevad assigneeringud kokku		Tehtud maksed					2017. eelarveaastasse üle kantud assigneeringud					Tühistatavad assigneeringud			
	lõplikult vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku	%	automaatsed ülekanndmised	otsuse alusel ülekanndmised	sihtotstarbelisest tulust	Kokku	lõplikult vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust	Kokku	lõplikult vastuvõetud eelarvest	ülekantud assigneeringutest	sihtotstarbelisest tulust
	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13			
Komisjon	143 386	813	4 711	132 442	92 %	624	557	4 934	6 115	4 766	60	3	4 830			
Regioonide komitee	102	7	2	90	89 %	8	—	0	9	1	1	0	3			
Kontrollikoda	147	9	0	136	92 %	9	—	0	9	1	1	0	2			
Euroopa Kohus	401	18	1	370	92 %	22	—	1	23	7	2	0	9			
Majandus- ja Sotsiaalkomitee	145	7	3	129	89 %	8	—	1	9	4	4	0	7			
Euroopa Ülemkogu ja nõukogu	636	38	20	515	81 %	62	—	23	86	26	9	0	35			
Euroopa Andmekaitseinspektor	10	1	—	9	84 %	1	—	—	1	1	0	0	1			
Euroopa väliteenistus	968	75	185	816	84 %	77	—	62	139	2	11	—	13			
Euroopa Parlament	2 262	268	94	1 900	84 %	285	—	40	325	15	21	0	36			
Euroopa Ombudsman	11	1	—	10	86 %	1	—	—	1	0	0	0	1			
Kokku	148 069	1 236	5 016	136 416	92 %	1 098	557	5 062	6 717	4 823	109	3	4 936			

6. AMETITE EELARVETE TÄITMINE

6.1. EELARVE TULUD

Amet	Komisjoni poliitika- valdkond, kust rahas- tamine toimub	Lõplik vastuvõetud eelarve	Miljonites eurodes
			Laekunud summad
Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö- amet (ACER)	6	16	16
Elektroonilise Side Euroopa Reguleerivate Asutuste Ühendatud Amet (BERECi büroo)	9	4	4
Ühenduse Sordiamet (CVPO)	17	16	13
Tarbija-, Tervise-, Põllumajandus- ja Toiduküsimuste Rakendusamet (CHAFEA)	17	9	9
Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitev- asutus (EACEA)	15	49	49
Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur (EU- OSHA)	4	15	15
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suure- mahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimise Euroopa amet (eu-LISA)	18	80	97
Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet (EASO)	18	53	53
Euroopa Lennundusohutusamet (EASA)	6	193	140
Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA)	12	36	37
Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex)	18	233	252
Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC)	17	58	58
Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (CEDEFOP)	15	18	18
Euroopa Kemikaaliamet (ECHA)	2	103	105
Euroopa Keskkonnaamet (EEA)	7	42	57
Euroopa Kalanduskontrolli Amet (EFCA)	11	10	10
Euroopa Toiduohutusamet (EFSA)	17	79	79
Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond (Eurofound)	4	21	21
Euroopa ülemaailmne satelliitnavigatsioonisüsteem (GNSS)	6	29	223
Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE)	4	8	8
Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT)	15	264	264
Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA)	12	22	22
Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EMSA)	6	71	71

<i>Miljonites eurodes</i>			
Amet	Komisjoni poliitika- valdkond, kust rahas- tamine toimub	Lõplik vastuvõetud eelarve	Laekunud summad
Euroopa Ravimiamet (EMA)	2	308	305
Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus (EMCDDA)	18	15	15
Euroopa Politseiamet	18	104	117
Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet (ERCEA)	8	43	43
Euroopa Väärtpaberiturujärevalve (ESMA)	12	39	39
Euroopa Koolitusfond (ETF)	15	20	20
Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA)	18	22	22
Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Amet (CEPOL)	18	9	10
Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet (ENISA)	9	11	11
Euroopa Liidu Raudteeamet	6	28	28
Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO)	12	418	231
Euroopa Õiguslase Koostöö Üksus (Eurojust)	33	44	44
Väikeste ja Keskmise Suurusega Ettevõtete Toetamise Täitevamet (EASME)	6	36	36
Ühisettevõtte Fusion for Energy (F4E)	8	720	724
Innovatsiooni ja Võrkude Rakendusamet (INEA)	6	22	22
Teadusuuringute Rakendusamet (REA)	8	60	60
Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus	15	51	42
Kokku		3 377	3 389

<i>Miljonites eurodes</i>		
Tulu liik	Lõplik vastuvõetud eelarve	Laekunud summad
Komisjoni toetus	1 524	1 540
Lõivutulu	642	638
Muu tulu	1 211	1 211
Kokku	3 377	3 389

6.2. KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE JA MAKSETE ASSIGNEERINGUTE JAOTUMINE AMETITE LÕIKES

Miljonites eurodes

Amet	Kulukohustuste assigneeringud		Maksete assigneeringud	
	Olemasolevad assigneeringud kokku	Tehtud kulukohustused	Olemasolevad assigneeringud kokku	Tehtud maksed
Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER)	16	16	18	12
Elektroonilise Side Euroopa Reguleerivate Asutuste Ühendatud Amet (BEREC)	4	4	5	4
Ühenduse Sordiamet (CVPO)	18	17	17	15
Tarbija-, Tervise-, Põllumajandus- ja Toiduküsimuste Rakendusamet (CHAFEA)	9	9	10	8
Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitev-asutus (EACEA)	49	48	54	47
Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur (EU-OSHA)	17	16	21	15
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimise Euroopa amet (eu-LISA)	85	80	104	94
Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet (EASO)	66	53	55	35
Euroopa Lennundusohutusamet (EASA)	220	160	226	144
Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA)	36	35	40	35
Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex)	256	244	300	199
Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC)	59	58	69	56
Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (CEDEFOP)	19	19	20	18
Euroopa Kemikaaliamet (ECHA)	113	110	124	106
Euroopa Keskkonnaamet (EEA)	69	64	74	50
Euroopa Kalanduskontrolli Amet (EFCA)	10	10	11	9
Euroopa Toiduohutusamet (EFSA)	80	80	88	79
Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond (Eurofound)	21	21	24	20
Euroopa ülemaailmne satelliitnavigatsioonisüsteem (GNSS)	3 331	1 104	626	139
Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE)	8	8	10	8
Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT)	285	271	267	265
Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA)	22	22	25	22
Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EMSA)	80	72	82	66

Miljonites eurodes

Amet	Kulukohustuste assigneeringud		Maksete assigneeringud	
	Olemasolevad assigneeringud kokku	Tehtud kulukohustused	Olemasolevad assigneeringud kokku	Tehtud maksed
Euroopa Ravimiamet (EMA)	314	301	347	294
Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus (EMCDDA)	16	16	17	16
Euroopa Politseiamet	122	115	133	112
Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet (ERCEA)	43	43	45	43
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA)	42	40	47	38
Euroopa Koolitusfond (ETF)	21	21	21	21
Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA)	22	22	28	22
Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Amet (CEPOL)	10	9	11	9
Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet (ENISA)	11	11	12	10
Euroopa Liidu Raudteeamet	28	28	30	28
Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO)	450	238	453	214
Euroopa Õiguslase Koostöö Üksus (Eurojust)	44	44	47	39
Väikeste ja Keskmise Suurusega Ettevõtete Toetamise Täitevamet (EASME)	36	36	41	36
Ühisettevõtte Fusion for Energy (F4E)	764	763	730	716
Innovatsiooni ja Võrkude Rakendusamet (INEA)	22	22	23	22
Teadusuuringute Rakendusamet (REA)	60	60	63	59
Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus	51	45	55	46
Kokku	6 926	4 330	4 376	3 169

Miljonites eurodes

Kululiik	Kulukohustuste assigneeringud		Maksete assigneeringud	
	Olemasolevad assigneeringud kokku	Tehtud kulukohustused	Olemasolevad assigneeringud kokku	Tehtud maksed
Personal	1 054	1 033	1 069	1 029
Halduskulud	367	341	431	330
Tegevuskulud	5 505	2 956	2 875	1 811
Kokku	6 926	4 330	4 376	3 169

SÕNASTIK

Kindlustusmatemaatilised eeldused

Pensionikohustisi mõjutavate tulevaste sündmuste kulude arvutamisel kasutatud eeldused.

Kindlustusmatemaatiline kasum ja kahjum

Määratud väljamaksega skeemi kindlustusmatemaatilise puudu- või ülejäägi muutused. Need tulenevad varasemate kindlustusmatemaatiliste eelduste ja tegelike sündmuste erinevustest ning kindlustusmatemaatiliste eelduste muutumise mõjust.

Haldusassigneeringud

Haldusassigneeringutest kaetakse institutsioonide ja üksuste jooksvad kulud (isikkoosseisule, hoonetele, bürooseadmetele).

Vastuvõetud eelarve

Eelarveprojekt muutub vastuvõetud eelarveks niipea, kui eelarvepädevad institutsioonid on selle heaks kiitnud.

Paranduseelarve

Eelarveaasta kestel vastu võetud otsus muuta (suurendada, vähendada, ümber paigutada) jooksva aasta vastuvõetud eelarve erinevaid aspekte.

Liikmesriikidelt sissenõutavad summad

Need kujutavad endast aruandeperioodil tekkinud kulusid, mida tuleb rahastada tulevastest eelarvetest, s.t ELi liikmesriikide poolt. See on tekkepõhiste raamatupidamisaruannete ja kassapõhise eelarve kooseksisteerimise tagajärg.

Aasta tegevusaruanne

Iga-aastastes tegevusaruannetes kajastatakse tegevuse tulemusi mh vastavalt võetud eesmärkidele, asjaomastele riskidele ja sisekontrolli vormile. Komisjoni puhul alates 2001. eelarveaastast ja kõigi Euroopa Liidu institutsioonide puhul alates 2003. eelarveaastast peab volitatud eelarvevahendite kasutaja esitama oma institutsioonile oma ülesannete täitmise kohta aasta tegevusaruande koos finants- ja haldusteabega.

Assigneeringud

Eelarve rahastamine. Eelarves esitatakse kulukohustuste ja maksete (saajatele sularaha maksmine või pangaülekannete tegemine) prognoos. Kulukohustuste ja maksete assigneeringud on sageli erinevad (liigendatud assigneeringud), sest mitmeaastased programmid ja projektid seotakse tavaliselt täielikult kulukohustustega nende kinnitamise aastal, makseid aga tehakse nende rakendamise aja jooksul vastavalt nende edenemisele. Liigendamata assigneeringud on halduskulude ja põllumajandusturutoetuste assigneeringud ning nende puhul võrduvad otsetoetuste ja kulukohustuste assigneeringud maksete assigneeringutega.

Sihtotstarbeline tulu

Spetsiaalne tulu, mis on ette nähtud konkreetsete kuluartiklite rahastamiseks. Sihtotstarbelise välistulu peamine allikas on kolmandate riikide rahaline panus liidu poolt rahastatavatele programmidele. Sihtotstarbelise sisetulu peamine allikas on tulu kolmandatelt isikutelt nende soovil tarnitud kaupade ja teenuste või tehtud töö eest; ebaõigesti makstud summade tagastamisest tekkiv tulu ning tulu väljaannete ja filmide müügist, sh elektroonilistel kandjatel.

Müügivalmis finantsvarad

Kõik finantsvarad (peale tuletisinstrumentide), mida mõõdetakse vastavalt rahvusvaheliste avaliku sektori raamatupidamise standardite õiglases väärtuses, ja mille õiglase väärtuse muutused tuleb kajastada kuni kajastamise lõpetamiseni (või väärtuse languseni) netovara reservis.

Eelarverida

Tulud ja kulud on eelarves kajastatud eelarvepädevate institutsioonide kehtestatud kohustusliku nomenklatuuri kohaselt, mis peegeldab iga punkti sisu ja otstarvet. Nimetustes (jaotis, peatükk, artikkel või rida) sisaldub nomenklatuuri formaalne kirjeldus.

Assigneeringute tühistamine

Kasutamata assigneeringud, mida ei tohi enam kasutada.

Assigneeringute ülekandmine

Erand aastase põhimõttest, kui assigneeringud, mida asjaomasel eelarveaastal kasutada ei saanud, kantakse erandkorras üle kasutamiseks järgmisel aastal.

Kulukohustused

Juriidiline kohustus tagada rahastamine teatavatel tingimustel. EL kohustub hüvitama oma osa ELi poolt rahastatava projekti kuludest. Tänaused kulukohustused on homsed maksed. Tänaused maksed on eilsed kulukohustused.

Kulukohustuste assigneering

Kulukohustuste assigneeringutest kaetakse jooksva eelarveaastal võetavate juriidiliste kohustuste (lepingud, toetuslepingud/otsused) kogukulud.

Jooksvad teenistuskulud

Pensioniskeemi kohustuste kasv tulenevalt teenistusest jooksva eelarveaastal.

Kulukohustustest vabastamine

Õigusakt, millega tühistatakse varasem kulukohustus (või osa sellest).

Määratud väljamaksega pensioniskeem

Pensioniskeem, mille hüvitised on reguleerivate normidega määratletud makstud panusest sõltumatult ja ei ole otseselt seotud skeemi investeringutega. Skeem võib olla rahastatav või mitterahastatav.

Tuletisinstrumendid

Finantsinstrumendid, mille väärtus on seotud muu finantsinstrumendi, näitaja või kauba väärtuse muutustega. Erinevalt esmase finantsinstrumendi (nt riigivõlakiri) omanikust, kellel on tingimusteta õigus saada tulevikus raha (või muud majanduslikku kasu), on tuletisinstrumendi omanikul üksnes piiratud õigus sellist kasu saada. Tuletisinstrument on näiteks valuuta forvardleping.

Otsene eelarve täitmine

Eelarve täitmise viis. Eelarve otsene täitmine puhul täidavad eelarvet vahetult komisjoni talitused, rakendusametid ja usaldusfondid.

Diskontomäär

Raha ajaväärtuse korrigeerimiseks kasutatav määr. Diskonteerimine on meetod, mida kasutatakse erinevatel ajavahemikel tekkivate kulude ja tulude võrdlemiseks.

Tegelik intressimäär

Määr, millega diskonteeritakse prognoositavaid tulevasi laekumisi või makseid finantsvara või -kohustuse eeldatava eluaja jooksva vara või kohustuse bilansiline jääkmaksumuseni.

Finantsvarad või kohustused õiglasel väärtuses üle- või puudujäägina

Kõik finantsvarad ja -kohustused, mida mõeldakse vastavalt rahvusvahelistele avaliku sektori raamatupidamise standarditele õiglasel väärtuses ja mille õiglase väärtuse muutused tuleb kajastada perioodi üle- või puudujäägis (st tuletisinstrumentid).

Finantskorrektsioon

Finantskorrektsiooni otstarve on kaitsta ELi eelarvet vigu sisaldavate või õigusnormide vastaselt tehtud kulude eest. Eelarve täitmisel koostöös liikmesriikidega tekkivate kulude puhul on valesti tehtud maksete sissenõudmine peamiselt liikmesriigi kohustus.

„Kinnitatud“ finantskorrektsioon on finantskorrektsioon, millega on nõustunud asjaomane liikmesriik. „Otsustatud“ finantskorrektsioon on võetud vastu komisjoni otsusega ja on alati netokorrektsioon, mille puhul liikmesriik peab tagastama õigusnormide vastaselt saadud vahendid ELi eelarvesse, mis vähendab pöördumatult asjaomase liikmesriigile eraldatud rahastamispaketti. Kinnitatud ja otsustatud finantskorrektsioonid on kajastatud käesolevas väljaandes ühe kategooriana.

„Rakendatud“ finantskorrektsioon on finantskorrektsioon, millega täheldatud rikkumine on parandatud.

Kaudne eelarve täitmine

Eelarve täitmise viis. Eelarve kaudse täitmise raames delegeerib komisjon eelarve täitmise ülesanded liidu õiguse või siseriikliku õiguse alusel loodud asutustele.

Maksete katkestamine ja peatamine

Kui komisjon oma töö või auditeerimisasutuste edastatud teabe alusel leiab, et liikmesriik ei ole juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõsiseid puudusi kõrvaldanud ja/või tühistanud deklareeritud ja kinnitatud kulusid, mis on tehtud õigusnormide vastaselt, võib ta maksete tegemise katkestada või peatada.

Eeskirjade eiramine

Eeskirjade eiramine on ELi õigusnormide vastane tegu, mis võib negatiivselt mõjutada ELi finantshuve ning mis võib tuleneda nii toetust taotlevate toetusesaajate kui maksete tegemise eest vastutavate ametiasutuste tehtud vigadest. Kui eeskirju eiratakse meelega, on tegemist pettusega.

Tühistatavad assigneeringud

Kasutamata assigneeringud, mis tuleb eelarveaasta lõpus tühistada. See tähendab assigneeringust tulenevate kulutamise ja/või kohustuste võtmise volituste täielikku või osalist tühistamist.

Omavahendid

ELi institutsioonide ja ametite peamine rahastamisallikas, mis on määratletud omavahendite määruses nr 609/2014. Omavahendid jagunevad kogurahvatulul põhinevateks, käibemaksul põhinevateks ja traditsioonilisteks.

Maksete assigneeringud

Maksete assigneeringutega kaetakse kulusid, mis tulenevad aruandeaastal ja/või eelnevatel eelarveaastatel võetud kulukohustustest.

Eelmakse

Makse, mille eesmärk on pakkuda makse saajale käibevahendeid. See võib olla kooskõlas asjaomase lepingu, otsuse, kokkuleppe või alusakti sätetega jagatud mitmeks makseks. Käibevahendeid või ettemakseid kasutatakse lepingus kindlaks määratud perioodi jooksul sel eesmärgil, milleks need anti, või makstakse tagasi.

Ennetusmeede

Ennetusmeetmed, mis on komisjoni käsutuses ELi eelarve kaitseks, kui ta näeb võimalikke puudusi, hõlmavad ELi eelarve maksete peatamisi või katkestamisi rakenduskavadele.

Reste à Liquider (RAL, täitmata kulukohustused)

Summa, mille kohta eelarveline kulukohustus on võetud, kuid mille alusel makseid ei ole veel tehtud. Need on ELi tulevaste aastate maksekohustused, mis tulenevad otseselt mitmeaastaste programmide olemasolust ning kulukohustuste ja maksete assigneeringute lahususest.

Eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega

Eelarve täitmise viis. Selle eelarve täitmise viisi korral delegeeritakse eelarve täitmine liikmesriikidele. Sellesse täitmisviisi raames tehakse umbes 80 % kuludest.

Traditsioonilised omavahendid

ELi tuluallikas ja „omavahendite“ osa, millest rahastatakse ELi meetmeid. Traditsioonilised omavahendid on määratletud omavahendite määruses nr 609/2014 ning need koosnevad tolli- ja suhkrumaksudest.

Ümberpaigutused (eelarveridade vahel)

Ümberpaigutused eelarveridade vahel on assigneeringute nihutamine ühelt eelarvereaalt teisele eelarveaasta jooksul, moodustades erandi eelarve sihtotstarbelisuse põhimõttest. Need on siiski Euroopa Liidu toimimise lepinguga selgesõnaliselt lubatud finantsmääruses sätestatud tingimustel. Finantsmääruses on nimetatud erinevaid ümberpaigutamiste liike, sõltuvalt sellest, kas need toimuvad eelarve jaotiste, peatükkide, artiklite või rubriikide piires, ja need nõuavad erineva tasandi kinnitust.

KONTROLLIKOJA KINNITAV AVALDUS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE – SÕLTUMATU AUDIITORI ARUANNE

(2017/C 323/02)

Arvamus

I. Kontrollikoda auditeeris:

- a) Euroopa Liidu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb konsolideeritud finantsaruannetest⁽¹⁾ ja eelarve täitmise aruannetest⁽²⁾ 31. detsembril 2016 lõppenud eelarveaasta kohta, mille komisjon kiitis heaks 26. juunil 2017,
- b) raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 287 sätestatud nõuetele.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kohta

II. Kontrollikoja hinnangul annab Euroopa Liidu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2016 lõppenud eelarveaasta kohta kõikides olulistest aspektides tõepärase pildi liidu finantsolukorrast 31. detsembri 2016. aasta seisuga, tehingute tulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal, vastavalt finantsmäärusele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditel põhinevatele raamatupidamiseeskirjadele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus**Tulud**

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

III. Kontrollikoja hinnangul on 31. detsembril 2016 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistest aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Märkusega arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

IV. Välja arvatud punktis „Alus märkusega arvamuse esitamiseks raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta“ kirjeldatud asjaolude mõju, on 2016. aasta 31. detsembril lõppenud aasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kontrollikoja hinnangul kõigis olulistest aspektides seaduslikud ja korrektsed.

⁽¹⁾ Konsolideeritud finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruannet, netovara muutuste aruannet, tähtsamate arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat teavet (sealhulgas segmendiaruandlust).

⁽²⁾ Eelarve täitmise aruanded sisaldavad ka selgitavaid lisasid.

Alus arvamuse esitamiseks

V. Kontrollikoda viis auditi läbi kooskõlas IFACi rahvusvaheliste auditistandardite ja eetikanormidega ning INTOSAI kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheliste standarditega. Nimetatud standarditega hõlmatud kontrollikoja kohustusi kirjeldatakse täpsemalt käesoleva aruande audiitori kohustusi käsitlevas osas. Kooskõlas rahvusvahelise arvestusekspertide eetikakoodeksi nõukogu (IESBA) eetikakoodeksi ja auditeerimisega seotud eetikanõuetega on kontrollikoda sõltumatu ning täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt nimetatud nõuetele ja IESBA eetikakoodeksile. Kontrollikoda on seisukohal, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane arvamuse avaldamiseks.

Alus märkusega arvamuse esitamiseks raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

VI. 2016. aastal kulude hüvitamisel põhineva rahastamisena⁽¹⁾ kajastatud kulud on olulisel määral vigadest mõjutatud. Kontrollikoja hinnangul on kulude hüvitamisel põhineva rahastamise veamäär 4,8 %. Kontrollikoja üldine hinnanguline veamäär (3,1 %) ületab endiselt olulisuse piirmäära, kuid vead ei ole läbiva iseloomuga. Toetusõigustel põhinevad maksed ei ole olulisel määral vigadest mõjutatud⁽²⁾. Kontrollikoja üldist järeldust toetab ELi eelarve aasta haldus- ja tulemusaruandes esitatud komisjoni analüüs veariski sisaldavate summade kohta.

Peamised audititeemad

VII. Peamised audititeemad on teemad, mis kontrollikoja audiitorite kutsealase otsustuse kohaselt olid vaadeldava perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimisel kõige olulisemad. Neid teemasid käsitleti konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimisel üldiselt ja nende alusel kontrollikoja arvamuse kujundamisel, ning nende teemade kohta kontrollikoda eraldi arvamust ei koosta.

Kontrollikoda hindas raamatupidamise aastaaruandes esitatud pensionide ja muude töötajate hüvitiste eraldist

VIII. ELi bilanss hõlmas 2016. aasta lõpus pensione ja muid töötajate hüvitisi summas 67,2 miljardit eurot. Tegemist on ühe suurima kohustusega bilansis, moodustades ligi kolmandiku 2016. aasta kohustustest kogusummas 234,8 miljardit eurot.

IX. Suurem osa pensionide ja muude töötajatele makstavate hüvitiste eraldisest (58,7 miljardit eurot) on seotud Euroopa Liidu ametnike ja muude teenistujate pensioniskeemiga (PSEO). Pensionikohustus katab kindlaksmääratud hüvitise, mis on tagatud Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade artikliga 83 ja Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõikega 3. Raamatupidamise aastaaruandes kirjendatud kohustus vastab summale, mis oleks pensioniskeemi lisatud, kui selline oleks loodud, et katta olemasolevad vanaduspensionide kohustused⁽³⁾. Lisaks vanaduspensionile hõlmab see invaliidsuspensionit ning ELi ametnike leskedele ja orbudele makstavat pensionit. Personalieeskirjade artikli 83 kohaselt makstakse pensioniskeemi järgseid hüvitisi ELi eelarvest, liikmesriigid tagavad ühiselt toetuste maksmise ja ametnikud maksavad ühe kolmandiku pensioniskeemi rahastamisest.

X. PSEO on ELi ametnike kohustuslik tööandjapensionis keem, mille alusel kasutatakse töötajate ning nende tööandjaks olevate institutsioonide ja asutuste osamakseid tulevase pensioni rahastamiseks. Skeem on üles ehitatud nii, et see oleks osamaksete määra ja pensioniea kohandamise abil kindlustusmatemaatilises tasakaalus. Pensionikulude pikaajalise prognoosi arvutamiseks kasutatavate parameetrite arv ja mitmekesisus näitab arvutuse kindlustusmatemaatilist olemust. Arvutuse teeb Eurostat igal aastal.

⁽¹⁾ 66,0 miljardit eurot. Kontrollikoda esitab täiendavat teavet 2016. aasta aastaaruande punktis 1.10.

⁽²⁾ 63,3 miljardit eurot. Kontrollikoda esitab täiendavat teavet 2016. aasta aastaaruande punktis 1.11.

⁽³⁾ Vt rahvusvaheline avaliku sektori raamatupidamisstandard (IPSAS) nr 25 – töötajate hüvitised. PSEO puhul kajastab kindlaksmääratud hüvitise kohustus nende eeldatavate tulevaste maksete nüüdiseväärtust, mis ELil tuleb teha, et katta praeguse ja varasemate perioodide tööalasest teenistusest tulenevad pensionikohustused.

XI. Auditi käigus hindas kontrollikoda pensionimaksete eraldise kindlustusmatemaatilisi eeldusi ja väärtuse arvestamist. Kontrolliti arvnäitajaid, kindlustusmatemaatilisi parameetreid, eraldise arvutamist ning selle esitamist konsolideeritud bilansis ja konsolideeritud finantsaruannete lisades. Kontrollikoja audit eraldise õiglase väärtuse kohta näitas mõningaid lünki ja ebatäpsusi andmete aluseks olevas esimeses andmebaasis, mis ei avalda ELi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande olulist mõju. Nagu komisjon konsolideeritud finantsaruannete lisas 2.9 märgib, on tal kavas võtta meetmeid, et tõhustada töötajate hüvitiste kohustuse arvutamise korda. Kontrollikoda jätkab protsessi jälgimist.

Kontrollikoda hindas raamatupidamise aastaaruandes esitatud viitkulusi

XII. Komisjoni hinnangul oli 2016. aasta lõpus selliste kantud rahastamiskõlblike kulude, mis kuuluvad *toetusesaajatele* väljamaksmisele, kuid mida ei ole veel kajastatud, summa 102 miljardit eurot (2015. aasta lõpus 106 miljardit eurot). Komisjon kajastas need viitkuludena.

XIII. Kontrollikoda uuris aasta lõpus koostatud prognoosidele kohaldatud meetodikat ja kontrollisüsteeme peamistes peadirektoraatides. Kontrollikoda koostas arvete ja eelmaksete põhjal valimid ning uuris neid elemente, et käsitleda viitkulude väärkajastamise riski. Komisjoni raamatupidamistalituselt küsiti täiendavaid selgitusi rakendatud üldmeetodite ning eriti ühtekuuluvuse valdkonnas *programmitöö perioodil 2014–2020* rakendatud uue meetodi kohta.

XIV. Tehtud töö lubab kontrollikojal järeldada, et konsolideeritud bilansis kajastatud viitkulude kogusumma on peamiste peadirektoraatide puhul õiglaselt esitatud. Mõnes väiksemas peadirektoraadis leiti aga süsteemseid puudusi seoses aasta lõpu kirjetega. Komisjon töötas välja sellekohase tegevuskava.

Kontrollikoda taotles komisjonilt täiendavat teavet, mis toetaks koostöös liikmesriikidega rakendatavate rahastamisvahendite hindamist

XV. Liikmesriikide ametiasutused kannavad osa komisjoni poolt ettemakstavatest vahenditest laenude, omakapitaliinstrumentide või tagatiste vormis *rahastamisvahenditesse* üle.

XVI. Perioodi 2007–2013 *mitmeaastases finantsraamistikus* ei pidanud nimetatud ametiasutused ELi õigusaktide kohaselt kõnealustes vahendites raamatupidamisaruande koostamise ajal sisalduvate summade kohta perioodilisi aruandeid esitama. Sellest tulenevalt koostas komisjon viimase kättesaadava (2015. aasta lõpust pärineva) aruande alusel prognoosi ettemaksete kasutamise kohta, eeldades, et vahendid kasutatakse tegevusperioodi jooksul (algselt kuni 31. detsembrini 2015, kuid hiljem seda pikendati kuni 31. märtsini 2017) ära täies mahus ja ühtlaselt. Kontrollikoda märgib, et ehkki tema hinnangul jääb rahastamisvahendite kasutamine 2016. aastal toetuskõlblikkuse perioodist välja (vt 6. peatüki punktid 6.20 ja 6.21), ei tee komisjon samme nende vahendite tagasinõudmiseks. Seetõttu kajastab andmete esitamine bilansis ja konsolideeritud finantsaruannete lisas 2.5 komisjoni eelnimetatud seisukohta.

XVII. Perioodi 2014–2020 mitmeaastase finantsraamistiku raames peavad ametiasutused igas väljamaksetaotluses esitama teabe rahastamisvahenditele makstud ettemaksete ja nendest lõplikele toetusesaajatele tehtud väljamaksete kohta. Selle teabe põhjal arvutatakse hinnanguline summa ja kirjendatakse see viimase saadud väljamaksetaotluse ja aasta lõpu vahelisele perioodile.

XVIII. Kontrollikoda vaatas läbi nimetatud ettemaksete kirjendamise korra ja järeldab, et bilansis esitatud summa on õiglane.

Muud asjaolud

XIX. Juhtkond vastutab muu teabe eest. Muu teave hõlmab *finantsaruandeid selgitavat arutelu ja analüüsi*, kuid ei sisalda konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega seda käsitlevat kontrollikoja auditoraruannet. Kontrollikoja arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud teavet ja kontrollikoda ei esita selle suhtes mingit kinnitust. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi raames on kontrollikoja ülesanne muu teabega tutvuda ja otsustada, kas see erineb oluliselt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest või kontrollikoja auditi käigus hangitud teabest, või tundub muul viisil oluliselt väärkajastatud. Kui kontrollikoda otsustab tehtud töö põhjal, et muu teave on oluliselt väärkajastatud, tuleb tal sellest asjaolust aru anda. Kontrollikojal ei ole sellel teemal tähelepanekuid.

Juhtkonna kohustused

XX. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 310–325 ja finantsmäärusele vastutab juhtkond rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandardite kohase Euroopa Liidu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja esitamise ning raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja *korrektsuse* eest. Juhtkonna kohustused hõlmavad finantsaruannete koostamiseks ja esitamiseks vajaliku sisekontrollimehhanismi kavandamist, rakendamist ja käigushoidmist nii, et neis ei esineks pettusest või vigadest tingitud olulist väärkajastamist. Juhtkond vastutab ka selle eest, et finantsaruannetes kajastatud tegevus, finantstehingud ja teave oleks kooskõlas vastavate õigusaktidega. Komisjonil on lõplik vastutus Euroopa Liidu raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse eest (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 317).

XXI. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkonna ülesanne hinnata ELi vastavust tegevuse jätkuvuse põhimõttele, avaldades tegevuse jätkuvusega seotud küsimused, kui see on asjakohane, ja lähtudes raamatupidamises tegevuse jätkuvuse põhimõttest, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatses üksuse likvideerida või tegevuse lõpetada, või kui tal puuduvad muud realistlikud alternatiivid.

XXII. Komisjon vastutab ELi finantsaruandluse üle järelevalve tegemise eest.

Auditi kohustused konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute auditeerimisel

XXIII. Kontrollikoja eesmärk on saada piisav kindlus selle kohta, et Euroopa Liidu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi ning selle aluseks olevad tehingud on seaduslikud ja korrektsed, ning esitada oma auditi põhjal Euroopa Parlamendile ja nõukogule *kinnitav avaldus*, mis kinnitab raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsust ning selle aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust. Piisav kindlus on väga suurt tõenäosust tähistav kindlus, kuid see ei taga, et oluline väärkajastamine või nõuete mittejärgimine auditi käigus alati avastatakse. Need võivad tuleneda pettusest või vigadest ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majandusotsuseid, mida kasutajad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

XXIV. Tulude puhul lähtub kontrollikoda käibemaksul ja *kogurahvatulul põhinevate omavahendite* auditeerimisel makromajanduslikest agregeeritud andmetest, mida omavahendite arvutamiseks kasutatakse. Seejärel hindab kontrollikoda komisjoni andmetöötlussüsteeme kuni liikmesriikide osamaksete laekumiseni ja nende konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandesse kandmiseni. Traditsiooniliste omavahendite auditeerimisel kontrollib kontrollikoda tolliasutuste arvepidamist ja analüüsib tollimaksude voogu kuni summade komisjonile laekumiseni ja raamatupidamisarvestusse kandmiseni.

XXV. Kulude puhul auditeerib kontrollikoda maksetehinguid, kui kulud on kantud, kirjendatud ja heaks kiidetud. Kõiki makseliike (sealhulgas vara soetamiseks tehtud makseid), välja arvatud ettemaksed, auditeeritakse nende tegemise seisuga. Ettemakseid auditeeritakse siis, kui vahendite *saaja* on nende korrahast kasutamist tõendanud ning makseasutus või -institutsioon need kas samal aastal või hiljem tasaarvestuse tegemisega heaks kiitnud.

XXVI. Kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandardite ja kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheliste standarditega tugineb kontrollikoda kogu auditi vältel oma professionaalsusele ja kutsealasele skeptitsismile. Kontrollikoja ülesandeks on ka

- kindlaks teha ja hinnata konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes pettusest või vigadest põhjustatud olulise väärkajastamise ja selle aluseks olevate tehingute Euroopa Liidu õigusraamistiku olulise nõuetele mittevastavuse riski, töötada välja ja rakendada auditimenetlusi nende riskide käsitlemiseks ning saada audititõendeid, mis annaks kontrollikoja arvamusel piisava ja nõuetekohase aluse. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise või mittevastavuse avastamata jätmise risk on suurem kui vigade puhul, sest pettus võib hõlmata keelatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, andmete moonutamist või sisekontrolli eiramist;
- asjakohaste auditiprotseduuride kavandamiseks (kuid mitte sisekontrolli mõjususe kohta arvamusel esitamiseks) teha endale selgeks auditi seisukohast oluline sisekontrollisüsteem;
- hinnata kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna koostatud arvestushinnangute ja nendega seotud avalduste põhjendatust;

- teha järeldus selle kohta, kas juhtkond lähtub raamatupidamises tegevuse jätkuvuse põhimõttest, ning hinnata saadud auditi tõendusmaterjali põhjal, kas on olulist ohtu sündmusteks või tingimusteks, mis võivad üksuse tegevuse jätkuvuse tõsise kahtluse alla seada. Kui kontrollikoja arvates oluline ebakindlus eksisteerib, siis peab ta oma audiitori aruandes tähelepanu juhtima konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande asjaomastele avaldustele, või kui need on puudulikud, siis muutma oma arvamust. Kontrollikoja järeldused põhinevad enne audiitori aruande valmimise kuupäeva saadud auditi tõendusmaterjalil. Edaspidised sündmused või tingimused võivad aga põhjustada olukorra, kus üksusel ei ole võimalik oma tegevust jätkata;
- hinnata konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande ja sellega seotud avalduste üldist esitusviisi, ülesehitust ja sisu, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kajastab selle aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi õiglaselt;
- hankida piisavat asjakohast auditi tõendusmaterjali Euroopa Liidu konsolideeritavate üksuste finantsteabe kohta, et esitada arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande ja selle aluseks olevate tehingute kohta. Kontrollikoda vastutab auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest. Kontrollikoda on ainuvastutav oma auditiarvamuse eest.

XXVII. Kontrollikoda vahetab juhtkonnaga teavet muu hulgas auditi kavandatud ulatuse ja ajakava ning kontrollikoja auditi käigus tehtud oluliste leidude (sh sisekontrolli oluliste puuduste) kohta.

XXVIII. Komisjoni ja teiste auditeeritavatega arutatavate teemade seast valib kontrollikoda vaatlusaluse perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise seisukohast kõige olulisemad teemad, mida nimetatakse seetõttu peamisteks audititeemadeks. Nimetatud teemasid kirjeldatakse kontrollikoja koostatud audiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui teabe avalikustamine on õigusaktiga keelatud, või kui äärmiselt erandlikel juhtudel otsustab kontrollikoda, et teemat ei tohi kontrollikoja aruandes käsitleda, kuna vastasel juhul võib see tõenäoliselt avaliku huviga saadava kasu üles kaaluda.

13. juuli 2017

president

Klaus-Heiner LEHNE

Euroopa Kontrollikoda

12, rue Alcide De Gasperi, Luxembourg, LUKSEMBURG

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET